તોહફએ દઅવત વ તબલીગ

હિસ્સા : ૧-૨

تحفۂ دعوت وتبلیغ

حصّہ ۱-۲

❉ મુઅલ્લિફ ❉

મૌલાના અબ્દુર્રહમાન બિન મૌલાના હબીબુલ્લાહ મુજાહિદપુરી

તાલુકો ખેરાલુ, જિલ્લો મહેસાણા (ગુજરાત)

• પ્રકાશક •

નુરાની કુતુબખાના

રેલ્વે સ્ટેશનની સામે, મેઈન બજાર,

મુ. પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ

વલ્તકુમ્ મિન્કુમ્ ઉમ્મતુંય્ યદ્ઊન ઈલલ્ ખૈરિ વયઅ્મુરૂન બિલ મઅ્રૂફિ વ યન્હૌન અનિલ્ મુન્કર, વ ઉલાઈક હુમુલ્ મુફ્લિહૂન.

(આલે ઈમરાન/૧૦૪)

કાલ રસૂલુલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ બલ્લિગૂ અન્ની વલૌ આયહ.

(અલ હદીસ)

તોહફએ દઅવત વ તબ્લીગ (હિસ્સા અવ્વલ)

تحفۂ دعوت و تبلیغ (حصہ اوّل)

❈ મુઅલ્લિફ ❈

મૌલાના અબ્દુર્રહમાન બિન મૌલાના હબીબુલ્લાહ મુજાહિદપુરી

તાલુકો ખેરાલુ, જિલ્લો મહેસાણા (ગુજરાત)

❈ લિપ્યાંતર ❈

(મૌલવી) સુલેમાન મજાદરી

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

રેલ્વે સ્ટેશનની સામે, મેઈન બજાર,

મુ. પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

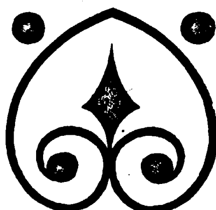
ફોન નં.: (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

અમારી બીજી કોઇ પણ જગ્યાએ શાખા નથી

અર્ઝે મુઅલ્લિફ

યે ચંદ ખુત્બાત થે જો મુખ્તલિફ મજલિસોંમેં પેશ કિયે થે ઔર ફિર ઉનકો લિખ લિયા થા, બાઝ અહબાબકે તકાઝોંકી વજહસે ઈસકો કિતાબી શકલ દેનેકા ઈરાદા કિયા હૈ. અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ હૈ કે ઈસકો કુબૂલ ફરમાએં. બશરી તકાઝેસે ભૂલકા ઈમકાન હૈ ઈસ લિયે અગર કોઈ બાત કારિઈનકો નઝર આએ તો જરૂર મુત્તલેઅ ફરમાવેં તાકે આઈન્દા ઈસ્લાહ કી જા સકે. ફક્ત

તોહફએ દઅવત વ તબ્લીગ (અવ્વલ)

ફેહરિસ્ત

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન | સફા

તોહફએ દઅવત વ તબ્લીગ : હિસ્સા દોમ

તકરીઝ

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

અલ્હમ્દુલિલ્લાહિ વ કફા વ સલામુન્ અલા ઈબાદિહિલ્લઝી નસ્તફા! અમ્મા બા'દ!

અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકી તૌહીદ ઔર ઉસકી ઈતાઅતકી દઅવત દેના સારી દઅવતોંમેં સબસે ઉમદા ઔર ઊંચા મકામ રખતી હૈ, ઈરશાદે ખુદાવંદી હૈ **(વ મન્ અહ્સનુ કૌલમ્ મિમ્મન્ દઆ ઈલલ્લાહિ વ અમિલ સાલિહંવ્ વ કાલ ઈન્નની મિનલ્ મુસ્લિમીન)** ક્યૂંકે જિન્નાત ઔર ઈન્સાનકો તો અલ્લાહ તઆલાને અપની ઈબાદત હીકે લિયે પૈદા ફરમાયા હૈ, ઔર અલ્લાહ તઆલાકી કમા હક્કહૂ ઈબાદત ઉસી વક્ત હો સકતી હૈ જબ કે ઉસકી મઅરિફત હાસિલ હો, જિસકી વજહસે ઉસકી અઝમત વ કિબરિયાઈકા ઈસ્તેહઝાર પૈદા હો જાએ, ઔર જબ ઉસકી અઝમત વ કિબરિયાઈકા ઈસ્તેહઝાર હોગા તો ફિર દિલમેં ખૌફ વ ખંશિય્યતકી કૈફિયત પૈદા હોગી. જિસકી બિના પર ઉસકી મરઝીકે મુતાબિક ઝિંદગી ગુઝારના આસાન હો જાએગા. દઅવત ઈલલ્લાહકા મકસદ હી યે હૈ કે હમારે દિલોંમેં યે યકીન પૈદા હો જાએ કે તમામ ચીઝેં ઉસીકે કબ્ઝા વ કુદ્રતમેં હૈં, ઉસકી ઈજાઝતકે બગૈર એક તિન્કા ભી હરકત નહીં કર સકતા, ઔર વો હમારે સારે હરકાત વ સકનાતસે વાકિફ હૈ, લિહાઝા મઅબૂદ બનનેકી મુસ્તહિક ઔર હર કામમેં એ'તિમાદ ઔર ભરોસાકે લાઈક સિર્ફ વોહી એક ઝાત હૈ.

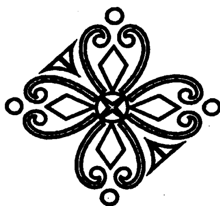
કાબિલે મુબારકબાદ હૈં મોહતરમ મૌલાના અબ્દુર્રહમાન સાહબ બિન મૌલાના હબીબુલ્લાહ સાહબ ચોધરી જો ઈસ દઅવત ઔર તબ્લીગકે કામમેં લગે હુએ હૈં ઔર લોગોંમેં ઈમાન ઔર યકીનકો બનાનેકી ફિક્ર પૈદા કરનેકી મહેનત કર રહે હૈં. ચુનાંચે ઈસ સિલસિલેમેં ઉનહોંને મુખ્તલિફ ઔકાતમેં બહોત સારે

મૌઝૂઅ પર લોગોંકો ખિતાબ કરતે હુએ ઈસી ઈમાન ઔર યકીનકો બનાનેકી ફિક્ર પૈદા કરનેકે લિયે ગુફતગૂ ફરમાઈ, જિસકો અબ ઈફાદએ આમકે લિયે યકજાઈ તૌર પર જમા કર દિયા તાકે હર એક ઉસસે ફાઈદા ઉઠા સકે. માશા અલ્લાહ બાતેં બહોત હી ઉમદા ઔર બેહતર હૈં, જગહ જગહ આયાતે કુરઆનિયા ઔર અહાદીસે નબવિયા ઔર વાકિઆતકી રોશનીમેં દિલનશીન પૈરાયામેં સલીસ ઉર્દૂ ઝબાનકે ઝરીઆ દઅવતકી બાતોંકો દિલમેં ઉતારનેકી કોશિશ કી હૈ. દુઆ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ઉનકી મહેનતકો કુબૂલ ફરમાએ ઔર ઈસ કિતાબકો કુબૂલિયતે આમ્માસે નવાઝકર ઉનકે લિયે ઝખીરએ આખિરત બનાએ. આમીન.

રફીક અહમદ આઝમી કાસમી

દારૂલ ઉલૂમ છાપી

૧૬/જુમાદીસ્સાની સન હિજરી ૧૪૨૯

અલ્લાહકી કુદરત ઔર તાકત

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ કરીમ! અમ્મા બા'દ!

મષલુલ્લઝીનત્તખઝૂ મિન્ દૂનિલ્લાહિ ઔલિયાઅ કમષલિલ્ અન્કબૂતિ ઈત્તખઝત્ બૈતા. વ ઈન્ન ઔહનલ્ બુયૂતિ લબૈતુલ્ અન્કબૂત.

(સૂ. અન્કબૂત ૪૧)

દુનિયામેં દો તાકતેં હૈં. એક તાકત અલ્લાહકી ઔર એક તાકત મખ્લૂકકી, મખ્લૂક તાકતેં બહોત હૈં, પાનીકી તાકત, હવાકી તાકત, આગકી તાકત, જમીનકી તાકત, હયવાનાતકી તાકત, ઈન્સાનોંકી તાકત, ઈન્સાનકે હાથસે બની હુઈ ચીઝોંકી ઔર હથિયારોંકી તાકત, જિન્નાતોંકી તાકત ઔર ફરિશ્તોંકી તાકત. મખ્લૂક તાકતેં આપસમેં એક દૂસરેસે બળ્હકર હો સકતી હૈં, લેકિન ખુદાકી તાકતકે મુકાબલેમેં વો ફક્ત મકડીકા જાલા હૈ, ઉન તાકતોંકી ખુદાકી તાકતકે સામને કોઈ હૈસિયત નહીં હૈ, હમારા ખુદા બહોત બડી તાકતવાલા હૈ, ઝિંદગી ઔર મૌત, બીમારી ઔર શિફા, ફકીરી ઔર માલદારી, નફા ઔર નુકસાન, ઈઝ્ઝત ઔર ઝિલ્લત સબ ઉસકે હાથમેં હૈ :

(કુલિલ્લાહુમ્મ માલિકલ્ મુલ્કિ તુઅ્તીલ્ મુલ્ક મન્ તશાઉ વ તન્ઝિઉલ્ મુલ્ક મિમ્મન્ તશાઉ વ તુઈઝ્ઝુ મન્ તશાઉ વ તુઝિલ્લુ મન્ તશાઉ)

(આલે ઈમરાન/૨૬)

તર્જુમા : કેહ દીજિયે અય અલ્લાહ! માલિકુલ મુલ્ક આપ હૈં, જિસકો ચાહેં આપ મુલ્ક દે દેં ઔર જિસસે ચાહેં આપ મુલ્ક છીન લેં, જિસકો ચાહેં ઈઝ્ઝત દેં, જિસકો ચાહે ઝલીલ કર દેં, સારી ભલાઈયાં આપકે હાથમેં હૈં, બેશક આપ સબ ચીઝોં પર કાદિર હૈં. જિસકે બારેમેં ઝિંદગીકા ફૈસલા કર દેં કોઈ ઉસકો માર નહીં સકતા, ઔર કિસીકી મૌતકા ફૈસલા કર દેં તો કોઈ

ઉસકો ઝિંદગી દે નહીં સકતા, મિસરમેં ફિરઔનકી હુકૂમત હૈ બની ઈસરાઈલ પર ઝુલ્મ હો રહા હૈ, ઈન્સાફ નહીં મિલ રહા હૈ, મઝલૂમકી આહેં કભી રંગ લાતી હૈં, હમારે હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા કે : ઈત્તકિ દઅ્‌વતલ્ મઝ્‌લૂમ.

મઝલૂમકી બદ દુઆસે બચો, મઝલૂમ અગરચે બેઈમાન હો, ઉસકી ભી ખુદા સુન લેતે હૈં, જૈસે બની ઈસરાઈલકી સુન લી, ઔર અલ્લાહને ઉન બની ઈસરાઈલકે અંદર એક નબી ભેજનેકા ઈરાદા ફરમાયા ઔર ફિરઔનકે ઝુલ્મસે ઉન બની ઈસરાઈલકો નિકાલનેકા ઔર ફિરઔનકો હલાક કરનેકા ફૈસલા કર દિયા. જિન્નાત પેહલે ઝમાનેમેં આસમાન પર જાતે થે ઔર ફરિશ્તોંસે બાતેં ચુરાકર લાતે ઔર નજૂમિયોંકો બતા દેતે થે, તો યે ખુદાઈ ફૈસલા ભી ઉનહોંને નજૂમિયોંકો બતા દિયા ઔર નજૂમિયોંને ફિરઔનકો બતા દિયા કે બની ઈસરાઈલમેં એક બચ્ચા પૈદા હોગા જો તેરી તબાહીકા સબબ બનેગા. ફિરઔનને કમેટી બુલાકર મશ્વરા કિયા કે મુઝે અબ અપને બચાવકે લિયે ક્યા કરના ચાહિયે? લોગોંને મશ્વરા દિયા કે અબસે બની ઈસરાઈલમેં જો ભી લડકા પૈદા હો ઉસકો કત્લ કર દિયા જાએ, કે ન રહે બાંસ ન બજે બાંસરી, ઉસને ઉસકા ફૈસલા કર દિયા કે અબસે બની ઈસરાઈલમેં જો ભી બચ્ચા યાની લડકા પૈદા હો ઉસકો કત્લ કર દો, ઉસ ગધેકો ક્યા માલૂમ કે ઉસ બચ્ચેકી હિફાઝતકા ઈરાદા ખાલિકે કાઈનાતને કર રખ્ખા હૈ ઉસકા તો કોઈ બાલ બેકા ભી નહીં કર સકતા.

(વ મકરૂ વ મકરલ્લાહુ વલ્લાહુ ખૈરૂલ્ માકિરીન)

(આલે ઈમરાન/૫૪)

તર્જુમા : ઔર ઉનહોંને તદબીર કી ઔર અલ્લાહને ભી તદબીર કી ઔર અલ્લાહ બેહતરીન તદબીર કરનેવાલા હૈ. અબ બની ઈસરાઈલમેં જો ભી લડકા પૈદા હો રહા હૈ કત્લ કિયા જા રહા હૈ, કુછ અરસે (મુદ્દત) તક યે સિલસિલા જારી રહા ફિર ઉનકો હોશ આયા કે હમારી સબ ખિદમાત યેહી લોગ અંજામ દેતે હૈં અગર યે લોગ ઈસી તરહ કત્લ હોતે રહે તો આગે

ચલકર મસાઈલ ખડે હોંગે ઈસ લિયે ફિરસે યે રાય કાઈમ હુઈ કે એક સાલ કત્લ કિયા જાએ ઔર એક સાલ છોડ દિયા જાએ, અબ ખુદાકી કુદરત દેખો, જિસ સાલ કત્લ કરના છોડ દિયા ગયા ઉસ સાલ તો મૂસા (અલૈ.) કે બડે ભાઈ હારૂન (અલૈ.) પૈદા હુએ ઔર કત્લકા જો સાલ આયા ઉસમેં મૂસા (અલૈ.) પૈદા હુએ, ઉનકી વાલિદાકો બડા ફિક્ર ઔર ગમ થા કે અગર લડકા પૈદા હોગા તો કત્લ કર દિયા જાએગા, ઉસ વક્ત અલ્લાહ તઆલાને હઝરત મૂસા (અલૈ.) કી વાલિદાકો બઝરીઅએ ઈલ્હામ તસલ્લી દી જૈસાકે કુરઆને અઝીઝમેં હૈ :

(વ ઔહૈના ઈલા ઉમ્મિ મૂસા અનૂ અર્ઝિઈહિ ફઈઝા ખિફ્તિ અલૈહિ ફઅલ્કીહિ ફીલ્ યમ્મિ વલા તખાફી વલા તહ્ઝની ઈન્ના રાદ્દૂહુ ઈલૈકિ વ જાઈલૂહુ મિનલ્ મુર્સલીન) (સૂરએ કસસ/૭)

તર્જુમા : કે ગમ ઔર ખૌફ મત કર, હમ ઉસકો લૌટાકર તેરે પાસ લાનેવાલે હૈં ઔર ઉસકો મુરસલીનમેંસે બનાનેવાલે હૈં. ચુનાંચે જબ મૂસા (અલૈ.) પૈદા હુએ તો અલ્લાહને મૂસા (અલૈ.) કી વાલિદાકો હુકમ દિયા કે ઉનકો તાબૂતમેં બંદ કરકે દરિયાએ નીલમેં ડાલ દો, મૂસા (અલૈ.) કી વાલિદાને ઈસ હુકમકી તામીલ કર દી, દરિયાકી મૌજોંને ઉસ તાબૂતકો એક ઐસી ચટાન પર ડાલ દિયા જહાં ફિરઔનકી બાંદિયાં કપડા ધોનેકે લિયે જાયા કરતી થીં, જબ ઉનહોંને યે તાબૂત દેખા તો ફિરઔનકે મહેલમેં લે જાકર રખ દિયા, ફિરઔનકી બીવીને જબ તાબૂત ખોલા તો ઉસમેં એક ખૂબસૂરત બચ્ચા દેખા ઔર દેખતે હી ઉસ પર ફરેફ્તા (આશિક) હો ગઈ, અલ્લાહ ફરમાતે હૈં :

(વ અલ્કૈતુ અલૈક મહબ્બતમ્ મિન્ની) (સૂ. તાહા/૩૯)

તર્જુમા : કે ડાલ દી મૈંને મુહબ્બત તુઝ પર, મેરી તરફસે.

અબ ઉસકો પ્યાર કર રહી હૈ ઔર સીનેસે લગા રહી હૈ, ઈતનેમેં લડકોંકે કત્લ પર મામૂર પોલીસકો ઈત્તિલાઅ હો ગઈ ઔર ફૌરન ફિરઔનકી બીવીકે પાસ પહોંચ ગયે ઔર કહા કે વો બચ્ચા હમારે હવાલે કર દો, બીવીને

કહા કે અભી ઠહેર જાઓ ઔર વો બચ્ચેકો ઉઠાએ હુએ ફિરઔનકે પાસ ગઈ ઔર કહા કે યે બચ્ચા મેરી ઔર તુમહારી આંખોંકી ઠંડક બનેગા, ઈસકી જાન બખ્શીકા હુકમ દે દો, ફિરઔનને કહા યે તેરી આંખકી ઠંડક બનેગા, મેરી આંખકા નહીં. હુઝૂર ﷺ ને કસમ ખાકર ફરમાયા કે અગર યે યૂં ન કેહતા કે મેરી આંખકા નહીં તો જરૂર ઉસકો હિદાયત મિલતી જૈસાકે ફિરઔનકી બીવીકો હિદાયત મિલી (મઆરિફુલ કુરઆન જિ.૬, ૮૭) ખૈર ફિરઔનને જાન બખ્શીકા હુકમ દે દિયા, ફિરઔનકી બીવીને આસપાસકી ઔરતોંકો તલબ કી કે ઉસકો દૂધ પિલાએં, મગર **(વહર્રમ્ના અલૈહિલ્ મરાઝિઅ)** કે દૂધ પિલાને વાલિયોંકો ઉસ પર હરામ કર દી, વો કિસીકા દૂધ કુબૂલ હી નહીં કરતે, ઔર ફિરઔનકી બીવીને ખાદિમાઓંસે કહા કે ઈસકો શહેરમેં લે જાકર દૂધ પિલાને વાલિયોંકો તલાશ કરો, વો લેકર એક જગહ જાકર ઠહેર ગઈ ઔર દૂધ પિલાને વાલિયોંકો તલાશ કરને લગી, ઈતનેમેં મૂસા (અલૈ.) કી બહેન વહાં પહોંચ ગઈ ઔર આગે બઢકર કહા કે એક ઔરત હૈ અગર તુમ કહો તો ઉસકો લે આઉં શાયદ ઉસકા દૂધ પી લે, ખાદિમાએં કેહને લગીં કે જલ્દી લે આઓ, વો ગઈ ઔર અપની વાલિદાકો સારા કિસ્સા સુનાયા ઔર જલ્દી લેકર આઈ, ઉનકી વાલિદાને જબ સીનેસે લગાયા ફૌરન દૂધ પીના શુરૂ કર દિયા, અબ વો બાંદિયાં ઉનકો લેકર મહેલમેં આઈ ઔર ફિરઔનકી બીવીકો ઈત્તિલાઅ દી કે ઈસ ઔરતકા દૂધ કુબૂલ કર લિયા હૈ ઉસને મૂસા (અલૈ.) કી વાલિદાકો કહા કે તુમ યહાં ઠહેર જાઓ ઔર બચ્ચેકો દૂધ પિલાતી રહો, મૂસા (અલૈ.) કી વાલિદાને કહા કે યે નહીં હો સકતા ચૂંકે એક દૂસરા બચ્ચા ભી મેરી પરવરિશમેં હૈ ઈસ લિયે મૈં ઈસકો અપને ઘર લે જાઉંગી, ફિરઔનકી બીવી રાઝી હો ગઈ, જબ દૂધ પિલાનેકી મુદ્દત ખતમ હુઈ તો ફિરઔનકી બીવીને બચ્ચેકો મહેલમેં મંગવાયા ઔર સારે દરબારિયોંસે કેહ દિયા કે મેરા મહેબૂબ આ રહા હૈ ઈસ લિયે તુમ સબ લોગ ઉસ પર તોહફોંકી બારિશ કરના, ચુનાંચે સબને બહોતસે તોહફે દિયે,

ફિર ફિરઔનકી બીવી ઉસ બચ્ચેકો લેકર ફિરઔનકે પાસ ગઈ કે ઉસસે ભી તોહફે વુસૂલ કરે, ફિરઔનને બચ્ચેકો ગોદમેં લિયા, મૂસા (અલૈ.) ને ઉસકી દાઢી પકડી ઔર તમાંચા રસીદ કર દિયા, ફિરઔનને ફૌરન હુકમ દિયા કે ઈસકો કત્લ કર દો, બીવીને કહા કે યે ક્યા બાત કૈ? તુમને મુઝે યે બચ્ચા દે દિયા હૈ ફિર કત્લ ક્યૂં? ફિરઔનને કહા કે તુમને દેખા નહીં ઈસને ક્યા હરકત કી? ફિરઔનકી બીવીને કહા યે તો બચ્ચા હૈ નાસમઝ હૈ, અગર તુમકો યકીન ન આતા હો તો એક પ્લેટમેં કુછ મોતી ઔર અંગારે રખકર લાતી હૂં ઔર ઉસકે આગે રખ દેતી હૂં ફિર દેખો યે કિસકો પકડતા હૈ? ચુનાંચે ઈસ તરહ એક પ્લેટમેં મોતી ઔર અંગારે લાએ ગયે ઔર સામને રખ્ખે ગયે તો મૂસા (અલૈ.) તો મોતી પકડને ગયે લેકિન જિબ્રઈલ અમીન તશરીફ લાએ, હાથ પકડકર અંગારે પર રખ દિયા, મૂસા (અલૈ.) ને અંગારા ઉઠાકર મુંહમેં ડાલ દિયા, ફૌરન ફિરઔનને નિકાલ દિયા ઔર ફિર જાન બખ્શી હો ગઈ, અબ શાહી મહેલમેં બરાબર પરવરિશ હો રહી હૈ, હત્તાકે જવાન હો ગયે ઔર સવારી ભી સીખ લી, અલ્લાહકી કુદરત દેખો જિસ બચ્ચેકી વજહસે હજારોં બચ્ચોંકો તહો તેગ (કત્લ) કર દિયા થા વો બચ્ચા ફિરઔનકે મહેલમેં જવાન હો રહા હૈ ઔર પરવરિશ પા રહા હૈ. અલ્લાહ જિસકી હિફાઝતકા ઈરાદા કર લે કૌન હૈ જો ઉસકો મારે? લોગ કેહતે હૈં કે મુસલમાન માર ઈસ લિયે ખા રહે હૈં કે વો કમ તાદાદમેં હૈં, યહાં મૂસા (અલૈ.) કે સાથ કૌનસી ફૌજ હૈ? ગઝવએ હુનૈનમેં મુસલમાનોંકી અકસરિયત થી કે નહીં? ફિર ક્યૂં હઝીમત (હાર) હુઈ? તો ખૂબ સમઝ લો કે અકસરિયત ઔર અકલ્લિયતકા મસ્અલા નહીં, અલ્લાહકી નુસરત ઔર અદમે નુસરતકા મસ્અલા હૈ, તો ઈતની બડી તાકતવાલા ખુદા જિસકી ઝિંદગી બના દે બન જાવે, જિસકી ઉજાડ દે ઉજડ જાવે, લેકિન અલ્લાહ અંધાધૂન ન કિસીકી બનાતે હૈં ઔર ન ઉજાડતે હૈં, વહાં એક ઝાબ્તા હૈ :

(અલા ઈન્ન ઔલિયાઅલ્લાહિ લા ખૌફુન્ અલૈહિમ્ વલા હુમ્ યહ્ઝનૂન. અલ્લઝીન આમનૂ વકાનૂ યત્તકૂન. લહુમુલ બુશ્રા ફીલ્ હયાતિદુન્યા વફીલ્ આખિરતિ લા તબ્દીલ લિકલિમાતિલ્લાહિ, ઝાલિક હુવલ્ ફૌઝુલ અઝીમ)

(સૂરએ યૂનુસ : ૬૨)

કે અલ્લાહ તઆલા ઝિંદગી ઉનકી બનાતે હૈં જો ઉસકે ઔલિયા હૈં, ઉનકી દુનિયા ઔર આખિરત દોનોં બનાનેકી બશારત દી હૈ, અલ્લાહ ફરમાતે હૈં હમારી બાત બદલ નહીં સકતી ઔર યેહી સબસે અઝીમ કામિયાબી હૈ.

અબ સવાલ યે હૈ કે ઉસકે ઔલિયા કૌન હૈં? તો બતા દિયા કે **(અલ્લઝીન આમનૂ વકાનૂ યત્તકૂન)** યાની જિસકે દિલકા યકીન સહીહ હો ઔર જાન માલકા ઈસ્તેમાલ સહીહ હો, દિલકા યકીન સહીહ હો યાની ખુદાકી ઝાત પર ઐસા એ'તિમાદ (યકીન) જમ જાએ કે ચીઝોંસે એ'તિમાદ બિલકુલ ઉઠ જાએ, આજ ઈન્સાનમેં સબસે બડી કમઝોરી યે હૈ કે જહાંસે હોતા નઝર આતા હૈ ઉસી પર એ'તિમાદ કર બૈઠતા હૈ, દુકાનસે હોતા નઝર આતા હૈ તો દુકાન પર એ'તિમાદ કર બૈઠતા હૈ, કિસીકો ખેતસે હોતા નઝર આતા હૈ તો ખેત પર એ'તિમાદ કર બૈઠતા હૈ, કિસીકો મુલાઝિમતસે હોતા નઝર આતા હૈ તો મુલાઝિમત (નોકરી) પર એ'તિમાદ કર બૈઠતા હૈ. શેખ અબ્દુલ કાદિર જીલાની (રહ.) ફરમાતે હૈં કે જિસકા જિસ પર એ'તિમાદ હૈ વોહી ઉસકા મા'બૂદ હૈ. ઈકબાલ મરહૂમ ફરમાતે હૈં :

બુતોંસે ઉમ્મીદેં ઔર ખુદાસે નાઉમ્મીદી
બતા તો સહીહ મુઝકો ઔર ક્યા હૈ કાફિરી?

(ખતીબ)

બુતોંસે મુરાદ દુનિયાકે અસ્બાબ હૈં, પેહલે ઝમાનેમેં માએં અપને બચ્ચોંકા યકીન સહીહ કરાયા કરતી થીં. ખ્વાજા બખ્તિયાર કાકી (રહ.) દેહલીમેં બહોત બડે વલી ગુઝરે હૈં, જબ યે છોટે થે જબ મદ્રસાસે ઘર આતે થે તો અમ્મી જાનસે ખાના તલબ કરતે થે તો વાલિદા કહા કરતી થીં કે બેટે હમકો

ઔર તુમકો ખાના અલ્લાહ દેતે હૈં ઈસ લિયે અલ્લાહસે માંગો, ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં, (વલા તક્તુલૂ ઔલાદકુમ્ ખશ્યત ઈમ્લાક. નહ્નુ નર્ઝુકુહુમ્ વ ઈય્યાકુમ) (સૂરએ ઈસરાઅ/૩૧) કે અપની ઔલાદકો ફકકે ખૌફસે કત્લ ન કરો ઈસ લિયે કે તુમકો ઔર ઉનકો રોઝી હમ દેતે હૈં. તો ખ્વાજા બખ્તિયાર કાકી (રહ.) ને વાલિદાસે અર્ઝ કિયા કે અલ્લાહસે ખાના કૈસે તલબ કરૂં? તો વાલિદાને જવાબ દિયા કે વુઝૂ કરો ઔર દો રકા'ત નમાઝ પઢ્હો ઔર ફિર અલ્લાહસે માંગો, ફિર કિસી તાકચેમેં દેખો, ખાના મિલેગા, વો નમાઝ પઢ્હકર તાકચેમેં દેખતે તો ખાના મિલ જાતા, ચૂંકે ઉનકી વાલિદા ઉનકી ગૈર હાઝરીમેં ખાના પકાકર રખ દેતી થીં, એક મરતબા ઐસા ઈત્તિફાક હુવા કે વાલિદા કહીં પડોસમેં ગઈ હુઈ થીં ઔર ખાના નહીં રખ્ખા થા ઈતનેમેં ખ્વાજા બખ્તિયાર કાકી (રહ.) આ ગયે ઔર મા'મૂલકે મુતાબિક નમાઝ પઢ્હકર તાકચેમેં દેખા તો ખાના મૌજૂદ થા, ઈસ લિયે ખાકર ખેલનેમેં મશ્ગૂલ હો ગયે, વાલિદાકો પતા ચલા તો ઘભરાઈ હુઈ આઈ કે આજ તો સારા રાઝ ફાશ હો જાએગા, ખ્વાજા બખ્તિયાર (રહ.) કો ખેલતે હુએ દેખા તો ફરમાયા કે બેટે ખાના થોડી દેરકે બાદ ખા લેના અભી ખેલતે રહો, ખ્વાજા બખ્તિયાર (રહ.) ને ફરમાયા અમ્મી જાન ખાના તો મૈંને ખા લિયા, વાલિદાને તઅજ્જુબસે પૂછા! કહાંસે ખાયા? બચ્ચેને જવાબ દિયા અલ્લાહને ખિલાયા, શામકો જબ બચ્ચેકે વાલિદ ઘર તશરીફ લાએ તો વાલિદાને યે અજીબ માજરા સુનાયા તો વાલિદને કહા કે અબસે બચ્ચેકે લિયે ખાના ન બનાયા કરો, અબ વો અલ્લાહસે લેગા ઔર ખાએગા. (દવાએ દિલ સ. ૨૧૯, અમ્સાલે ઈબરત હઝરત થાનવી રહ. સ. ૮૫)

હદીસ શરીફમેં હૈ :

લૌ અન્નકુમ્ તતવક્કલૂન અલલ્લાહિ હક્ક તવક્કલિહિ લરુઝિક્તુમ્ કમા યુર્ઝકુ ત્તૈરુ તગ્દૂ ખુમાસંવ્ વ તરૂહુ બિતાના.

(મુન્તખબ અહાદીસ સ. ૧૭/ હદીસ ૩૧)

યાની અગર તુમ અલ્લાહ પર ઐસા તવક્કુલ કરો જૈસાકે તવક્કુલ કરનેકા હક હૈ તો તુમકો રોઝી દી જાવે ઈસ તરહ જૈસેકે પરિંદોંકો રોઝી દી જાતી હૈ કે સુબહકો ખાલી પેટ નિકલતે હૈં ઔર શામકો પેટ ભરકર લૌટતે હૈં. આજ હમારા એ'તિમાદ જિતના અસ્બાબ પર હૈ ઉતના અલ્લાહ પર નહીં હૈ.

એક અલ્લાહવાલે કિસી મસ્જિદમેં એ'તિકાફકી ગર્ઝસે તશરીફ લે ગયે, ઈમામ સાહબને પૂછા ક્યૂં તશરીફ લાએ હૈં? ફરમાયા એ'તિકાફકા ઈરાદા હૈ, ઈમામ સાહબને ફરમાયા ખાનેકા ક્યા ઈન્તિઝામ હૈ? તો વો અલ્લાહવાલે ખામોશ રહે, ઈમામ સાહબને ફરમાયા કે યૂં બગૈર ઈન્તિઝામકે એ'તિકાફ મુનાસિબ નહીં, ઉનહોંને કોઈ જવાબ નહીં દિયા, દૂસરી નમાઝમેં ફિર ઈમામ સાહબને સખ્ત લેહજેમેં ફરમાયા કે મૈંને આપકો પેહલે ભી કહા થા કે પેહલે ખાનેકા ઈન્તિઝામ કરો ફિર એ'તિકાફ કરો, આપ મેરી બાત સમઝતે નહીં હૈં, અલ્લાહ વાલેને ફરમાયા કે ઈમામ સાહબ વો સામને યહૂદી રેહતા હૈ ઉસને ખાના ભેજનેકા વા'દા કિયા હૈ, ઈમામ સાહબને ફરમાયા ફિર તો આપ ખૂશીસે એ'તિકાફ કીજિયે, અલ્લાહ વાલેને ફરમાયા ઈમામ સાહબ આપ ઈતની કમઝોર તૌહીદ લેકર અલ્લાહ ઔર ઉસકે બંદોંકે દરમિયાન વાસ્તા બનકર ખડે હો જાતે હો, આપકો જિતના યહૂદીકે વા'દે પર એ'તિમાદ હૈ ઉતના અલ્લાહકે વા'દે પર એ'તિમાદ નહીં હૈ, કુરઆનમેં અલ્લાહને વા'દા ફરમાયા હૈ :

(વમા મિન્ દાબ્બતિન્ ફીલ્ અર્ઝિ ઈલ્લા અલલ્લાહિ રિઝ્કુહા).

(સૂરએ હૂદ : આયત ૬, પા. ૧૨)

એક મરતબા મદીના શરીફમેં અશ્અરીયીનકા કબીલા આયા ઔર મદીનાસે બાહિર ઠેહરા ઔર આપસમેં મશ્વરા કરકે દો આદમિયોંકો ખાના લેનેકે લિયે હુઝૂર ﷺ કી ખિદમતમેં ભેજા, જબ વો દો આદમી હુઝૂરકે મકાન પર પહોંચે તો આપ ﷺ ઈસી આયતકો તિલાવત ફરમા રહે થે, ઉન

દોનોંને જબ યે આયત સુની તો યે કેહકર વાપસ હો ગયે કે જબ સારી મખ્લૂકકી રોઝી અલ્લાહકે ઝિમ્મે હૈ તો હુઝૂર ﷺ કો ક્યૂં તકલીફ દેં, ઔર વાપસ અપને કબીલેમેં પહોંચ ગયે, ઉન લોગોંને પૂછા ક્યા કરકે આએ? જવાબ દિયા ખાના આ રહા હૈ, વાકિઅતન થોડી દેરકે બાદ એક શખ્સ ખાના લેકર આયા ઔર રખકર ચલા ગયા, ઉન લોગોંને ખાયા ઔર ખાના બચ ગયા, કબીલા વાલોંને ઉન દો ખિદમત વાલોંસે કહા કે બચા હુવા ખાના હુઝૂર ﷺ કો વાપસ દે આઓ, ઉન દોનોંને કહા કે હમ નહીં જાએંગે, કિસી ઔર કો ભેજો, ચુનાંચે દૂસરે દો આદમી ખાના વાપસ કરને ગયે, જબ હુઝૂર ﷺ સે મુલાકાત હુઈ તો ફરમાયા કે આપને જો ખાના ભેજા થા વો કાફી હો ગયા ઔર બચા હુવા વાપસ લેકર આએ હૈં, આપ ﷺ ને ફરમાયા મૈંને તો કોઈ ખાના નહીં ભેજા, અલ્લાહને અપની કુદરતસે ખિલાયા હૈ.

(મઆરિફુલ કુરઆન જિ. ૪/૫૯૧)

ખુલાસા યે કે ખુદા પર જિતના એ'તિમાદ કવી (મઝબૂત) હોગા ઉસી એ'તિબારસે ખુદાકી મદદ શામિલે હાલ હોગી, હઝરત મૂસા (અલૈ.) જબ કોહે તૂર પર તશરીફ લે ગયે ઔર અલ્લાહને નુબુવ્વત અતા ફરમાકર ફિરઔનકે પાસ તબ્લીગકે લિયે જાનેકા હુકમ ફરમાયા તો મૂસા (અલૈ.) કે દિલમેં એક બાત આઈ કે મેરી બીવીકા ક્યા હોગા? જિસકો રાસ્તેમેં છોડકર આયા હૂં, અલ્લાહ તઆલા ચૂંકે અલીમ બિઝાતિસ્સુદૂર (દિલકી બાત જાનનેવાલે) હૈં, ફૌરન મૂસા (અલૈ.) કા ખયાલ જાન લિયા ઔર મૂસા (અલૈ.) સે ફરમાયા કે પત્થરકી ઈસ ચટાન પર લાઠી મારો. ચુનાંચે મૂસા (અલૈ.) ને લાઠી મારી તો ઉસમેંસે એક દૂસરા પત્થર નિકલા, હુકમ હુવા ઉસ પર ભી લાઠી મારો, ઉસ પર ભી લાઠી મારી તો અંદરસે તીસરા પત્થર નિકલા, હુકમ હુવા કે ઉસ પર ભી લાઠી મારો, ઉસ પર ભી લાઠી મારી તો અંદરસે એક કીડા નિકલા જિસકે મુંહમેં હરી ઘાસકા પત્તા થા ઔર વો તસ્બીહ કર રહા થા :

સુબ્હાનલ્લઝી યરાની યસ્મઉ કલામી યઅ્રિફુ મકાની યઝ્કુરુની વલા યન્સાની.

તર્જુમા : પાક હૈ વો ઝાત જો મુઝે દેખતી હૈ ઔર મેરી બાત સુનતી હૈ ઔર મેરા મકાન ભી જાનતી હૈ ઔર મુઝે યાદ રખતી હૈ ઔર નહીં ભૂલતી મુઝકો, પસ અગર ખુદાકી કોઈ મખ્લૂક પત્થરોંકે અંદર હો ઉસકો ભી અલ્લાહ રોઝી પહોંચાતે હૈં ઔર ઉસકા ખયાલ રખતે હૈં તો અગર ઈન્સાન અલ્લાહકે કામમેં લગે ઔર ઉસકા ખયાલ અલ્લાહ ન રખ્ખેં યે નહીં હો સકતા.

(મઆરિફુલ કુરઆન જિ. ૪/૫૯૨, રૂહુલ મઆની જિ. ૧૨/૨)

(વ મંય્યતવક્કલ્ અલલ્લાહિ ફહુવ હસ્બુહૂ) (સૂરએ તલાક/૩)

યાની જો અલ્લાહ પર એ'તિમાદ કરેગા અલ્લાહ ઉસકે લિયે કાફી હૈ. તો ઈમાન નામ હૈ ઈસ બાતકા કે તમામ મખ્લૂકસે એ'તિમાદ હટાકર સિર્ફ અલ્લાહકી ઝાત પર એ'તિમાદ કિયા જાએ.

ઔલિયા અલ્લાહ બનનેકે લિયે એક તો ઈમાન શર્ત હૈ. દૂસરી શર્ત યે હૈ કે હમારી જાન વ માલકા ઈસ્તે'માલ ખુદાકી મરઝીકે મુતાબિક હો, કુરઆન ઔર હદીસમેં જાન ઔર માલકા મસરફ જો બતાયા હૈ વો ચાર હૈં :

(૧) દઅવત ઈલલ્લાહ યાની અંબિયા (અલૈ.) વાલી મહેનત, ચૂંકે હુઝૂરે અકરમ ﷺ આખરી નબી હૈં ઈસ લિયે કિયામત તક આનેવાલે ઈન્સાનોંમેં દીનકી મહેનતકી ઝિમ્મેદારી ઈસ ઉમ્મતકે હર ફર્દ પર ડાલ દી ગઈ હૈ. ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

(કુન્તુમ્ ખૈર ઉમ્મતિન્ ઉખ્રિજત્ લિન્નાસિ તઅ્મુરૂનુ બિલ્ મઅ્રૂફિ વ તન્હૌન અનિલ્ મુન્કરિ વ તુઅ્મિનૂન બિલ્લાહ) (આલે ઈમરાન : ૧૧૦)

તર્જુમા : કે તુમ બેહતરીન ઉમ્મત હો, નિકાલે ગયે હો લોગોંકે નફા રસાનીકે લિયે, ભલાઈકા હુકમ કરતે હો ઔર બુરાઈસે રોકતે હો ઔર અલ્લાહ પર ઈમાન રખતે હો. જબ હુઝૂર ﷺ હિજરત ફરમાકર મદીના તશરીફ લાએ

સાહિબે શરીઅત હૈં, ઔર હમારે પાસ તૌરેત મૌજૂદ હૈ ઈસ લિયે હમ આપ પર ઈમાન લાનેકે મુકલ્લફ નહીં હૈં, આપ સિર્ફ મુશરિકીનકો દઅવત દીજિયે. જિસ પર યે આયતે કરીમા નાઝીલ હુઈ :

(વઈઝ્ અખઝલ્લાહુ મીષાકન્નબિય્યીન લમા આતૈતુકુમ્ મિન્ કિતાબિંવ્ વ હિક્મતિન્ ષુમ્મ જાઅકુમ્ રસૂલુમ્ મુસદ્દિકુલ્ લિમા મઅકુમ્ લતુઅ્ મિનુન્ન બિહી વ લતન્સુરુન્નહૂ. કાલ અ અક્રરર્તુમ્ વ અખઝ્તુમ્ અલા ઝાલિકુમ્ ઈસ્રી. કાલૂ અક્રરર્ના કાલ ફશહદૂ વ અન મઅકુમ્ મિનશ્શાહિદીન. ફમન્ તવલ્લા બઅ્દ ઝાલિક ફઉલાઈક હુમુલ્ ફાસિકૂન.)

(આલે ઈમરાન : ૮૧)

ઈન આયાતમેં યે ફરમાયા ગયા હૈ કે અય યહૂદિયો તુમ ક્યા હો? તુમહારે નબી જિતને ગુઝરે હૈં ઉનસે ભી હમને અહદ લે રખ્ખા હૈ કે તુમહારી મૌજૂદગીમેં કોઈ નબી આ જાએ ઔર તુમહારી ઔર તુમહારી કિતાબકી તસ્દીક કરે તો જરૂર બિઝ્ઝરૂર તુમ ઉસ પર ઈમાન લાના ઔર ઉસકી મદદ કરના, ફિર અલ્લાહને ફરમાયા કે ક્યા તુમને ઈકરાર કિયા ઔર ઉસ પર મેરા અહદ મઝબૂતીસે પકડા, તો ઉન સબને ફરમાયા કે હમને ઈકરાર કિયા, ફિર અલ્લાહને ફરમાયા કે તુમ ગવાહ રેહના ઔર મૈં ભી તુમહારે સાથ ગવાહ હૂં, આગે અલ્લાહ ફરમાતે હૈં કે અગર ઈસ અહદો પૈમાનકે બાદ તુમમેંસે કોઈ ફિર જાએગા તો નાફરમાન શુમાર હોગા, તો અય યહૂદિયો! તુમહારા બહાના બનાના ગલત હૈ. બલ્કે તુમહારે ઉપર નબીએ આખિરુઝ્ઝમાં પર ઈમાન લાના ઔર હર તરહકી મદદ કરના જરૂરી હૈ, બલ્કે હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા કે અગર મૂસા (અલૈ.) ભી ઝિંદા હોતે તો ઉનકો ભી મેરી ઈત્તિબાઅકે બગૈર ચારા નહીં હોતા.

દૂસરા મસરફ ઈબાદાત હૈ, નમાઝ ઔર રોઝામેં જાનકા ઈસ્તે'માલ ઔર ઝકાતમેં માલકા ઈસ્તેમાલ ઔર હજમેં જાન ઔર માલ દોનોંકા ઈસ્તે'માલ હોગા.

તીસરા મસરફ અખ્લાકિયાત હૈ. યાની મખ્લૂકસે કુછ ચાહે બગૈર જાની ઔર માલી ખિદમત કરના, હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) મોહલ્લાકે લોગોંકી બકરિયાં દોહા કરતે થે, જબ ખલીફા બન ગયે તો મોહલ્લાકી લડકિયાં કેહને લગીં કે અબ આપ તો ખલીફા બન ગયે ઈસ લિયે હમારી બકરિયાં કૌન દોહેગા? હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને ફરમાયાકે મૈં ખલીફા બનનેકે બાદ ભી અબૂબક્ર હી હૂં તુમહારી બકરિયાં જરૂર દોહૂંગા, ઔર જબ બકરિયાં દોહને બૈઠતે તો પૂછતે કે ઝાગવાલા દોહૂં કે બગૈર ઝાગવાલા.

મદીનાકે કિનારે એક નાબીના બુઢ્ઢિયા રેહતી થી: હઝરત ઉમર ફારૂક (રદિ.) ને સોચા કે ઉસકી ખિદમત કરની ચાહિયે, એક દિન સુબહ ઉસકે ઘર પહોંચે તો દેખા કે સારા કામ સફાઈ વગૈરહકા હો ગયા હૈ, પૂછા કે અમ્મી જાન યે ખિદમત કૌન કર જાતા હૈ? ઉસને કહા કે એક જવાન આતા હૈ ઔર સારા કામ કર જાતા હૈ, દૂસરે દિન થોડે જલ્દી તશરીફ લે ગયે ઔર જાકર દેખા તો સારા કામ હો ચુકા થા, તો તીસરે દિન ઔર જલ્દી જા રહે થે કે રાસ્તેમેં હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) સે મુલાકાત હો ગઈ, પૂછા આપ કહાંસે આ રહે હો? ફરમાયા કે ઝરા કામસે ગયા થા, વહાં જાકર દેખા તો સારા કામ હો ચુકા થા, તો સમઝ ગયે કે અબૂબક્ર હી યે ખિદમત અંજામ દેતે હૈં.

એક શાઈર કેહતા હૈ :

જહાં તક ઈમ્કાને દસ્તરસ હો શિકસ્તા હાલોંકે કામ આઓ
કિસીકા દામન ફટા જો દેખો લગા દો પૈવંદ આસ્તીનકા

ચોથા મસરફ ઝરૂરિયાત, યાની જાન માલકો અપની ઝરૂરિયાતમેં ઈસ્તે'માલ કરના, એક હૈ ઝરૂરિયાત ઔર એક હૈ ખ્વાહિશાત, હમેં હમારે નબીને ઝરૂરિયાત પર ઈકતિફા કરનેકી તા'લીમ દી હૈ, ખ્વાહિશાત પૂરી કરનેકી જગહ જન્નત હૈ. અલ્લાહ ફરમાતે હૈં :

(વલકુમ્ ફીહા મા તશતહી અન્ફુસુકુમ્ વલકુમ્ ફીહા મા તદઊન)

કે જન્નતમેં તુમહારે લિયે હર વો ચીઝ હૈ જિસકા તુમહારા નફ્સ

ખ્વાહિશ કરે ઔર જિસકા તુમ સવાલ કરો. હુઝૂરે અકરમ ﷺ ને ખાસ તૌરસે પાંચ ચીઝોંમેં સાદગીકા હુકમ ફરમાયા હૈ : (૧) ખાના પીના (૨) કપડા (૩) મકાન (૪) સવારી (૫) શાદી બિયાહ. એક મરતબા હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ને હઝરત ઉમર (રદિ.) કી દઅવત ફરમાઈ. હઝરત ઉમર (રદિ.) જબ ખાને બૈઠે તો એક લુકમા તનાવુલ ફરમાયા ઔર ફિર હાથ ખીંચ લિયા ઔર ફરમાયા કે તુમને ગોશ્તમેં ઘી ડાલકર ઈસરાફ કિયા હૈ, મૈં નહીં ખાઉંગા, હુઝૂર ﷺ કે ઝમાનેમેં યે દો સાલન અલગ અલગ થે. અગર ઘી હોતા તો ગોશ્ત ન લાતે ઔર ગોશ્ત હોતા તો ઘી ન લાતે, હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ને ફરમાયા કે મૈં ગોશ્ત ખરીદને ગયા થા તો અચ્છા ગોશ્ત ન મિલા ઈસ લિયે થોડાસા ઘી ભી ખરીદ લિયા, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફિર ભી વો ખાના નહીં ખાયા.

(હયાતુસ્સહાબા જિ. ૨/૩૬૯)

અલ્લાહ ફરમાતે હૈં : **(કુલૂ વશ્રબૂ વલા તુસ્રિફૂ.)** (સૂરએ અઅરાફ ૩૧) ખાઓ ઔર પીઓ ઔર હદસે ન ગુઝરો. જાઈઝ ચીઝોંમેં હદસે ગુઝરનેકો ઈસરાફ કેહતે હૈં, ઔર નાજાઈઝ જગહ પર ઔર શોહરતકી નિય્યતસે ખર્ચ કરનેકો તબ્ઝીર કેહતે હૈં, ઔર તબ્ઝીર હરામ હૈ, તબ્ઝીર કરનેવાલેકો શયતાનકા ભાઈ ફરમાયા ગયા હૈ, અલ્લાહ ફરમાતે હૈં :

(ઈન્નલ્ મુબઝ્ઝિરીન કાનૂ ઈખ્વાન શ્શયાતીન. વકાન શ્શૈતાનુ લિરબ્બિહી કફૂરા) (સૂરએ બની ઈસરાઈલ : ૨૭)

એક દફા હુઝૂરે અકરમ ﷺ મદીનાસે બાહિર તશરીફ લે જા રહે થે કે એક કુબ્બા પર નઝર પડી, આપને દરિયાફત ફરમાયા : યે કુબ્બા કિસને બનાયા હૈ? સહાબાને જવાબ દિયા કે ફલાં અન્સારીને બનાયા હૈ, જબ વો અન્સારી દૂસરે વક્તમેં હુઝૂર ﷺ કી મજલિસમેં હાઝિર હુએ ઔર સલામ અર્ઝ કિયા, આપ ﷺ ને જવાબ નહીં દિયા, ઉનહોંને દો બાર તીસરી બાર સલામ અર્ઝ કિયા, ફિર ભી જવાબ નહીં મિલા, તો ઉન સહાબીને સહાબાસે

દરિયાફત ફરમાયા ક્યા બાત હૈ? હુઝૂર ﷺ મુઝસે નારાઝ હૈં, સહાબાને કહા કે આપ ﷺ ને તુમહારા કુબ્બા દેખકર દરિયાફત ફરમાયા થા કે યે કિસકા કુબ્બા હૈ? તો હમને તુમહારા નામ બતલા દિયા થા, વો સહાબી સમઝ ગયે, ઔર ઘર જાકર ઉસ કુબ્બેકો બિલકુલ તોડ દિયા, જબ દૂસરી દફા હુઝૂર ﷺ કા ઉધરસે ગુઝર હુવા તો સહાબાસે પૂછા કે કુબ્બા કહાં ગયા? સહાબાને અર્ઝ કિયા હમને ઉન અન્સારીસે આપકી નારાઝગીકા ઝિક્ર કર દિયા થા, ઉનહોંને ઉસકો તોડ દિયા, આપ ﷺ ને ફરમાયા : હર તા'મીર ઈન્સાન પર વબાલ હૈ મગર વો તા'મીર જો સખ્ત જરૂરત ઔર મજબૂરીકી હો.

(અબૂ દાઉદ, ફઝાઈલે આ'માલ અવ્વલ સ. ૧૫૩)

હદીસમેં હૈ કે જબ કોઈ શખ્સ સાત હાથસે ઝિયાદા તા'મીર બુલંદ કરતા હૈ તો નિદા કી જાતી હૈ :

યા અફ્સકલ્ ફુસકાઈ ઈલા ઐન? યાની અય બડે ફાસિક કહાં તક લે જાએગા? (બશીર વ નઝીર તર્જુમા અત્તરગીબ વત્તરહીબ સ. ૧૨૫)

ઈસી તરહ શાદી બિયાહકે અંદર ભી સાદગીકા હુકમ હૈ. ચુનાંચે હદીસ શરીફમેં હૈ :

ઈન્ન અઅ્ઝમ ન્નિકાહિ બરકતન્ ઐસરુહૂ મઊનહ.

(તકવિયતુલ ઈમાન સ. ૨૭૬)

કે સબસે ઝિયાદા બરકતવાલા નિકાહ વો હૈ જિસમેં કમસે કમ ખર્ચ હો, આજકલ શાદી બિયાહમેં બેદરેગ માલ ખર્ચ કિયા જાતા હૈ, ઉસીમેં અપની ઈઝ્ઝત સમઝતે હૈં, ઈસીકા નામ જાહ તલબી હૈ જો હરામ હૈ, એક હદીસમેં હૈ કે દો ભૂકે ભેડિયે અગર બકરીકે રેવડમેં છોડ દિયે જાવેં તો ઈતના નુકસાન નહીં કરેંગે જિતના કે જાહ ઔર માલકી મુહબ્બત દીનકો નુકસાન પહોંચાતી હૈ.

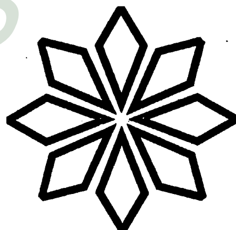
ખુલાસા યે કે વલી બનનેકે લિયે ઈમાન ઔર તકવા શર્ત હૈ, તકવા યાની હર છોટીસે છોટી નાફરમાનીસે બચા જાવે, યાદ રખ્ખો! અચ્છા ઔર

કીમતી કપડા પહેનના, કીમતી બરતનમેં અચ્છા ખાના ખાના, અચ્છે મકાનમેં રેહના, અચ્છી સવારી પર સવાર હોના બશર્તેકે યે ચીઝેં હલાલ માલસે લી ગઈ હોં. ઔર શરઈ હુદૂદકે અંદર બનાવ સિંઘાર કરના મના નહીં હૈ, બલ્કે અગર બતૌરે શુક્રિયાકે હો તો અચ્છા હૈ ઔર નામ ઔર નમૂદ યા ગુરૂર (તકબ્બુર) યા રિયા (દિખલાવે) કી ગર્ઝસે ન હો, વરના મકરૂહ યા હરામ હો જાએગા.

હમારે ઝમાનેમેં ઔર ખુસૂસન હિન્દુસ્તાનમેં લોગ મકાનોંમેં હદસે ઝિયાદા ઝીનત ઔર તકલ્લુફ કરતે હૈં, મહઝ નામકી વજહસે તાકે અહબાબ ઔર અકારિબ (રિશ્તેદાર) ઔર બિરાદરીમેં નામ ઔર વાહ વાહ હો.

(તકવિયતુલ ઈમાન સ. ૨૯૫)

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

મુખ્તલિફ હાલાત ઔર ઉસકા દીન

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્‌ કરીમ! અમ્મા બા'દ!

ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ. ઝહરલ્‌ ફસાદુ ફીલ્‌ બર્રિ વલ્‌ બહ્‌રિ બિમા કસબત્‌ ઐદીન્નાસિ લિયુઝીકહુમ્‌ બઅ્‌ઝલ્લઝી અમિલૂ લઅલ્લહુમ્‌ યર્‌જિઊન.

(સૂ. રૂમ : ૪૧)

દુનિયામેં ઈન્સાનોં પર દો તરહકે હાલાત આતે હૈં, મુવાફિક હાલાત ઔર નામુવાફિક હાલાત, યે હાલાત અઝ ખૂદ નહીં આતે બલ્કે અલ્લાહકી તરફસે ભેજે જાતે હૈં, ઔર દોનોં કિસમકે હાલાત ફરમાંબરદાર પર ભી આતે હૈં ઔર નાફરમાન પર ભી આતે હૈં, ફરમાંબરદાર પર અગર મુવાફિક હાલાત આતે હૈં તો યે ફરમાંબરદારીકી બરકત હૈ, કુરઆનમેં અલ્લાહ ફરમાતે હૈં :

(વ લૌ અન્ન અહ્‌લલ્‌ કુરા આમનૂ વત્તકૌ લફતહ્‌ના અલૈહિમ્‌ બરકાતિમ્‌ મિનસ્સમાઈ વલ્‌ અર્ઝિ.) (સૂરએ અઅ્‌રાફ : ૯૬)

ઔર ફરમાંબરદાર પર અગર નામુવાફિક હાલાત આતે હૈં તો યે અલ્લાહકી તરફસે આઝમાઈશ હૈ, ઉસ પર અગર ઈન્સાન સબ્ર કરેગા તો ખૂસૂસી ઔર ઉમૂમી રહમતકા મુસ્તહિક હોગા, અલ્લાહ ફરમાતે હૈં :

(વ લનબ્લુવન્નકુમ્‌ બિશૈઈમ્‌ મિનલ્‌ ખૌફિ વલ્‌ જૂઈ વ નક્‌સિમ્‌ મિનલ્‌ અમ્વાલિ વલ્‌ અન્ફુસિ વષ્ષમરાતિ વબશ્શિરિસ્સાબિરીન. અલ્લઝીન ઈઝા અસાબત્‌હુમ્‌ મુસીબતુન્‌ કાલૂ ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન. ઉલાઈક અલૈહિમ્‌ સલવાતુમ્‌ મિર્રબ્બિહિમ્‌ વ રહ્‌મહ. વઉલાઈક હુમુલ્‌ મુહ્‌તદૂન).

(સૂરએ બકરહ : ૧૫૫)

તર્જુમા : યાની હમ તુમકો જરૂર આઝમાએંગે ખૌફકે ઝરીઆ ઔર ફકો ફાકા ઔર માલોં ઔર જાનોંકે ઔર ફલોંકે નુકસાનકે ઝરીઆ. ઔર બશારત દીજિયે ઉન લોગોંકો જિનકો જબ કોઈ મુસીબત પહોંચતી હૈ તો કેહતે હૈં ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન. યેહી લોગ હૈં જિન પર ખુસૂસી ઔર ઉમૂમી રહમતેં હોતી હૈં ઔર યેહી લોગ હિદાયત યાફતા હૈં.

ઔર અગર નાફરમાન પર મુવાફિક હાલાત આતે હૈં તો યે અલ્લાહકી તરફસે ઢીલ હૈ ઔર ઉસકે બાદ અચાનક અલ્લાહ ઉનકી પકડ કરતે હૈં.

ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

(ફલમ્મા નસૂ મા ઝુક્કિરૂ બિહી ફતહ્ના અલૈહિમ્ અબ્વાબ કુલ્લિ શૈઈન્ હત્તા ઈઝા ફરિહૂ બિમા ઊતૂ અખઝ્નાહુમ્ બગ્તતન્ ફઈઝા હુમ્ મુબ્લિસૂન) (સૂરએ ઈન્આમ : ૪૪)

તર્જુમા : જબ યે લોગ ઉન બાતોંકો ભૂલ ગયે જિનકી ઉનકો નસીહત કી જાતી થી તો હમને ઉન પર હર ચીઝકે દરવાઝે ખોલ દિયે, યહાં તકકે જબ વો ઉન અતા કી હુઈ ચીઝોંમેં લગકર ઈતરાને લગે તો હમને અચાનક ઉનકી પકડ કી પસ વો હક્કે બક્કે રેહ ગયે.

ઈસ લિયે જબ નાફરમાનીકે બાવુજૂદ ખૂબ માલ આ રહા હો તો બહોત ડરનેકી જરૂરત હૈ કે અબ પકડ આનેવાલી હૈ ઔર યે ખતરેકી ઘંટી હૈ.

રંગ રલિયોં પે ઝમાનેકી ન જા અય દિલ
કે યે ખિઝાં હૈ જો બ અંદાઝે બહાર આઈ હૈ

ઔર અગર નાફરમાની કરનેવાલોં પર નામુવાફિક હાલાત આ રહે હોં તો યે ખુદાકી તરફસે તાઝિયાના હૈ ઔર એક ચપત હૈ કે અબ બસ કરો ઔર ફરમાંબરદારીકી તરફ લૌટ આઓ, ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

(ઝહરલ્ ફસાદુ ફીલ્ બર્રિ વલ્ બહ્રિ). (સૂરએ રૂમ : ૪૧)

કે ખુશ્કી ઔર સમંદરમેં જો ભી હાલાત આતે હૈં યે લોગોંકે બાઝ કરતૂતકી

બિના પર આતે હૈં તાકે ઉનકો ઉનકે બાઝ અમલોંકા મઝા ચખાએં તાકે યે લોગ નાફરમાનીસે બાઝ આ જાએં.

નાફરમાની પર અસલ હાલાત તો મરનેકે બાદ આએંગે, લેકિન દુનિયામેં ભી કુછ હાલાત લાએ જાતે હૈં, મસલન એક યે કે ઉન પર ઝાલિમ હાકિમ મુસલ્લત કર દિયા જાતા હૈ, બની ઈસરાઈલ નબિયોંકી ઔલાદ થી લેકિન જબ ઉનહોંને કામ બનિયોંવાલે શુરૂ કર દિયે થે તો અલ્લાહ તઆલાને ઝાલિમ ફિરઔનકો ઉન પર મુસલ્લત કર દિયા જો ઉન પર મુસલસલ ઝુલ્મ કરતા થા, જબ હઝરત મૂસા (અલૈ.) પૈદા હુએ ઔર ઉન બની ઈસરાઈલ પર મહેનત કરકે ઉનકી દીની ઈસ્લાહ ફરમાઈ, તો અલ્લાહ તઆલાને ઝાલિમ ફિરઔનકો દરિયાએ કુલ્ઝૂમમેં ગર્ક કરકે હલાક કર દિયા, જબ બની ઈસરાઈલને મૂસા (અલૈ.) સે શિકાયત કી કે (**ઊઝીના મિન્ કબ્લિ અન્ તઅ્તિયના વ મિમ્ બઅ્દિ મા જિઅ્તના**) કે હમ તકલીફ દિયે ગયે આપકે આનેસે પેહલે ભી ઔર આપકે આનેકે બાદ ભી, તો મૂસા (અલૈ.) ને ફરમાયા :

(અસા રબ્બુકુમ્ અંય્યુહ્લિક અદુવ્વકુમ્ વ યસ્તખ્લિફકુમ્ ફીલ્ અર્ઝિ ફયન્ઝુર કૈફ તઅ્મલૂન). (સૂરએ અઅ્રાફ : ૧૨૯)

તર્જુમા : કે અન્કરીબ અલ્લાહ તઆલા તુમહારે દુશ્મનકો હલાક કરેગા ઔર તુમકો જમીનમેં ખલીફા બનાએગા ઔર દેખેગા કે તુમ ઉસમેં ક્યા અમલ કરતે હો? યાની ક્યા ઈસ્ નેઅમત પર શુક્ર કરતે હો યા નાશુક્રી કરતે હો. અભી જો હાલાત ઉમ્મત પર આ રહે હૈં ઉસકી બડી વજહ યેહી આ'માલકી ખરાબી હૈ. હદીસ શરીફમેં હૈ કે અપને ઉમ્માલકો બુરા ભલા મત કહો ઈસ લિયે કે તુમહારે આ'માલ હી તુમહારે ઉમ્માલ યાની હાકિમ હૈં.

(ઈસ્લામી સિયાસત : ૮૭, મઆરિફુલ કુરઆન જિ. ૩/૩૫૯)

ઈસ લિયે હાલાત દુરૂસ્ત કરનેકે લિયે ઉમ્મતમેં ચલ ફિરકર ઈમાન ઔર આ'માલકી દઅવત દેની હૈ, અંબિયા (અલૈ.) ભી ઉમ્મતમેં ચલ ફિરકર દીનકી

તરફ દઅવત દેતે થે ઔર અલ્લાહ તઆલા ઉનકો હિદાયત દેતે થે, ઔર દાઈકો અલ્લાહ તઆલા નવાઝતે હૈં, ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

(યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ હલ્ અદુલ્લુકુમ્ અલા તિજારતિન્ તુન્જીકુમ્ મિન્ અઝાબિન્ અલીમ.) (સૂરએ સફ/૧૦)

તર્જુમા : કે અય ઈમાનવાલો મૈં તુમકો ઐસી તિજારત બતાઉં જો તુમકો દર્દનાક અઝાબસે બચાવે, વો યે હૈ કે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ પર ઈમાન લે આઓ ઔર ફિર અપની જાન ઔર માલકે ઝરીઆસે દીનકી મહેનત કરો, યે તુમહારે લિયે બેહતર હૈ અગર તુમ જાન લો, ઔર તુમહારે ગુનાહોંકો બખ્શ દેગા ઔર ઐસી જન્નતમેં દાખિલ કરેગા જિસકે નીચે નેહરેં જારી હોંગી ઔર પાકીઝા ઔર નફીસ મકાન અતા કરેગા જન્નતે અદનકે અંદર.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે અદન જન્નતકે અંદર એક મહેલ હૈ જિસમેં બુરૂજ ઔર બાલાખાને હૈં, વો મહલ મખ્સૂસ હૈ નબિયોં ઔર સિદ્દીકીન ઔર શુહદાકે લિયે ઔર ઈસ મહેલકે પાંચ હજાર (૫૦૦૦) દરવાઝે હોંગે ઔર હર દરવાઝે પર પાંચ હજાર (૫૦૦૦) ફરિશ્તે ખડે રેહકર સલામ અર્ઝ કરેંગે, ઔર ઈસ મહેલકે ઈર્દ ગિર્દ ઔર જન્નતી હોંગે.

(બિખરે મોતી)

બાત ઈસ પર ચલી થી કે દુનિયામેં મુખ્તલિફ હાલાત મુખ્તલિફ લોગોં પર આતે હૈં તો ઉન હાલાતકો બેહતરસે બેહતર હાલાતમેં તબ્દીલ કરનેકે લિયે અપને યકીન ઔર આ'માલકી ઈસ્લાહ કરનેકી બહોત જરૂરત હૈ. ઔર યે દઅવત હીસે હોગા. તમામ અંબિયા (અલૈ.) અપને અપને વક્તમેં જબ તશરીફ લાએ ઉસ વક્ત ઈન્સાનોંકે હાલાત ખરાબસે ખરાબતર થે, લેકિન અંબિયા (અલૈ.) કી દઅવતસે હાલાત બદલતે ગયે, ઈસી તરહ આજ ભી દઅવત હીસે હાલાત તબ્દીલ હોંગે, હાલાત ચૂંકે મુખ્તલિફ હોતે હૈં ઈસ લિયે ઉન હાલાતકા દીન ભી અલગ

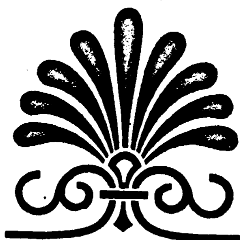
(૧) અગર દીનદારીકે બાવુજૂદ હાલાત નામુવાફિક હૈં તો યે ઈમ્તિહાન ઔર આઝમાઈશ હૈ ઔર ઉસકા દીન સબ્ર ઔર સાબિત કદમી હૈ.

(૨) ઔર અગર દીનદારીકે સાથ હાલાત મુવાફિક હૈં તો યે દીનકી બરકત ઔર ખુદાકા ઈન્આમ હૈ, ઔર ઉસકા દીન ઈતાઅત ઔર શુક્રગુઝારી હૈ.

(૩) ઔર અગર બદદીનીકે બાવુજૂદ હાલાત ખૂશગવાર હૈં તો યે અલ્લાહકી તરફસે ઢીલ ઔર મોહલત હૈ તો ઉસકા દીન અલ્લાહકા ખૌફ ઔર આમાલકા દુરૂસ્ત કરના હૈ.

(૪) ઔર અગર બદદીનીકે સાથ નાખૂશ ગવાર હાલાત હોં તો યે અલ્લાહકી તરફસે તમ્બીહ હૈ ઔર ઉસકા દીન રૂજૂઅ ઈલલ્લાહ હૈ.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

રિઝ્ક તો સિર્ફ અલ્લાહકે કબ્ઝેમેં હૈ

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ! અમ્મા બા'દ!

ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ. વમા મિન્ દાબ્બતિન્ ફીલ્ અર્ઝિ ઈલ્લા અલલ્લાહિ રિઝ્કુહા વ યઅ્‌લમુ મુસ્તકર્રહા વ મુસ્તૌ દઅહા. (સૂરએ હૂદ : પા. ૧૨)

મોહતરમ હઝરાત! દુનિયામેં અલ્લાહને બેશુમાર મખ્લૂકાત પૈદા ફરમાઈ હૈ, ઔર હર મખ્લૂકકે સાથ અલ્લાહને મુખ્તલિફ ઝરૂરિયાત રખ્ખી હૈં, ઔર ઉન ઝરૂરિયાતકે પૂરા કરનેકા ઝિમ્મા અલ્લાહ હીને લિયા હૈ, ચુનાંચે ફરમાતે હૈં કે જમીનમેં કોઈ ભી જાનદાર મખ્લૂક ઐસી નહીં હૈ જિસકા રિઝ્ક અલ્લાહકે ઝ઼િમ્મે ન હો; વો અલ્લાહ મખ્લૂકકે અસલી વતનકો ભી જાનતા હૈ ઔર વકતી વતનકો ભી જાનતા હૈ, જો મખ્લૂક જહાં હોગી વહાં ઉસકા રિઝ્ક પહોંચા દેગા ઔર ઉસકી કોઈ મખ્લૂક પત્થરોંમેં હોં ઉસકો ભી અલ્લાહ યાદ રખતે હૈં, એક જગહ અલ્લાહ ફરમાતે હૈં :

(હલ્ મિન્ ખાલિકિન્ ગૈરુલ્લાહિ યર્‌ઝુકુકુમ્ મિનસ્સમાઈ વલ્ અર્ઝિ લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવ ફઅન્ના તુઅ્‌ફકૂન). (સૂરએ ફાતિર : ૩)

તર્જુમા : કે અલ્લાહકે અલાવા હૈ તુમહારા કોઈ ખાલિક જો તુમહેં રિઝ્ક દેતા હો જમીન ઔર આસમાનસે? કોઈ નહીં હૈ રોઝી દેનેવાલા મગર વો, ફિર કહાં ભટકતે હો? એક ઔર જગહ અલ્લાહ ફરમાતે હૈં :

(ઈન્નલ્લઝીન તઅ્‌બુદૂન મિન્ દૂનિલ્લાહિ લા યમ્લિકૂન લકુમ્ રિઝ્કન્ ફબ્તગૂ ઈન્દલ્લાહિ રિઝ્ક વઅ્‌બુદૂહુ વશ્કુરૂ લહૂ.) (સૂરએ અન્કબૂત : ૧૭)

તર્જુમા : કે બેશક જિન ચીઝોંકી બંદગી તુમ કરતે હો અલ્લાહકે અલાવા વો તુમહારે રિઝ્કકે માલિક નહીં હૈં, રિઝ્ક તો અલ્લાહકે પાસ તલાશ કરો, ઔર

ઉસીકી બંદગી કરો ઔર ઉસીકા શુક્ર અદા કરો. આજ હમ લોગોંકો અસ્બાબ પર જિતના એ'તિમાદ હૈ ઉતના ખુદાકી ઝાત પર નહીં હૈ.

એક હાજી સાહબ હજકો જા રહે થે લોટા ઔર રસ્સી ભી લિયે હુએ થે, એક જંગલમેં પહોંચે, પ્યાસ ભી સખ્ત લગી થી. ઈતનેમેં એક કુંવાં નઝર પડા ઔર એક હિરનીકો દેખા કે મુંહ ડાલકર પાની પી રહી હૈ, જબ વો કરીબ પહોંચે તો હિરની ભાગ ગઈ ઔર પાની ભી નીચે ચલા ગયા, વો કબીદા ખાતિર (ગમગીન) હુએ ઔર પાની પીએ બગૈર ચલ દિયે, ઔર દિલ દિલમેં કેહતે જાતે થે કે એક જાનવર જૈસી ભી હમારી કદર નહીં હૈ, ગૈબસે આવાઝ આઈ, મેરે બંદે! યહાં કદર ઔર નાકદરીકી બાત નહીં હૈ, બલ્કે એ'તિમાદ ઔર અદમે એ'તિમાદકા મસ્અલા હૈ, હિરનીકો હમારી ઝાત પર એ'તિમાદ હૈ ઔર તુમકો ડોલ રસ્સી પર એ'તિમાદ હૈ. તો હમને ઉસકે સાથ ઉસકે એ'તિમાદકે એ'તિબારસે મઆમલા કિયા ઔર તુમહારે સાથ તુમહારે એ'તિમાદકે એ'તિબારસે મઆમલા કિયા. આજ હમારા ભી યેહી હાલ હૈ કે ખુદાકે વા'દોં પર એ'તિમાદ નહીં હૈ, અલ્લાહને કુરઆનમેં નમાઝ પર રોઝીકા વા'દા ફરમાયા હૈ, ચુનાંચે અલ્લાહ ફરમાતે હૈં :

(વઅ્મુર્ અહ્લક બિસ્સલાતિ વસ્તબિર્ અલૈહા લા નસ્અલુક રિઝ્કન્. નહ્નુ નર્ઝુકુક વલ્ આકિબતુ લિત્તક્વા). (સૂરએ તા-હા : ૧૩૨)

તર્જુમા : કે અય નબી જી અપને ઘરવાલોંકો નમાઝકા હુકમ કીજિયે ઔર ખૂદ ભી ઉસકા એહતિમામ કીજિયે, હમ આપકો રોઝીકે મસ્અલેમેં ઉલ્ઝાના નહીં ચાહતે. ઔર રોઝી તો આપકો હમ દેંગે ઔર બેહતરીન અંજામ તો પરહેઝગારીકા હૈ. ઔર એક જગહ ઈરશાદ ફરમાતે હૈં કે :

(વ મંય્યત્તકિલ્લાહ યજ્અલ્લહૂ મખ્રજંવ્ વ યર્ઝુક્હુ મિન્ હૈષુ લા યહ્તસિબ.)

(સૂરએ તલાક)

યાની જો શખ્સ અલ્લાહકી નાફરમાનીસે ડરેગા ઉસકે લિયે રાસ્તે હમવાર કર દેગા ઔર ઐસી જગહસે રિઝ્ક દેગા જહાંસે ગુમાન ભી ન હો.

સાંપ ભી જબ અંધા હો જાતા હૈ તો અલ્લાહ એક ચિડિયાકે ઝરીઆસે રોઝી અતા ફરમાતે હૈં, ખુદાકી લાખોં મખ્લૂક સમંદરોંમેં ઔર જંગલોંમેં હૈં ઉનકો અલ્લાહ અપની કુદરતસે રોઝી પહોંચાતે હૈં.

એક સહાબી ઘર તશરીફ લાએ તો બીવીસે પૂછાકે કુછ ખાનેકો હૈ? અર્ઝ કિયા કે કુછ નહીં હૈ. તો વો સહાબી મસ્જિદમેં ગયે ઔર દો રકા'ત પઢકર અલ્લાહસે માંગા, ફિર ઘર આકર દરિયાફ્ત ફરમાયા કે કુછ આયા? અર્ઝ કિયા કે નહીં આયા, તો સહાબી ફિર મસ્જિદ ગયે ઔર દો રકા'ત પઢકર અલ્લાહસે માંગા, ફિર ઘર આકર દરિયાફ્ત કિયા, મા'લૂમ હુવા કે કુછ નહીં આયા તો વો તીસરી દફા મસ્જિદમેં ગયે ઔર અલ્લાહસે માંગા, ફિર જબ ઘર આએ તો દેખા કે બીવી આટા ગૂંદ રહી હૈ, પૂછા કે કહાંસે આયા? અર્ઝ કિયા કે ચક્કી ખૂદ બખૂદ ચલને લગી ઔર ઉસમેંસે આટા નિકલને લગા, મૈંને સારે બરતન ભર લિયે ઔર ઉસકો બંદ કર દિયા, ઉન સહાબીને યે સારા કિસ્સા હુઝૂર ﷺ કો સુનાયા તો આપ ﷺ ને ફરમાયા : તેરી બીવી અગર બંદ ન કરતી તો યે ચક્કી કિયામત તક ચલતી રેહતી ઔર આટા નિકલતા રેહતા.

ઔર એક સહાબીકે ઘરમેં ફાકે થે, બીવીને અર્ઝ કિયા કે થોડીસી મઝદૂરી કર લો, વો સહાબી બાઝારકી તરફ ગયે, યહાં બીવીને તન્નૂરમેં કુછ ડાલકર આગ જલાઈ ઔર ચક્કીકો અપને હાથસે ચલાને લગી તાકે પડોસિયોંકો ઉનકે ફાકેકા ઈલ્મ ન હો જાએ, ઈસ લિયે કે હદીસમેં હૈ કે જિસ શખ્સ પર ફાકા આએ ઔર વો લોગોંસે અપને ફાકાકો છુપાએ તો અલ્લાહ પર બવજહ ઉસકે લુત્ફો કરમકે યે હક હૈ કે ઉસકો એક સાલકી રોઝી હલાલ માલસે અતા ફરમાએ.

(મિશ્કાત : ફઝાઈલે સદકાત હિસ્સા ૨/૪૮)

જબ ઉન સહાબીને અપને ઘર પર ધુવાં દેખા તો યે સમઝકર વાપસ આ ગયે કે શાયદ કુછ આ ગયા હોગા ઔર આકર પૂછા કે કુછ આયા હૈ? બીવીને કહા કુછ ભી નહીં આયા, મૈંને તો અપને ફાકાકો છુપાનેકે લિયે તન્નૂરમેં આગ

જલાઈ થી, ઉન સહાબીકો યકીન ન આયા ઔર જાકર તન્નૂરકો દેખા તો પૂરા તન્નૂર રોટિયોંસે ભર રહા થા, ઔર જબ ચક્કીકો જાકર દેખા તો ઉસકા ગ્રાઉન્ડ ભી આટેસે ભર રહા થા, ઉન સહાબીને વો સારી રોટિયાં નિકાલીં, ખૂદ ભી ખાઈ ઔર પડોસિયોંકો ભી દિયા. (હયાતુસ્સહાબા જિ. ૩/૭૨૯)

કુરઆન શરીફમેં હૈ કે હઝરત ઝકરિયા (અલૈ.) જબ હઝરત મરયમ (અલૈ.) કે કમરેમેં દાખિલ હોતે તો બેમોસમકે ફલ દેખતે (વજ-દ ઈન્દહા રિઝ્કા) (સૂરએ આલે ઈમરાન/૩૭) તો પૂછતે (અન્ના લકિ હાઝા) યાની યે ફલ કહાંસે આએ? તો મરયમ (અલૈ.) જવાબ દેતીં (હુવ મિન્ ઈન્દિલ્લાહ) કે યે અલ્લાહકે ખઝાનેસે આ રહા હૈ, જબ હઝરત ઝકરિયા (અલૈ.) કો અલ્લાહકી કુદરતકા મુશાહિદા હુવા તો અલ્લાહસે ઔલાદકી દરખ્વાસ્ત કી, હાલાંકે ઝકરિયા (અલૈ.) બિલકુલ બુઢ્હે હો ચુકે થે, ઉનકી બીવી બાંઝ થી, ઔલાદકી કોઈ ઝાહિરી ઉમ્મીદ ન થી લેકિન ખુદાકી કુદરતકા મુશાહિદા હો ગયા કે બેમોસમ જબ ફલ દે સકતા હૈ તો બેમોસમ યાની બુઢ્હાપેમેં ઔલાદ ભી દે સકતા હૈ.

(હુનાલિક દઆ ઝકરિય્યા રબ્બહુ, કાલ રબ્બિ હબ્લી મિલ્લદુન્ક ઝુર્રિય્યતન્ તય્યિબતન્ ઈન્નક સમીઉદ્દુઆઅ.) (સૂરએ આલે ઈમરાન : ૩૮)

ઉસ વક્ત ઝકરિયા (અલૈ.) ને દુઆ માંગી, અય મેરે રબ મુઝકો અતા કર અપને પાસસે પાકીઝા ઔલાદ, બેશક તૂ સુનનેવાલા હૈ દુઆકા.

તો મેરે દોસ્તો! અલ્લાહ તો બડી કુદરતવાલે હૈં, જબ ઈરાદા ફરમાતે હૈં તો પત્થરમેંસે ઊંટની પૈદા ફરમાતે હૈં, જૈસાકે સાલેહ (અલૈ.) કે લિયે યે મોઅજિઝા ઝાહિર ફરમાયા ઔર પત્થરમેંસે બની ઈસરાઈલકે લિયે બારહ ચશ્મે નિકાલે. ઔર જબ મૂસા (અલૈ.) કો ભૂખ લગતી તો અપને અસાકો જમીનમેં ગાડ દેતે વો દરખ્ત બનકર ફૌરન ફલ દેતા, મૂસા (અલૈ.) ઉસકો તનાવુલ ફરમાતે. (ઝખીરએ મા'લૂમાત ૨/૬૩)

આજ હમેં અલ્લાહકે વા'દોંકા ઈલ્મ તો હૈ લેકિન યકીન નહીં. ઈસ લિયે વા'દે પૂરે નહીં હોતે ક્યૂંકે યકીનકે બગૈર વા'દે પૂરે નહીં હો સકતે. ઈલ્મમેં

ઔર યકીનમેં ફર્ક હૈ, ઉસ ફર્કકો એક મિસાલસે સમઝા જા સકતા હૈ, એક આદમીકે મુતઅલ્લિક માલૂમ હૈ કે વો બહોત અચ્છા નિશાનેબાઝ હૈ, અબ અગર વો કહે કે તુમહારે સર પર એક ગેન્દ રખ્ખો, મૈં ઉસકો ગોલી મારતા હૂં, તો હૈ કોઈ પહેલવાન જો ઈસ તરહ સર પર ગેન્દ રખકર ખડા હો જાએ, નહીં! તો ક્યૂં? વજહ યે હૈ કે ઉસકી ગોલી ખતા નહીં કરતી યે તો ઈલ્મ હૈ, લેકિન મુકમ્મલ યકીન ન હોનેકી વજહસે સામને ખડે હોનેકે લિયે કોઈ તૈયાર નહીં હૈ.

એક ઈમામ સાહબ થે ઉનહોંને જુમ્આકે દિન બિસ્મિલ્લાહકી ફઝીલત બયાન ફરમાઈ ઔર યહાં તક ફરમાયા કે અગર કોઈ આદમી બિસ્મિલ્લાહ પઢકર સમંદરમેં ભી કૂદ જાએ તો સમંદર ભી ઉસકો નહીં ડૂબા સકતા. એક દેહાતી ઈસ બાતકો સુન રહા થા જબ વો ઘર ગયા તો ઉસને ઉસ પર અમલ શુરૂ કર દિયા ઔર નદી પર જાકર બિસ્મિલ્લાહ પઢકર ચલતા હો ગયા ઔર ઈસ પારસે ઉસ પાર નિકલ ગયા, અબ યે ઉસકા મા'મૂલ બન ગયા, ઔર ઉસકી શોહરત હુઈ કે ફલાં શખ્સ વલી બન ગયા, ઈમામ સાહબકો ભી ઉસકા ઈલ્મ હો ગયા, ઈમામ સાહબ ઉસકો મિલને ગયે ઔર દરિયાફ્ત ફરમાયા કે મૈંને આપકે મુતઅલ્લિક યે બાત સુની હૈ કે આપ બગૈર કશ્તીકે નદી પાર કર લેતે હૈં, જવાબ દિયા કે સહીહ બાત હૈ, ઈમામ સાહબને પૂછા કે આપ ક્યા મંતર પઢતે હૈં? દેહાતીને કહા કે ઈમામ સાહબ વો મંતર તો મૈંને આપ હીસે સીખા હૈ, આપને જુમ્આકે દિન બિસ્મિલ્લાહકી ફઝીલતમેં યે બાત બતાઈ થી કે બિસ્મિલ્લાહ પઢકર સમંદરમેં કૂદ જાઓ તો સમંદર ભી નહીં ડૂબા સકતા, ઈમામ સાહબ વાપસ આ ગયે ઔર સુબહમેં ચંદ જવાનોંકો જમા કિયા ઔર કહા કે આજ બિસ્મિલ્લાહકી બરકતકા મુશાહિદા કરને જાના હૈ, ઈસ લિયે મેરે સાથ નદી પર ચલો, લેકિન સાથમેં એક રસ્સી ભી લે લેના, ચુનાંચે યે સબ લોગ નદી પર આ ગયે, ઈમામ સાહબને ફરમાયા કે રસ્સીકે એક સિરેસે મેરી કમર બાંધ લો ઔર એક સિરા અપને હાથમેં રખ્ખો, મૈં બિસ્મિલ્લાહ પઢકર નદીમેં ઉતરતા હૂં, અગર ચલતા હો ગયા તો તુમ લોગ છોડ દેના, ઔર અગર

ડૂબ જાઉં તો અલ્લાહકે વાસ્તે મુઝે નિકાલ દેના, ચુનાંચે ઈમામ સાહબ અંદર ઉતરે ઔર ઉતરતે હી પાનીકી તેહમેં પહોંચ ગયે, લડકોંને ઉનકો જલ્દીસે નિકાલા, ઈમામ સાહબ બોલે ચલો ભાઈ પાની પર ચલના અપને બસકી બાત નહીં. પતા ચલા કે ઈમામ સાહબકો બિસ્મિલ્લાહકી બરકતકા તો ઈલ્મ થા લેકિન યકીન નહીં થા.

હદીસે કુદસીમેં હૈ કે **અન ઈન્દ ઝન્નિ અબ્દી બી** કે મૈં મેરે બંદેકે ગુમાનકે મુતાબિક મઆમલા કરતા હૂં. કુરઆન શરીફમેં અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં:

(ફઝ્કુરૂની અઝ્કુરૂકુમ્ વશ્કુરૂ લી વલા તક્ફુરૂન)

(સૂરએ બકરહ : ૧૫૨, પા : ૨)

યાની અલ્લાહ ફરમાતે હૈં તુમ મુઝે યાદ કરો મૈં તુમકો યાદ કરૂંગા ઔર મેરા શુક્ર કરો ઔર નાશુક્રી ન કરો.

અબ રહા સવાલ યે કે હમ ખુદાકો કૈસે યાદ કરેં?

(૧) એક તો યે કે અલ્લાહ પર ઈમાન લાવેં ઔર અલ્લાહકી હર સિફત પર ઈમાન લાવેં. (૨) અલ્લાહકે તમામ અવામિરકો પૂરા કરેં. (૩) તમામ મના કી હુઈ ચીઝોંસે અપનેકો બચાએં, ઉસકે નબિયોં પર ઈમાન લાવેં ઔર ઉસકે નબીકી ઈતાઅત કરેં ઔર જિન ચીઝોંસે નબી મના કરેં ઉસસે અપનેકો બચાએં ઔર અલ્લાહ ઔર રસૂલ ﷺ ને આ'માલ પર જો વા'દે ફરમાએ હૈં ઉન પર યકીન ઔર એ'તિમાદ કરેં. સહાબામેં સબસે બડી ખૂબી યેહી થી કે વો અલ્લાહ ઔર રસૂલ ﷺ કે વા'દોં પર યકીન રખતે થે. હઝરત અલી (રદિ.) એક મરતબા મસ્જિદમેં તશરીફ ફરમા થે કે દરવાઝે પર એક સાઈલને આકર સવાલ કિયા, તો હઝરત અલી (રદિ.) ને હઝરત ઈમામ હુસૈન (રદિ.) સે ફરમાયા કે ઘર જાઓ ઔર તુમહારી અમ્મીસે કહો વો છ દિરહમ જો તુમહારે પાસ રખ્ખે હૈં ઉસમેંસે એક દિરહમ ઈસ ફકીરકો દે દો, વો ગયે ઔર અપની વાલિદા હઝરત ફાતિમા (રદિ.) સે કહા કે એક દિરહમ ફકીરકો દે દો, તો હઝરત ફાતિમા (રદિ.) ને ફરમાયા કે તુમહારે અબ્બાસે કહો કે વો દિરહમ

તો આપને આટા લાનેકે લિયે દિયે થે, હઝરત ઈમામ હુસૈન (રદિ.) વાપસ આએ ઔર વો બાત અર્ઝ કર દી જો હઝરત ફાતિમા (રદિ.) ને કહી થી, તો હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા જાઓ તુમહારી અમ્મીસે કેહ દો કે વો છ દિરહમ ફકીરકો દે દો, ચુનાંચે વો દિરહમ ફકીરકો દે દિયે. હઝરત અલી (રદિ.) અભી મસ્જિદકે અંદર બૈઠે થે કે એક શખ્સ ઊંટ લિયે હુએ આયા ઔર પૂછા કે ખરીદોગે? હઝરત અલી (રદિ.) ને કીમત દરિયાફત ફરમાઈ, તો ઉસને કહા કે એકસો ચાલીસ (૧૪૦) દિરહમ લૂંગા, હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા મૈંને ખરીદ લિયા ઔર કીમત બાદમેં લે જાના, વો શખ્સ ઊંટ બાંધકર ચલા ગયા, થોડી દેરકે બાદ એક દૂસરા શખ્સ વહાંસે ગુઝરા ઔર પૂછા કે યે ઊંટ કિસકા હૈ? હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા કે હમારા હૈ, ઉસને કહા કિતનેમેં બેચોગે? હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા દોસો (૨૦૦) દિરહમમેં, ઉસને દોસો દિરહમ નકદ દે દિયે ઔર ઊંટ લેકર ચલા ગયા, ઈતનેમેં પેહલા શખ્સ આયા ઔર કીમતકા તકાઝા કિયા, હઝરત અલી (રદિ.) ને ઉસકો એકસો ચાલીસ (૧૪૦) દિરહમ દે દિયે ઔર સાઠ (૬૦) દિરહમ લેકર ઘર તશરીફ લાએ ઔર હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કે સામને ડાલ દિયે, હઝરત ફાતિમા (રદિ.) ને દરિયાફત કિયા કે યે કહાંસે આએ? હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા કે અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂને અપને નબી ﷺ કે વાસ્તાસે વા'દા ફરમાયા હે કે "જો શખ્સ એક નેકી કરતા હે ઉસકો દસ ગુના બદલા મિલતા હૈ," કંઝુલ ઉમ્માલ. (ફઝાઈલે સદકાત હિસ્સા ૧/૧૧૭)

અલ્લાહ તઆલા કુરઆન પાકમેં ફરમાતે હૈં :

(વમા અન્ફક્તુમ્ મિન્ શૈઈન્ ફહુવ યુખ્લિફુહૂ.)(સૂરએ સબા : ૩૯)

યાની જો કુછ તુમ ખર્ચ કરતે હો પસ અલ્લાહ ઉસકા બદલ અતા કરેગા.

એક હદીસમેં હે કે અલ્લાહકે નબી ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : તીન બાતેં મૈં અલ્લાહકી કસમ ખાકર બયાન કરતા હૂં, એક યે કે જો શખ્સ અલ્લાહકી નિસ્બત પર ખર્ચ કરેગા ઉસકા જરૂર બદલ મિલેગા, ઔર દૂસરી બાત યે હૈ કે જો

શખ્સ સવાલકા દરવાઝા ખોલેગા અલ્લાહ પાક ઉસ પર ફક્રકા દરવાઝા ખોલ દેંગે, ઔર જિસ પર ઝુલ્મ કિયા જાએ ઔર વો સબ્ર કરે તો અલ્લાહ ઉસકી ઈઝ્ઝતકો બળ્હાતે હૈં. (ફઝાઈલે સદકાત)

હઝરત હાતિમ અસમ (રહ.) સે પૂછા ગયા કે આપને અપની ઉમ્ર કિસ કામમેં સર્ફ કી? ફરમાયા ચાર કામોંમેં :

(૧) મૈં જાનતા થા કે અલ્લાહ તઆલાકી નિગાહસે છુપ નહીં સકતા, પસ મુઝે શરમ આઈ કે ઉસકે સામને ઉસકી નાફરમાની કરૂં. (૨) મૈંને જાન લિયા કે મેરા રિઝ્ક મુઝસે તજાવુઝ નહીં કરેગા ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઉસકા ઝિમ્મા લે લિયા હૈ તો મૈંને ઉસ પર એ'તિમાદ કર લિયા ઔર ઉસકો હાસિલ કરનેકી ફિક્રેં છોડ દી. (૩) મૈંને જાન લિયા કે મુઝ પર ચંદ ફરાઈઝ હૈં જિનહેં મેરેં સિવા કોઈ દૂસરા અદા નહીં કર સકતા ઈસ લિયે મૈં ઉસકી અદાયગીમેં મશ્ગૂલ રહા. (૪) મૈંને જાન લિયા કે મેરી મૌતકા દિન મુઅય્યન (તય) હૈ ઈસ લિયે મૈં ઉસકી તૈયારીમેં મશ્ગૂલ હો ગયા.

ઈન સબ બાતોંકા યે મતલબ નહીં કે અસ્બાબે રિઝ્ક છોડ કરકે મલંગ બન જાવેં બલ્કે મતલબ યે હૈ કે જો ભી સબબ તુમહારે પાસ હૈ ઉસ પર કનાઅત કી જાવે ઔર એ'તિમાદ અલ્લાહકી ઝાત પર કિયા જાવે ઔર ચંદ બાતોંકા ખાસ ખયાલ રખ્ખા જાવે.

(૧) એક બાત યે ધ્યાનમેં રખ્ખી જાવે કે અસ્બાબકો રબકા દરજા ન દિયા જાવે. (૨) ઉન અસ્બાબમેં અલ્લાહકી ઔર ઉસકે રસૂલકી નાફરમાની ન કી જાવે, યાની સૂદી (વ્યાજકા) કારોબાર ન કિયા જાએ, કારોબારમેં ઝૂઠ ન બોલા જાએ, કારોબારમેં નમાઝ ઔર જમાઅત ન છોડી જાવે, કારોબારમેં ધોકા ન દિયા જાએ, ખયાનત ન કી જાવે, કિસીકા હક ન મારા જાવે ઔર કારોબારકી વજહસે દઅવતકા કામ છોડ ન દિયા જાવે.

મદીના શરીફમેં જબ દીનકે કામ કરનેવાલે ઝિયાદહ હો ગયે તો કુછ બડી ઉમ્રકે સહાબાને જિનમેં હઝરત અબૂ ઐયૂબ અન્સારી (રદિ.) ભી થે,

હુઝૂર ﷺ કી ખિદમતમેં જાકર અર્ઝ કિયા કે દીનકે કામ કરનેવાલે અબ બહોત હો ગયે હૈં ઈસ લિયે અગર હમ લોગોંકો ઈજાઝત મરહમત ફરમાએં તો હમ લોગ અપના કારોબાર સંભાલેં, ઉસ પર યે આયતે શરીફા નાઝિલ હુઈ :

(વ અન્ફિકૂ ફી સબીલિલ્લાહિ વલા તુલ્કૂ બિઐદીકુમ્ ઈલત્તહ્લુકહ, વ અહ્સિનૂ ઈન્નલ્લાહ યુહિબ્બુલ્ મુહ્સિનીન.)

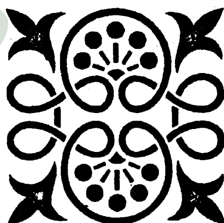
(સૂરએ બકરહ : ૧૯૫, રૂ. ૨૪)

યાની તુમ લોગ અલ્લાહકે રાસ્તેમેં ખર્ચ કિયા કરો ઔર અપને આપકો અપને હાથોં તબાહીમેં ન ડાલો ઔર ખર્ચ વગૈરહકો અચ્છી તરહ કિયા કરો, બેશક હક તઆલા મહેબૂબ રખતે હૈં અચ્છી તરહ કામ કરનેવાલોંકો.

(ફઝાઈલે સદકાત હિસ્સા ૧/૯)

ઈસ લિયે રોઝીકે હાસિલ કરનેમેં ઉપરવાલી બાતોંકા ખયાલ રખ્ખા જાવે.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

તરીકે હુદા ઔર તરીકે હવા

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ! અમ્મા બા'દ!

ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ. કુલ્નહ્ બિતૂ મિન્હા જમીઆ. ફઈમ્મા યઅ્તિયન્નકુમ્ મિન્ની હુદન્ ફમન્ તબિઅ હુદાય ફલા ખૌફુન્ અલૈહિમ્ વલા હુમ્ યહ્ઝનૂન.

(સૂરએ બકરહ : ૩૮)

ઝિંદગી બસર કરનેકે દો તરીકે હૈં, એક તરીકે હુદા ઔર એક તરીકે હવા, ઈન્સાનોંકો દોનોં તરીકોં પર ચલનેકી અલ્લાહને કુદરત અતા ફરમાઈ હૈ, લેકિન તરીકે હુદામેં કદરે મશક્કત, મુજાહિદા ઔર તકલીફ ઔર મઝર્રત હૈ, લેકિન અંજામ ઈસ તરીકકા હમેશાકી રાહત ઔર હમેશાકી જન્નત હૈ, જૈસાકે હદીસ શરીફમેં આતા હૈ **હુફ્ફતિલ્ જન્નતુ બિલ્ મકારિહિ** (બૈઝાવી સ. ૫૪) કે તરીકે હુદામેં જો મશક્કત હૈ ઉસકે નીચે જન્નત છુપી હુઈ હૈ. ઔર તરીકે હવામેં વક્તી નફા વકતી રાહત ઔર વકતી આઝાદી હૈ, ન નમાઝ ન રોઝા ન ઝકાત ન હજ ન સચ ન કોઈ પાબંદી, બગૈર લગામકે બેલકી તરહ જહાં ચાહા મુંહ માર લિયા, આગે જાઓ તો સીંગ મારે પીછે જાઓ તો લાત મારે, લેકિન ઉસ વક્તી આઝાદીકે બાદ હમેશાકી તકલીફ ઔર હમેશાકા અઝાબ હૈ, જૈસાકે હદીસ શરીફમેં હૈ **હુફ્ફતિન્નારુ બિશ્શહવાત** કે તરીકે હવામેં જો મનમાની ઔર નફસ પરસ્તી કી જાતી હૈ ઉસકે નીચે જહન્નમ છુપી હુઈ હૈ.

એક અલ્લાહવાલે રાસ્તેકે કિનારે બૈઠે હુએ થે કે વહાંસે એક સિપાહી ગુઝરા ઔર ખ્વાહ મ ખ્વાહ હી ઉન અલ્લાહવાલેકો એક ડંડા માર દિયા, અલ્લાહવાલેને દુઆ દી કે અલ્લાહ તઆલા તુઝે થાનેદાર બના દેવે, યે દુઆ કુબૂલ હો ગઈ ઔર ચંદ રોઝકે બાદ વો થાનેદાર બન ગયા, બહોત ખૂશ હુવા ઔર મિઠાઈ તકસીમ કી, ઔર મિઠાઈ લેકર ઉન અલ્લાહવાલેકે પાસ આયા,

ઉનહોંને પૂછા ક્યૂં આના હુવા? થાનેદારને કહા કે હઝરત આપકી દુઆસે મૈં થાનેદાર બન ગયા હૂં, ઈસ લિયે આપકે લિયે મિઠાઈ લાયા હૂં, ઉન અલ્લાહવાલેને ફરમાયા, અચ્છા હમારા એક કામ કર દોગે, ઉસને કહા જરૂર, ફરમાએં ક્યા કામ હૈ? બુઝુર્ગને કહા મુઝે એક બિચ્છૂકી જરૂરત હૈ કહીંસે પકડ લાઈયે, વો ગયા ઔર કાફી દેરકે બાદ વાપસ આયા કે હઝરત મુઝે બિચ્છૂ કહીં નહીં મિલા, તો બુઝુર્ગને કહા કે ભાઈ તુમહારે થાનેમેં કોઈ પુરાના સિપાહી હો તો ઉસકો લેકર આઓ, વો એક સિપાહીકો લેકર આયા, બુઝુર્ગ ઉન દોનોંકો લેકર કબ્રસ્તાનમેં તશરીફ લે ગયે ઔર એક કબ્રકી તરફ ઈશારા કરકે ફરમાયા કે યે કિસકી કબ્ર હૈ? ઉસ પુરાને સિપાહીને જવાબ દિયા કે યે પિછલે થાનેદારકી કબ્ર હૈ, કહા ઈસકો ખોદો, ઉસને ખોદા તો પૂરી કબ્ર બિચ્છૂઓંસે ભર રહી થી, બુઝુર્ગને કહા કે યે હૈ થાનેદારકા અંજામ જિસકી ખૂશીમેં આપ મિઠાઈ તકસીમ કર રહે હો.

(મઆરિફે મસીહુલ ઉમ્મત સ. : ૧૦૯)

આજ હમ લોગ મનમાની કરકે ખૂશ હૈં, કારોબારમેં ભી મનમાની કરતે હૈં, અંજામ નહીં સોચતે કે ક્યા હોગા?

એક મરતબા અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) એક જમાઅતકે સાથ જા રહે થે, રાસ્તેમેં એક સાથીકા ઈન્તિકાલ હો ગયા, જબ કબ્ર ખોદી ગઈ તો ઉસમેં એક બહોત બડા સાંપ આ ગયા, દૂસરી ઔર તીસરી કબ્ર ખોદી ગઈ તો ઉસમેં ભી સાંપ નિકલા, હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા કે ઉસકો ઉસીમેં દફન કર દો, ખુદાકી કસમ અગર તુમ પૂરી જમીન ખોદ ડાલોગે તો ભી યે સાંપ આએગા, ચુનાંચે ઉસીમેં ઉસકો દફન કર દિયા ગયા, જબ યે લોગ વાપસ આએ તો ઉસકી બીવીસે ઉસકા તઝકિરા કિયા ઔર વજહ પૂછી, તો ઉસને કહા કે તિજારત કરતા થા ઔર ઉસમેં મિલાવટ કરતા થા. સૂદી કારોબાર કરનેવાલોંકો ઔર ઝૂઠ બોલકર ઔર ધોકા દેકર તિજારત કરનેવાલોંકો ઈસ કિસ્સાસે ઈબરત લેની ચાહિયે. (બિખરે મોતી જિ. ૨/૬૦)

એક જમાઅત એક બસ્તીમેં પહોંચી, કુછ લોગ મસ્જિદમેં આએ ઔર

જમાઅતકે અમીર સાહબસે કહા કે હમારી એક લડકીકા ઈન્તિકાલ હો ગયા હૈ, ઉસકો ગુસલ દેના હૈ, લેકિન ઉસ મય્યિતકે ઈર્દ ગિર્દ કન્ખજૂરેકી શકલકે જાનવર આકર જમા હો ગયે હૈં, આપ આકર થોડી હમારી મદદ કરો ઔર અલ્લાહસે દુઆ કરો કે યે મુસીબત ટલ જાએ, જમાઅતવાલે ગયે ઔર સારા માજરા દેખા ઔર ઘભરાએ ઔર મકાનકે એક કોનેમેં બૈઠકર અલ્લાહસે દુઆ કરને લગે કે કમસે કમ ઈતની દેર અઝાબ હટા લે કે હમ લોગ ઉસકો ગુસલ કફન કરકે કબ્ર તક પહોંચા દેં, ચુનાંચે થોડી દેરકે બાદ વો કન્ખજૂરે ગાઈબ હો ગયે, હમને સમઝા કે અઝાબ હટ ગયા, ઉસકો જલ્દી જલ્દી ગુસલ દિયા ગયા ઔર કફન દેકર કબ્રમેં પહોંચા દિયા, ઔર જબ ઉસકો કબ્રમેં રખ્ખા તો સારે કન્ખજૂરે ઉસ કબ્રમેં આ ગયે, અબ સોચો આખિર ઉસકા ક્યા હોતા હોગા? યે હૈ મનમાની ઝિંદગી ગુઝારનેકી કુદરતી પકડ, અલ્લાહ હમારી હિફાઝત ફરમાએં, ઔર ઐસે તમામ ગુનાહોંસે તૌબા નસીબ ફરમાએં. ફિર ઉસકી માંસે ઉસકી વજહ માલૂમ કી તો કહા કે યે ટી.વી. બહોત દેખતી થી, ઔર એક મરતબા અઝાન હો રહી થી, મૈંને કહા બેટી અઝાન હો રહી હૈ. ટી.વી. બંદ કર દે, ઉસને કહા કે અઝાન તો રોઝાના હોતી હૈ, યે પ્રોગ્રામ ફિર કહાંસે આએગા. (નૌજવાન તબાહીકે દહાને પર : ૩૭૪)

આજ હમારા મઆશરા પૂરા બેહયાઈ ઔર બેશરમીસે ભરા હુવા હૈ, કુરઆનમેં અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં : (લા યુબ્દીન ઝીનતુહુન્ન) યાની અપની ઝીનતકો ઝાહિર ન કરેં, કુરઆનકે ઈસ હુકમકે ખિલાફ હમારી લડકિયાં નીમ બરહના (નંગા બદન) હોકર કોલેજોંમેં ઔર બાઝારોંમેં ફિરતી હૈં, હદીસ શરીફમેં હૈ કે ઐસી ઔરતેં જન્નતકી ખૂશ્બૂસે ભી મહેરૂમ કર દી જાએગી.

(ફતાવા રહીમિયા જિ.૧)

યે ઔલાદકે સાથ ઝુલ્મ નહીં તો ઔર ક્યા હૈ? અહલે અરબ અપની બચ્ચિયોંકો ઝિંદા દફન કર દેતે થે ઈસકો હમ લોગ ઝુલ્મ કેહતે હૈં, ઈસસે ભી બડા ઝુલ્મ યે હૈ કે અપની બચ્ચિયોંકો બેહયા બના દિયા જાએ, ચૂંકે અહલે અરબ તો અપની બચ્ચિયોંકી દુન્યવી ઝિંદગી ઉજાડતે થે, હમ તો હમારી બચ્ચિયોંકી આખિરત

ઉજાડતે હૈં ઔર જહન્નમમેં ધકેલતે હૈં, યે સબ ઈત્તિબાએ હવામેં (મનમાનીમેં) કિયા જાતા હૈ, જિસકા અંજામ તબાહીકે સિવા કુછ નહીં હૈ.

હુઝૂર ﷺ કે મબઊસ હોનેસે પેહલે લોગ ઈત્તિબાએ હવામેં ઝિંદગી બસર કરતે થે, જબ આપ ﷺ તરીકે હુદા લેકર તશરીફ લાએ ઔર તરીકે હવાસે લોગોંકો રોકા તો યે લોગ ઉલ્ટે આપ ﷺ કે દુશ્મન બન ગયે, ક્યૂંકે ઈત્તિબાએ હુદામેં ઉનકી વક્તી મન્ફઅત ઔર વક્તી આઝાદી પર અસર પડતા થા, તો અલ્લાહ તઆલાને હુઝૂર ﷺ સે ફરમાયા કે આપ ઈન અહલે મક્કાકો બની ઈસરાઈલકે ઉસ આલિમકા કિસ્સા સુનાએં જિસને વક્તી મન્ફઅતકી વજહસે તરીકે હુદાકી મુખાલિફત કી થી ઔર હવા (મનમાની) કા ઈત્તિબાઅ કિયા થા તો અલ્લાહ તઆલાને ઉસકા અંજામ ક્યા બનાયા થા, ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

(વત્લુ અલૈહિમ્ નબઅલ્લઝી આતૈનાહુ આયાતિના ફન્સલખ મિન્હા ફઅત્બઅહુ શ્શૈતાનુ ફકાન મિનલ્ ગાવીન. વ લૌ શિઅ્ના લરફઅ્નાહુ બિહા વલાકિન્નહૂ અખ્લદ ઈલલ્ અર્ઝિ વત્તબઅ હવાહુ ફમષલુહૂ કમષલિલ્ કલ્બિ ઈન્ તહ્મિલ્ અલૈહિ યલ્હષ્ ઔ તત્રુક્હુ યલ્હષ. ઝાલિક મષલુલ્ કૌમિલ્લઝીન કઝ્ઝબૂ બિઆયાતિના ફક્સુસિલ્ કસસ લઅલ્લહુમ્ યતફક્કરૂન.

(સૂરએ અઅરાફ : ૧૭૬)

બની ઈસરાઈલમેં એક મુસ્તજાબુ દુઆ શખ્સ થા, જબ મૂસા (અલૈ.) કે લશ્કરને કૌમે જબ્બારીન પર હમ્લાકા ઈરાદા કિયા તો ઉનકે કુછ લોગ ઉસકે પાસ આએ ઔર કહા કે મૂસા (અલૈ.) કે લશ્કરને હમારી કૌમ પર હમ્લાકા ઈરાદા કિયા હૈ, તો આપ દુઆ ફરમાએં તાકે વો તબાહ હો જાએ ઔર હમારે ઉપર હમ્લા ન કર સકે, ઉસને યાની બલ્અમ બિન બાઊરાને ઈન્કાર કર દિયા કે મૈં તો મૂસા (અલૈ.) પર ઈમાન લા ચુકા હૂં, મૈં અગર યે હરકત કરૂં તો તબાહ હો જાઉં, ઉન લોગોંને ઉસકી બીવીકો બહોત બડી રકમ દેકર ઈસ બાતકે લિયે આમાદા કિયા કે વો અપને ખાવિંદસે બદદુઆ કરા દે, ઉસને કુબૂલ કર લિયા, ઔર ઉસને

અપને ખાવિંદકો બદદુઆકે લિયે ઈસરાર કિયા, તો વો ભી તૈયાર હો ગયા ઔર ઉસને ઉન લોગોંકો બુલાયા ઔર બદદુઆકે લિયે હાથ ઉઠાએ, લેકિન ચૂંકે ઉસકી ઝબાન પર અલ્લાહકા કબ્ઝા થા ઈસ લિયે વો બજાએ મૂસા (અલૈ.) કે, કૌમે જબ્બારીનકે ખિલાફ બદદુઆ કરને લગા, વો લોગ ભડક ઉઠે ઔર કહા કે તૂ ક્યા કરતા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે મેરી ઝબાન અબ મેરે કબ્ઝેમેં નહીં હૈ, અલ્લાહ તઆલાકો ઉસકી યે હરકત પસંદ નહીં આઈ ઈસ લિયે ઉસકી સઝામેં ઉસકી ઝબાનકો મિસ્લ કુત્તેકે લંબા કર દિયા, ઔર કુત્તેકી તરહ હાંપને લગા, દુનિયા ભી ગઈ ઔર આખિરત ભી ગઈ.

ન ખુદા હી મિલા ન વિસાલે સનમ
ન ઈધરકે રહે ન ઉધરકે રહે

અબ ઉસને ઉન લોગોંસે કહા કે મૈં તો તબાહ હો હી ગયા, લેકિન તુમહેં ઐસી તરકીબ બતાતા હૂં કે જિસસે તુમહારા ભી મકસદ હલ હો જાએગા, વો યે કે ચંદ જવાન લડકિયોંકો આરાસ્તા પૈરાસ્તા કરકે કિસી બહાનેસે મૂસા (અલૈ.) કે લશ્કરમેં ભેજ દો ઔર ઉનસે કેહ દો કે અગર કોઈ છેડ છાડ કરે તો ઈન્કાર ન કરેં, ચુનાંચે ઉન લોગોંને અપની ચંદ જવાન લડકિયોંકો મૂસા (અલૈ.) કે લશ્કરમેં ભેજા તો એક શખ્સ બદકારીમેં મુબ્તલા હો ગયા, ઉસકી વજહસે ખુદાકા ગઝબ નાઝિલ હુવા, ઔર એક હી રાતમેં સત્તર હજાર (૭૦૦૦૦) બની ઈસરાઈલ મૌતકે ઘાટ ઉતર ગયે, જબ દોનોં મુજરિમોંકો સૂલી પર ચઢા દિયા તબ અલ્લાહકા અઝાબ દૂર હુવા.

(મઆરિફુલ કુરઆન ૪/૧૨૦)

એક રિવાયતમેં હૈ કે જો ઔરતેં અપના સર ખુલા રખકર ફિરતી હૈં, આખિરતમેં ઉનકે સર મિસ્લ જમીનકે બહોત બડે બના દિયે જાએંગે ઔર એક એક બાલ મિસ્લ દરખ્તકે હોગા ઔર એક એક બાલકી જડ મિસ્લ દરખ્તકી જડકે હોગી ઔર એક બાલ ઉખાડા જાએગા ઔર સરમેં બડે બડે ગડ્ડે પડ જાએંગે, જિસસે ઉસકો સખ્ત તકલીફ હોગી. (દવાએ દિલ)

એક હદીસમેં હૈ કે **"લા યૂઅ્મિનુ અહદુકુમ્ હત્તા યકૂન હવાહુ તબ્અલ્ લિમા જિઅ્તુ બિહી."** **(ફઝાઈલે તબ્લીગ)**

તર્જુમા : કે તુમમેંસે કોઈ મોમિન નહીં હો સકતા જબ તક કે ઉસકી ખ્વાહિશેં ઉસ દીનકે તાબેઅ ન હો જાએ જિસકો મૈં લેકર આયા હૂં. આજ હમ હમારી એક એક ચીઝકે ઉપર નઝર કરેં કે ઉનમેં કિતની મનમાની કરતે હૈં ઔર કિતની ઈત્તિબાએ સુન્નત કરતે હૈં, એક નમાઝ હીકો લે લો, ન કિયામ હમારા સહીહ હૈ ન રૂકૂઅ ન સિજદહ ન કૌમા ન જલ્સા. એક શખ્સ મસ્જિદે નબવીમેં આયા ઔર સુન્નતકે ખિલાફ નમાઝ પઢકર ચલતા હો ગયા, આપ ﷺ ને ફરમાયા અગર યે ઈસી તરહ નમાઝ પઢતા રહા તો મેરે દીનકે અલાવા કિસી ઔર દીન પર મરેગા.

(બશીર વ નઝીર તર્જુમા અત્તરગીબ વત્તરહીબ સ : ૪૧)

હમારી શાદિયાં ઔર વલીમા ભી તરીકે હુદાસે હટકર તરીકે હવા પર હો રહે હૈં, ઔર હમારે મઆમલાત શરીઅત ઔર સુન્નતકે ખિલાફ હૈં, લેકિન ચૂંકે વો મસ્જિદમેં બારબાર આતા જાતા હૈ, ઈસ લિયે વક્તકા જુનેદ હૈ. એક હદીસમેં હૈ કે એક શખ્સ પહાડોંકી મિકદારમેં આ'માલ લેકર હાઝિર હોગા લેકિન ફિર ભી જહન્નમમેં ફેંક દિયા જાએગા, એક સહાબીને અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ ﷺ ક્યા વો નમાઝી હોગા? આપ ﷺ ને ફરમાયા કે હાં, બલ્કે વો તહજ્જુદ ગુઝાર ભી હોગા, સહાબીને પૂછા ફિર ક્યા વજહ હૈ કે વો જહન્નમમેં જાએગા? આપ ﷺ ને ફરમાયા કે જબ દુનિયા સામને આતી થી તો હરામ ઔર હલાલકી તમીઝ કિયે બગૈર ઉસમેં ઘુસ જાતા થા.

(ફઝાઈલે સદકાત હિસ્સા ૨/૩૭૫)

ખુલાસા યે હૈ કે તરીકે હુદા યાની રબ ચાહી ઝિંદગીમેં બઝાહિર થોડી મશક્કત ઔર મઝર્રત હૈ લેકિન યે વક્તી મઝર્રત ઈલાજકી તરહ હૈ, લેકિન અંજામ ઉસકા હમેશાકી રાહત હૈ. ઔર તરીકે હવામેં વક્તી મન્ફઅત (ફાઈદા) ઔર મસર્રત હૈ, લેકિન અંજામ ઉસકા હમેશાકી તકલીફ હૈ.

મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ (રહ.) મિસાલ દિયા કરતે થે કે દો શખ્સોંકો ખુજલીકી બીમારી હો ગઈ, એક ડાક્ટરકે પાસ ગયે, ડાક્ટરને કહા કે મૈંને એક મલહમ (લોસન) તૈયાર કિયા હૈ અગર લગાઓગે તો થોડી દેર તકલીફ તો હોગી લેકિન ઈસ બીમારીસે હમેશાકે લિયે નજાત હો જાએગી, એકને હિંમત કરકે દવા લગવા લી, જિસસે બેહદ તકલીફ હુઈ ઓર ઉસકી ચીખેં નિકલ ગઈ, લેકિન કુછ દેરકે બાદ રાહત હો ગઈ ઓર ઈસ બીમારીસે હમેશાકે લિયે નજાત મિલ ગઈ, દૂસરે શખ્સને જબ અપને સાથીકી તકલીફ દેખી તો ભાગ ગયા ઓર કહા કે હમ ખુજાતે હી અચ્છે, અબ આપ હી ઈન્સાફસે બતાઓ, દોનોંમેં અકલમંદ કૌન હૈ? વક્તી તકલીફસે ભાગનેવાલા યા વક્તી તકલીફ બરદાશ્ત કરકે હમેશાકી રાહત પાનેવાલા? ઈસીકો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

(યા અય્યુહન્નાસુ ઈન્ન વઅદલ્લાહિ હક્કુન ફલા તગુર્રન્નકુમુલ હયાતુદ્દુન્યા વલા યગુર્રન્નકુમ બિલ્લાહિલ ગરૂર.)

તર્જુમા : અય લોગો! બેશક અલ્લાહકા વા'દા (તરીકે હુદા પર હમેશાકી રાહત) હક હૈ, પસ તુમકો દુનિયાકી કીમતી રાહત ધોકેમેં ન ડાલે ઓર ન તુમકો શયતાન અલ્લાહકે મુતઅલ્લિક ધોકેમેં ડાલે. અલ્લાહકે વા'દોંકે ખિલાફ જો બાતેં ભી દિલમેં આતી હૈં વો સબ શયતાનકી તરફસે હોતી હૈં, ઉસ પર અમલ કરના હકીકતમેં શયતાનકી બંદગી કરના હૈ. ચુનાંચે કલ મૈદાને મેહશરમેં અલ્લાહ જબ મુજરિમોંકો દીનદારોંસે અલગ ફરમાએગા ઓર ઈરશાદ ફરમાએગા (**વમ્તાઝુલ યૌમ અય્યુહલ મુજરિમૂન.**) કે અય મુજરિમો! દીનદારોંસે અલગ હો જાઓ, ફિર અલ્લાહ તઆલા ઉનકો મુખાતબ ફરમાકર ઈરશાદ ફરમાએગા : (**અલમ અઅહદ ઈલૈકુમ યા બની આદમ અલ્લા તઅબુદુશ્શૈતાન. ઈન્નહૂ લકુમ અદુવ્વુમ મુબીન. વ અનિઅબુદૂની. હાઝા સિરાતુમ મુસ્તકીમ.**) (સૂરએ યાસીન/૬૧) કે અય બની આદમ ક્યા મૈંને (નબિયોંકે વાસ્તેસે) યે અહદ નહીં લિયા થા કે શયતાનકી બંદગી ન કરના ઓર સિર્ફ મેરી બંદગી કરના, યેહી સિરાતે મુસ્તકીમ હૈ. તો મનમાનીવાલા રાસ્તા શયતાનકા રાસ્તા હૈ ઓર રબ ચાહીવાલા રાસ્તા સિરાતે

મુસ્તકીમ હૈ. સૂરએ ઝુખરુફમેં હૈ : **(યાઈબાદિ લા ખૌફુન્ અલૈકુમુલ્ યૌમ વલા અન્તુમ્ તહ્ઝનૂન.)** અય મેરે બંદો! આજ તુમ પર કોઈ ખૌફ નહીં ઔર કોઈ ગમ નહીં. લેકિન અલ્લાહકે બંદે કૌન? આગે અલ્લાહ ફરમાતે હૈં : **(અલ્લઝીન આમનૂ બિઆયાતિના વકાનૂ મુસ્લિમીન.)** યાની જો દિલસે અલ્લાહકી બાતોંકો માનતે હૈં ઔર ઉસ પર અમલ કરતે હૈં. (સૂરએ ઝુખરુફ : ૬૯)

દીનકા ખુલાસા સિર્ફ દો બાતેં હૈં, ઈમાન યાની અલ્લાહકી તમામ બાતોંકો દિલસે હક જાનના ઔર ઈસ્લામ યાની ઉન બાતોં પર અમલ કરના. ઔર એક જગહ અલ્લાહ ફરમાતે હૈં :

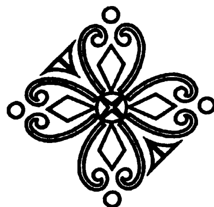
(અલા ઈન્ન ઔલિયાઅલ્લાહિ લા ખૌફુન્ અલૈહિમ્ વલા હુમ્ યહ્ઝનૂન.)

તર્જુમા : કે સુન લો અલ્લાહકે વલિયોં પર કોઈ ખૌફ નહીં ઔર કોઈ ગમ નહીં. લેકિન વલી કૌન? તો આગે ફરમાયા :

(અલ્લઝીન આમનૂ વકાનૂ યત્તકૂન.)

કે દિલસે અલ્લાહકી બાતોંકો માનતે હૈં ઔર છોટીસે છોટી નાફરમાનીસે ભી બચતે હૈં. (પા. ૧૧, રૂ. ૧૨)

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

દીન પર ચલનેકી દો બુન્યાદેં હૈં

દીન પર ચલનેકી દો બુન્યાદેં હૈં : એક ઈમાન ઔર એક માહોલ, ઈમાનકી બુન્યાદ પર તા'મીર હોનેવાલી દીનકી ઈમારત જાનદાર ઔર મુકમ્મલ હોગી, યેહી અસલ દીન હૈ ઔર ઉસી પર દુનિયા ઔર આખિરતમેં સુર્ખરૂઈ ઔર કામિયાબીકા વા'દા હૈ.

એક બીના માહોલ હૈ, ઔર માહોલકી બુન્યાદ પર તા'મીર હોનેવાલી દીનકી ઈમારત નામુકમ્મલ ઔર અધૂરી ઔર બેજાન હોગી, ઉસ પર કામિયાબીકા કોઈ વા'દા નહીં.

માહોલકી મિસાલ પાનીકી રવકી તરહ હૈ, પાની જિધર બેહતા હૈ ઉસમેં ગિરનેવાલી હર ચીઝ ઉધર હી બેહતી હૈ, કોઈ શખ્સ મુખાલિફ સિમ્તમેં તૈરકર જાના ચાહે તો નહીં તૈર સકતા.

દીનકા જબ માહોલ હો તો બેદીન ભી દીન પર ચલને પર મજબૂર હો જાતા હૈ. હુઝૂર ﷺ કે ઝમાનેમેં જબ દીનકા સો (૧૦૦) ફીસદ માહોલ થા તો મુનાફિકીન લોગ ભી દીનકે ઐસે પાબંદ થે કે ઉનકો પહેચાનના ભી મુશ્કિલ થા કે મુનાફિકીન હૈં યા ઈમાનવાલે હૈં.

હુઝૂર ﷺ ને હઝરત હુઝૈફા (રદિ.) કો મુનાફિકીનકે નામ બતલાએ થે, ચુનાંચે જિસ જનાઝેમેં હઝરત હુઝૈફા (રદિ.) ન હોતે ઉસકી નમાઝે જનાઝા હઝરત ઉમર (રદિ.) નહીં પઢાતે થે. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને એક મરતબા હઝરત હુઝૈફાસે ફરમાયા કે આપકો હુઝૂર ﷺ ને મુનાફિકીનકે નામ બતલાએ હૈં ઔર યે ભી ફરમાયા હૈ કે યે નામ કિસીકો ન બતલાના, ઈસ લિયે મૈં યે તો નહીં કેહ સકતા કે ઉનકે નામ મુઝે બતલા દો, લેકિન ઈતની બાત જરૂર બતલા દો કે ઉસ ફેહરિસ્તમેં મેરા નામ તો નહીં હૈ? યે બાત ઝિમનન આ ગઈ, અસલ બાત યે થી કે માહોલકી બુન્યાદ પર દીનકી જો તા'મીર હોતી હૈ વો બેજાન ઔર બેહકીકત

હોતી હૈ, માહોલી દીન હકીકતમેં એક ધોકા હૈ જો મૌત પર ખુલ જાએગા. તાલિબાનને અફઘાનિસ્તાનમેં તાકતકી બુન્યાદ પર લોગોંકો ઈસ્લામકા પાબંદ કિયા થા તો લોગ ઈસ્લામકે પાબંદ તો હો ગયે થે, લેકિન યે પાબંદી ખારજી દબાવકી બુન્યાદ પર થી, જબ ઉનકી હુકૂમત હટ ગઈ તો ફિર ક્યા હાલ હુવા? કુછ ઔરતોંને બુરકએ જલા દિયે, સીનેમા ચાલૂ હો ગયે, કુછ લોગોંને નમાઝેં છોડ દીં, અફયૂનકી કાશતકારી (ખેતી) શુરૂ હો ગઈ, દુકાનોં પર ગાનોંકી કેસેટ ફરોખ્ત હોને લગી વગૈરહ વગૈરહ. તો ઉનકી યે દીનદારી ઈમાનકી બુન્યાદ પર નહીં થી બલ્કે ખારજી દબાવકી વજહસે થી, જબ ખારજી દબાવ હટ ગયા તો ઉનકા અસલી ચેહરા સામને આ ગયા, ઈસી તરહ હમારા હાલ હૈ કે જિન ચીઝોંકા માહોલ હૈ ઉસકી તો હમ પાબંદી કરતે હૈં ઔર જિસકા માહોલ નહીં હૈ ઉસકી પાબંદી નહીં કરતે, તો યે માહોલી દીન હુવા જો બેજાન ઔર બેહકીકત હૈ ઔર ઉસ પર હમ મુત્મઈન હૈં. શાદિયોંમેં સુન્નત ઔર શરીઅતકે ખિલાફ બહોતસે રૂસૂમ ઔર રિવાજ અદા કિયે જાતે હૈં, હાલાંકે હદીસમેં ઉસ પર બહોત બડી વઈદ આઈ હૈ, ચુનાંચે હદીસમેં હૈ કે **અબ્ગઝુ ન્નાસિ ઈલલ્લાહિ ષલાષતુન્ ફીહિ મુબ્તગિન્ ફીલ્ ઈસ્લામિ સુન્નતલ્ જાહિલિય્યહ.** (તકવિયતુલ ઈમાન સ. ૨૭૬) કે મબ્ગૂઝ તરીન ઈન્સાન અલ્લાહકે નઝદીક તીન હૈં, ઉસમેં એક વો હૈ જો ઈસ્લામમેં આનેકે બાદ ઝમાનએ જાહિલિયતકી રસ્મેં અપનાએ, મસલન બારાતકી રસમ હકીકતમેં શરીઅત ઔર સુન્નતકે ખિલાફ હૈ. લેકિન અચ્છે અચ્છે પઢે લિખ્ખે લોગ ભી ઈસ રસમકો પકડે હુએ હૈં, ચૂંકે બાપ દાદાકે વક્તસે ચલા આતા હૈ (બેહિશ્તી ઝેવર) ઔર લડકીકે નિકાહકે વક્ત બિરાદરી ઔર બારાતકો ખાના ખિલાના સુન્નત ઔર શરીઅતકે ખિલાફ હૈ, ચુનાંચે મૌલાના ઈસ્માઈલ શહીદ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે શાદીસે પેહલે ખાના ખિલાના ઔર ભી બદતર હૈ જો નામકી વજહસે નહીં બલ્કે રસમ (રિવાજ) કી વજહસે ખિલાયા જાતા હૈ. આપ ﷺ ને ફરમાયા કે ઐસે લોગોંકી દઅવત કુબૂલ મત કરો ઔર ખાના ન ખાઓ, જબ ખાના ખાના હરામ હુવા તો ખાના ખિલાના બદરજએ ઔલા હરામ હુવા ઔર

હરામ કામમેં રકમ સર્ફ કરના શયતાનકી બિરાદરીમેં શામિલ હોના હૈ, લિહાઝા શરીઅતકા બેહતરીન તરીકા ઈખ્તિયાર કરો. (તકવિયતુલ ઈમાન સ. ૨૮૦)

ઔર ઉસમેં એક રસમ ન્યૂતા યાની લેને દેનેકી રસમ હૈ જો ખિલાફે શરીઅત હૈ, લેકિન ચૂંકે બાપ દાદાકે વક્તસે ચલા આતા હૈ ઈસ લિયે ઉસમેં કોઈ ઐબ નહીં સમઝા જાતા, હાલાંકે હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ન્યૂતા એક ઐસા ગુનાહ હૈ કે જો તૌબાસે ભી મઆફ નહીં હોતા, ઈસ લિયે કે ઉસકી કોઈ સૂરત હી નહીં (અશરફુલ જવાબ હિસ્સા ૨/૬૬) ઔર શાદીકે મૌકા પર દુલ્હા દુલ્હનોંકા પાર્કોંમેં ઘૂમને જાના ઔર નમાઝોંકા કઝા કરના ઔર બેપર્દગી, યે સારી ચીઝેં સુન્નત ઔર શરીઅતકે ખિલાફ હૈં, લેકિન લોગ માહોલકી વજહસે કરતે હૈં ઔર ઉસમેં કોઈ ઐબ નહીં સમઝતે, ઔર બાઝ લોગ નમાઝ રોઝાકે પાબંદ હોતે હૈં, લેકિન ઉનકે મઆમલાત દેખો તો શરીઅતકે ખિલાફ હૈં, સૂદી કારોબારસે ભી એહતિરાઝ નહીં હૈ, યે સબ માહોલકા અસર હૈ. બાઝ લોગ ઝાહિરકે એ'તિબારસે બડે દીનદાર નઝર આતે હૈં, લેકિન કતઅ તઅલ્લુકકે મર્ઝમેં મુબ્તલા હોતે હૈં ઔર યે બહોત બડા ગુનાહ હૈ. હદીસમેં ઈસ પર બડી વઈદ આઈ હૈ, એક હદીસ શરીફમેં હૈ કે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબી ઔફા (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હમ અરફાકી શામકો હુઝૂર ﷺ કી ખિદમતમેં હલ્કાકે તૌર પર ચારોં તરફ બૈઠે થે, હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા કે મજમામેં કોઈ શખ્સ કતઅ રહમી કરનેવાલા હો તો ઉઠ જાએ, હમારે પાસ ન બૈઠે, મજમામેંસે સિર્ફ એક સાહબ ઉઠે જો દૂર બૈઠે હુએ થે ઔર ફિર થોડી દેરમેં વાપસ આકર બૈઠ ગયે, હુઝૂર ﷺ ને ઉનસે દરિયાફ્ત ફરમાયા કે મેરે કેહને પર મજમામેંસે સિર્ફ તુમ ઉઠે થે, ઔર ફિર આકર બૈઠ ગયે યે ક્યા બાત હૈ? ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ સુનકર મૈં અપની ખાલાકે પાસ ગયા થા, ઉસને મુઝસે કતઅ તઅલ્લુક કર રખ્ખા થા, મેરે જાને પર ઉસને કહા કે તૂ ખિલાફે આદત કૈસે આ ગયા? મૈંને ઉસસે આપકા ઈરશાદે મુબારક સુનાયા, ઉસને મેરે લિયે દુઆએ મગફિરત કી ઔર મૈંને ભી ઉસકે લિયે દુઆએ મગફિરત કી ઔર આપસમેં સુલહ કરકે વાપસ હાઝિર હો ગયા, હુઝૂર ﷺ ને

ઈરશાદ ફરમાયા તુમને બહોત અચ્છા કિયા, બૈઠ જાઓ. ઉસ કૌમ પર અલ્લાહકી રહમત નાઝિલ નહીં હોતી જિસમેં કોઈ કતઅ રહમી કરનેવાલા હો. (ફઝાઈલે સદકાત હિસ્સા ૧/૧૯૩)

ફકીહ અબુલ લૈષ (રહ.) ને એક અજીબ કિસ્સા લિખ્ખા હૈ વો ફરમાતે હૈં કે મક્કા મુકર્રમામેં એક નેક શખ્સ અમાનતદાર ખુરાસાનકે રેહનેવાલે થે, લોગ ઉનકે પાસ અપની અમાનતેં રખવાયા કરતે થે, એક શખ્સ ઉનકે પાસ દસ હજાર અશરફિયાં અમાનત રખવાકર અપની કિસી જરૂરતસે સફરમેં ચલા ગયા, જબ વો સફરસે વાપસ આયા તો ઉન ખુરાસાનીકા ઈન્તિકાલ હો ચુકા થા, ઉનકે બાલ-બચ્ચોંસે અપની અમાનતકા હાલ પૂછા, ઉનહોંને લાઈલ્મી ઝાહિર કી, ઉનકો બડા ફિક્ર હુવા કે બહોત બડી રકમ થી, ઉલમાએ મક્કા મુકર્રમાસે (કે ઈત્તિફાકસે ઉસ વક્ત એક મજમા ઉનકા મૌજૂદ થા) મસ્અલા પૂછા કે મુઝે ક્યા કરના ચાહિયે? ઉનહોંને કહા કે વો આદમી તો બડા નેક થા, હમારે ખયાલમેં જન્નતી આદમી થા, તૂ એક તરકીબ કર, જબ આધી યા તિહાઈ રાત ગુઝર જાએ તો ઝમઝમકે કુંવેં પર જાકર ઉસકા નામ પુકારકર ઉસસે દરિયાફત કર, ઉસને તીન દિન તક ઐસા હી કિયા, વહાંસે કોઈ જવાબ ન મિલા, ઉસને ફિર જાકર ઉન ઉલમાસે તઝકિરા કિયા, ઉનહોંને ઈન્ના લિલ્લાહ પઢ્હા ઔર કહા કે હમેં તો યે ડર હો ગયા કે વો શાયદ જહન્નમી ન હો, તૂ ફલાં જગહ જા, વહાં એક વાદી (ઘાટી-જંગલ) હૈ જિસકા નામ બરહૂત હૈ, ઉસમેં એક કુંવાં હૈ, ઉસ કુંવેં પર આવાઝ દે, ઉસને ઐસા હી કિયા, વહાંસે પેહલી આવાઝમેં જવાબ મિલા કે તેરા માલ વૈસા હી મહેફૂઝ રખ્ખા હૈ, મુઝે અપની ઔલાદ પર ઈત્મીનાન ન હુવા, ઈસ લિયે મૈંને ફલાં જગહ મકાનકે અંદર ઉસકો ગાડ દિયા હૈ, મેરે લડકેસે કેહ કે તુઝે ઉસ જગહ પહોંચા દે, વહાંસે જમીન ખોદકર ઉસકો નિકાલ લે, ચુનાંચે ઉસને ઐસા હી કિયા ઔર માલ મિલ ગયા, ઉસ શખ્સને વહાં બહોત તઅજ્જુબસે ઉસસે યે ભી દરિયાફત કિયા કે તૂ તો બહોત નેક આદમી થા, તૂ યહાં ક્યૂં પહોંચ ગયા? કુંવેંસે આવાઝ

આઈ કે ખુરાસાનમેં મેરે કુછ રિશ્તેદાર થે, જિનસે મૈંને કતઅ તઅલ્લુક ક
રખ્ખા થા, ઉસી હાલતમેં મેરી મૌત આ ગઈ, ઉસકી ગિરિફ્તમેં મૈં યહાં પ
હુવા હૂં.

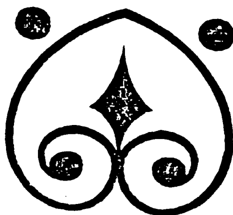
(તમ્બીહુલ ગાફિલીન

ખુલાસા યે કે દીન વો મકબૂલ હૈ જિસકી બુન્યાદ ઈમાન હો, માહોલ
દીન સિર્ફ નજાતકે લિયે કાફી નહીં, ઈસ લિયે સબસે પેહલે ઈમાન પર મેહનત
કરકે ઈમાન સીખના જરૂરી હૈ, સહાબા ખૂદ ફરમાતે હૈં કે હમને પેહલે ઈમાન
સીખા, ફિર કુરઆન સીખા, ઔર ઈમાન સીખનેકે લિયે તીન લાઈનકી મહેનત
કરની પડેગી.

(૧) ઉમ્મતમેં ચલ ફિરકર ઈમાનકી ખૂબ દઅવત દી જાએ. (૨) ઈમાનકી
અમલી મશ્ક કી જાએ યાની જિન ચીઝોંસે હોતા નઝર આતા હૈ દિલકી ઝબાનસે
ઉસકા ઈન્કાર કિયા જાએ ઔર ઝાહિરકે ખિલાફ અમલ કિયા જાએ. (૩) અલ્લાહસે
ઈમાનકી હકીકતકો ખૂબ માંગા જાએ.

દઅવતકી મુબારક મહેનતકે ઝરીઆ યેહી બાત ચાહી જાતી હૈ.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

ઉલમાકા મકામ ઔર ઝિમ્મેદારી

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ! અમ્મા બા'દ!

(ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ, બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ : વ અલ્લમક મા લમ્ તકુન્ તઅ્લમ. વકાન ફઝ્લુલ્લાહિ અલૈક અઝીમા.) (સૂરએ નિસાઅ : ૧૧૩)

દુનિયાકે ઈન્સાનોંમેં સબસે ઊંચા દરજા અંબિયા (અલૈ.) કા હૈ, અંબિયાકે બાદ અગર કિસીકા મરતબા હૈ તો વો ઉલમાએ હક કા હૈ. જહાલત એક બહોત બડા ઐબ હૈ. હુઝૂરે અકરમ ﷺ કે દુનિયામેં તશરીફ લાનેસે પેહલે અરબોંકી હાલત બહોત ખરાબ થી, હર બુરાઈમેં મુલવ્વસ થે, ચોરિયાં કરતે થે, એક દૂસરે પર ઝુલ્મ કરતે થે, રિશ્તે નાતેકો તોડતે થે, લડકિયોંકો ઝિંદા દફન કરતે થે, શરાબ પીતે થે, મૂર્તિયોંકો પૂજતે થે. ઈન સારી ખરાબિયોંકી વજહસે ઉસ ઝમાનેકો ઝમાનએ જાહિલિયતસે અલ્લાહને મૌસૂમ ફરમાયા. વજહ ઉસકી યે હૈ કે જહાલત એક ઐસા ખતરનાક બુન્યાદી રોગ હૈ જિસસે સારી બુરાઈયાં જનમ લેતી હૈં, ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં : **(વલા તબર્રજ્ન તબર્રુજલ્ જાહિલિય્યતિલ્ ઊલા)** સારે બાતિલ ફિરકોંકી બુન્યાદ હી જહાલત હૈ, ઈસકે ખિલાફ ઈલ્મ એક ઐસા નૂર હૈ જિસકી રોશનીમેં હક ઔર બાતિલ સાફ નઝર આ જાતા હૈ. હર કિસમકે જરાઈમસે રોકનેવાલી અગર કોઈ ચીઝ હૈ તો વો અલ્લાહકા ખૌફ હૈ, ઔર અલ્લાહકા ખૌફ અલ્લાહકી મઅરિફત પર મૌકૂફ હૈ, જિસકો જિતની અલ્લાહકી મઅરિફત હાસિલ હોગી ઉસી એ'તિબારસે ઉસકે દિલમેં ખુદાકા ખૌફ હોગા, ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં : **(ઈન્નમા યખ્શલ્લાહ મિન્ ઈબાદિહિલ્ ઉલમાઉ.)** (સૂરએ ફાતિર : ૨૮) યાની અલ્લાહસે ઉલમા હી ડરતે હૈં ઔર ઉલમાસે યહાં મુરાદ વો ઉલમા

હૈં જિનકો કમા હક્કહૂ અલ્લાહકી મઅરિફત હાસિલ હૈ, સિર્ફ કિતાબોંકે આલિમ મુરાદ નહીં હૈ.

ઈમામ અહમદ (રહ.) કે ઝમાનેમેં એક શખ્સ શરાબ પીકર જા રહા થા, રાસ્તેમેં એક પરચા મિલા જિસ પર કુરઆનકી આયત લિખ્ખી હુઈ થી, ઉસને ફૌરન ઉસકો ઉઠા લિયા ઔર ઘર લે જાકર મહેફૂઝ જગહ પર રખ દિયા, ઉસકે બાદ જબ રાતકો સોયા તો અલ્લાહ તઆલાને ઉસકે દિલમેં અપની મઅરિફતકા નૂર ડાલ દિયા ઔર ઉસને સારી બુરાઈયોંસે તૌબા કર લી ઔર પક્કા નમાઝી બન ગયા, જબ યે શખ્સ મસ્જિદમેં આતા થા તો ઈમામ અહમદ (રહ.) ઉસકે ઈકરામમેં ખડે હો જાતે થે, કિસીને એ'તિરાઝ કિયા કે હઝરત યે તો એક આમ આદમી હૈ સિર્ફ ગુનાહોંસે તાઈબ હો ગયા હૈ ઔર આબિદ હો ગયા હૈ, આપ ઉસકા ઈતના ઈકરામ ક્યૂં ફરમાતે હૈં? તો ઈમામ સાહબને ફરમાયા કે મૈં તો સિર્ફ કિતાબુલ્લાહકા આલિમ હૂં ઔર યે શખ્સ અલ્લાહકા આલિમ હૈ, યે તો ઈમામ સાહબકા તવાઝોઅ થા લેકિન હકીકત યેહી હૈ કે ઈલ્મ સિર્ફ મા'લૂમાતકા નામ નહીં હૈ બલ્કે ઈલ્મ તો એક નૂર હૈ જો અલ્લાહકી તરફસે દિલમેં ડાલા જાતા હૈ, ઔર વો ઈન્સાનકો અમલ પર મજબૂર કરતા હૈ સિર્ફ કિતાબોંકા ઈલ્મ તો બગૈર અમલકે એક તરહકી હુજ્જત ઔર બોઝ હૈ, ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

(મષલુલ્લઝીન હુમ્મિલુ ત્તૌરાત ષુમ્મ લમ્ યહ્‌મિલૂહા કમષલિલ્ હિમારિ યહ્‌મિલુ અસ્ફારા.)

ઉન લોગોંકી મિસાલ જો તૌરાતકા ઈલ્મ તો રખતે હૈં લેકિન ઉસ પર અમલ નહીં કરતે ઉસ ગધેકી તરહ હૈં જો બોઝ લાદે ફિરતા હૈ. તો હકીકી ઈલ્મ બહોત બડી દૌલત હૈ, કુરઆનને ઉસકો ફઝલે અઝીમ ઔર ખૈરે કસીર ફરમાયા હૈ :

(વમંય્ યુઅ્તલ્ હિક્મત ફકદ્ ઊતિય ખૈરન્ કષીરા.)

(સૂરએ બકરહ : ૨૬૯)

યાની જિસકો ઈલ્મ અતા કિયા ગયા ઉસકો બડી ખૈર અતા કી ગઈ.

એક હદીસ શરીફમેં હૈ કે જબ બંદા ઈલ્મ હાસિલ કરનેકે લિયે નિકલતા હૈ તો અલ્લાહ ઉસકે લિયે જન્નતકા રાસ્તા આસાન ફરમા દેતે હૈં ઔર ખુશ્કી ઔર તરી કી તમામ મખ્લૂક ઉસકે લિયે મગફિરતકી દુઆ કરતી હૈ.

એક ઔર હદીસમેં હૈ કે ઉલમા અલ્લાહકે વલી હૈં જો શખ્સ ઉનસે દુશ્મની કરતા હૈ વો અલ્લાહસે દુશ્મની કરતા હૈ, ઔર જો ઉનસે દોસ્તી કરતા હૈ વો અલ્લાહસે દોસ્તી કરતા હૈ. (ઈસ્લામી સિયાસત સ. : ૧૪૯)

એક હદીસમેં હૈ તૂ આલિમ બન જા, યા તાલિબે ઈલ્મ. અગર યે મુમકિન ન હો તો ઉનસે મુહબ્બત કરનેવાલા બન જા. (ઈસ્લામી સિયાસત સ. : ૧૪૯)

એક હદીસમેં હૈ જો ઉલમાકી કદર ન કરે વો હમમેંસે નહીં હૈ.

(ફઝાઈલે તબ્લીગ)

ખુલાસા યે કે ઉલમાકા જો દરજા ખુદાકે યહાં હૈ વો ગૈર ઉલમાકા નહીં.

(કુલ હલ્ યસ્તવિલ્લઝીન યઅ્લમૂન વલ્લઝીન લા યઅ્લમૂન.)

(સૂરએ ઝુમર : ૯)

તર્જુમા : આપ ફરમા દીજિયે કે ક્યા આલિમ ઔર ગૈર આલિમ બરાબર હો સકતે હૈં?

ઔર એક હદીસમેં હૈ કે હુઝૂર ﷺ ફરમાતે હૈં કે આલિમકી ફઝીલત આબિદ પર ઐસી હૈ જૈસીકે મેરી ફઝીલત હૈ તુમમેંસે અદના શખ્સ પર.

(મુન્તખબ અહાદીસ : 30, સ. : ૨૭૬)

ઔર એક હદીસમેં હૈ કે એક આલિમ શયતાન પર હજાર આબિદસે ભારી હૈ. (મુન્તખબ અહાદીસ / ૨૯)

ખુલાસા યે કે ઉલમાકે કુરઆન ઔર હદીસમેં બડે બડે ફઝાઈલ વારિદ હુએ હૈં, લેકિન જિતની બડી શખ્સિયત હોતી હૈ ઉતની હી બડી ઉસકી ઝિમ્મેદારી હોતી હૈ.

ઉલમાકી ઝિમ્મેદારી

અહયાઉલ ઉલૂમમેં ઈમામ ગઝાલી (રહ.) ને એક હદીસ નકલ ફરમાઈ હૈ કે દુનિયામેં દો તબ્કે ઈન્સાનોંકે ઐસે હૈં કે ઉનકી ઈસ્લાહમેં પૂરે આલમકી ઈસ્લાહ ઔર ઉનકે ફસાદમેં પૂરે આલમકા ફસાદ છુપા હુવા હૈ, એક ફુકહા યાની ઉલમા ઔર એક ઉમરા યાની હુક્કામ. ઉલમાકી મિસાલ ઉસ ટ્રાફિક પોલીસકી તરહ હૈ જો ચૌરાહે પર ખડા ખડા ટ્રાફિક સંભાલતા હૈ, અગર વો થોડીસી ગફલત કર જાએ તો કિતની ગાડિયાં આપસમેં ટકરા જાએં ઔર ટ્રાફિક ભી જામ હો જાએ, ઔર ઉલમાકી મિસાલ ડ્રાઈવરકી તરહ હૈ જો એક બસ ચલાતા હૈ અગર વો યે સોચકર કે સારે સવાર લોગ પીછે આઝાદ બૈઠે હૈં કોઈ ઈધર ઉધર દેખતા હૈ, કોઈ નાશ્તા કરતા હૈ, કોઈ અખ્બાર પઢતા હૈ, કોઈ હંસી મઝાકમેં મશ્ગૂલ હૈ, વો ભી ઉનકી નક્કાલી કરને લગે તો સોચો ઉસકા અંજામ ક્યા હોગા? ઉસકી ઉસ નક્કાલીકી વજહસે સારે લોગ બજાએ પાકિસ્તાનકે કબ્રસ્તાન પહોંચ જાએંગે, આલિમકી મિસાલ બાગકે એક માલી કી તર હૈ અગર વો અપની ઝિમ્મેદારી પૂરી કરતા હૈ તો બાગ હરા ભરા સર સબ્ઝો શાદાબ રેહતા હૈ, ઔર અગર વો અપની ઝિમ્મેદારીમેં કોતાહી (સુસ્તી) કરતા હૈ તો બાગ વેરાન હો જાતા હૈ.

કુછ તો વજહ હૈ ચમનમેં તબાહકારિયાં
કુછ બાગબાં હૈં બર્ક વ શરરસે મિલે હુએ

અબ વો ઝિમ્મેદારી ક્યા હૈ? હદીસમેં હૈ કે ઉલમા અંબિયાકે વારિસ હૈં, કિસ ચીઝમેં વારિસ હૈં? તો ફિક્રો અમલમેં વારિસ હૈં, અંબિયાકી ફિક્ર ક્યા થી? ઉનકી ફિક્ર યે થી કે પૂરી ઈન્સાનિયત ખાલિકે કાઈનાતકો પહેચાનનેવાલી બને, ઔર ઉસકી મરઝીકે મુતાબિક ઝિંદગી બસર કરનેવાલી બને, હઝરત મૌલાના ઈલ્યાસ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે દઅવત ઔર તબ્લીગકી ઈસ મહેનતકે

ઝરીઆસે ઉમ્મતમેં ખુદાકે હુકમ પર જાન કુરબાન કરનેકા રિવાજ પૈદા કરના હૈ ઔર તસ્લીમ (ઈતાઅત) કા જઝબા પૈદા કરના હૈ.

(મલ્ફૂઝાતે મૌલાના ઈલ્યાસ રહ.)

ઈસ જઝબેકો પૈદા કરનેકે લિયે અંબિયાકી તરહ ઉમ્મતમેં ચલ ફિરકર મહેનત કરની પડેગી ઔર ઉસ પર બડે બડે વા'દે હદીસમેં મઝકૂર હૈં.

એક હદીસકા મફહૂમ હૈ કે તુમમેંસે કિસીકા એક ઘડી અલ્લાહકે રાસ્તેમેં ખડા રેહના ઉસકે અપને ઘરવાલોંમેં રેહતે હુએ સારી ઉમ્ર નેક આ'માલસે બેહતર હૈ. (મુન્તખબ અહાદીસ સ. : ૬૫૯)

એક હદીસમેં હૈ કે અલ્લાહકે રાસ્તેકા એક દિન ઉસકે અલાવા હજાર દિનોંસે બેહતર હૈ. (મુન્તખબ અહાદીસ ૨૫/૬૫૫)

ઔર ઈસ કામકો કિસીને ઝિમ્મેદારી ન સમઝતે હુએ છોડા તો વઈદ ભી સખ્ત હૈ. હઝરત જાબિર (રદિ.) હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ નકલ ફરમાતે હૈં કે અલ્લાહ તઆલાને હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) કો હુકમ દિયા કે ફલાં શહેરકો શહેરવાલોં સમેત ઉલટ દો, હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહ! ઉસ શહેરમેં તેરા ફલાં બંદા ભી હૈ, જિસને એક લમ્હાકે બરાબર નાફરમાની નહીં કી હૈ, અલ્લાહ તઆલાને હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) સે ફરમાયા કે ઉસ શહેરકો ઉસ શખ્સ સમેત ઉલટ દો, ઈસ લિયે કે ઉસ શહેરવાલોંકો નાફરમાનિયાં કરતે હુએ દેખકર ભી ઉસકા ચેહરા એક ઘડીકે લિયે ભી નહીં બદલા. (મુન્તખબ અહાદીસ સ. : ૬૩૮)

એક ઔર હદીસમેં હૈ કે જબ જમીનમેં કોઈ ગુનાહ કિયા જાતા હૈ ઔર જિસને ઉસકો દેખા ઔર બુરા સમઝા વો ગુનાહકે વબાલસે ઉસ શખ્સકી તરહ મહેફૂઝ રહેગા જો ગુનાહકી જગહ મૌજૂદ ન થા, ઔર જો શખ્સ ગુનાહકી જગહ મૌજૂદ તો ન થા લેકિન ઉસ ગુનાહકો બુરા ન સમઝા તો વો ઉસ ગુનાહકે વબાલમેં ઉસ શખ્સકી તરહ શરીક રહેગા જો વહાં મૌજૂદ થા.

(મુન્તખબ અહાદીસ ૨૮/૬૩૯)

ખુલાસા યે કે અવામકી બેદીનીકા ઉલમા ઝિમ્મેદાર હૈં. એક જગહ અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાતે હૈં :

(લૌ લા યન્હાહુમુ ર્રબ્બાનિય્યૂન વલ્ અહ્‌બારુ અન્ કૌલિહિમુલ્ ઈષ્મ વ અક્‌લિહિમુ સ્સુહ્‌ત. લબિઅ્‌સ મા કાનૂ યસ્નઊન.)

(સૂરએ માઈદહ : ૬૩)

તર્જુમા : ક્યૂં નહીં મના કરતે ઉનકે દુરવેશ ઔર ઉલમા ગુનાહકી બાત કેહનેસે ઔર હરામ ખાનેસે, બહોત હી બુરે અમલ હૈં જો કર રહે હૈં.

ઈસ આયતકી તફસીરમેં મૌલાના બશીર અહમદ ઉસમાની તેહરીર ફરમાતે હૈં કે જબ ખુદા કિસી કૌમકો તબાહ કરના ચાહતા હૈ તો ઉસકે અવામ ગુનાહોં ઔર નાફરમાનિયોંમેં ગર્ક હો જાતે હૈં, ઔર ઉસકે ખવાસ યાની દુરવેશ ઔર ઉલમા ગૂંગે શયતાન બન જાતે હૈં, બની ઈસરાઈલકા હાલ યેહી હુવા હૈ કે લોગ ઉમૂમન દુન્યવી લઝ્ઝાત ઔર શહવાતમેં મશ્ગૂલ હોકર ખુદા તઅલાકી અઝમત ઔર જલાલ ઔર ઉસકે કવાનીન ઔર અહકામકો ભુલા બૈઠે ઔર જો મશાઈખ ઔર ઉલમા કેહલાતે થે ઉનહોંને અમ્ર બિલ મઅરૂફ ઔર નહી અનિલ મુન્કરકા ફરીઝા છોડ દિયા, ક્યૂંકે દુનિયાકી હિર્સ ઔર ઈત્તિબાએ શહવાતમેં વો અપને અવામસે ભી આગે થે, મખ્લૂકકા ખૌફ યા દુનિયાકા લાલચ હકકી આવાઝ બુલંદ કરનેસે માનેઅ હોતા થા, ઈસી સુકૂત ઔર સુસ્તીસે પેહલી કૌમેં તબાહ હુઈ. ઈસી લિયે ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા ﷺ કો કુરઆન ઔર હદીસકી બેશુમાર નુસૂસમેં બહોતસી સખ્ત તાકીદ ઔર તહદીદ (તમ્બીહ) કી ગઈ હૈ કે કિસી વક્ત ઔર કિસી શખ્સકે મુકાબલેમેં ઈસ ફરીઝએ અમ્ર બિલ મઅરૂફકે અદા કરનેસે ગાફિલ ન બનેં.

(તર્જુમા શેખુલ હિંદ)

જબ હુઝૂરે પાક ﷺ મક્કાસે હિજરત ફરમાકર મદીના તશરીફ લાએ, તો અહલે કિતાબ ઔર મુશરિકીન સબકો દઅવત દેની શુરૂ કી, તો અહલે કિતાબને અર્ઝ કિયા કે આપ હમ લોગોંકો દઅવત ન દેં, ઈસ લિયે કે હમ મૂસા

(અલૈ.) પર ઈમાન લાએ હુએ હૈં ઔર હમારે પાસ તો આસમાની કિતાબ તૌરેત ભી મૌજૂદ હૈ, ઉસ વક્ત કુરઆનકી યે આયત નાઝિલ હુઈ :

(વ ઈઝ્ અખઝલ્લાહુ મીષાકન્નબિય્યીન લમા આતૈતુકુમ્ મિન્ કિતાબિંવ્ વ હિક્મતિન્ ષુમ્મ જાઅકુમ્ રસૂલુમ્ મુસદ્દિકુલ્ લિમા મઅકુમ્ લતુઅ્ મિનુન્ન બિહી વ-લ તન્સુરુન્નહૂ. કાલ અ-અક્રરતુમ્ વ અખઝ્તુમ્ અલા ઝાલિકુમ્ ઈસ્રી. કાલૂ અક્રરના. કાલ ફશ્હદૂ વ અ-ન મઅકુમ્ મિનશ્શાહિદીન. ફમન્ તવલ્લા બઅ્દ ઝાલિક ફઉલાઈક હુમુલ્ ફાસિકૂન.)

(સૂરએ આલે ઈમરાન : ૮૧, ૮૨)

ઉસમેં અંબિયાએ સાબિકીનસે ઈસાલતન ઔર ઉનકી ઉમ્મતોંસે તબ્અન્ યે અહદ લિયા ગયા હૈ કે જબ મૈં તુમકો કિતાબ ઔર ઈલ્મે નુબુવ્વત અતા કરૂં, ફિર ઉસકે બાદ તુમહારી હાજરીમેં કોઈ નબી આએ જો તુમહારી કિતાબ ઔર તુમહારી નુબુવ્વતકી તસ્દીક કરે તો તુમ જરૂર બિઝ્ઝરૂર ઉસ નબી પર ઈમાન લે આના ઔર ઉસકી મદદ કરના, ઉસકે બાદ અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે ક્યા તુમને ઈકરાર કિયા? ઔર ઈસ શર્ત પર મેરા અહદ કુબૂલ કિયા? અંબિયા બોલે કે હમને ઈકરાર કિયા, ફરમાયા તો અબ ગવાહ રહો ઔર મૈં ભી તુમહારે સાથ ગવાહ હૂં, ફિર જો કોઈ ફિર જાવે ઉસકે બાદ તો વોહી લોગ હૈં નાફરમાન. ઈસ આયતમેં અલ્લાહ તઆલાને બડી તાકીદકે સાથ અંબિયાએ સાબિકીનસે ઈસ અહદ લેનેકા તઝકિરા ફરમાયા હૈ કે તુમહારી મૌજૂદગીમેં કોઈ નબી (મુહમ્મદ ﷺ) તશરીફ લે આવે તો જરૂર બિઝ્ઝરૂર ઉસકી મદદ કરના ઔર ઉસ પર ઈમાન લાના.

તો ઈસ આયતમેં યહૂદિયોંકો તમ્બીહ હૈ કે તુમહારા યે ઉઝર કાબિલે કુબૂલ નહીં હૈ ઈસ લિયે કે જબ તુમહારે અંબિયાસે ભી અલ્લાહને ઈસ બાતકા અહદ લિયા હૈ કે તુમહારી મૌજૂદગીમેં કોઈ ભી નબી અગર આ જાએ તો જરૂર ઉસ પર ઈમાન લાના ઔર ઉસકી મદદ કરના, તો તુમ ઈસ હુકમસે કૈસે છૂટ સકતે હો. તો ઈસસે ઈસ બાતકા પતા ચલા કે હુઝૂર ﷺ કી ઉમ્મત પર બદરજએ

ઔલા હુઝૂર ﷺ પર ઈમાન લાના ઔર હુઝૂર ﷺ કી મદદ કરના જરૂરી હે. ઔર મદદકા મતલબ યે હૈ કે હુઝૂર ﷺ જો દીન લેકર તશરીફ લાએ ઉસ દીનકી દઅવત ઔર તબ્લીગ ઉમ્મતકે હર ફર્દકા ફરીઝા હૈ, ઈસ દીનકી દઅવત ઔર તબ્લીગકે લિયે મહેનત કરે વરના ઉસસે એઅરાઝ (મુંહ ફેરને) કી વજહસે ખૂદકા ભી દીન પર બાકી રેહના મુશ્કિલ હોગા. કુરઆન શરીફમેં અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

(ફબિમા નકૂઝિહિમ્ મીષાકહુમ્ લઅન્નાહુમ્ વ જઅલ્ના કુલૂબહુમ્ કાસિયહ.) (સૂરએ માઈદહ : ૧૩)

ઈસ આયતમેં યે ફરમાયા ગયા હૈ કે મીષાકકે તોડનેકી વજહસે હમને ઉન પર લા'નત કી ઔર ઉનકે દિલોંકો કાસી બના દિયા. હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે કલ્બે કાસીસે મુરાદ વો કલ્બ હૈ જિસમેં દીનકી રગબત ખતમ હો જાએ ઔર કુરઆનકી ઈસ આયતસે પતા ચલા કે મીષાક તોડનેકી વજહસે અલ્લાહ કલ્બકો કાસી બના દેતે હૈં ઔર અપની રહમતસે ભી દૂર ફરમા દેતે હૈં. મુફતી શફીઅ સાહબ (રહ.) ઈસ આયતકે માતહત તેહરીર ફરમાતે હૈં કે મીષાક કુલ તીન હૈં : (૧) એક મીષાક **(અલસ્તુ બિરબ્બિકુમ્)** યાની આલમે અરવાહકા મીષાક. (૨) આયતે મઝકૂરા વાલા મીષાક. (૩) ઉલમાએ બની ઈસરાઈલસે લિયા મીષાક યાની **(વ ઈઝ્ અખઝલ્લાહુ મીષાકલ્લઝીન ઊતુલ્ કિતાબ લતુબય્યિનુન્નહૂ લિન્નાસિ વલા તક્તુમૂનહ.)** (સૂરએ આલે ઈમરાન : ૧૮૭, મઆરિફુલ કુરઆન જિ. ૨/૯૯) ઈસ આયતમેં ઉલમાએ બની ઈસરાઈલસે અહદ લિયા ગયા હૈ કે હકકો લોગોંકે લિયે જરૂર બિઝ્ઝરૂર ઝાહિર કર દેં ઔર બિલકુલ ન છુપાએં.

ખુલાસા યે કે ઈન તીન અહદોંકો પૂરા ન કરનેકી વજહસે અલ્લાહ તઆલા દિલોંકો કાસી બના દેતે હૈં યાની ફિર દિલોંમેં નેકીકી રગબત બાકી નહીં રેહતી ઔર ગુનાહોંકી નફરત ખતમ હો જાતી હૈ.

ઔર દીનકી નુસરત ન કરના હકીકતમેં અલ્લાહ તઆલાકે નબીકી

નુસરત ન કરના હૈ ઔર ઐસે શખ્સકે મુતઅલ્લિક અલ્લાહ તઆલા ફિસ્કકા હુકમ લગાતે હૈં :

(ફમન્ તવલ્લા બઅ્દ ઝાલિક ફઉલાઈક હુમુલ્ ફાસિકૂન.)

(સૂરએ આલે ઈમરાન : ૮૨)

યાની હમારે ઈસ અખઝે મીષાકકે બાદ ભી અગર કોઈ શખ્સ હુઝૂર ﷺ પર ઈમાન ન લાવે ઔર હુઝૂર ﷺ કી મદદ ન કરે તો વો ફાસિક હૈ.

મેરે દોસ્તો! ઝરા તો સોચો કે યે ખિતાબ કિસસે હો રહા હૈ? અંબિયાસે બળ્હકર કિસકા મરતબા હો સકતા હૈ? યે ખિતાબ ઉનસે હો રહા હૈ, ઈસ લિયે ઉલમાએ કિરામકી બડી ઝિમ્મેદારી હૈ, વો **બિલા ખૌફિ લૌમતિ લાઈમ** ઈસ ફરીઝએ અમ્ર બિલ મઅરૂફ ઔર નહી અનિલ્ મુન્કરસે તગાફુલ ન બરતેં ઔર હુઝૂર ﷺ કે દીનકી મદદ કરેં વરના કલ મૈદાને મેહશરમેં જબ હુઝૂર ﷺ કી મદદકી જરૂરત હોગી ઉસ વક્ત હુઝૂર ﷺ મદદસે ઈન્કાર ફરમા દેંગે. ચુનાંચે એક હદીસમેં હૈ કે હૌઝે કૌસર પર જબ લોગ પાની પીનેકે લિયે આએંગે તો ફરિશ્તે બાઝ લોગોંકો ધક્કે મારકર હટાતે હોંગે, તો જનાબે આલી હઝરત મુહમ્મદ ﷺ ઈરશાદ ફરમાએંગે અય ફરિશ્તો! મેરી ઉમ્મતકો ક્યૂં ધક્કે મારતે હો, પાની પીને દો, ફરિશ્તે અર્ઝ કરેંગે કે **લાતદ્રી મા અહ્દષૂ બઅ્દક** (બુખારી) કે આપ ﷺ નહીં જાનતે આપ દુનિયાસે પરદા ફરમાનેકે બાદ આપકે દીનકે સાથ ક્યા સુલૂક કિયા થા, યે વો લોગ હૈં જિનહોંને મખ્લૂકકી ઈતાઅતકો આપકી ઈતાઅત પર મુકદ્દમ કિયા, હાલાંકે વો જાનતે થે કે મખ્લૂકકી ઈતાઅત કરકે ખાલિકકી નાફરમાની સંગીન જુર્મ હૈ, **લા તાઅત લિમખ્લૂકિન્ ફી મઅ્સિયતિલ્** ખાલિક કે અગર ખાલિકકી નાફરમાની હોતી તો મખ્લૂકકી ઈતાઅત નહીં કરના ચાહિયે, ઈમાનકા યેહી તકાઝા હૈ.

મૂસા (અલૈ.) કી કૌમકે એક આલિમ બલ્અમ બિન બાઊરાને મખ્લૂકકી ઈતાઅત કી ઔર ખાલિકકી નાફરમાની કી તો અલ્લાહ તઆલાને

ઉસકે ચેહરેકો મસ્ખ કરકે કુત્તેકી શકલમેં તબ્દીલ ફરમા દિયા, ઔર ચૂંકે અહલે મક્કા ભી હુઝૂર ﷺ કો હક પર જાનનેકે બાવુજૂદ હુઝૂર ﷺ કી મુખાલિફત કરતે થે ઔર ઈત્તિબાએ હવા કરતે થે, ઈસ લિયે હુઝૂર ﷺ સે અલ્લાહને ઈરશાદ ફરમાયા કે ઉન અહલે મક્કાકો બલ્અમ બિન બાઊરાકા કિસ્સા સુના દીજિયે તાકે યે લોગ ઉસસે ઈબરત હાસિલ કરેં. (ફક્સુસિલ્ કસ-સ લઅલ્લહુમ્ યતફક્કરૂન.) (સૂરએ અઅરાફ/૧૭૬)

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

શાદિયાં છ સિફાતકે દાઈરેમેં

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ, અમ્મા બા'દ!

દઅવત ઔર તબ્લીગકી મહેનતકે ઝરીએ ઉમ્મતમેં છ સિફાત પૈદા કરાઈ જાતી હૈં, યે સિફાત અગરચે પૂરા દીન નહીં હૈં, લેકિન દીનકે લિયે બુન્યાદકી હૈસિયત જરૂર રખતી હૈં, હર સિફત એક સમંદર હૈ.

હમારી શાદિયાં અગર છ સિફાતકે દાઈરેમેં રેહકર કી જાવેં તો ઉમ્મતમેંસે બહોત સારા ફસાદ ઔર બિગાડ દૂર હો સકતા હૈ ઔર બહોતસી ઉલ્ઝનોંસે ઉમ્મતકો નજાત મિલ સકતી હૈ.

પેહલી સિફત ઈમાન હૈ, યાની કલિમાવાલા યકીન. શાદીમેં દો રૂખ હૈં, એક નફાવાલા ઔર એક નુકસાનવાલા, ઔર લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહકે અંદર ઈસ બાતકો વાઝેહ કર દિયા કે નફા ઔર નુકસાન સિર્ફ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે હાથમેં હૈ, અલ્લાહ ચાહેં તો ઈસ શાદીકો નફાવાલી બના દેં ઔર અગર ચાહેં તો નુકસાનવાલી બના દેં. અબ અગર હમ યે ચાહતે હૈં કે હમારી શાદી નફાવાલી બન જાવે, આપસમેં હુબ્બત ઔર ઉલ્ફત હો, સાલેહ ઔલાદકા ઝરીઆ હો, ઔર ઉસસે ખૈર હી ખૈર વુજૂદમેં આએ તો ઉસકે લિયે કલિમેકા દૂસરા જુઝ્વ હૈ મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ યાની હમારી શાદી મુકમ્મલ હુઝૂર ﷺ કે પાકીઝા તરીકે ઔર તાલીમકે મુતાબિક હો.

ખુત્બેમેં આયાત પઢી જાતી હૈં, ઉસમેં એક આયત યે ભી હૈ (વ મંય્યુતિઈલ્લાહ વ રસૂલહૂ ફકદ્ ફાઝ ફૌઝન્ અઝીમા) કે જો શખ્સ અલ્લાહ ઔર રસૂલુલ્લાહકી ઈતાઅત કરેગા વો બહોત બડી કામિયાબીસે હમકિનાર હોગા, શાદીમેં સબસે પેહલી બાત જિસસે વાસ્તા પડતા હૈ વો રિશ્તા તય કરના હૈ. ઉસમેં હમારે નબી ﷺ ને ક્યા તા'લીમ દી હૈ, ઉસકો સામને રખના હોગા, અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક (રહ.) કે વાલિદ મુબારક એક બાગકે માલી થે, એક

મરતબા ઉસ બાગકા માલિક આયા ઔર તકાઝા કિયા કે અનાર લાઓ, મુબારક અનાર લેકર આએ તો બિલકુલ તલ્ખ (કડવા) થા, કહા દૂસરા લાઓ, દૂસરા લે આએ તો વો ભી તલ્ખ થા, માલિક ખફા હો ગયા કે તુમ કિતને સાલસે ઈસ બાગમેં હો? અભી તક તુમકો યે પતા નહીં કે કૌનસે પેડ કા ફલ મીઠા હૈ ઔર કિસકા તલ્ખ? તો માલીને અર્ઝ કિયા કે મઆફ કીજિયે, આપને મુઝે ઈસ બાગમેં ફલ ચખનેકે લિયે નહીં રખ્ખા કે મૈં ફલ ચખ્ખૂં, મુઝે ક્યા મા'લૂમ કે કૌનસા ફલ મીઠા હૈ ઔર કૌનસા તલ્ખ હૈ? માલિકને જબ મુબારકકી ઈસ બાતકો સુના તો સોચમેં પડ ગયા ઔર યકીન કર લિયા કે યે માલી બડા અમાનતદાર માલૂમ હોતા હૈ, ઉસને દિલ દિલમેં યે ફૈસલા કર લિયા કે ઈસકો અપને મકાન પર દરબાનીકે લિયે રખના ચાહિયે, ચુનાંચે મુબારકસે કેહ દિયા કે કલસે તુમ મેરે મકાન પર આ જાઓ, ચુનાંચે અબસે મુબારક દરબાની કરને લગે, એક દફા મુબારકને અપને માલિકસે અર્ઝ કિયા કે અગર આપ બુરા ન માનેં તો મૈં આપસે એક બાત દરિયાફત કરૂં? માલિકને કહા કે કહો ક્યા બાત હૈ? મુબારકને અર્ઝ કિયા કે ચંદ દિનોંસે મૈં આપકો ગમઝદહ દેખ રહા હૂં આખિર ક્યા બાત હૈ? માલિકને યે કેહકર બાત ટાલ દી કે ઉસસે તુમકો કોઈ મતલબ નહીં, લેકિન મુબારકને કહા કે અગર મુઝસે આપકા કોઈ મસ્અલા હલ હો ગયા તો ઉસસે બઢકર મેરે લિયે કોઈ દૌલત નહીં, ઈસ લિયે આપ જરૂર અપની તકલીફ બયાન ફરમાએં, માલિકને ફરમાયા કે બાત દર અસલ યે હૈ કે મેરી લડકી હૈ જિસકે કંઈ રિશ્તે આએ હૈં અબ કુબૂલિયતકે લિયે કિસકો તરજીહ દૂં? સમઝમેં બાત નહીં આતી, મુબારકને અર્ઝ કિયા કે યે તો કોઈ બડી બાત નહીં હૈ, ઉસકા હલ તો હદીસમેં મૌજૂદ હૈ, ઔર વો યે કે મુશરિકીન હસબ ઔર નસબકો મદ્દે નઝર રખકર નિકાહ કરતે હૈં ઔર યહૂદી માલ ઔર દૌલતકી બુન્યાદ પર નિકાહ કરતે હૈં ઔર નસારા હુસ્નો જમાલ દેખકર નિકાહ કરતે હૈં ઔર હુઝૂર ﷺ ને અપની ઉમ્મતકો યે તા'લીમ દી હૈ કે દીનદારીકો મદ્દે નઝર રખ્ખા જાવે, ચુનાંચે ઈરશાદ ફરમાયા :

તુન્કહુલ્ મર્અતુ લિઅર્બઈન્ લિહસબિહા વ લિમાલિહા વલિ જમા લિહા વલિદીનિહા ફઝ્ફુર્ બિઝાતિદીન. તરિબત્ યદાક.

કે ઔરતસે નિકાહ ચાર બુન્યાદોં પર કિયા જાતા હૈ, હસબ નસબકી બુન્યાદ પર, માલ યા જમાલકી બુન્યાદ પર યા ફિર દીનદારીકી બુન્યાદ પર, પસ તૂ દીનદારી વાલીકો ઈખ્તિયાર કર, ખાક આલૂદ હોં તેરે હાથ. અબ આપ દીનદારીકો બુન્યાદ બનાકર અપની લડકીકા નિકાહ કર દેં ઉસમેં ક્યા ગમ કરનેકી જરૂરત હૈ?

ચુનાંચે માલિક ઉનકી બાત સુનકર બાગ બાગ હો ગયા ઔર ઉસને બીવીસે ભી ઈસકા તઝકિરા કિયા, ફિર ખૂદ માલિકને બીવીસે કહા કે જિતને રિશ્તે આએ હૈં ઉનમેં કિસીકે અંદર દીનદારી નઝર નહીં આઈ, મુઝે તો મુબારક હી બડા દીનદાર નઝર આતા હૈ, ઈસ લિયે ક્યૂં ન મૌકા ગનીમત સમઝેં ઔર ઉસીસે અપની લડકીકા નિકાહ કર દેં, બીવીને અવ્વલન તો ઈન્કાર કિયા કે નોકરસે નિકાહ કરેંગે તો લોગ ક્યા કહેંગે? લેકિન બારબાર સમઝાનેસે બીવી ભી બખૂશી તૈયાર હો ગઈ ઔર નિકાહ મુબારકસે કર દિયા, અલ્લાહ તઆલાને બરકત અતા ફરમાઈ ઔર અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક (રહ.) જૈસે મુહદ્દિસ ઉનકે ઘરમેં પૈદા હુએ જો બડી ખૂબિયોંકે માલિક થે. તો રિશ્તેકી બુન્યાદ હુઝૂર ﷺ ને દીનદારી બતાઈ. જો લોગ દીનદારી છોડકર કિસી દૂસરી ચીઝકો નિકાહકી બુંન્યાદ બનાતે હૈં વો બાદમેં રોતે ફિરતે હૈં.

(૨) રિશ્તા તય કરતે વક્ત ઔર બહોત સારી રસ્મેં અદા કી જાતી હૈં બિરાદરીકો જમા કિયા જાતા હૈ ઔર જોડા વગૈરહ ભી દિયા જાતા હૈ હાલાંકે ઉસકા શરીઅતસે કોઈ તઅલ્લુક નહીં હૈ બલ્કે હદીસમેં ઉસ પર વઈદ ભી આઈ હૈ.

ઔર નિકાહ ઔર રૂખ્સતીકે વક્ત ભી બહોતસે રૂસૂમ અદા કિયે જાતે હૈં ઈસસે પેહલે ભી ઈસકા તઝકિરા આ ચુકા હૈ.

હુઝૂરે અકરમ ﷺ કી સબસે લાડલી સાહબઝાદી હઝરત ફાતિમા

(રદિ.) કી મંગની ઔર નિકાહ હમારે લિયે નમૂના હૈ. કિતાબોંમેં આતા હૈ કે પેહલે અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કે લિયે પૈગામ દિયા લેકિન હુઝૂર ﷺ કી તરફસે કોઈ જવાબ નહીં મિલા, ફિર હઝરત ઉમર (રદિ.) ને પૈગામ દિયા તો ઉનકો ભી કોઈ જવાબ નહીં મિલા, તો ઉન દોનોંને હઝરત અલી (રદિ.) સે ફરમાયા આપ જાએં ઔર પૈગામ દેં કુબૂલિયતકી ઉમ્મીદ હૈ, તો હઝરત અલી (રદિ.) હુઝૂર ﷺ કી ખિદમતમેં તશરીફ લે ગયે, ઔર જાકર ખામોશ બૈઠ ગયે, હુઝૂર ﷺ ને ખૂદ દરિયાફત ફરમાયા કે ક્યા મેરી બેટીકે લિયે આએ હો? હઝરત અલી (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા કે જી ઈસી ગર્ઝસે આયા હૂં, હઝરત અલી (રદિ.) કો હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા કે મહરમેં દેનેકે લિયે કુછ હૈ? અર્ઝ કિયા કે કુછ નહીં, હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને દરિયાફત ફરમાયા કે વો ઝિરહ ક્યા હુઈ? તો હઝરત અલી (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા કે હાં વો મૌજૂદ હૈ, ફરમાયા કે ઉસકો લે આઓ, વો લેકર આએ તો આપને ઉસ ઝિરહકો કિસીકે હાથ પર ફરોખ્ત કર દી ઔર હઝત અલી (રદિ.) કો વો પૈસે અતા કિયે ઔર ફરમાયા કે જાઓ, બાઝારસે જિન ચીઝોંકી જરૂરત હો ખરીદ લાઓ, હઝરત અલી (રદિ.) તશરીફ લે ગયે, યહાં હુઝૂર ﷺ ને ચંદ સહાબાકો મદઊ ફરમાયા ઔર ખુત્બા પઢકર અપની બચ્ચીકા નિકાહ હઝરત અલી (રદિ.) સે કર દિયા, બશર્તેકે હઝરત અલી (રદિ.) કુબૂલ ફરમા દેં, જબ હઝરત અલી (રદિ.) બાઝારસે તશરીફ લાએ તો વહાં મૌજૂદ સહાબાને હઝરત અલી (રદિ.) કો શર્તિયા નિકાહકી ઈત્તિલાઅ દી તો હઝરતને કુબૂલ કર લિયા, યે હો ગયા નિકાહ. ઔર શામકો હુઝૂર ﷺ ને ઉમ્મે અયમનકે સાથ જો આપકી બાંદી થીં હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કો હઝરત અલી (રદિ.) કે ઘર પહોંચા દિયા, યે હો ગઈ રૂખ્સતી, ન ઉસમેં જોડે થે ન થાલી ન બારાત. લેકિન જાહિલોંને નિત નયે ઝાઈદ હાશિયે લગા રખ્ખે હૈં, બિરાદરી જમા ન હો જબ તક તો શાદી હો હી નહીં સકતી, યે સબ ઈલ્તિઝામ માલા યલ્ઝમ સુન્નતકે ઔર શરીઅતકે ખિલાફ હૈં, ઔર જબ પૂછો કે ભાઈ યે સબ ક્યૂં કરતે હો? તો

જવાબ દેતે હૈં કે (**વજદ્દ્ના અલૈહિ આબાઅના**) કે હમને બાપ દાદાકો ઐસા હી કરતે દેખા હૈ. અલ્લાહ તઆલા જવાબ દેતે હૈં કે (**અવલૌ કાન આબાઉહુમ્ લા યઅ્લમૂન શૈઅંવ્ વલા યહ્તદૂન.**) કે ક્યા ઉનકે આબા વ અજદાદ (બાપ દાદા) જાહિલ ઔર ગૈર હિદાયત યાફતા ન થે? ઔર જો જાહિલ ઔર ગૈર હિદાયત યાફતા હો ઉસકી ઈત્તિબાઅ કહાં દુરૂસ્ત હો સકતી હૈ? લોગ પૂછતે હૈં બારાતમેં ગુનાહકી કૌનસી બાત હૈ? તો ગૌર કરો બારાતકા મકસદ ક્યા હૈ? તો ઉસકા મકસદ સિર્ફ શોહરત ઔર વાહ વાહ હૈ, ઔર શોહરત ઔર વાહ વાહ કરાનેકે લિયે કોઈ કામ કરના શરઅન હરામ હૈ, કારી, સખી ઔર શહીદકા જો વાકિઆ હદીસમેં આતા હૈ કે ઉંધે મુંહ જહન્નમમેં ડાલ દિયે જાએંગે, ઉસકી વજહ યેહી શોહરત ઔર નમૂદ (દિખલાવા) હી તો હૈ. તફસીલ દેખની હો તો બેહિશ્તી ઝેવરમેં દેખી જા સકતી હૈ. દૂસરા ઉસમેં ઔરતોંકા ઈજતિમાઅ હોતા હૈં. હઝરત થાનવી (રહ.) ને બત્તીસ ગુનાહ ગિનવાએ હૈં ઉસમેંસે બાઝ જગહ કુછ કમ હોંગે લેકિન ગુનાહ હૈં તો સહી, લેકિન અગર આંખોં પર પટ્ટી બાંધકર રખ્ખી હો તો ઉસકા ક્યા ઈલાજ? શાદિયોંમેં બેફામ ખર્ચ કિયા જાતા હૈ યે ભી હદીસકે ખિલાફ હૈ.

હદીસમેં આતા હૈ કે **ઈન્ન અઅ્ઝમ ન્નિકાહિ બરકતન્ ઐસરુહૂ મઊનહ.** (તકવિયતુલ ઈમાન સ. ૨૭૬) કે બેશક બડી બરકતવાલા નિકાહ વો હૈ જિસમેં ખર્ચ કમસે કમ હો.

દૂસરી સિફત નમાઝ હૈ.

નમાઝકી અહમિયત કુરઆન ઔર હદીસકી બેશુમાર નુસૂસમેં આઈ હૈ, લેકિન ઈન ધૂમધામવાલી શાદિયોંમેં આમ તૌરસે નમાઝેં લોગ કઝા કરતે હૈં ઔર જમાઅતકા ભી એહતિમામ નહીં હોતા, ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે અગર નમાઝ કઝા હોનેકા ખતરા હૈ તો હજ ભી જાઈઝ નહીં હૈ. (ફઝાઈલે હજ સ. ૮૬)

તીસરી સિફત ઈલ્મ હૈ. જો કામ હમેં કરના હૈ ઉસકા હુકમ ઔર ઈલ્મ ઔર તરીકા મા'લૂમ કરના જરૂરી હૈ, ઔર માલૂમ હોનેકે બાદ ઉસ પર અમલ

કરના ભી જરૂરી હૈ, ભાંજા ભાંજીકી શાદીકે મૌકા પર બહેનકો કુછ દેના દિલાના ઉસકો બહેનકા હક કહા જાતા હૈ હાલાંકે બહેનકા જો હક વાજિબ થા વો તો બાપકે મરનેકે બાદ બાપકી મિલ્કિયતમેં વાજિબ થા જિસકો વરાસત કહા જાતા હૈ, વો તો દિયા નહીં જાતા, ઔર ભાંજા ભાંજીકી શાદીકે વક્ત કુછ દિલાકર મુત્મઈન હો જાતે હૈં યે ગૈરોંકા તરીકા હૈ, હાલાંકે બહેનકા અસલ હક બાપકે તર્કેમેં સાબિત હોતા હૈ વો બાકી રેહતા હૈ જો કિયામતકે દિન અદા કરના પડેગા.

હદીસમેં હૈ કે અગર કિસીકા એક દાનિક યાની દિરહમકા છઠ્ઠા હિસ્સા બાકી હોગા તો સાત સો (૭૦૦) મકબૂલ નમાઝેં દેની પડેગી.

(અત્તબ્લીગ ૫૧/૯૫)

ઝિક્ર : શાદિયોંમેં સબકો યાદ રખ્ખા જાતા હૈ લેકિન અલ્લાહકો ભુલા દિયા જાતા હૈ, વો નારાઝ હો ઉસકી કોઈ પરવાહ નહીં કી જાતી, **લા તાઅત લિમખ્લૂકિન્ ફી મઅ્સિયતિલ્ ખાલિક** કે ખાલિકકી અગર નાફરમાની હોતી હો તો મખ્લૂકકી ઈતાઅત સહીહ નહીં હૈ.

ઈકરામે મુસ્લિમ : શાદિયોંમેં મરદોં ઔર ઔરતોંકા ઈખ્તિલાત ઔર ઈજતિમાઅ હોતા હૈ, ગીબતેં ઔર એક દૂસરેકા તમસ્ખુર (મઝાક) ભી હોતા હૈ, બાઝ મરતબા બુલાએ પચાસ ઔર જા પહોંચે સો (૧૦૦), ઉસમેં ઘરવાલેકી ઝિલ્લત હોતી હૈ. ઔર મુસલમાનકી આબરૂ ગિરાના બદતરીન સૂદ ફરમાયા હૈ.

ઔર અદના દરજાકા સૂદ અપની માંસે ૩૬ મરતબા મુંહ કાલા કરનેકે બરાબર હૈ.

ઈખ્લાસ : શાદિયોંમેં સુન્નતકે ખિલાફ જિતને કામ કિયે જાતે હૈં, ઉસકી બુન્યાદ નમૂદ શોહરત હૈ, ઔર શોહરતકે લિયે કોઈ કામ કરના મના હૈ.

તફરીગે વક્ત : ઉસસે યે ચાહા જાતા હૈ કે હમારી જાન ઔર માલકા ઈસ્તેમાલ સહીહ હો જાએ, જાન ઔર માલકે મસરફ કુલ ચાર હૈં : (૧) દઅવત ઈલલ્લાહ, (૨) ઈબાદાત, (૩) અખ્લાકિયાત, (૪) જરૂરિયાત. શાદી એક જરૂરત હૈ ઉસમેં જરૂરતસે ઝાઈદ માલકા ઈસ્તેમાલ ઈસરાફ (ફુઝૂલ ખર્ચી) હૈ, ઔર

ગુનાહકે કામમેં માલકા ઈસ્તેમાલ ઔર શોહરતકી નિય્યતસે માલ ખર્ચ કરના તબ્ઝીર (ફુઝૂલ ખર્ચી) હૈ, કુરઆનમેં તબ્ઝીર કરનેવાલેકો શયતાનકા ભાઈ ફરમાયા હૈ (ઈન્નલ્ મુબઝ્ઝિરીન કાનૂ ઈખ્વાન શ્શયાતીન.) આમ તૌરસે જો વ્લીમે કિયે જાતે હૈં વો ભી સુન્નતસે હટકર કિયે જાતે હૈં, ઈસ સુન્નતકો શોહરતકા આલા બના રખ્ખા હૈ, યાની લોગોંમેં વાહ વાહ કરાના મકસૂદ હોતા હૈ. ઔરતોંકો વલીમા ખાને જાનેકી ઈજાઝત નહીં હૈ. (ફતાવા રહીમિયા જિ.૧/૪૦)

બેપર્દગી ઔર બેહયાઈકા મંઝર કાઈમ હોતા હૈ, જિસકી શરીઅતમેં બિલકુલ ઈજાઝત નહીં હૈ. સવારિયોં પર મખ્લૂત મજમા સવાર હોતા હૈ, જો હદ દરજેકી બેહયાઈ હૈ, ઔરતોંકે જમા હોનેમેં હઝરત થાનવી (રહ.) ને બહોતસે ગુનાહ શુમાર કરાએ હૈં. (બેહિશ્તી ઝેવર હિસ્સા ૬/૩૦૮)

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

મઆમલાતકી સફાઈ દીનકા બડા હિસ્સા હૈ

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ! અમ્મા બા'દ!

(ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ, બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ : વૈલુલ્ લિલ્ મુતફ્ફિફીન. અલ્લઝીન ઈઝક્તાલૂ અલન્નાસિ યસ્તૌફૂન, વ ઈઝા કાલૂ હુમ્ અવ્વઝનૂહુમ્ યુખ્સિરૂન.) (સૂરએ મુતફ્ફિફીન પા. : ૩૦)

આમ તૌરસે ઈન્સાનોંને નમાઝ, રોઝા, હજ, ઝકાત હીકો દીન સમઝ રખ્ખા હૈ હાલાંકે દીન નામ હૈ ઝિંદગીકે હર શો'બેમેં હુઝૂર ﷺ કી મુકમ્મલ ઈતાઅત કરનેકા. દીનકે કુલ શો'બે પાંચ હૈં : (૧) અકાઈદ, (૨) ઈબાદાત, (૩) મઆમલાત, (૪) અખ્લાકિયાત, (૫) મુઆશરત.

હઝરત ઉમર (રદિ.) ને એક શખ્સકે મુતઅલ્લિક કિસીસે દરિયાફ્ત ફરમાયા કે વો કૈસા શખ્સ હૈ? ઉસને કહા કે બહોત અચ્છા આદમી હૈ, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને દરિયાફત ફરમાયા કે ક્યા તૂ કભી ઉસકે પડોસમેં રહા હૈ? ઉસને કહા કે પડોસમેં તો રેહનેકા મૌકા નહીં મિલા, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફિર પૂછા કે ક્યા તૂને ઉસકે સાથ કભી સફર કિયા હૈ? ઉસને કહા કે ઐસા ભી કભી નહીં હુવા, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફિર પૂછા કે ક્યા તૂને ઉસકે સાથ કોઈ મઆમલા (લેન-દેન) કિયા હૈ? ઉસને કહા કે ઐસા ભી કભી નહીં હુવા, તો હઝરતને ફરમાયા કે ફિર તો તુમ ઉસકો નહીં જાનતે, શાયદ તુમને ઉસકો બારબાર મસ્જિદમેં આતે જાતે દેખા હોગા. મતલબ યે કે સિર્ફ નમાઝ રોઝેકા નામ દીન નહીં હૈ બલ્કે દીન નામ હૈ હર શો'બેમેં હુઝૂર ﷺ કી મુકમ્મલ ઈતાઅત કરનેકા.

(ફઝાઈલે હજ : ૧૪)

ઉપર જો આયત તિલાવત કી થી ઉસમેં મઆમલાતકી લાઈનકી ખરાબી બયાન ફરમાઈ હૈ. હુઝૂર ﷺ જબ હિજરત ફરમાકર મદીનામેં તશરીફ લાએ તો બાઝારમેં લોગ નાપ તોલમેં ગડબડ કરતે થે. જબ અપના હક વસૂલ કરતે તો

પૂરા વસૂલ કરતે ઔર જબ હક દેનેકા નંબર આતા તો કમ તોલતે, અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે "વૈલુન" યાની બરબાદી ઔર હલાકત હૈ નાપ તોલમેં કમી કરનેવાલોંકે લિયે, કે જબ લોગોંસે અપના હક વસૂલ કરેં તો પૂરા વસૂલ કરેં ઔર જબ ઔરોંકો નાપકર યા તોલકર દેં તો ઘટા દેં. આગે અલ્લાહ ફરમાતે હૈં કે યે લોગ ઐસા ક્યૂં કરતે હૈં? ક્યા ઉનકો યે યકીન નહીં હૈ કે એક અઝીમ ઔર સખ્ત દિનમેં ઝિંદા કરકે ઉઠાએ જાએંગે જિસ દિન તમામ આદમી રબ્બુલ આલમીનકે સામને ખડે હોંગે, યાની યે લોગ યે ન સમઝ લેં કે હમેં કોઈ પૂછનેવાલા નહીં હૈ ઈસ લિયે જો ચાહે કરતે રહો, બલ્કે એક સખ્ત દિનમેં ખડે હોકર પૂરી ઝિંદગીકા હિસાબ દેના હોગા. યે સખ્ત દિન કૌનસા હૈ? યે કિયામતકા દિન હૈ, જિસકા તઝકિરા એક દૂસરી જગહ બડી વઝાહતકે સાથ આયા હૈ. ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

(યા ઐયુહન્નાસુ ત્તકૂ રબ્બકુમ. ઈન્ન ઝલ્ઝલ તસ્સાઅતિ શૈઉન્ અઝીમ. યૌમ તરૌનહા તઝ્હલુ કુલ્લુ મુર્ઝિઅતિન્ અમ્મા અર્ઝઅત્ વ તઝઉ કુલ્લુ ઝાતિ હમ્લિન્ હમ્લહા વ તરન્નાસ સુકારા વમા હુમ્ બિસુકારા વલાકિન્ન અઝાબલ્લાહિ શદીદ.)

(કે અય લોગો! ડરો અપને રબસે (યાની ઈમાન ઔર ઈતાઅત ઈખ્તિયાર કરો) યકીનન કિયામતકા ઝલઝલા બડી ભારી ચીઝ હૈ, ઉસ દિન તૂ દેખેગા તમામ દૂધ પિલાને વાલિયાં અપને દૂધ પીતે (બચ્ચોં) કો ભૂલ જાવેંગી ઔર તમામ હમલ વાલિયાં અપના હમલ (વક્તસે પેહલે હી) ડાલ દેંગી ઔર તુઝકો લોગ નશેકી હાલતમેં નઝર આવેંગે હાલાંકે વો નશા ન હોગા બલ્કે અલ્લાહકા અઝાબ હી સખ્ત ચીઝ હૈ (જિસકે ખૌફસે ઉનકી યે હાલત હોગી) ચુનાંચે ઐસે સખ્ત દિનમેં ઝર્રા ઝર્રાકા હિસાબ દેના પડેગા.

સૂરએ ફજ્રમેં અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે **(યૌમઈઝિંય્ યતઝક્કરુલ્ ઈન્સાનુ વ અન્ના લહુઝ્ઝિક્રા.)** કે ઉસ દિન ઈન્સાનકો સબ સમઝ આ જાએગી, લેકિન ઉસ વક્તકી સમઝ ક્યા કામ દેગી?

ખુલાસા યે કે ઉસ દિનકે હિસાબ કિતાબકા યકીન ઈસ્તેહઝાર જિસકો હોગા વો અપના કદમ સોચ સમઝકર ઉઠાએગા. અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) એક જમાઅતકે સાથ કહીં તશરીફ લિયે જા રહે થે, રાસ્તેમેં એક જગહ ઠેહરે ઔર ખાના ખાનેકે લિયે દસ્તરખ્વાન બિછાયા ગયા, ઈતનેમેં એક ચરવાહા બકરિયાં ચરાતા હુવા વહાં પહોંચ ગયા, હઝરત અબ્દુલ્લાહને ઉસકો ભી ખાનેકી દઅવત દી, ઉસને કહા કે મેરા તો રોઝા હૈ, હઝરત અબ્દુલ્લાહને ફરમાયા કે ઐસી ગરમીમેં રોઝા રખતે હો? ઉસને કહા કે હાં! મૈં અપને અય્યામે ખાલિયહકો વસૂલ કર રહા હૂં, યાની કિયામતમેં અલ્લાહ તઆલા અપને નેક બંદોંસે ઈરશાદ ફરમાવેંગે કે ખાઓ ઔર પીઓ ઉન આમાલકે બદલેમેં જો તુમને અય્યામે ખાલિયામેં યાની ગુઝિશ્તા દિનોંમેં કિયે થે, હઝરત અબ્દુલ્લાહને ફરમાયા કે એક બકરી હમેં કીમતસે દે દો, હમ ઉસકો ઝબહ કરેંગે ઔર તુમકો ભી ઉસમેંસે દેંગે, ઉસને કહા કે બકરિયાં મેરી નહીં હૈં મૈં તો એક ચરવાહા હૂં, હઝરત અબ્દુલ્લાહને બતૌરે ઈમ્તિહાનકે ઉસસે કહા કે તૂ માલિકસે કેહ દેના કે એક બકરી ભેડિયા ખા ગયા, ઉસને કહા કે **ફઐનલ્લાહ?** કે માલિકકો તો મૈં ઝૂઠ બોલકર સમઝા દૂંગા લેકિન અલ્લાહ તો સબ દેખ રહા હૈ, ઉસકો ક્યા જવાબ દૂંગા, તો યે થા આખિરતમેં હિસાબ કિતાબકા યકીન ઔર ઈસ્તેહઝાર. (ફઝાઈલે સદકાત હિસ્સા ૨/૨૪૨)

કિયામતમેં કુછ લોગોંકો નામએ આ'માલ સીધે હાથમેં દિયે જાએંગે ઔર કુછ લોગોંકો બાએં હાથમેં દિયે જાએંગે, તો દાહને હાથવાલે લોગ નામએ આ'માલ લોગોંકો દિખાએંગે ઔર કહેંગે કે લો પઢો યે હમારા નામએ આ'માલ, ઔર આગે યૂં કહેંગે કે હમકો તો યકીન થા ઈસ બાતકા કે આખિરતમેં હિસાબ કિતાબ જરૂર હોગા ઈસ લિયે હમને હર કદમ સોચ સમઝકર ઉઠાયા, ચુનાંચે ફરમાયા : **(ઈન્ની ઝનન્તુ અન્ની મુલાકિન્ હિસાબિયહ.)** (સૂરએ અલ હાક્કહ : ૨૦) ઔર એક જગહ ઈરશાદ હૈ : **(વ ઈન્નહા લકબીરતુન્ ઈલ્લા અલલ્ ખાશિઈન.)** કે નમાઝ દુશ્વાર હૈ મગર ઉન લોગોં પર દુશ્વાર નહીં જો ખાશિઈન હૈં. ઔર ખાશિઈનસે કૌન મુરાદ હૈં? તો આગે ફરમાયા : **(અલ્લઝીન યઝુન્નૂન**

અન્નહુમ્ મુલાકૂ રબ્બિહિમ્ વ અન્નહુમ્ ઈલૈહિ રાજિઊન.) (સૂરએ બકરહ : ૪૬) કે ખાશિઈન વો લોગ હૈં જો અલ્લાહકી મુલાકાતકા યકીન રખતે હૈં ઔર યે કુ ઉસકે પાસ લૌટકર જાએંગે. ખુલાસા યે કે આખિરતમેં હિસાબ કિતાબકા યકીન ઔર ઈસ્તેહઝાર ઐસી સિફત હૈ જો ઈન્સાનકો નેકી કરને પર મજબૂર કરતી હૈ ઔર બુરાઈસે રોકતી હૈ.

ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.) કા નામ સુના હોગા, ઉનકે વાલિદ અદહમ (રહ.) બુખારાકે રેહનેવાલે થે, એક મરતબા કહીં બાગાતમેંસે ગુઝર રહે થે કે બીચમેં એક નહેર આ ગઈ, વો વુઝૂ કરને લગે ઈતનેમેં એક સેબ તૈરતા હુવા આયા, ઉનહોંને ઉસકો ઉઠાકર ખા લિયા, ખાનેકે બાદ ખયાલ આયા કે યે સેબ કિસકા હોગા? ઔર અગર કિયામતમેં ઉસકે માલિકને મુતાલબા કર લિયા તો ક્યા હોગા? ઉસી ફિક્રમેં જિધરસે પાની આ રહા થા ચલના શુરૂ કર દિયા, આગે ચલકર એક બાગ આયા, અંદર ગયે, તેહકીકસે માલૂમ હુવા કે ઉસ બાગકી માલિકા એક ઔરત હૈ, કિસી તરહ ઉસકે દરવાઝે પર પહોંચે ઔર કહા કે ઈસ બાગકી માલિકા અગર તુમ હો તો મૈંને તુમહારે બાગકા એક સેબ ખા લિયા હૈ તો ઉસકી મઆફી કરાને આયા હૂં, અંદરસે ઔરતને જવાબ દિયા કે મૈં તો સિર્ફ આધે બાગકી માલિકા હૂં વો આધા મૈંને મઆફ કર દિયા, લેકિન દૂસરા આધા બાગ બુખારાકે અમીરકા હૈ, જો ઈસ વક્ત બલ્ખ તશરીફ લે ગયે હૈં, યે અદહમ (રહ.) ઉસી વક્ત બલ્ખ રવાના હો ગયે, વો અમીર મઅ લશ્કરકે કહીં જા રહે થે, યે જલ્દીસે આ ગયે ઔર પૂરી બાત બતાકર બાકી આધા સેબ મઆફ કરાનેકી દરખ્વાસ્ત કી, અમીરને થોડી દેર સોચકર કહા કે અભી મૈં સફરમેં હૂં, આઈન્દા કલ મેરે ઘર આના, અમીરકી એક નેક લડકી થી, વો રિશ્તેકી તલાશમેં થે, ઉસને ઈસ મૌકાકો ગનીમત સમઝા ઔર ઘર પહોંચકર ઘર વાલોંસે મશ્વરા કિયા, ઘરવાલે ભી સબ તૈયાર હો ગયે, ઈતનેમેં અદહમ (રહ.) ભી પહોંચ ગયે, અમીરને કહા કે તુમહારા આધા સેબ ઈસ શર્ત પર મઆફ હો સકતા હૈ કે આપ મેરી લડકીસે નિકાહ કરેં, અદહમ (રહ.) ને બહોત મઅઝિરત કી કે મુઝે નિકાહકી

કોઈ જરૂરત નહીં હૈ, લેકિન અમીર ઈસરાર કરતા રહા તો અદહમ (રહ.) તૈયાર હો ગયે, ઔર નિકાહ ભી હો ગયા ઔર એક મકાનમેં રૂખ્સતી ભી હુઈ, લેકિન અદહમ (રહ.) જબ ઉસ મકાનમેં પહોંચે તો નમાઝકી નિય્યત બાંધ લી ઔર સુબહ તક નમાઝમેં મશ્ગૂલ રહે, ઈસી તરહ મુસલસલ સાત રાતેં ગુઝારી, ફિર અમીરસે દરખ્વાસ્ત કી કે આપકી શર્ત પૂરી હો ગઈ અબ આધા સેબ મઆફ ફરમા દીજિયે, અમીર ભી બડા સમઝદાર થા, ઉસને કહા કે જબ તક મેરી લડકીસે આપ કુરબત નહીં કરેંગે સેબ મઆફ નહીં હોગા, અદહમ (રહ.) ભી સમઝ ગયે કે બગૈર કુરબતકે સેબ મઆફ નહીં હોગા, ઉસકે બાદ જો રાત આઈ તો કુરબતકે બાદ ગુસલ ફરમાકર મુસલ્લા પર ખડે હો ગયે ઔર જબ સિજદહમેં ગયે ઔર એક ચીંખ મારી ઔર રૂહ પરવાઝ કર ગઈ, ઔર ઉસ રાતમેં અલ્લાહને બરકત અતા ફરમાઈ ઔર જબ બચ્ચા પૈદા હુવા તો ઈબ્રાહીમ નામ રખ્ખા, અમીરકે કોઈ લડકા નહીં થા ઈસ લિયે વો બાગ ઈબ્રાહીમકે હિસ્સેમેં આયા ઔર સલ્તનત ભી ઉનકો મિલ ગઈ.

યેહી ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.) અપને મહેલમેં સોએ હુએ થે કે મહેલકે ઉપર કિસી ઈન્સાનકે ચલનેકી આવાઝ આઈ, ઈબ્રાહીમ (રહ.) ને ફરમાયા કૌન હૈ? ઉપરસે આવાઝ આઈ કે મૈં અપના ઊંટ તલાશ કરને આયા હૂં, ઈબ્રાહીમ (રહ.) ને ફરમાયા કે બેવકૂફ ઊંટ મેરે મહેલ પર મિલેગા, જા જંગલમેં તલાશ કર, ઉસને કહા કે જબ ઈબ્રાહીમકો ઈસ મહેલમેં ખુદા મિલ સકતા હૈ તો મુઝે મેરા ઊંટ નહીં મિલ સકતા, ઈબ્રાહીમ (રહ.) કે દિલમેં એક ચોટ લગી ઔર ફૌરન ખડે હો ગયે ઔર શાહી લિબાસ ઉતારકર મા'મૂલી લિબાસ પહેનકર જંગલકી તરફ ચલ દિયે ઔર શામ તક ચલતે રહે, શામકો એક ઝોંપડા નઝર પડા, ઈબ્રાહીમ અંદર ગયે તો દેખા કે એક આબિદ ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હૈ, મૌકા દેખકર ફરમાયા કે હઝરત મૈં આપકે ઈસ ઝોંપડેમેં એક રાત ગુઝારના ચાહતા હૂં અગર ઈજાઝત હો, આબિદને અવ્વલન ઈન્કાર કિયા લેકિન જબ ઈબ્રાહીમ (રહ.) ને કહા કે મૈં સિર્ફ રાત ગુઝારના ચાહતા હૂં, ખાનેકી મુઝે બિલકુલ હાજત નહીં, તબ આબિદને

કહા કે ફિર એક કોનેમેં ઠહેર જાઓ, ચુનાંચે ઠહેર ગયે, થોડી દેરકે બાદ આસમાનસે ઉસ આબિદકે લિયે દસ્તરખ્વાન આયા જિસમેં દાલ રોટી થી, આબિદ ઈબ્રાહીમકી તરફ પુશ્ત કરકે ખાને લગા ઔર ઈબ્રાહીમ (રહ.) કો પૂછા ભી નહીં, થોડી દેરકે બાદ ઈબ્રાહીમ (રહ.) કે લિયે ભી એક દસ્તરખ્વાન આયા, ઉસમેં મુરગ્ગન ખાના થા, ખૂશ્બૂસે સારા ઝોંપડા મહેક ઉઠા, ઈબ્રાહીમને ફરમાયા કે આઈયે હઝરત આપ ભી થોડા નોશ ફરમા લેં, લેકિન આબિદને ઈન્કાર કર દિયા ઔર દિલ દિલમેં અલ્લાહસે શિકાયત કી કે અય અલ્લાહ યે ઈન્સાફ હૈ, મૈં પૂરાના આબિદ મેરે લિયે તો દાલ રોટી? ઔર યે નયા આદમી ઉસકે લિયે મુરગ્ગન ખાના, ગૈબસે આવાઝ આઈ કે તૂ ઘાસ ખોદકર અપના ગુઝારા કરતા થા અબ તુઝે ઈત્મીનાનસે દાલ રોટી મિલ રહી હૈ ઉસ પર અગર તુઝે શુક્ર નહીં હૈ તો સંભાલ અપની ખુરપા ચાલ્લી ઔર યે શખ્સ તો બાદશાહત છોડકર આયા હૈ ઉસકે લિયે વો મુનાસિબ હૈ. ખૈર સુબહકો ઈબ્રાહીમ (રહ.) દરિયાકે કિનારે ચલે ગયે, ઔર વહાં અલ્લાહકી ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો ગયે, કુછ લોગ તલાશ કરતે હુએ વહાં પહોંચ ગયે, ઉસ વક્ત ઈબ્રાહીમ ગુદડી સી રહે થે, ઉન લોગોંને કહા કે આપને ક્યા બેવકૂફી કી કે સલ્તનત છોડકર ફકીરી ઈખ્તિયાર કર લી, ઈબ્રાહીમ (રહ.) ને કોઈ જવાબ નહીં દિયા બલ્કે વો સૂઈ જિસસે ગુદડી સી રહે થે, સમંદરમેં ડાલ દી ઔર મછલિયોંસે કહા કે અય મછલિયો! મેરી સૂઈ લાઓ, બહોત સારી મછલિયાં સોને ચાંદીકી સૂઈ લેકર હાઝિર હો ગઈ, ઈબ્રાહીમ (રહ.) ને ફરમાયા વો સૂઈ જો ધાગેકે સાથ હૈ લાઓ, ચુનાંચે એક મછલી વો સૂઈ લેકર આઈ, સબ લોગ હૈરતમેં પડ ગયે, ઈબ્રાહીમ (રહ.) ને ફરમાયા બતાઓ યે સલ્તનત અચ્છી હૈ યા વો અચ્છી થી? ઔર ઉનકે સાથ જાનેસે ઈન્કાર કર દિયા. (અત્તબ્લીગ ૧૩/૨૦)

યેહી ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.) એક મરતબા હજકો તશરીફ લે ગયે, મુરીદ લોગ સાથ થે, હરમ શરીફમેં અચાનક ઈબ્રાહીમ (રહ.) કી નઝર એક જવાન પર પડી ઔર ગૌરસે દેખને લગે ઔર આંખોંસે આંસૂ નિકલ આએ, મુરીદ લોગ ઘભરા ગયે કે શેખકો ક્યા હો ગયા (શાયદ કોઈ મુસીબત પેશ આ

ગઈ હૈ) હઝરતસે પૂછા કે હઝરત ક્યા માજરા હૈ? હઝરતને ફરમાયા કે જાકર ઉસ જવાનસે માલૂમ કરો કે તુમહારે અબ્બાકા ક્યા હાલ હૈ? મુરીદ ગયા ઔર જાકર હાલ માલૂમ કિયા તો વો જવાન રોને લગા ઔર કહા કે હાય મેરે અબ્બાકી જુદાઈ મુઝે બેચૈન કિયે હુએ હૈ, જિસ વક્ત મેરી અમ્મીકી ગોદમેં દૂધ પીતા થા ઉસ વક્ત મેરે અબ્બા સલ્તનત છોડકર ચલે ગયે થે, કોઈ પતા નહીં ઝિંદા ભી હૈં યા નહીં, મુરીદને આકર ઈબ્રાહીમ (રહ.) કે સામને પૂરી બાત અર્ઝ કર દી, ઈબ્રાહીમ (રહ.) ને ફરમાયા યે મેરા બચ્ચા હૈ, જિસ વક્ત મૈંને સલ્તનત છોડી ઉસ વક્ત યે ઉસકી માંકી ગોદમેં દૂધ પીતા બચ્ચા થા, મૈંને અલ્લાહસે અહદ કર લિયા થા કે અપને અહલો અયાલમેં મશ્ગૂલ હોકર આપસે કભી ગાફિલ ન હોઉંગા, અબ મુઝે ઈસ અહદકો તોડતે હુએ શરમ આતી હૈ વરના ઉસ બચ્ચેકો બુલાકર ઉસકે સર પર હાથ ફેરતા. (ફઝાઈલે આ'માલ હજ સ. : ૨૫૦)

તો એક સેબકે લિયે ઈતની સારી કુરબાની વોહી દે સકતા હૈ જિસકે દિલમેં કિયામતકે દિનકે હિસાબ કિતાબકા યકીન ઔર ઈસ્તેહઝાર હો. ઐસે હજારોં કિસ્સે હૈં અલ્લાહ વાલોંકે. કિસીને કહા હૈ

સફીના ચાહિયે ઈસ બહરે બેકરાંકે લિયે

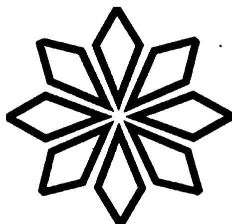
તો બાત યે ચલ રહી થી કે દીન સિર્ફ નમાઝ રોઝાકા નામ નહીં, મઆમલાતકે અંદર ભી હુઝૂર ﷺ કી તા'લીમ મૌજૂદ હૈ, ઉસકી ઈતાઅત જરૂરી હૈ.

મઆમલાતકી લાઈનકી એક ખરાબી યે ભી હૈ કે વરાસત સહીહ તરીકેસે તકસીમ નહીં કી જાતી, બાપકે ઈન્તિકાલકે બાદ બાપકે તરકામેં સબ વારિસોંકા હક હોતા હૈ વો હક અદા નહીં કિયા જાતા હૈ, ખાસ તૌરસે બહેનોંકે હુકૂક કી પરવાહ નહીં કી જાતી, ભાંજે ભાંજીકી શાદીકે વક્ત કુછ દે દિલાકર મુત્મઈન હો જાતે હૈં કે હમને બેહનોંકા હક દે દિયા, હાલાંકે અસલ જો હક હૈ વો તો બરકસર (બાકી) રેહતા હૈ, કલ કિયામતમેં ઉસકા મુતાલબા હોગા, ઉસ વક્ત નેકિયોંસે હક અદા કરના પડેગા. બાઝ લોગ બહેનોંસે ઉનકા હક મઆફ કરાતે હૈં લેકિન

ચૂંકે મઆફ કરાનેકા એક મખ્સૂસ તરીકા હૈ ઉસ તરીકેસે મઆફ નહીં કરાતે ઈસ લિયે અગર બેહનેં દિલસે ભી મઆફ કર દેં તો ભી ઉનકા હક્કે વરસા મઆફ નહીં હોતા, વો મખ્સૂસ તરીકા ઉલમાસે માલૂમ કિયા જા સકતા હૈ.

એક હદીસમેં હૈ કે હુઝૂરે અકરમ ﷺ ને સહાબાસે દરિયાફત ફરમાયા કે મુફલિસ કૌન હૈ? સહાબાને અર્ઝ કિયા કે મુફલિસ વો શખ્સ હૈ જિસકે પાસ ન દીનાર હો ન દિરહમ, આપ ﷺ ને ફરમાયા કે મૈદાને મેહશરમેં એક શખ્સ પહાડોંકી મિકદારમેં નેક આ'માલ લેકર આએગા લેકિન દુનિયામેં લોગોંકે હુકૂક દબાએ થે વો હકવાલે અપને હક કા મુતાલબા કરેંગે ઉસ વક્ત નેકિયોંસે હક અદા કિયે જાએંગે ઉસીમેં સારી નેકિયાં ખતમ હો જાએગી ઔર હકવાલે અભી બાકી હોંગે તો ઉનકે ગુનાહ ઉસ શખ્સ પર ડાલ દિયે જાએંગે ઔર ઉનકે લિયે જન્નતકા ફૈસલા હોગા ઔર ઈસકો જહન્નમમેં ફેંક દિયા જાએગા, અલ્લાહકે નબી ﷺ ને ફરમાયા યે હૈ મેરી ઉમ્મતકા મુફલિસ. અલ્લાહ તઆલા સબ મુસલમાનોંકો મઆમલાતકી સફાઈ નસીબ ફરમાવેં. આમીન સુમ્મ આમીન.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

ઈમાનકી હકીકત કુરઆન ઔર હદીસકી રોશનીમેં

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ! અમ્મા બા'દ!

(ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ : વ ઈઝા કીલ લહુમ્ આમિનૂ કમા આમન ન્નાસ.)

(સૂરએ બકરહ : ૧૩)

સિર્ફ કિસીકે ઘરમેં પૈદા હોનેસે ઉસ ઘરવાલેકા ફન ઉસમેં નહીં આ જાતા, જૈસે વકીલકે ઘરમેં પૈદા હોનેસે વકીલ નહીં બન જાતા, ડાક્ટરકે ઘરમેં પૈદા હોનેસે ડાક્ટર નહીં બન જાતા ઔર આલિમકે ઘરમેં પૈદા હોનેસે આલિમ નહીં બન જાતા. ઈસી તરહ સિર્ફ ઈમાનવાલેકે ઘરમેં પૈદા હોનેસે હકીકી ઈમાન નહીં આ જાતા. બલ્કે જૈસે વકીલ, ડાક્ટર ઔર આલિમ બનનેકે લિયે મહેનત દરકાર હૈ, ઈસી તરહ હકીકી ઈમાનકે લિયે ભી મહેનત દરકાર હૈ, ઈમાન સીખનેકી ચીઝ હૈ, સહાબા ફરમાતે થે કે હમને ઈમાન સીખા ઈસસે પેહલે કે હમ કુરઆન સીખેં. (હયાતુસ્સહાબા જિ. ૩/૧૯૩)

દર અસલ હમારે પાસ જો ઈમાન મૌજૂદ હૈ વો ખુદાકા મતલૂબ ઈમાન નહીં, ઔર જો મતલૂબ હૈ વો હમારે અંદર મૌજૂદ નહીં, હઝરત મૌલાના ઈલ્યાસ (રહ.) ફરમાતે થે કે ઈમાન વાલોંસે કેહ દો કે ઈમાનકે ધોકેસે નિકલ જાવેં, ઈસ લિયે કે અગર ઈમાનકા તકાઝા પૂરા ન હોતા હો તો ફિર વો ઈમાન હી ક્યા હૈ? ઈમાનકા અવ્વલીન તકાઝા યે હૈ કે ઈન્સાન અલ્લાહકે અલાવહ હર ચીઝસે એ'તિમાદ હટાકર સિર્ફ અલ્લાહકી ઝાતે આલી પર એ'તિમાદ કરે. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને હઝરત ખાલિદ (રદિ.) કો અમીરે લશ્કર બનાકર શામકી તરફ રવાના ફરમાયા ઔર શામસે બરાબર ખબરેં આતી રહીં કે ઈતના ઈલાકા ફતહ હો ગયા ઈતના ઈલાકા ફતહ હો ગયા, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને હઝરત ખાલિદ (રદિ.)

કે નામ એક રૂકઆ (ખત) લિખ્ખા કે જબ યે રૂકઆ તુમહારે હાથમેં આ જાએ તો અબૂ ઉબૈદા બિન જર્રાહકો ઝંડા દેકર ઉનકો લશ્કરકા અમીર બના દેના ઔર તુમ અમારત છોડ દેના. હઝરત ખાલિદ (રદિ.) કો જબ રૂકઆ મિલા તો ફૌરન ઝંડા હઝરત અબૂ ઉબૈદા (રદિ.) કો દેકર ઉનકો અમારત સુપુર્દ કર દી ઔર અબ ઉનકી માતહતીમેં કામ કરને લગે. જબ શામકા ઈલાકા ફતહ હો ગયા તો લશ્કર વાપસ આયા ઔર મદીનાસે બાહિર પડાવ ડાલા, હઝરત ઉમર (રદિ.) કો જબ પતા ચલા તો તશરીફ લાએ ઔર હર એકકી ખૈરિયત માલૂમ કરને લગે, હઝરત ખાલિદ (રદિ.) એક તરફ રંજીદહ (ગમગીન) સે બૈઠે હુએ થે, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને દરિયાફત ફરમાયા કે ભાઈ ખાલિદ (રદિ.) ક્યા બાત હૈ રંજીદહસે બૈઠે હુએ હો? હઝરત ખાલિદ (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા કે અમીરૂલ મુઅમિનીન આપને મુઝે રૂસ્વા કર દિયા, આખિર જબ મુઝસે અલ્લાહ કામ લે રહા થા આપને મુઝે મા'ઝૂલ કરકે (હટાકર) અબૂ ઉબૈદા (રદિ.) કો અમીર ક્યૂં બના દિયા? ઈસસે લોગ મેરે મુતઅલ્લિક ક્યા ખયાલ કરતે હોંગે? કે જરૂર કોઈ નાફરમાની યા કોઈ ખયાનત કી હોગી, આખિર વો કૌનસા ગુનાહ થા જિસકી વજહસે આપને મુઝે મા'ઝૂલ કર દિયા? હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે ભાઈ ખાલિદ (રદિ.) તુમહારા કોઈ કુસૂર નહીં થા, દર અસલ બાત યે થી કે જબ બારબાર ફતહકી ખબરેં આને લગીં તો મેરે દિલમેં એક બાત આઈ, અગર યે પૂરા ઈલાકા ફતહ હો ગયા તો મેરે સાથિયોંકા યકીન ખુદાકી ઝાતસે હટકર તુમહારી ઝાત પર જમ જાએગા કે ખાલિદ સૈફુલ્લાહ અમીર થે, ઉનકી સમઝદારી ઔર અકલમંદીસે યે ઈલાકા ફતહ હુવા, ઈસ લિયે મૈંને અબૂ ઉબૈદા (રદિ.) કો અમીર બના દિયા તાકે મેરે સાથિયોંકી નઝર ખુદાકી ઝાત પર બાકી રહે, ઔર કોઈ વજહ મેરે ઝહનમેં નહીં થી. (અલ ફારૂક)

તો ઈમાન હમારા અસલી સરમાયા હૈ જિસ પર દુનિયા ઔર આખિરતકી સુર્ખરૂઈ ઔર કામિયાબી મૌકૂફ હૈ, ઉસકી તરફસે હમ લોગ બડે બેફિક્ર હૈં, સહાબએ કિરામ ઈમાનકે મુતઅલ્લિક બડે ફિક્રમંદ થે, હઝરત ઉમર (રદિ.)

જિનકે મુતઅલ્લિક અલ્લાહકે નબીને ફરમાયા કે અગર મેરે બાદ કોઈ નબી હોતા તો ઉમર (રદિ.) હોતે! હઝરત હુઝેફા બિન યમાન (રદિ.) કો અલ્લાહકે નબીને મુનાફિકીનકે નામોંકી ફેહરિસ્ત બતાઈ થી ઔર ઈરશાદ ફરમાયા થા કે કિસીકો ન બતાના, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને હઝરત હુઝેફા (રદિ.) સે ફરમાયા કે મૈં યે તો નહીં પૂછ સકતા કે મુનાફિકીનકે નામ ક્યા હૈં? સિર્ફ ઈતની બાત બતા દો કે મેરા નામ તો ઈસ ફેહરિસ્તમેં નહીં હૈ? તો યે હૈ ઈમાનકી ફિક્ર.

(ફઝાઈલે આમાલ જિ. ૧)

ખુલાસા યે કે ઈમાનકે દો તકાઝે હૈં. એક તો યે કે એ'તિમાદ સિર્ફ અલ્લાહકી ઝાત પર હો, દૂસરા યે કે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ ﷺ કી મુકમ્મલ ઈતાઅત હો. ક્યૂંકે ઈમાનવાલેકી યેહી શાન કુરઆનમેં અલ્લાહને બયાન ફરમાઈ હૈ. ચુનાંચે ઈરશાદે ખુદાવંદી હૈ :

(ઈન્નમા કાન કૌલલ્ મુઅ્મિનીન ઈઝા દુઊ ઈલલ્લાહિ વ રસૂલિહી લિયહ્કુમ બૈનહુમ્ અંય્યકૂલૂ સમિઅ્ના વ અતઅ્ના.) (સૂરએ નૂર : ૫૧)

કે ઈમાનવાલેકો જબ અલ્લાહ ઔર રસૂલકે હુકમકી તરફ દઅવત દી જાવે તો ઉસકી ઝબાનકા બોલ સમિઅ્ના વ અતઅ્ના (મૈંને સુન લિયા ઔર માન ભી લિયા) હોના ચાહિયે. એક જગહ ઈરશાદ હૈ : **(અતીઊલ્લાહ વ રસૂલહૂ ઈન્ કુન્તુમ્ મુઅ્મિનીન.)** (સૂરએ અન્ફાલ : ૧)

કે તુમ ઈમાનવાલે હો તો અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ ﷺ કી ઈતાઅત કરો.

આજ મુસલમાનોં પર ઈજતિમાઈ ઔર ઈન્ફિરાદી પરેશાનિયાં સિર્ફ ઈસ વજહસે હૈં કે ઈમાનકે તકાઝે પર અમલ નહીં હો રહા હૈ. અહલે મક્કા કલિમહ નહીં પળ્હ રહે થે ઉસકી વજહ ક્યા થી? વો જાનતે થે કે કલિમહ પળ્હેંગે તો મનમાની ઝિંદગી છોડની પડેગી ઔર રબ ચાહી ઈખ્તિયાર કરની પડેગી. અલ્લાહકે નબી ﷺ ને ભી ઈરશાદ ફરમાયા કે જબ તક મન માની ન છોડે તુમમેંસે કોઈ વહાં તક મોમિન નહીં હો સકતા :

લા યુઅ્મિનુ અહદુકુમ્ હત્તા યકૂન હવાહુ તબ્અલ્ લિમા જિઅ્તુ બિહી.

આજ હમ કલિમહ ભી પળ્હ રહે હૈં ઔર મનમાની ભી કર રહે હૈં, યે તો તોતેવાલા કલિમહ હુવા. એક જંગલ થા વહાં તોતે (પોપટ) બહોત રેહતે થે, શિકારી લોગ ઉનકા શિકાર કરકે બાઝારમેં ફરોખ્ત કરતે થે, એક મરતબા ઉન તોતોંને મજલિસે શૂરા કાઈમ કી કે ઉન શિકારિયોંસે કૈસે બચા જાવે? મુખ્તલિફ રાયેં આઈ, એક બુળ્હે તોતેને કહા કે મૈં એક ઐસા કલિમહ જાનતા હૂં જિસમેં તુમહારી નજાત છુપી હુઈ હૈ, સારે તોતે ખૂશ હો ગયે ઔર બયક આવાઝ કહા કે જલ્દીસે વો કલિમહ બતલાઈયે, ઉસ તોતેને કહા કે વો કલિમહ યે હૈ કે શિકારી આએગા દાના ડાલેગા ઔર જાલ બિછાએગા હમ દેખેંગે ભી નહીં ઔર ઉડ જાએંગે. સબ તોતોંને યે કલિમહ યાદ કર લિયા ઔર પળ્હના શુરૂ કર દિયા. સુબહમેં શિકારી આએ ઔર ઉનકો કલિમહ પળ્હતે સુના તો ઘભરા ગયે કે આજસે શિકાર હમારે હાથસે ગયા, એક શિકારીને કહા કે યે તો સિર્ફ ઝબાની જમા ખર્ચ હૈ ઉનકે ઈસ બોલમેં કોઈ હકીકત (સદાકત) માલૂમ નહીં હોતી, તુમ લોગ અપના કામ તો કરો ફિર દેખો ક્યા હોતા હૈ? ચુનાંચે ઉન લોગોંને દાને ડાલે ઔર જાલ બિછાઈ ઔર દૂર જાકર બૈઠ ગયે, તો ક્યા દેખતે હૈં એક એક તોતે આને લગે ઔર જાલ પર બૈઠને લગે ઔર કલિમહ ભી ઝબાનોં પર જારી હૈ શિકારી આએગા દાના ડાલેગા જાલ બિછાએગા હમ દેખેંગે ભી નહીં ઔર ઉડ જાએંગે ઔર જાલમેં ફંસ ભી ગયે ઔર શિકારિયોંને પકડ ભી લિયા ઔર ચલતે ભી હો ગયે લેકિન ઉનકા કલિમહ અભી ઝબાનોં પર જારી હી હૈ. યે અગરચે એક ફરઝી મિસાલ હૈ લેકિન મકસદકી વઝાહતમેં બડી જામેઅ મિસાલ હૈ.

અબ અસલ બાત સમઝો કે ઈસ્લામકા કલિમહ "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ" ઐસા જામેઅ કલિમહ હૈ કે સારી ખૈર ઔર સારી કામિયાબી ઈસી એક કલિમહમેં છુપી હુઈ હૈ. ઈસ કલિમહમેં એક પૈગામ હૈ ઔર એક પ્રોગ્રામ હૈ. પૈગામ તો યે હૈ કે ઝિંદગી ઔર મૌત, ઈઝ્ઝત ઔર ઝિલ્લત, બીમારી ઔર શિફા, ગિના ઔર ફક્ર, કામિયાબી ઔર નાકામી, નફા ઔર નુકસાન સિર્ફ

અલ્લાહકે કબ્ઝએ કુદરતમેં હૈ. એક હદીસે કુદસીમેં અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં,

યા અબ્દી અન્ત તુરીદુ વ અન ઉરીદુ વલા યકૂનુ ઈલ્લા મા ઉરીદુ ઈન્ સલ્લમ્તની ફીમા ઉરીદુ કફૈતુક ફીમા તુરીદ. (હયાતુલ હયવાન)

કે અય મેરે બંદે એક તેરી ચાહત હૈ ઔર એક મેરી ચાહત, ઔર હોગા વો જો મેરી ચાહત હૈ, પસ અગર તૂ તેરી ચાહતકો કુરબાન કર દે મેરી ચાહત પર તો મૈં વો કરૂંગા જો તેરી ચાહત હૈ. ઈસ લિયે લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહકા મતલબ હુવા કે એ'તિમાદ સિર્ફ અલ્લાહકી ઝાત પર કરના ચાહિયે, દુનિયાકે સારે ઝાહિરી અસ્બાબ લા શયકે દરજેમેં હૈં, ઉન અસ્બાબમેં જો નફા ઔર નુકસાન નઝર આતા હૈ વો તો એક ધોકા હૈ. ઈસીકો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં : **(ઈન્ન વઅ્દલ્લાહિ હક્કુન્ ફલા તગુર્રન્નકુમુલ્ હયાતુદુન્યા. વલા યગુર્રન્નકુમ્ બિલ્લાહિલ્ ગરૂર.)** (સૂરએ ફાતિર : ૫) કે વા'દએ ખુદાવંદી હક હૈ પસ તુમકો દુનિયાકે ઝાહિરી અસ્બાબ ધોકેમેં ન ડાલેં ઔર ન તુમકો ધોકે બાઝ શયતાન ધોકેમેં ડાલે.

તો યે તો હુવા પૈગામ, ઔર આગે પ્રોગ્રામ બતાયા **"મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ"** કે અંદર કે અગર મુસીબતોંસે નજાત ચાહતે હો ઔર દુનિયા ઔર આખિરતકી સુર્ખરૂઈ (કામિયાબી) ચાહતે હો તો હમારે નબીકી લાઈ હુઈ શરીઅત ઔર સુન્નતકી મુકમ્મલ ઈતાઅત કરો. હુઝૂરે અકરમ ﷺ મક્કાસે હિજરત ફરમાકર મદીના તશરીફ લાએ ઔર વહાં દઅવતકા કામ શુરૂ ફરમાયા, તો અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ (રદિ.) જો યહૂદી આલિમ થે વો ઈસ્લામમેં દાખિલ હો ગયે, યહૂદિયોંકે મઝહબમેં ઊંટકા ગોશ્ત હરામ થા, અલ્લાહ તઆલાને મુસલમાનોં યાની હુઝૂર ﷺ કી ઉમ્મતકે લિયે હલાલ ફરમા દિયા તો અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ (રદિ.) ઊંટકા ગોશ્ત હલાલ તો સમઝતે થે લેકિન અપને પુરાને મઝહબકી રિઆયતમેં ખાતે ન થે ચૂંકે ઈસ્લામમેં ઊંટકા ગોશ્ત ખાના ફર્ઝ તો નહીં હૈ અગર કોઈ શખ્સ ઝિંદગી ભર ઊંટકા ગોશ્ત ન ખાએ ઈસ વજહસેકે મિલા નહીં તો કોઈ ગુનાહ ન હોગા, લેકિન અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ (રદિ.) તો અપને પુરાને મઝહબકી રિઆયતમેં નહીં ખાતે થે, તો ઉનકે મુતઅલ્લિક કુરઆનમેં નાઝિલ હુવા :

(યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂદ્ ખુલૂ ફીસ્સિલ્મિ કાફ્ફહ. વલા તત્તબિઊ ખુતુવાતિશ્શૈતાન. ઈન્નહૂ લકુમ્ અદુવ્વુમ્ મુબીન.) (સૂરએ બકરહ : ૨૦૮)

તર્જુમા : કે અય ઈમાનવાલો! ઈસ્લામમેં મુકમ્મલ દાખિલ હો જાઓ (ઔર એક ટાંગ અંદર ઔર એક બાહિર રખકર) શયતાનકી પૈરવી મત કરો, વો તો તુમહારા ખુલા દુશ્મન હૈ. અબ બતાઓ ઈસ્લામકે આનેકે બાદ ગુઝિશ્તા જો હક મઝહબ થે ઉન પર ભી અમલકી ગુંજાઈશ નહીં રહી તો યહૂદ ઔર નસારાકે બાતિલ તરીકે ઔર બાપ-દાદાકે બાતિલ રસ્મો રિવાજ પર ચલનેકી કહાંસે ગુંજાઈશ હો સકતી હૈ. હદીસ શરીફમેં અલ્લાહકે નબી ﷺ ફરમાતે હૈં કે **અબ્ગઝુ ન્નાસિ ઈલલ્લાહિ ષલાષતુન્ ફીહિ મુબ્તગિન્ ફીલ્ ઈસ્લામિ સુન્નતલ્ જાહિલિય્યહ.** (તકવિયતુલ ઈમાન) (બુખારી સ : ૯૬) કે મબ્ગૂઝ તરીન (સબસે ઝિયાદહ નાપસંદ) ઈન્સાન અલ્લાહકે નઝદીક તીન હૈં ઉનમેં એક વો શખ્સ હૈ જો ઈસ્લામમેં દાખિલ હોકર ભી ઝમાનએ જાહિલિયતકે રસ્મો રિવાજ ઔર તરીકે અપનાએ.

ખુલાસા યે કે અગર કામિયાબી ચાહતે હો તો મનમાની ઝિંદગી છોડકર રબ ચાહી ઝિંદગી પર આના પ્રડેગા યેહી ઈમાનકા તકાઝા હૈ, લેકિન હોતા ક્યા હૈ? દુનિયાકે કીમતી નફાસે લોગ ધોકા ખા જાતે હૈં જૈસે તોતોંને દાને દેખકર ધોકા ખાયા ઔર જાલ જો બિછાઈ ગઈ ઉસસે ગાફિલ રહે કે અંજામ ક્યા હોગા? આજ હમ લોગ ભી ઝાહિરી નફા નુકસાન દેખતે હૈં ઉસકે અંજામ પર નઝર નહીં કરતે, તો દુનિયાકે વકતી નફા ઔર વક્તી નુકસાન ઔર કિબ્ર યે તીનોં ખતરનાક રોગ હૈં, જો હક કે કુબૂલ કરનેસે માનેઅ બનતે હૈં. કિબ્ર ઔર તકબ્બુર તો કુફ્રસે ભી સખ્ત હૈ. (ઉમ્મુલ અમરાઝ સ. : ૧૪)

કિબ્ર કરતે હૈં : **અલ્ કિબ્રુ બતરુલ્ હક્કિ વ ગમ્તુન્નાસ.** (ઉમ્મુલ અમરાઝ સ. : ૧૭, રિયાઝુસ્સાલિહીન) યાની કિબ્ર નામ હૈ હકસે ઈન્કાર ઔર લોગોંકો હકીર સમઝના. એક જગહ ઈરશાદે ખુદાવંદી હૈ કે અગર આપ ﷺ બફર્ઝે મહાલ ઉન બાતિલ લોગોંકી ચાહતોંકા ઈત્તિબાઅ કરેંગે તો આપ ﷺ ભી ઝાલિમ કરાર પાએંગે. (સૂરએ બકરહ : ૧૪૫, મઆરિફુલ કુરઆન જિ. : ૧, ૩૨૯)

દર અસલ સુનાના ઉમ્મતકો હૈ ક્યૂંકે નબીસે તો ઈસકા વુકૂઅ મહાલ હૈ. અબ રેહ ગઈ બાત કે ઈમાન કૈસે સીખા જાવે? તો ઈમાન સિર્ફ ઈમાનકી દઅવત હીસે સીખા જા સકતા હૈ, અલ્લાહકે નબીકે તરીકોંમેં કામિયાબીકા યકીન હી નબીકે તરીકે પર ઝિંદગી ગુઝારનેકે લિયે ઈન્સાનકો આમાદા કરતા હૈ. એક હૈ નબીકે તરીકોંમેં કામિયાબીકા ઈલ્મ ઔર એક હૈ યકીન. ઈલ્મકો યકીનમેં લાનેકે લિયે ઉસકી દઅવત જરૂરી હૈ, દઅવતસે માલૂમાત યકીનમેં આએંગી ઔર જબ યકીનમેં આએંગી તો અમલમેં આએંગી. યકીન ઔર ઈલ્મમેં ફર્ક એક મિસાલસે સમઝા જા સકતા હૈ. એક શખ્સકે મુતઅલ્લિક ઈલ્મ હૈ કે વો બડા નિશાનેબાઝ હૈ ઉસકા તીર કભી ખતા નહીં કરતા, વો અગર કિસીસે કહે કે મૈં તેરે સર પર ગેંદ રખકર તીર ચલાતા હૂં તો શાયદ હી વો તૈયાર હો, ઈસ લિયે કે ઉસકો ઈલ્મ તો હૈ કે ઉસકા તીર ખતા નહીં કરતા લેકિન યકીન ન હોનેકી વજહસે વો ઈસ બાતકી હિંમત નહીં કરતા કે સર પર ગેંદ રખકર તીર ચલવાએ. ઈસ લિયે દઅવતસે બેહતર ઈમાન સીખનેકા કોઈ તરીકા નહીં.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

માલકા મિલ જાના કામિયાબીકી દલીલ નહીં

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ! અમ્મા બા'દ!

(ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ : વલૌ બસતલ્લાહુ રિઝ્ક લિઈબાદિહી લબગૌ ફીલ્ અર્ઝિ વલા કિંય્ યુનઝ્ઝિલુ બિકદરિમ્ મા યશાઅ. ઈન્નહૂ બિઈબાદિહી ખબીરુમ્ બસીર.)

(સૂરએ શૂરા : ૨૭)

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે યહાં હર ચીઝકે ખઝાને હૈં, ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં : **(વ ઈમ્ મિન્ શૈઈન્ ઈલ્લા ઈન્દના ખઝાઈનુહૂ વમા નુનઝ્ઝિલુહૂ ઈલ્લા બિકદરિમ્ મઅ્લૂમ.)** **(સૂરએ હિજ્ર : ૨૧)**

કે હમારે પાસ હર ચીઝકે ખઝાને હૈં લેકિન ઉનકો મુકર્રરહ અંદાઝસે ઉતારતે હૈં, (અંધાધુન્દ નહીં ઉતારતે) ઔર ઉસમેં મસ્લિહત બંદોંકી હૈ, અલ્લાહકો અપને બંદોંકી ખબર હૈ કે ઉનમેં હઝમ કરનેકી કિતની તાકત હૈ, અગર ઝિયાદા દે દેં તો બદહઝમી હો જાએગી ઔર બગાવત પર ઉતર આએંગે, જૈસેકે બોહતોંકો બદહઝમી હો ગઈ. ફિરઔન મિસરકે કરીબ એક દેહાતકા રેહનેવાલા થા ઔર કાશ્તકારી (ખેતી) ઉસકા પેશા થા, એક મરતબા ગધે પર તરબૂઝ લાદકર મિસરમેં ફરોખ્ત કરને ગયા, શહેરસે બાહિર એક ચુંગી (ઝકાત નાકા) થા વહાં પર એક મામૂર શખ્સ બૈઠા હુવા થા, ઉસને ફિરઔનસે પૂછા કે ગધે પર ક્યા લાદ રખ્ખા હૈ? ઉસને કહા જી તરબૂઝ હૈં, ઉસને કહા આધે યહાં રખ દે, ઉસને રખ દિયે ઔર ચલતા હો ગયા, આગે દૂસરી ચુંગી આઈ પૂછા ક્યા હૈ? કહા જી તરબૂઝ હૈં, કહા છોડ યહાં ઔર જા, આગે ગયા ઔર તીસરી ચુંગી આઈ, ઉસને કહા ગધા છોડ યહાં ઔર ચલ યહાંસે, અબ ઉસકે પાસ સિર્ફ લાઠી બચી થી, અબ એક તરફ બૈઠ ગયા ઔર સોચને લગા કે અગર આગે ગયા તો લાઠી ભી જાએગી ઈસ લિયે ઈધર

ઉધર નઝર દૌડાતા રહા. ઉસે એક કબ્રસ્તાન નઝર આયા, ઉસને દિલમેં કહા કે ચલો યહાં અમન રહેગા, ચુનાંચે વહાં જાકર બૈઠ ગયા, ઈતનેમેં એક જનાઝા આયા વો લાઠી લેકર ખડા હો ગયા ઔર પૂછા કે કિસકા જનાઝા હૈ? ઉન લોગોંને કહા ફલાં શખ્સકા હૈ, ઉસને કહા કે પેહલે યહાં દો દિરહમ રખ્ખો ફિર દફનાઓ, ઉન લોગોંને સમઝા હોગા કે હુકૂમતકા આદમી હૈ, તો દો દિરહમ દે દિયે, ઔર જબ દફનાકર ચલે ગયે તો ઉસને કફન ભી નિકાલ લિયા, અબ યે તો શહેર થા ઈસ લિયે શામ તક કઈ જનાઝે આએ, ઉસને સબસે ટેક્સ વસૂલ કિયા ઔર ઈસી તરહ હોતા રહા યહાં તકકે ઉસને બડી રકમ જમા કર લી. એક દફા મિસરકે બાદશાહકા જનાઝા આયા, ઉસને ઉન લોગોંસે ભી દિરહમ વસૂલ કિયે, ઉન લોગોંને ઉસ વક્ત તો દો દિરહમ દે દિયે લેકિન બાદમેં ઉસસે તેહકીક કી કે આપકો કિસને યહાં મુકર્રર કિયા હૈ? ઉસને સારી કહાની સુનાઈ ઔર કહા કે ઈન સબ બાતોંસે મુઝે પતા ચલ ગયા કે યે અંધેર નગરી હૈ, યહાં જિસકી લાઠી ઉસકી ભેંસવાલા મઆમલા હૈ, ઈસ લિયે મૈંને યે પેશા (ધંધા) શુરૂ કર દિયા, અબ યે લોગ ચલે ગયે ઔર જાકર સરકારી મોહકમામેં ખબર દી, મોહકમામેં મશ્વરા હો રહા થા કે અબ હાકિમ કિસકો બનાના ચાહિયે? સબને યે રાય દી કે યેહી કબ્રસ્તાનવાલા શખ્સ મુનાસિબ માલૂમ હોતા હૈ, ચુનાંચે ઉસકો હાકિમ બના દિયા, લેકિન થા કમીના ઔર કફન ચોર, હુકૂમતકો હઝમ ન કર સકા ઔર રબ્બે આ'લા બન ગયા.

(કસસુલ અંબિયા)

કમીને જબ ઉરૂજ પાતે હૈં તો અપની હસ્તીકો ભૂલ જાતે હૈં
કિતને કમ ઝર્ફ હૈં યે ગુબ્બારે કે ચંદ સાંસોંમેં ફૂલ જાતે હૈં

ઈસી તરહ કારૂનકા હાલ હૈ, અલ્લાહને માલો દૌલતકી ફરાવાની દી તો બગાવત પર ઉતર આયા. તો માલકી ફરાવાની ઈન્સાનકો બગાવત પર ખડા કર દેતી હૈ, હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા જિસકા મફહૂમ હૈ કે ફવલ્લાહિ

મલ્ફક્રુ અખ્શા અલૈકુમ્ વલાકિન્ અખ્શા અલૈકુમ્ અન્ તુબ્સત દુન્યા અલૈકુમ્

કમા બુસિતત્ અલા મન્ કાન કબ્લકુમ્ ફતનાફસૂહા કમા તના ફસૂહા વ તુલ્હીકુમ્ કમા અલ્હતહુમ. (બુખારી શરીફ કિતાબુ ર્રિકાક સ. : ૯૫૧) યાની અલ્લાહકી કસમ મુઝે તુમહારે ઉપર ફક્કા ખૌફ નહીં હૈ લેકિન ખૌફ મુઝે ઈસ બાતકા હૈ કે તુમ પર દુનિયા ફૈલા દી જાવે જૈસે તુમસે પેહલોં પર ફૈલા દી ગઈ થી ફિર તુમ એક દૂસરેસે આગે બઢનેકી કોશિશ કરને લગો જૈસાકે વો કરતે થે, ફિર વો તુમકો ગાફિલ કર દે જૈસે કે ઉનકો ગાફિલ કર ચુકી હૈ.

હુઝૂરે અકરમ ﷺ કે પાસ સઅ્લબા નામી એક શખ્સ આયા ઔર અર્ઝ કિયા કે અલ્લાહકે નબી આપ મેરે લિયે દુઆ ફરમા દેં કે અલ્લાહ મુઝે કસીર (બહોત) માલ અતા ફરમાએ, અલ્લાહકે નબી ﷺ ને ફરમાયા કે ભાઈ કલીલ (થોડે) પર કનાઅત કર લો ઈસીમેં ખૈર હૈ, લેકિન વો ઈસરાર કરતા રહા તો આપને દુઆ ફરમા દી, વો મસ્જિદકે સામને રેહતા થા ઔર ઉસકે પાસ ચંદ બકરિયાં થીં, અબ બરકત હોના શુરૂ હુઈ તો વો જગહ તંગ પડને લગી, તો થોડી દૂર ચલા ગયા, નમાઝમેં આતા જાતા રેહતા થા, ઔર મઝીદ બરકત હુઈ તો મદીનાસે બાહિર ચલા ગયા, ઔર ઝિયાદા બરકત હુઈ તો જંગલમેં ચલા ગયા ઔર થોડે દિનોં તક જુમ્આમેં આતા જાતા રહા ફિર વો ભી બંદ હો ગયા, એક દફા લોગ ઉસકે પાસ ઝકાત વસૂલ કરને ગયે તો ઉસને ઈન્કાર કર દિયા, ઉસકી યે હાલત સુનકર હુઝૂર ﷺ ને તીન બાર ફરમાયા વૈહ સઅ્લબા ઉસકે બાદ યે આયત નાઝિલ હુઈ :

(વ મિન્હુમ્ મન્ આહદલ્લાહ લઈન્ આતાના મિન્ ફઝ્લિહી લનસ્સદ્દકન્ન વલ નકૂનન્ન મિનસ્સાલિહીન.) (સૂરએ તૌબા : ૭૫)

ઈન આયાતકે મુતઅલ્લિક સઅ્લબાકો ઉસકે રિશ્તેદારોંને ઈત્તિલાઅ દી તો સર પર ખાક ડાલતા હુવા અપની ઝકાત લેકર દરબારે નબવીમેં હાઝિર હુવા, હુઝૂર ﷺ ને બહુકમે ખુદા ઉસકી ઝકાત કુબૂલ કરનેસે ઈન્કાર ફરમા દિયા, ફિર આપ ﷺ કે વિસાલકે બાદ અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કે દૌરમેં ઝકાત લેકર આયા, અબૂબક્ર (રદિ.) ને યે ફરમાકર રદ ફરમા દિયા કે જિસ ચીઝકો

હુઝૂર ﷺ ને કુબૂલ નહીં ફરમાયા, ઉસકો મૈં કુબૂલ નહીં કર સકતા, ફિર હઝરત ઉમર (રદિ.) કે દૌરમેં ઝકાત લેકર આયા લેકિન હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ભી રદ ફરમા દિયા, આખિરકાર હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કી ખિલાફતકે દૌરમેં ઉસી નિફાક પર મર ગયા.

ચુનાંચે અલ્લાહ ફરમાતે હૈં :

(ફલમ્મા આતાહુમ્ મિન્ ફઝ્લિહી બખિલૂ બિહી વ તવલ્લવ્ વહુમ્ મુઅ્રિઝૂન. ફઅઅ્કબહુમ્ નિફાકન્ ફી કુલૂબિહિમ્ ઈલા યૌમિ યલ્કૌનહૂ બિમા અખ્લફુલ્લાહ મા વઅદૂહુ વ બિમા કાનૂ યક્ઝિબૂન.)

(સૂરએ તૌબા : ૭૬, ૭૭, તર્જુમા શેખુલ હિંદ (રહ.) : ૨૬૩)

હુઝૂરે અકરમ ﷺ ને ભી અપને અહલો અયાલકે લિયે બકદ્રે જરૂરત રોઝીકી દુઆ ફરમાઈ હૈ, ઈસીમેં દીનકી સલામતી હૈ.

હુઝૂરે અકરમ ﷺ ને માલકે એ'તિબારસે ઈન્સાનોંકી ચાર કિસ્મેં બયાન ફરમાઈ હૈં :

(૧) એક વો શખ્સ હૈ જિસકો અલ્લાહને માલ અતા ફરમાયા ઔર ઈલ્મ ભી અતા ફરમાયા, વો અપને ઈલ્મકી વજહસે માલકો મરઝિયાતે ખુદાવંદીમેં ઈસ્તે'માલ કરતા હૈ ઔર માલમેં જો અલ્લાહકે હુકૂક હૈં વો ભી અદા કરતા હૈ ઔર મખ્લૂકકે જો હુકૂક હૈં વો ભી અદા કરતા હૈ, આપ ﷺ ને ફરમાયા યે સબસે બેહતરીન ઈન્સાન હૈ.

(૨) દૂસરા વો શખ્સ હૈ જિસકો અલ્લાહને માલ તો અતા નહીં ફરમાયા લેકિન ઉસકો ઈલ્મ અતા ફરમાયા વો દિલ દિલમેં તમન્ના કરતા હૈ કે અગર ખુદા મુઝે ભી માલ અતા કરતા તો મૈં ભી ઉસ પેહલેકી તરહ નેક કામોંમેં ખર્ચ કરતા, હુઝૂરે અકરમ ﷺ ને ફરમાયા કે યે ભી પેહલેકી તરહ બેહતરીન ઈન્સાનોંમેંસે હૈ.

(૩) તીસરા શખ્સ વો હૈ જિસકો અલ્લાહને માલ બહોત અતા ફરમાયા લેકિન ઈલ્મ નહીં દિયા વો અપની જહાલતકી વજહસે માલકો ખુદાકી

નામરઝિયાતમેં ઈસ્તે'માલ કરતા હૈ, હુઝૂરે અકરમ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા કે યે સબસે બદતરીન ઈન્સાન હૈ.

(૪) ચોથા વો શખ્સ હૈ જિસકો અલ્લાહને ન માલ દિયા હૈ, ન ઈલ્મ દિયા હૈ, યે ભી અપની જહાલતકી વજહસે ઉસકી તમન્ના કરતા હૈ કે અગર મેરે પાસ માલ હોતા તો મૈં ભી ઈસ તીસરેકી તરહ અલ્લાહકી નામરઝિયાતમેં ખર્ચ કરતા, અલ્લાહકે નબી ﷺ ને ફરમાયા કે યે ભી બદતરીન ઈન્સાનોંમેંસે હૈ.

(ફઝાઈલે સદકાત)

યહાં એક બાત ગૌર કરનેકી હૈ કે ઈન્સાનકો બદતરીન ઈન્સાનોંમેંસે નિકાલકર બેહતરીન ઈન્સાનોંમેં દાખિલ કરનેવાલી કૌનસી ચીઝ હૈ? ઈલ્મ ही તો હૈ જિસસે ઈન્સાન બેહતરીન બન સકતા હૈ ઔર વો ઈલ્મ શરીઅત ઔર સુન્નતકા ઈલ્મ હૈ જો ખુદાકી મરઝિયાત ઔર નામરઝિયાતસે વાકિફ કરા દે, ઔર જો ઈલ્મ ઐસા ન હો વો ઈલ્મ નહીં હૈ બલ્કે હુનર હૈ ઉસકો ઈલ્મ કેહના જહાલત હૈ.

આજ માદ્દિયતકે દિલદાદહ લોગ ફકરે કસ્તે હૈં કે મુસલમાન પસ્તીમેં હૈં ઔર ખૂદ જાહિલ મુસલમાન ભી એહસાસે કમતરીમેં મુબ્તલા હૈં કે હમારે પાસ કુછ નહીં, ન હુકૂમત હૈ, ન ઓહદે, ન ડિગ્રિયાં, ઔર જો હૈં વો ભી ન હોનેકે દરજેમેં હૈં, ઐસા સમઝનેવાલા શખ્સ યકીનન જાહિલ ઔર બેવકૂફ હૈ ક્યૂંકે ઈમાનવાલા તો યકીન રખતા હૈ કે મૌત આની હૈ ઔર મૌતકે બાદ ઈતની બડી ઝિંદગી આનેવાલી હૈ કે ઉસકા કિનારા હી નહીં, વહાં દો ઠિકાને હૈં : એક જન્નત ઔર એક જહન્નમ, જન્નત નેઅમતોંકા ખઝાના હૈ ઔર જહન્નમ તકલીફોંકા ખઝાના હૈ, ઈમાનવાલા નેઅમતોંકે ખઝાનેમેં જાએગા ઔર બેઈમાન તકલીફોંકે ખઝાનેમેં જાએગા. તો દુનિયામેં ઈમાનવાલે પર જો તકલીફ હૈ વો વક્તી ઔર આરઝી હૈ ઔર બેઈમાન પર જો રાહતકે દરવાઝે ખુલે હુએ હૈં વો ભી વકતી ઔર આરઝી હૈં, મરનેકે બાદ બેઈમાન ઈસ બાતકી તમન્ના કરેગા કે ઔલાદ ઔર બીવી ઔર ભાઈ ઔર પૂરા ખાનદાન જિસમેં વો રેહતા થા ઔર જમીનમેં

જો કુછ હૈ સબ દેકર છુટકારા પા લે લેકિન ઐસા હરગિઝ ન હોગા, ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

(યવદ્દુલ્ મુજ્રિમુ લૌ યફ્તદી મિન્ અઝાબિ યૌમિઈઝિમ્ બિબનીહ. વસાહિબતિહી વ અખીહ. વ ફસીલતિહિલ્લતી તુઅ્વીહ. વ મન્ ફીલ્ અર્ઝિ જમીઆ. શુમ્મ યુન્જીહ.) (સૂરએ મઆરિજ : ૧૧)

દુનિયાકી યે બહાર વકતી હૈ. કિસીને કહા હૈ :

લુત્ફ દુનિયાકે હૈં કે દિનકે લિયે
ખો ન જન્નતકે મઝે ઉનકે લિયે
યે ક્યા અય દિલ તૂ બસ ફિર યૂં સમઝ
તૂને નાદાં ગુલ દિયે તિન્કે લિયે

દુનિયાકી આરઝી બહારમેં ખો જાના કૌનસી અકલમંદી હૈ, જિસ વક્ત આંખ બંદ હોગી ઉસ વક્ત પતા ચલેગા કે ગધે પર સવાર થે યા ઘોડે પર.

ફસૌફ તરા ઈઝન્કશફલ્ ગુબારુ
અફરસુન્ તહ્ત રિજ્લિક અમ્હિમારુ

કે જબ ગુબાર હટ જાએગા તો પતા ચલ જાએગા કે ગધે પર સવાર થા યા ઘોડે પર, ખુલાસા યે કે વો પસ્તી જો ઈમાન ઔર દીનદારીકે સાથ હો ઉસ તરક્કીસે જો બેઈમાની ઔર બેદીનીકે સાથ હો કરોડ હા કરોડ દરજા બેહતર હૈ.

બની ઈસરાઈલમેં એક માં અપને બચ્ચેકો દૂધ પિલા રહી થી, સામનેસે એક શેહઝાદા ઘોડે પર સવાર ગુઝરા, ઔરતને દુઆ માંગી કે અય અલ્લાહ! મેરે બચ્ચેકો ભી ઐસા હી બનાઈયો, બચ્ચેને દૂધ પીના છોડ દિયા ઔર ઉસ શેહઝાદેકો દેખકર કહા : અય ખુદા! મુઝે ઐસા હરગિઝ ન બનાના, ફિર બચ્ચા દૂધ પીને લગા, ઉસકે બાદ એક બાંદીકો કુછ લોગ મારતે હુએ લિયે જા રહે થે, ઔરતને કહા કે અય અલ્લાહ! મેરે બચ્ચેકો ઐસા ન બનાના. બચ્ચેને દૂધ પીના છોડ દિયા ઔર ઉસ બાંદીકી તરફ દેખકર કહા કે અય અલ્લાહ! મુઝે ઐસા હી બનાના.

માંને બચ્ચેસે પૂછા કે ઐસા ક્યૂં? બચ્ચેને જવાબ દિયા કે વો ઘોડે પર સવાર જહન્નમી હૈ ઔર યે બાંદી જન્નતી હૈ. (બેહિશ્તી ઝેવર)

કારૂનકે વક્તી ઠાઠકો દેખકર કમઝોર ઈમાનવાલોંને કહા થા કે :

(યા લૈત લના મિષ્લ મા ઊતિય કારૂન. ઈન્નહૂ લઝૂ હઝ્ઝિન્ અઝીમ.)

(સૂરએ કસસ : ૭૯)

યાની કાશ કે હમકો ભી કારૂન જૈસા ખઝાના મિલા હોતા, વો તો બડા નસીબદાર હૈ, ઉસ વક્તકે ઉલમાને ખડે હોકર કહા થા કે તુમ હલાક હો જાઓ, ક્યા કેહતે હો? ઈમાનવાલોંકે લિયે ઔર દીનદારોંકે લિયે અલ્લાહને જો આખિરતમેં બદલા તૈયાર કર રખ્ખા હૈ (વો કારૂનકે વક્તી ઠાઠસે) બહોત બેહતર હૈ, લેકિન યે બદલા દીન પર સબ્રકે સાથ જમનેવાલોં હીકો મિલેગા.

(વકાલલ્લઝીન ઊતુલ્ ઈલ્મ વૈલકુમ્ ષવાબુલ્લાહિ ખૈરૂલ્ લિમન્ આમન વ અમિલ સાલિહા. વલા યુલક્કાહા ઈલ્લસ્સાબિરૂન.)

(સૂરએ કસસ : ૮૦)

મતલબ યે હૈ કે દુનિયાકી ઝાહિરી તરક્કી ઔર શાનો શૌકત બગૈર દીન ઔર ઈમાનકે સિર્ફ એક ધોકા હૈ, અંજાન લોગ ઈસસે ધોકા ખાતે હૈં, ફિર હલાક હો જાતે હૈં, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઈરશાદ ફરમાતે હૈં :

(લા યગુર્રન્નક તકલ્લુબુલ્લઝીન કફરૂ ફીલ્ બિલાદ. મતાઉન કલીલ. ષુમ્મ મઅ્વાહુમ્ જહન્નમ. વ બિઅ્સલ્ મિહાદ.) (સૂરએ આલે ઈમરાન : ૧૯૭)

કે નાફરમાનોંકી તરક્કી શહેરોંમેં તુમહેં ધોકેમેં ન ડાલે, યે થોડાસા સામાન બરતનેકે લિયે ઉનકો દિયા હૈ, ફિર ઉનકા અંજામ જહન્નમ હૈ ઔર જહન્નમ બહોત બુરા ઠિકાના હૈ. કિસીને કહા હૈ :

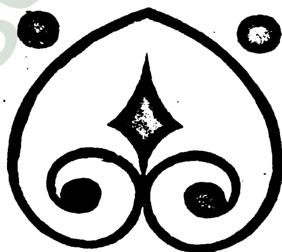
રંગ રલિયોં પે ઝમાનેકી ન જા અય દિલ
કે યે ખિઝાં હૈ જો બ અંદાઝે બહાર આઈ હૈ
જબ ચમનસે ગુઝરે તો અય સબા કેહ દેના બુલબુલે ઝારસે
કે ખિઝાંકે દિન ભી સામને હૈં ન લગાના દિલકો બહારસે

ખુલાસા યે કે દુનિયામેં ઐસા મશ્ગૂલ હો જાના જિસસે હમારે દીનકો ઝરા ભી આંચ આએ, યે મના હૈ. દીનદારીકે સાથ બકદ્રે જરૂરત દુનિયામેં લગના મના હૈ.

કદમ બઢાઓ તરક્કી કરો જરૂર વલે
રહે રસૂલ (સ.) કે કદમોં પર સર ખુદાકે લિયે

(અકબર)

અય તાઈરે લાહૂતી ઉસ રિઝ્કસે મોત અચ્છી
જિસ રિઝ્કસે આતી હો પરવાઝમેં કોતાહી
વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

ઈમાનવાલોંકી આઝમાઈશ જરૂર હોગી

(અલિફ-લામ-મીમ. અહસિબન્નાસુ અંય્યુતરકૂ અંય્યકૂલૂ આમન્ના વહુમ્ લા યુફ્તનૂન.) **(સૂરએ અન્કબૂત : ૨)**

મોહતરમ હઝરાત! અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈન્સાનકો ઈસ દુનિયામેં બેશુમાર ઈન્આમાત અતા ફરમાએ હૈં, કુછ ઈન્આમ વો હૈં જો ઈન્સાનકે અંદર હૈં જૈસે આંખ, કાન, ઝબાન, ઔર હાથ, પૈર, અકલ વગૈરહ, ઔર કુછ ઈન્આમ વો હૈં જો ઈન્સાનકે જિસ્મસે બાહિર હૈં જમીન આસમાનકે બીચમેં બેશુમાર નેઅમતેં અલ્લાહને ઈન્સાનકે લિયે રખ્ખી હૈં, લેકિન એક દૌલત ઈમાનકી હૈ, જિસકા મુકાબલા જમીન આસમાનકી સારી નેઅમતેં મિલકર ભી નહીં કર સકતીં, ઈસ લિયે કે ઈમાન પર અલ્લાહ તઆલાને બહોત સારે વા'દે ફરમાએ હૈં, હુઝૂર ﷺ એક મરતબા સહાબા (રદિ.) કે સાથ તશરીફ ફરમા થે કે એક (બેઈમાન) રઈસ આદમી ગુઝરા, આપ ﷺ ને સહાબા (રદિ.) સે દરિયાફત ફરમાયા કે ઈસ શખ્સકે બારેમેં તુમહારા ક્યા ખયાલ હૈ? સહાબાને અર્ઝ કિયા હુઝૂર ﷺ યે બહોત બડા માલદાર શખ્સ હૈ, લોગોંસે બાત કરે તો સબ ખામોશ હો જાવેં, ઔર કિસીકો નિકાહકા પૈગામ દે તો ફૌરન કુબૂલ કિયા જાવે, આપ ﷺ યે સુનકર ખામોશ રહે, થોડી દેરકે બાદ એક ગરીબ સહાબી (રદિ.) વહાંસે ગુઝરે, આપ ﷺ ને ફરમાયા કે ઈસ શખ્સકે બારેમેં તુમહારા ક્યા ખયાલ હૈ? સહાબાને અર્ઝ કિયા કે એક ગરીબ મુસલમાન હૈ અગર બાત કરે તો કોઈ ન સુને ઔર અગર નિકાહકા પૈગામ દે તો રદ કિયા જાએ, અલ્લાહકે નબી ﷺ ને ફરમાયા કે અગર પેહલે જૈસોંસે પૂરી દુનિયા ભર જાવે તો ઉન સબસે યે શખ્સ (યાની ઈમાનવાલા) ખુદાકે નઝદીક ઝિયાદા કીમતી હૈ, તો ઈમાનકી

કીમત તો સારી દુનિયા મિલકર ભી નહીં દે સકતી. તો ઈમાન બહોત બડી નેઅમત હૈ ઈસ લિયે કે અલ્લાહને ઉસ પર બડે બડે વા'દે ફરમાએ હૈં. અલ્લાહ તઆલાને ઈમાન પર જન્નતકા વા'દા ફરમાયા હૈ, જન્નતકી કીમત તો સહાબા જાનતે થે ઈસ લિયે ઉસ ઈમાનકી વજહસે જો ભી હાલાત આએ સબ બરદાશ્ત કિયે, કુછ લોગ હજકે ઝમાનેમેં મદીનાસે મક્કા આએ, આપ ﷺ ને ઉનકો ઈરશાદ ફરમાયા કે મુઝે તુમ લોગ ઠિકાના દો તો મૈં વહાં આકર દીનકા કામ કરૂં, તો વો લોગ તૈયાર હો ગયે, હઝરત અબ્બાસ (રદિ.) હુઝૂર ﷺ કે ચચાકો જબ માલૂમ હુવા તો ઉન લોગોંસે કહા કે તુમ મેરે ભતીજેકો મદીના લે જા રહે હો? તો ઉન લોગોંને કહા હાં! તો હઝરત અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા કે અગર તુમ મેરે ભતીજેકો લે જાઓગે તો સારા અરબ તુમહારા મુખાલિફ હો જાએગા ઔર તુમહારી ઔલાદ યતીમ હોગી ઔર તુમહારી બીવિયાં બેવા હોંગી, યે લોગ ફિર હુઝૂર ﷺ કે પાસ આએ, અર્ઝ કિયા કે હુઝૂર ﷺ અગર આપકો હમ લે જાવેંગે યે હાલાત હમારે ઉપર આવેંગે? તો આપ ﷺ ને ફરમાયા કે હાં! ઐસા હી હોગા, તો ઉન લોગોંને અર્ઝ કિયા કે ઉસકે બદલેમેં હમેં ક્યા મિલેગા? તો આપ ﷺ ને ફરમાયા કે મરનેકે બાદ જન્નત મિલેગી ઔર ફિર જન્નત સમઝાઈ તો ઉન લોગોંને અર્ઝ કિયા કે હમેં યે સૌદા મંઝૂર હૈ, ઉસ પર યે આયત નાઝિલ હુઈ :

(ઈન્નલ્લાહશ્તરા મિનલ્ મુઅ્મિનીન અન્ફુસહુમ્ વ અમ્વાલહુમ્ બિઅન્ન લહુમુલ્ જન્નહ. યુકાતિલૂન ફી સબીલિલ્લાહિ ફયક્તુલૂન વ યુક્તલૂન.)

(સૂરએ તૌબા : ૧૧૧ મઆરિફુલ કુરઆન જિ. ૪/૪૬૭, હયાતુસ્સહાબા ૧/ ૨૬૦)

હમને ઈમાન વાલોંકી જાન ઔર માલ જન્નતકે બદલેમેં ખરીદ લી. જન્નતકી નેઅમતકો અલ્લાહને ફૌઝે અઝીમસે ઝિક ફરમાયા કે યે બહોત બડી કામિયાબી હૈ, હુઝૂર ﷺ ને જન્નતકી તા'રીફ ફરમાતે હુએ આખિરમેં ફરમા દિયા કે જન્નતમેં તો ઐસી ઐસી નેઅમતેં હૈં કે મા લા ઐનુન રઅત્ વલા

ઉઝુનુન સમિઅત્ વલા ખતર અલા કલ્બિ બશર. ન કિસી આંખને દેખી ન કિસી કાનને સુની ઔર ન કિસીકે દિલમેં ઉસકા ખયાલ ગુઝરા. તો ઈમાન પર જન્નતકા વા'દા હૈ.

એક વા'દા હૈ સરબુલંદીકા **(વલા તહિનૂ વલા તહઝનૂ વ અન્તુમુલ અઅલૌન ઈન્ કુન્તુમ મુઅમિનીન.)** (સૂરએ આલે ઈમરાન : ૪૯) કે તુમ હિંમત મત હારો ઔર ગમ ન કરો ઔર તુમ હી સરબુલંદ રહોગે અગર તુમ ઈમાન વાલે હો. એક વા'દા હૈ ઈઝ્ઝતકા **(વલિલ્લાહિલ્ ઈઝ્ઝતુ વ લિરસૂલિહી વલિલ્ મુઅમિનીન)** (સૂરએ મુનાફિકીન : ૮) એક વા'દા હૈ મુદાફઅતકા યાની મુસીબતોં ઔર દુશ્મનકો દફા ફરમાએંગે ઈમાનવાલોંસે. **(યુદા ફિઉ અનિલ્લઝીન આમનૂ.)** (સૂરએ હજ : ૩૮) દફા ફરમા દેંગે અલ્લાહ પાક ઈમાન વાલોંસે.

એક વા'દા હૈ અમન વ અમાનકા **(અલ્લઝીન આમનૂ વલમ્ યલ્બિસૂ ઈમાનહુમ્ બિઝુલ્મિન્ ઉલાઈક લહુમુલ અમ્નુ વહુમ્ મુહતદૂન.)** (સૂરએ અન્આમ : ૮૨) કે જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર અપને ઈમાનકો શિર્કસે પાક રખ્ખા તો ઉનકે લિયે અમન હૈ ઔર વોહી લોગ હિદાયત પાફતા હૈં.

એક વા'દા હૈ મુહબ્બતકા કે મખ્લૂકકા મહેબૂબ બન જાવેગા **(ઈન્નલ્લઝીન આમનૂ વ અમિલૂસ્સાલિહાતિ સયજ્અલુ લહુમુ ર્રહમાનુ વુદા.)** (સૂરએ મરયમ : ૯૬) કે જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર નેક આ'માલ કિયે તો અલ્લાહ ઉનકે લિયે મુહબ્બત પૈદા ફરમા દેંગે.

એક વા'દા હૈ સુકૂન વ ચૈનકા **(મન્ અમિલ સાલિહમ્ મિન્ ઝકરિન્ ઔ ઉન્સા વહુવ મુઅમિનુન્ ફલનુહયિયન્નહૂ હયાતન્ તય્યિબહ.)** (સૂરએ નહલ : ૯૭) જો ભી મર્દ ઔર ઔરત નેક આ'માલ કરેગા ઈમાનકે સાથ તો હમ ઉનકો પાકીઝા ઝિંદગી અતા કરેંગે યાની પુરસુકૂન ઝિંદગી.

એક વા'દા હૈ બરકતકા **(વલૌ અન્ન અહલલ્ કુરા આમનૂ વત્તકૌ લફતહના અલૈહિમ્ બરકાતિમ્ મિનસ્સમાઈ વલ્ અર્ઝિ.)** (સૂરએ અઅ્રાફ :

૯૬) કે અગર અહલે કરયહ ઈમાન લાવેં ઔર તકવા ઈખ્તિયાર કરેં તો હમ ખોલ દેંગે ઉન પર આસમાન ઔર જમીનકી બરકાત.

એક વા'દા હૈ મઈય્યતકા (ઈન્નલ્લાહ મઅલ્ મુઅ્મિનીન.) બેશક અલ્લાહ ઈમાન વાલોંકે સાથ હૈ. જબ મૂસા (અલૈ.) બની ઈસરાઈલકો લેકર રાતોં રાત મિસરસે નિકલ ગયે ઔર પૂરી રાત ચલનેકે બાદ જબ સુબહકે વક્ત ઐસી જગહ પહોંચે કે આગે દરિયા આ ગયા ઔર દરિયા પાર કરનેકા બઝાહિર કોઈ સબબ ન થા ઔર પીછેસે ફિરઔન મઅ લશ્કરકે પહોંચ ગયા, ઉસ વક્ત બની ઈસરાઈલને કહા (યા મૂસા ઈન્ના લમુદ્દરકૂન) કે હમ તો પકડે ગયે, ઉસ વક્ત મૂસા (અલૈ.) ને બુલંદ આવાઝસે ફરમાયા (કલ્લા ઈન્ન મઈય રબ્બી સયહ્દીન.) (સૂરએ શુઅરાઅ : ૬૨) કે હરગિઝ નહીં મેરે સાથ મેરા રબ હૈ વો અન્કરીબ રાસ્તા દેગા. ક્યૂંકે અલ્લાહ પાક જબ મૂસા (અલૈ.) કો ફિરઔનકે પાસ તબ્લીગકે લિયે ભેજ રહે થે તો ઉસ વક્ત મૂસા (અલૈ.) ને ઉઝર કિયા થા (વ લહુમ્ અલય્ય ઝમ્બુન્ ફઅખાફુ અંય્યક્તુલૂન.) કે ઉનકા મુઝ પર એક ગુનાહ હૈ પસ મૈં ડરતા હૂં કે વો મુઝે કત્લ કર દેંગે, ઉસ વક્ત અલ્લાહને વા'દા ફરમાયા થા કે (લા તખાફા ઈન્નની મઅકુમા અસ્મઉ વ અરા) (સૂરએ તા-હા) કે ખૌફ મત કરો, મૈં તુમહારે સાથ હૂં, સુનતા ભી હૂં ઔર દેખતા ભી હૂં, હિજરતકે મૌકા પર જબ ગારે સૌરમેં હુઝૂરે અકરમ ﷺ ઔર અબૂબક્ર સિદીક (રદિ.) રૂપોશ થે ઔર દુશ્મન ગારકે મુંહ તક પહોંચ ગયા ઔર ઉસકે પૈરોંકો અબૂબક્ર સિદીક (રદિ.) ને દેખ લિયા તો અર્ઝ કિયા કે હુઝૂર ﷺ યે દુશ્મન તો આ ગયા, ઉસ વક્ત આપ ﷺ ને ફરમાયા થા (લા તહ્ઝન્ ઈન્નલ્લાહ મઅના.) સૂરએ તૌબા : ૪૦) કે ગમ મત કર બેશક અલ્લાહ હમારે સાથ હૈ, તો જિસકે સાથ અલ્લાહ હો ઉસકા બાલ બેકા કોઈ નહીં કર સકતા, તો યે સારે વા'દે ઈમાનકે ઉપર હૈં, લેકિન ઈમાન વાલે દો તરહકે હૈં : એક સચ્ચે ઔર એક ઝૂઠે. અલ્લાહ હમેશા આઝમાકર દેખતે હૈં કે સચ્ચે કૌન હૈં ઔર

ઝૂઠે કૌન હૈં. (અલિફ-લામ-મીમ. અહસિબન્નાસુ અંય્યુત્રકૂ અંય્યકૂલૂ આમન્ના વહુમ્ લા યુફ્તનૂન. વલકદ્ ફતન્નલ્લઝીન મિન્ કબ્લિહિમ્ ફલયઅ્ લમન્નલ્લાહુલ્લઝીન સદકૂ વલ યઅ્લમન્નલ્ કાઝિબીન.) (સૂરએ અન્કબૂત : ૨) કે ક્યા લોગોંને યે સમઝ લિયા હૈ કે વો ઈમાનકા દા'વા કરેંગે ઔર આઝમાએ ન જાએંગે હાલાંકે ઉનસે પેહલે જો ઈમાન લાતે થે ઉનકો હમને આઝમાયા થા તાકે જાન લેં ઉનકો જો સચ્ચે હૈં ઔર જાન લેં ઉનકો જો ઝૂઠે હૈં.

ઔર યે આઝમાઈશ ચાર તરીકોંસે હોતી હૈ :

(૧) અવામિરકે ઝરીઆસે હોતી હૈ કે ઈતાઅત કરતે હૈં કે નહીં, જો સચ્ચા ઈમાનવાલા હોગા વો તો ઈતાઅત કરેગા (અતીઊલ્લાહ વ રસૂલહૂ ઈન્ કુન્તુમ્ મુઅ્મિનીન.) (સૂરએ અન્ફાલ : ૧) કે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકી ઈતાઅત કરો, અગર તુમ ઈમાનવાલે હો. ક્યૂંકે ઈમાનવાલેકી શાન યેહી હૈ કે જબ ભી અલ્લાહ ઔર ઉસકા રસૂલ હુકમ કરેં તો સમિઅ્ના વ અતઅ્ના કેહ દે (ઈન્નમા કાન કૌલલ્ મુઅ્મિનીન ઈઝા દુઊ ઈલલ્લાહિ વ રસૂલિહી લિયહ્કુમ બૈનહુમ્ અંય્યકૂલૂ સમિઅ્ના વ અતઅ્ના.) (સૂરએ નૂર : ૫૧) યાની ઈમાનવાલેકો જબ અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ ﷺ કે હુકમકી તરફ બુલાયા જાવે તો વો ફૌરન સમિઅ્ના વ અતઅ્ના કેહ દેગા.

એક મરતબા હુઝૂર ﷺ કી ખિદમતમેં એક યહૂદી ઔર એક મુસલમાન કોઈ મુકદમા લેકર પહોંચે તો આપ ﷺ ને યહૂદીકે હકમેં ફૈસલા કર દિયા ક્યૂંકે વો હક પર થા ઔર ઈસ્લામ યેહી સિખાતા હૈ કે હકદારકો હક દે દો, ચાહે વો અપના હો યા પરાયા, વહાં અસ્બિય્યતકી ગુંજાઈશ નહીં હૈ. હદીસ શરીફમેં હૈ કે "મન્ દઆ ઈલા અસબિય્યતિન્ વ કાતલ અલા અસબિય્યતિન્ વમાત અલા અસબિય્યતિન્ ફલૈસ મિન્ના." (અબૂ દાઉદ) કે જો અસ્બિય્યતકી દઅવત દે ઔર અસ્બિય્યત પર લડે ઔર અસ્બિય્યત પર

મરે વો હમમેંસે નહીં હૈ. અસ્બિય્યત કેહતે હૈં નાહકકી હિમાયત કરના કિસી ગર્ઝકી વજહસે, મસલન યે કે વો અપ્નની પાર્ટીકા આદમી હૈ યા ઉસસે કોઈ ગર્ઝ વાબસ્તા હૈ યા વો કિસી એ'તિબારસે બડા હૈ.

એક યહૂદીને હઝરત અલી (રદિ.) કી ઝિરહ ચુરા લી, હઝરત અલી (રદિ.) ને કાઝીકે વહાં મુકદ્દમા દાઈર કિયા, યહૂદીકો હાઝિર કિયા ગયા, કાઝીને હઝરત અલી (રદિ.) સે ગવાહ તલબ કિયે, હઝરત અલી (રદિ.) ને ગવાહ પેશ કરનેસે મઅઝિરત કી કે ઝિરહ તો મેરી હૈ લેકિન ગવાહ નહીં હૈં, કાઝીને યે કેહકર મુકદ્દમા ખારિજ કર દિયા કે અગર ગવાહ નહીં હૈ તો યે ઝિરહ યહૂદીકી હૈ ગવાહકે બગૈર આપકા દા'વા સહીહ નહીં માના જાવેગા, હઝરત અલી (રદિ.) ચુપચાપ નિકલ ગયે, બાહિર આકર યહૂદીને કહા કે લીજિયે ઝિરહ આપકી હૈ, ઈસ્લામ અગર ઐસા ઈન્સાફ કરતા હૈ તો ઉસસે સચ્ચા કોઈ મઝહબ નહીં ઔર વો ફૌરન મુસલમાન હો ગયા. કાશ કે મુસલમાન ઈસ્લામકી કદર પહેચાનતે ઔર ઉસકી તા'લીમાત પર અમલ કરતે.

(તા'મીરે હયાત સ. : ૧૦-૧૭, જાન્યુઆરી સન ઈસ્વી ૨૦૦૮)

તો હુઝૂર ﷺ ને યહૂદીકે હકમેં ફૈસલા કર દિયા, મુસલમાનને ઈસ ફૈસલાકો મંઝૂર નહીં કિયા ઔર યહૂદીસે કહા કે ચલો હઝરત ઉમર (રદિ.) કે પાસ, ચુનાંચે વો દોનોં હઝરત ઉમર (રદિ.) કે પાસ આએ, યહૂદીને સારી દાસ્તાન સુના દી કે હુઝૂર ﷺ ને મેરે હકકા ફૈસલા કિયા થા લેકિન ઉસને કુબૂલ નહીં કિયા ઔર આપકે પાસ લે આયા હૈ, હઝરત ઉમર અંદર તશરીફ લે ગયે ઔર તલવાર લેકર આએ ઔર મુસલમાનકો કત્લ કર દિયા ઔર ઈત્તિલાઅ હુઝૂર ﷺ કો પહોંચી તો હુઝૂર ﷺ ને ઈન્ના લિલ્લાહ પઢા ઔર ફરમાયા કે ઉમરને એક મુસલમાનકો કત્લ કર દિયા, ઉસ પર કુરઆન નાઝિલ હુવા :

(ફલા વ રબ્બિક લા યુઅ્મિનૂન હત્તા યુહક્કિમૂક ફીમા શજર

બૈનહુમ્ થુમ્મ લા યજિદૂ ફી અન્ફુસિહિમ્ હરજમ્ મિમ્મા કઝૈત વ યુસલ્લિમૂ તસ્લીમા.)

(સૂરએ નિસાઅ : ૬૫, મઆરિફુલ કુરઆન જિ. ૨/૪૬૧)

કે અય મુહમ્મદ ﷺ આપકે રબકી કસમ કોઈ ઉસ વક્ત તક મોમિન નહીં હો સકતા જબ તકકે અપને આપસકે ઝગડોંમેં આપકો ફૈસલ ન માને ઔર આપકે ફૈસલા પર દિલસે રાઝી ન હો જાવે ઔર જબ તક અપને આપકો મુકમ્મલ આપકે સુપુર્દ ન કર દે. ખુલાસા યે કે જબ તક મુકમ્મલ ઈતાઅત ન કરે સચ્ચા ઈમાનવાલા નહીં હો સકતા. હદીસમેં ભી હૈ કે "**લા યુઅ્મિનુ અહદુકુમ્ હત્તા યકૂન હવાહુ તબ્અલ્ લિમા જિઅ્તુ બિહી**" કે તુમમેંસે કોઈ મોમિન નહીં હો સકતા જબ તકકે ઉસકી ખ્વાહિશ ઉસ દીનકે તાબેઅ ન હો જાવે જિસકો મૈં લેકર આયા હૂં.

આઝમાઈશકી દૂસરી સૂરત યે હૈ કે મોહર્રમાતસે રોકા ગયા હૈ, અબ અગર સચ્ચા ઈમાનવાલા હોગા તો ઉન મોહર્રમાતસે જરૂર બચેગા.

આઝમાઈશકી તીસરી સૂરત યે હૈ કે મુખાલિફ હાલાત લાકર આઝમાયા જાતા હૈ, ચુનાંચે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમાતે હૈં કે :

(વલનબ્લુવ ન્નકુમ્ બિશૈઈમ્ મિનલ્ ખૌફિ વલ્ જૂઈ વ નક્સિમ્ મિનલ્ અમ્વાલિ વલ્ અન્ફુસિ વથ્થમરાત. વબશ્શિરિ સ્સાબિરીન. અલ્લઝીન ઈઝા અસા બત્હુમ્ મુસીબતુન, કાલૂ ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન.

(સૂરએ બકરહ : ૧૫૬)

કે ઈમાનવાલોંકો હમ ખૌફ ઔર ફકો ફાકાસે ઔર માલકા નુકસાન કરકે ઔર જાનોંકા ઔર ફલોંકા નુકસાન કરકે જરૂર આઝમાએંગે ઔર સબ્ર કરને વાલોંકો આપ બશારત દીજિયે, ઉન સબ્ર કરને વાલોંકો જો મુસીબતકે વક્ત ઈન્ના લિલ્લાહ પઢતે હૈં બશારત ઈસ બાતકી કે ઉન પર ઉમૂમી ઔર ખુસૂસી રહમતેં નાઝિલ હોંગી ઔર યેહી લોગ હિદાયત યાફતા શુમાર કિયે જાએંગે.

આઝમાઈશકી ચોથી સૂરત યે હૈ કે મુવાફિક હાલાત લાકર આઝમાયા જાતા હૈ કે શુક્ર કરતા હૈ યા નાશુક્રી, જો સચ્ચા ઈમાનવાલા હોગા વો તો શુક્ર હી કરેગા. અલ્લાહકા જો ભી ઈન્આમ મિલતા હૈ વો આઝમાઈશકે લિયે મિલતા હૈ.

હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) ને જબ કૌમે સબાકી મલેકા કા તખ્ત જો હીરે જવાહિરાતસે આરાસ્તા થા મંગવાનેકા ઈરાદા કિયા તો ફરમાયા કોઈ હૈ? જો ઉસ તખ્તકો જલ્દીસે લા દે, તો ઈફરીત નામકા એક જિન ખડા હુવા ઔર અર્ઝ કિયા કે મૈં ઈસ મજલિસકે ખતમ હોનેસે પેહલે પેહલે લા સકતા હૂં તો હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) ને ફરમાયા કે કોઈ હૈ જો ઈસસે ભી જલ્દી લા દે, તો એક આસિફ નામકા શખ્સ ખડા હુવા ઔર અર્ઝ કિયા કે મૈં પલક ઝપકનેકે અંદર અંદર લા સકતા હૂં, ચુનાંચે ફૌરન હાઝિર કર દિયા, તો જબ હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) ને ઉસકો અપને સામને ખડા દેખા તો ફરમાયા :

(હાઝા મિન્ ફઝ્લિ રબ્બી. લિયબ્લુવની અઅશ્કુરુ અમ્ અક્ફુર. વમન્ શકર ફઈન્નમા યશ્કુરુ લિનફ્સિહી. વ મન્ કફર ફઈન્ન રબ્બી ગનિય્યુન્ કરીમ.)

(સૂરએ નમલ : ૪૦)

કે યે મેરે રબકા ફઝલ હૈ યે ઈસ લિયે હૈ કે તાકે આઝમાએ મુઝે કે મૈં શુક્ર કરતા હૂં યા નાશુક્રી કરતા હૂં. ઔર જો શખ્સ શુક્ર કરેગા પસ વો અપની ઝાતકે લિયે કરેગા ઔર જો નાશુક્રી કરેગા પસ બેશક મેરા રબ ગની ભી હૈ કરીમ ભી હૈ ઔર શુક્રિયા યે હૈ કે ઉસકી મરઝીકે ખિલાફ કોઈ કામ ન કરે.

તો યે ચાર તરીકે આઝમાઈશકે હૈં જો ઉનમેં પૂરા ઉતરેગા વો કામિલ ઔર સચ્ચા મોમિન હૈ, નહીં તો ફિર ફક્ત દા'વા હી હૈ, ઉસકો અપને ઈમાનકી ફિક્ર કરની ચાહિયે, અફસોસકી બાત હૈ કે આજ ઈમાનકી કોઈ ફિક્ર નહીં હૈ. હુઝૂર ﷺ સહાબએ કિરામકો ફરમાયા કરતે થે કે

અપને ઈમાનકી તજદીદ કરતે રહો, સહાબા (રદિ.) ને દરિયાફત ફરમાયા કે હમ હમારે ઈમાનકી તજદીદ કિસ તરહ કરેં? આપ ﷺ ને ફરમાયા અક્ષિરૂ મિન્ કૌલિ લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કે ઈમાનકે બોલ કસરતસે બોલતે રહો, હર સહાબી અપને ઈમાનકે બારેમેં મુતફક્કિર થા. હઝરત હન્ઝલા (રદિ.) કા વાકિઆ મશહૂર હૈ વો યે ફરમાતે હુએ હુઝૂર ﷺ કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ કે હન્ઝલા તો મુનાફિક હો ગયા, સિર્ફ ઈસ લિયે કે વો કૈફિયત જો હુઝૂર ﷺ કી મજલિસમેં થી વો ઉસ મજલિસસે નિકલનેકે બાદ બાકી ન રહી, તો આપ ﷺ ને તસલ્લી દી કે હર વક્ત ઈસ હાલતકા બાકી રેહના મુમકિન નહીં ઔર ન જરૂરી હૈ, ઈસ લિયે કે બશરી (ઈન્સાની) જરૂરતેં ભી લગી હુઈ હૈં.

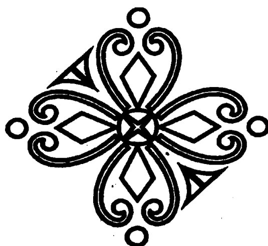
ખુલાસા યે કે અલ્લાહકા મતલૂબ ઈમાન તો મહેનત હીસે હાસિલ હોગા, હમારે પાસ જો ઈમાન મૌજૂદ હૈ વો ઈમાનકી અલિફ, બા, તા હૈ યાની લા મઅ્બૂદ ઈલ્લલ્લાહ કે અલ્લાહકે ગૈરકી હમ ઈબાદત નહીં કરતે, મતલૂબ ઈમાન તો યે હૈ કે લા મૌજૂદ ઈલ્લલ્લાહ યાની અલ્લાહકે સિવા હર ચીઝસે એ'તિમાદ હટા દિયા જાવે, ઈસ લિયે કે સારી ચીઝેં લા શયકે દરજેમેં હૈં, ક્યૂંકે ઝિંદગી ઔર મૌત, નફા ઔર નુકસાન, બીમારી ઔર શિફા, ઈઝ્ઝત ઔર ઝિલ્લત, ફક્ર ઔર ગિના સબ ઉસી એકકે હાથમેં હૈ જો ખાલિકે કાઈનાત હૈ, ઔર વો મતલૂબ ઈમાન દઅવતકી મુબારક મહેનતકે ઝરીઆ હી હાસિલ હો સકતા હૈ, ઈસી લિયે સાલ, ચાર માહ માંગે જાતે હૈં, સહાબા (રદિ.) ને તો પૂરી ઝિંદગી લિખા દી થી, વો તો તકાઝોં પર નિકલતે થે ઈસ લિયે ઘરોંમેં ફાકે આતે થે. હઝરત અબૂ ઐયૂબ અન્સારી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હમ ચંદ બડી ઉમ્રકે સહાબા (રદિ.) હુઝૂર ﷺ કી ખિદમતમેં ગયે ઔર અર્ઝ કિયા કે હમને દીનકી ખાતિર આજ તક કુરબાની દી ઔર કારોબારકો કુરબાન કર દિયા ઔર અબ કાફી મજમા કામ કરનેવાલા હો ગયા હૈ, ઈસ લિયે હમ લોગોંકો ઈજાઝત મરહમત

ફરમાએં તો હમ લોગ અબ કુછ કારોબાર સંભાલેં, ઉસ પર કુરઆન નાઝિલ હુવા કે :

(વલા તુલ્કૂ બિઐદીકુમ્ ઈલત્તહ્લુકહ. વ અહ્સિનૂ. ઈન્નલ્લાહ યુહિબ્બુલ્ મુહ્સિનીન.) (સૂરએ બકરહ રૂ. : ૨૪)

કે અપને આપ હલાકતમેં ન પડો ઔર જો કુછ હૈ વો દીન પર ખર્ચ કર દો, ઔર અલ્લાહ તઆલા તો અચ્છી તરહ કામ કરને વાલોંકો મહેબૂબ રખતા હૈ. (ફઝાઈલે સદકાત : ૧૧)

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

અપની ઝિમ્મેદારીકા એહસાસ

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ! અમ્મા બા'દ!

(ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ : વલ્ અસ્રિ. ઈન્નલ્ ઈન્સાન લફી ખુસ્ર. ઈલ્લલ્લઝીન આમનૂ વ અમિલૂ સ્સાલિહાતિ વ તવા સૌબિલ્હક્કિ. વ તવા સૌ બિસ્સબ્ર.) (સૂરએ અસ્ર)

મોહતરમ હઝરાત! અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈન્સાનકો દુનિયામેં મુખ્તસર ઝિંદગી દેકર ભેજા હૈ, ઔર ઉસકે સાથ દો ચીઝેં લગાઈ હૈં : એક જરૂરત ઔર એક ઝિમ્મેદારી.

જરૂરત યાની ખાના, પીના, કપડા, મકાન, દવાદારૂ વગૈરહ, ઔર ચૂંકે ઈન્સાનકો જરૂરતકા એહસાસ ખૂદ બખૂદ હોતા હૈ, ઈસ લિયે ઉસકે પૂરા કરનેકી ફિક્ર ખૂદ કર લેતા હૈ, ઉસકો એહસાસ દિલાનેકી જરૂરત નહીં પડતી બલ્કે જરૂરતોંકે પૂરા કરનેમેં ઐસા મશ્ગૂલ હુવા કે ઝિમ્મેદારીકા એહસાસ હી ખતમ હો ગયા, તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઝિમ્મેદારીકા એહસાસ દિલાનેકે લિયે અંબિયા (અલૈ.) કા સિલસિલા જારી ફરમાયા. ચુનાંચે તકરીબન એક લાખ ચોબીસ હજાર નબી ઈસ દુનિયામેં તશરીફ લાએ, હર નબીને અપની અપની કૌમકો આકર ઝિમ્મેદારીકા એહસાસ દિલાયા, જિન લોગોંને નબિયોંકી બાતકો તસ્લીમ કિયા ઔર ઝિમ્મેદારી પૂરી કી તો અલ્લાહને ઉનકો કામિયાબ ફરમાયા, ઔર જિન લોગોંને નબિયોંકી બાતકા ઈન્કાર કિયા અલ્લાહને ઉનકો હલાક કિયા તબાહ કિયા, ઔર ઉન કૌમોંકે વાકિઆત કુરઆનમેં અલ્લાહને બયાન ફરમાકર કિયામત તક આનેવાલે ઈન્સાનકો યે બાત બતા દી કે નબિયોંકી બાતસે ઈન્કાર કરના તબાહી ઔર બરબાદીકો દઅવત દેના હૈ.

સબસે અખીરમેં હમારે નબી હઝરત મુહમ્મદ ﷺ મક્કામેં તશરીફ

લાએ. ઉસ વક્ત મક્કામેં જહાલત, બેદીની, બુતપરસ્તી, ઝુલ્મો સિતમ આમ થા, લોગ ઈન્સાનિયતકી હુદૂદકો તોડકર હયવાનિયતકી હુદૂદમેં દાખિલ હો ચુકે થે, હમારે નબી ﷺ ને આકર અપને ખાલિક ઔર માલિકકા તઆરૂફ કરાયા ઔર ઝિમ્મેદારીકા એહસાસ દિલાયા, નાસમઝ ઈન્સાનોંને હમારે નબી ﷺ કો ઔર આપકા સાથ દેનેવાલેં સહાબાકો મારા પીટા ઔર જો હો સકતા થા વો કિયા, હત્તાકે હુઝૂર ﷺ કો ઔર સહાબએ કિરામકો વતને અઝીઝ છોડકર મદીના શરીફકી તરફ હિજરત ભી કરની પડી, લેકિન આખિરકાર જહાલતકી ઘટાએં છટીં ઔર હક કા ચાંદ નમૂદાર હોકર રહા, ચૂંકે બાતિલ તો મિટને હીકે લિયે હૈ (ઈન્નલ્ બાતિલ કાન ઝહૂકા.) બિલાશક બાતિલ તો ભાગનેવાલા હૈ. તો ઈન્સાનકે સાથ એક તો જરૂરત લગી હુઈ હૈ ઔર એક ઝિમ્મેદારી લગી હુઈ હૈ ઔર ઝિમ્મેદારી પૂરી કરને હી પર દુનિયા ઔર આખિરતકી કામિયાબી મૌકૂફ હૈ, તો અપની ઝિમ્મેદારીકો સમઝના ઔર પૂરા કરના જરૂરી હૈ, ઈસ ઝિમ્મેદારીકો સૂરએ વલ અસ્રમેં અચ્છે તરીકાસે બયાન ફરમાયા હૈ (ઈલ્લલ્લઝીન આમનૂ) પેહલી ઝિમ્મેદારી યે બયાન ફરમાઈ કે અપને ખાલિક ઔર માલિકકી તાકત ઔર કુદરતકા યકીન દિલમેં બિઠાએં કે આજ તક જો હુવા ઔર જો હો રહા હૈ ઔર આઈન્દા જો હોગા વો સબ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને કિયા ઔર કર રહે હૈં ઔર કરેંગે, અલ્લાહકે ઈરાદેકે બગૈર એક પત્તા ભી અપની જગહસે નહીં હટ સકતા, ઝિંદગી ઔર મૌત, બીમારી ઔર સિહ્હત, નફા ઔર નુકસાન, ઈઝ્ઝત ઔર ઝિલ્લત, કામિયાબી ઔર નાકામી સબ ઉસી એકકે કબ્ઝએ કુદરતમેં હૈ. દૂસરે યકીન યે દિલમેં ઉતારના હૈ કે અલ્લાહકે યહાં કામિયાબીકા મેઅયાર માલ, મુલ્ક ઔર અસ્બાબ નહીં હૈં બલ્કે કામિયાબીકા મેઅયાર આ'માલે સાલિહા હૈં, તો દૂસરી ઝિમ્મેદારી આ'માલે સાલિહા કરના હૈ. આ'માલે સાલિહાકા મતલબ વો તમામ ચીઝેં જો હુઝૂર ﷺ લેકર આએ ઉન પર અમલ કરના હૈ.

તીસરી ઝિમ્મેદારી (વ તવાસૌ બિલ્ હક્કિ. વ તવા સૌ બિસ્સબ્ર.) હૈ યાની ઈસ બાતકી લોગોંમેં ચલ ફિરકર દઅવત દેના કે કામિયાબી સિર્ફ અલ્લાહકે હાથમેં હૈ ઔર વો ઈમાન ઔર આ'માલે સાલિહાકે બજા લાને પર મિલેગી ઔર યે દઅવત એક ઐસા અમલ હૈ કે પેહલી દો ઝિમ્મેદારિયાં ઉસકે બગૈર પૂરી નહીં હો સકતી, ઈસ લિયે કે યે યકીન, કે કામિયાબી સિર્ફ અલ્લાહકે હાથમેં હૈ ઔર અલ્લાહકે યહાં કામિયાબીકા ઝાબ્તા આ'માલે સાલિહા હૈં, બગૈર દઅવતકે દિલોંમેં ઉતર નહીં સકતા. ઔર ઈસ દઅવતકે કામમેં દો ચીઝેં છુપી હુઈ હૈં : એક તો દાઈકી ઔર કિયામત તક આનેવાલે હર ઈન્સાનકી હિદાયત છુપી હુઈ હૈ, દૂસરી ચીઝ જો ઉસમેં છુપી હુઈ હૈ વો પૈદાઈશસે મૌત તક ઔર મૌતકે બાદ તમામ મસાઈલકા હલ હૈ. ઈસ લિયે કે અલ્લાહને વા'દા ફરમાયા હૈ કે તુમ મેરે દીનકી મદદ કરો મૈં તુમહારી મદદ કરૂંગા, ઔર દીનકી મદદ યેહી હૈ કે દીન પર અલ્લાહકી તરફસે જો વા'દે હૈં ઉન વા'દોંકો લોગોંકે સામને બયાન કિયે જાએં, જિતના ઉન વા'દોંકો બોલા જાવેગા ઉતના હી ઉન વા'દોંકા યકીન દિલમેં ઉતરતા જાવેગા, ઔર વા'દોંકા યકીન જબ દિલોંમેં ઉતર જાવેગા તો ફિર અમલકી તરફ તબીઅત ખૂબ ચલેગી, યેહી અસલ રાઝ હૈ દઅવતમેં. ઔર દઅવતકે બગૈર ઈલ્મ તો સિર્ફ મા'લૂમાતકી હદ તક હૈ, ઔર મા'લૂમાત જબ તક દઅવતમેં નહીં આએગી યકીનમેં નહીં આએગી ઔર જબ તક યકીનમેં નહીં આએગી તો મા'મૂલાત યાની અમલમેં નહીં આએગી, ઔર અગર બિલફર્ઝ અમલમેં આ ભી ગઈ તો યે માહોલકી વજહસે યા કિસી ખારજી દબાવસે હોગી જો બેજાન ઔર બેહકીકત હોગી, જૈસે હુઝૂર ﷺ કે ઝમાનેમેં મુનાફિકીન દીનકા હર અમલ કરતે થે મગર ચૂંકે યકીનકે બગૈર હોતા થા ઉનકા અમલ ઈસ લિયે બેસૂદ (બેફાઈદા) થા.

ખુલાસા યે કે દીનકી દઅવતમેં નુસરતે ખુદાવંદી છુપી હુઈ હૈ ઔર તમામ મસાઈલકા હલ હૈ લેકિન શર્ત હૈ કે ઉસી યકીનકે સાથ કિયા જાવે, ઔર હકીકત તો યે હૈ કે દઅવતકા કામ તો વોહી શખ્સ કર સકતા હૈ જિસકા યે

યકીન હો કે મેરે તમામ મસાઈલકા હલ ઈસી કામમેં હૈ, ઔર મેરી બિગડી ઈસીસે બનેગી. આજ ઈસ દઅવતવાલે કામકો સિર્ફ ઈસ લિયે નઝર અંદાઝ કિયા જાતા હૈ કે ઉસકા નફા હમારે સામને નહીં હૈ, ઈસ કામસે દૂરી હકીકતમેં મહેરૂમી હૈ, ઔર યે મહેરૂમી ઉસ વક્ત ખુલેગી જબ બાઝી હાથસે નિકલ ચુકી હોગી (યૌમઈઝિંય્ યતઝક્કરુલ્ ઈન્સાનુ વ અન્ના લહુઝ્ઝિક્રા.) ઉસ દિન સોચેગા લેકિન ક્યા નફા દેગા સોચના? ચૂંકે વો તો દારૂલ જઝા હોગા, સોચનેકા મૌકા તો દારૂલ અમલમેં થા.

એક અજીબ કિસ્સા યાદ આયા કે અલવી ખાનદાનકી એક બેવા ઔરત હાલાતસે દો ચાર હોકર અપના શહેર છોડકર કિસી દૂસરે શહેરમેં પહોંચી ઔર શહેરકે કિનારે પર એક ગૈર આબાદ મસ્જિદ થી ઉસમેં કિયામ કિયા ઉસકે સાથ ઉસકી છોટી યતીમ બચ્ચિયાં ભી થીં, રાત કિસી તરહ ગુઝારી ઔર સુબહકો લડકિયોંકો વહાં છોડકર શહેરમેં ગઈ કે કુછ મિલ જાએ, એક શખ્સને બતાયા કે યહાં એક મુસલમાન રઈસ હૈ તૂ ઉસકે પાસ જા, શાયદ વો તેરી મદદ કરે, વો રઈસકે મકાન પર ગઈ ઔર અર્ઝ કિયા કે મૈં અલવી ખાનદાનકી એક સૈયિદા હૂં, હાલાતસે મજબૂર હૂં, શૌહરકા ઈન્તિકાલ હો ગયા હૈ, મેરે સાથ મેરી યતીમ બચ્ચિયાં ભી હૈં, આપ કુછ મદદ ફરમાએં, ઉસ રઈસને મુંહ ફેર લિયા ઔર કહા કે ક્યા દલીલ હૈ કે તૂ અલવી ખાનદાનકી સૈયિદા હૈ, નિકલ જાઓ યહાંસે હમારે પાસ કુછ નહીં હૈ, વો બેચારી યહાં ગવાહ કહાંસે લાતી, વહાંસે આંસૂ બહાતી નિકલ ગઈ, કિસીને દેખા તો કહા કે યહાં એક મજૂસી રઈસ હૈ તૂ ઉસકે પાસ જા, વો ઉસકે પાસ ગઈ ઔર સારા માજરા સુનાયા, ઉસ મજૂસીને ઉસકા બહોત ઈકરામ કિયા ઔર રેહનેકે લિયે એક હુજરા ભી દિયા ઔર લડકિયોંકો ભી બુલવા લિયા ઔર ખાને પીનેકા ઈન્તિઝામ કિયા.

ઉસ મુસલમાનને રાતકો ખ્વાબ દેખા કે કિયામત કાઈમ હો ગઈ હૈ ઔર અફરા તફરીકા માહોલ હૈ, અચાનક હુઝૂર ﷺ પર નઝર પડી,

આપકે હાથમેં લવાઉલ હમ્દ (હમ્દકા ઝંડા) હૈ, સામને એક ખૂબસૂરત મહેલ બના હુવા હૈ, ઉસને પૂછા હઝરત યે મહેલ કિસકા હૈ? આપ ﷺ ને ફરમાયા યે એક મુસલમાનકા હૈ, ઉસને કહા કે મૈં ભી મુસલમાન હૂં, હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા કે ક્યા દલીલ હૈ તૂ મુસલમાન હૈ? દૂર હો યહાંસે, ઉસકી આંખ ખુલ ગઈ, પૂરી રાત બેચૈનીસે ગુઝારી, સુબહ હોતે હી ઉસ મજૂસીકે પાસ પહોંચા ઔર કહા કે ઉસ બેવાકો મેરે હવાલે કર દે, ઉસને ઈન્કાર કર દિયા તો ઉસને એક હજાર રૂપિયે પેશ કિયે કે યે લે લે ઔર મેરે હવાલે કર દે લેકિન ઉસને બિલકુલ ઈન્કાર કર દિયા, જબ ઉસને બહોત ઈસરાર કિયા તો ઉસ મજૂસીને કહા કે મૈંને ભી વો ખ્વાબ દેખા જો તૂને દેખા હૈ ઔર હુઝૂર ﷺ ને મુઝસે ઉસ મહેલકા વા'દા કિયા હૈ કે તૂને મેરે આલ પર રહમ કિયા હૈ, ઔર મૈં સુબહ ઉઠતે હી ઉસ ઔરતકે હાથ પર ઈમાન લા ચુકા હૂં, વો મુસલમાન અફસોસ કરતા હુવા વાપસ હો ગયા. તો મેરે દોસ્તો દીનકી યે મહેનત જો થોડા મુજાહિદા ચાહતી હૈ, અગર હમ ઉસકી નાકદરી કરેંગે તો અલ્લાહ ફરમાતા હૈ કે મૈં તુમહારા મોહતાજ નહીં હૂં, દૂસરી કૌમોંકો હિદાયત દેકર મેરે દીનકા કામ ઉનસે લે લૂંગા લેકિન તુમહેં અપની મહેરૂમી પર ખૂનકે આંસૂ રોના પડેગા.

(યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ મા લકુમ્ ઈઝા કીલ લકુમુન્ફિરૂ ફી સબીલિલ્લા હિષ્ષાકલ્તુમ્ ઈલલ્ અર્ઝ. અ-રઝીતુમ્ બિલ્ હયાતિદુન્યા મિનલ્ આખિરહ. ફમા મતાઉલ્ હયાતિદુન્યા ફીલ્ આખિરતિ ઈલ્લા કલીલ. ઈલ્લા તન્ફિરૂ યુઅઝ્ઝિબ્કુમ્ અઝાબન્ અલીમા. વ યસ્તબ્દિલ્ કૌમન્ ગૈરકુમ્ વલા તઝુર્રૂહુ શૈઆ.) (સૂરએ તૌબા : ૩૮, ૩૯)

તર્જુમા : અય ઈમાનવાલો! ક્યા હો ગયા હૈ તુમકો જબ તુમસે કહા જાતા હૈ કે કુછ કરો અલ્લાહકે રાસ્તેમેં તો ગિર જાતે હો જમીન પર, ક્યા ખૂશ હો ગયે દુનિયાકી ઝિંદગી પર આખિરતકો છોડકર, સો કુછ નહીં નફા ઉઠાના દુનિયાકી ઝિંદગીમેં મગર થોડાસા, અગર તુમ ન નિકલોગે તો

દેગા તુમકો અઝાબ દર્દનાક ઔર બદલેમેં લાએગા ઔર લોગ તુમહારે સિવા, ઔર કુછ ન બિગાડ સકોગે તુમ ઉસકા ઔર અલ્લાહ સબ ચીઝ પર કાદિર હૈ. તો ઈસમેં **(વ યસ્તબ્દિલ્ કૌમન્ ગૈરકુમ)** પર ખાસ તૌર પર ગૌર કરનેકા હૈ, આજ ઈસાઈ લોગ ઈસ્લામ કુબૂલ કરકે દીનકી મહેનત કર રહે હૈં, ઐસા ન હો કે ખુદા હમેં મહેરૂમ ફરમા દેં ફિર ખૂનકે આંસૂ રોનેકા મૌકા આવે. ઈસ કામકી અઝમત તો વો લોગ જાનતે થે જિનકો અલ્લાહને દિલકી આંખે અતા ફરમાઈ થી. ચુનાંચે એક મરતબા મૌલાના ઈલ્યાસ (રહ.) ને મૌલાના યૂસુફ (રહ.) સે ફરમાયા કે મિયાં યૂસુફ કુતુબ બનનેકા તરીકા ક્યા હૈ? હઝરત મૌલાના યૂસુફ સાહબ ફરમાતે હૈં કે મૈં ઉસ વક્ત તિફલે મકતબ થા, મૈં ક્યા જાનૂં કુતુબ બનનેકા તરીકા? મૈંને લાઈલ્મી ઝાહિર કર દી, તો મૌલાના ઈલ્યાસ (રહ.) ને ફરમાયા કે જહાં અલ્લાહકે અહકામ તોડે જાતે હોં વહાં અહકામ ઝિંદા કરનેકી મહેનત કરો અલ્લાહ કુતુબ બના દેગા, ઔર જિસ જગહ ઔર જિસ વક્ત હુઝૂર ﷺ કી સુન્નતકે ખિલાફ કામ હો રહા હો, ઉસકે મુકાબલેમેં સુન્નતકો રિવાજ દેનેકે લિયે મહેનત કરો, જગહ ઔર વક્તકી કૈદકે બગૈર યે કુતુબ ઔર અબ્દાલ બનનેકા રાસ્તા હૈ.

(સવાનેહ હઝરત મૌલાના યૂસુફ રહ.)

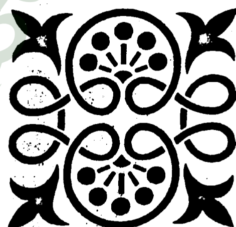
ખુલાસા યે હૈ કે હમારી તીન ઝિમ્મેદારિયાં હૈં. એક ઈમાનકા બનાના, દૂસરા આ'માલે સાલિહા ઔર તીસરી ઝિમ્મેદારી ઈમાન ઔર આ'માલે સાલિહાકી દઅવત દેના. ઈન ઝિમ્મેદારિયોંકે પૂરા કરને પર દુનિયા ઔર આખિરતમેં કામિયાબીકા વા'દા હૈ. ઔર દુનિયાકા બાતિલ ભી ઈસીસે ટૂટેગા. આજ તો હમારે અંદરકા બાતિલ ભી નહીં ટૂટા. આ'માલકે બજાએ ચીઝોંસે ઔર માલસે કામિયાબીકા યકીન યેહી સબસે બડા બાતિલ હૈ. હર ઝમાનેમેં અલ્લાહને બાતિલ ઈસી દઅવતકી મહેનતસે તોડા હૈ.

(અન્ઝલ મિનસ્સમાઈ માઅન્ ફસાલત્ ઔદિયતુમ્ બિકદરિહા ફહ્તમલ સ્સૈલુ ઝબદર્રાબિયા. વ મિમ્મા યૂકિદૂન અલૈહિ ફીન્નારિબ્ તિગાઅ

હિલ્યતિન્ ઔ મતાઈન્ ઝબદુમ્ મિષ્લુહ. કઝાલિક યઝ્રિબુલ્લાહુલ્ હક્ક વલ્ બાતિલ. ફઅમ્મઝ્ ઝબદુ ફયઝ્હબુ જુફાઆ. વ અમ્મા મા યન્ફઉ ન્નાસ ફયમ્કુષુ ફીલ્ અર્ઝિ. કઝાલિક યઝ્રિબુલ્લાહુલ્ અમ્ષાલ.) (સૂરએ રઅદ : ૧૭)

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈસ આયતમેં મિસાલેં ઝિક્ર ફરમાઈ હૈં : એક યે કે જબ આસમાનસે બારિશ બરસ્તી હૈ તો વો પાની નદી નાલોંમેં જમા હોકર ચલતા હૈ ઔર ખસ્સો ખાશાક ઉપર છા જાતા હૈ. ઈસી તરહ સોના ચાંદીકે બરતનકો બરતન યા ઝેવર બનાનેકે લિયે ગરમ કિયા જાતા હૈ તો મેલકુચેલ ઉપર આ જાતા હૈ તો ફિર ઉપરસે ખસ્સો ખાશાક ઔર મેલકુચેલ હટા દિયા જાતા હૈ ઔર જો ચીઝ લોગોંકો નફા દેનેવાલી હોતી હૈ યાની ખાલિસ પાની ઔર ખાલિસ સોના ચાંદી બાકી રખ્ખા જાતા હૈ, ઈસી તરહ જબ હક કી મહેનત ચલેગી તો બાતિલ ઉપર છા જાએગા તો બાતિલકો મિટા દિયા જાવેગા.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

મહેનતકા કીમતી જૌહર

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ! અમ્મા બા'દ!

મોહતરમ હઝરાત! અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને હર ઈન્સાનકો દુનિયામેં મહેનતકા એક કીમતી જૌહર દેકર ભેજા હૈ, અબ યે ઈન્સાન ઈસ કીમતી જૌહરકો જિસ ચીઝ પર ઈસ્તે'માલ કરતા હૈ વો ચીઝ કીમતી બન જાતી હૈ. અગર ગારે મિટ્ટી ઔર પત્થર પર ઈસ્તે'માલ કરતા હૈ તો બેહતરીન મહેલ તા'મીર કર દેતા હૈ, ઔર અગર લકડી પર ઈસ્તે'માલ કરતા હૈ તો બેહતરીન ફર્નીચર તૈયાર હો જાતા હૈ, ઔર અગર લોહે ઔર એલ્યૂમીનિયમ પર ઈસ્તે'માલ કરતા હૈ તો બેહતરીન રેલેં, બસેં ઔર તૈયારે (પ્લેન) વુજૂદમેં આ જાતે હૈં.

ઔર ભી બહોત સારી ઈલેક્ટ્રોનિક ચીઝેં ઉસકી મહેનતકે જૌહરસે વુજૂદમેં આઈ કે ઈન્સાનકી અકલ હૈરાન હૈ ઔર તરક્કી કરકે ચાંદ તક જા પહોંચા ઔર મિર્રીખ પર જાનેકા સોચ રહા હૈ, લેકિન અપની ઝાત પર ઉસને કોઈ મહેનત ન કી જિસકી વજહસે વો અપને મકામસે નીચે ઉતર ગયા ઔર હયવાનોંકી સિફતમેં પહોંચ ગયા, બલ્કે હયવાનોંસે ભી નીચે જા પહોંચા, એક તરફ વો બેહયાઈ ઔર બેશરમીમેં ઈતના આગે બળ્હા કે ખિન્ઝીર જૈસે ઝલીલ જાનવરસે ભી આગે બળ્હ ગયા, ફેશનકે નામ પર નંગાપન ઈખ્તિયાર કિયા, ઔર એક તરફ જંગલી દરિંદે ઔર ભેડિયેસે બળ્હ ગયા કે અપને હી હમજિન્સકે ખૂનસે પ્યાસ બુઝાને લગા, ઔર અપને ભાઈકી મિલ્કત પર નાહક કબ્ઝા કરકે ખૂશિયાં મનાને લગા.

ખુલાસા યે હૈ કે ઈન્સાની લિબાસમેં ભેડિયાં ઔર દરિંદા બનકર ઝિંદગી ગુઝારને લગા, દેહલીમેં એક બુઝુર્ગ શાહ ઈસ્હાક (રહ.) ગુઝરે હૈં વો જબ જામેઅ મસ્જિદમેં નમાઝ પળ્હનેકે લિયે આતે તો અપના અમામા નીચા કરકે અપની આંખેં ઢાંક લેતે, કિસીને પૂછા કે હઝરત આપ ઐસા ક્યૂં કરતે હો? તો

હઝરતને અપના અમામા ઉસકે સર પર રખ દિયા, અબ ઉસે પૂરી મસ્જિદ જાનવરોંસે ભરી નઝર આઈ. હઝરતને ફૌરન અપના અમામા વાપસ લે લિયા, ઉસ શખ્સને અર્ઝ કિયા કે હઝરત યે ક્યા હૈ? મૈંને સબકો જાનવરોંકી શકલમેં બદલા હુવા પાતા હૂં, હઝરતને ફરમાયા કે ભાઈ યે લોગ ઝાહિરમેં તો ઈન્સાન હૈં લેકિન હકીકતમેં ઉનકે અંદર સિફાત જાનવરોં જૈસી હૈં, કિસીમેં ગાય બકરીકી સિફાત હૈં કિસીમેં ગધે ઔર કુત્તેકે ઔસાફ હૈં તો કિસીમેં બંદર ઔર શેર જૈસે ઔસાફ હૈં ઔર ઉનકી શરમગાહેં મુઝે નઝર આતી હૈં ઈસ લિયે મૈં અપની આંખેં ઢાંક લેતા હૂં. જાનવર કુલ તીન તરહકે હોતે હૈં : એક વો જો અપના ઔર અપને બચ્ચોંકા પેટ પાલનેમેં લગે રેહતે હૈં જૈસે ગાય બકરી, એક કિસમ જાનવરોંકી યે હૈ કે જો અપના પેટ ભરનેકે લિયે દૂસરેકા પેટ ફાડતે હૈં, જૈસે દરિંદે, ઔર એક વો જિનકા અપના ઝાતી કોઈ ફાઈદા નહીં લેકિન દૂસરોંકો તડપાતે હૈં જૈસે સાંપ બિચ્છૂ વગૈરહ, ઈસી તરહ ઈન્સાનોંકા એક તબ્કા વો હૈ જો અપના ઔર અપને બાલ બચ્ચોંકે પેટ પાલનેમેં ઝિંદગી ગુઝાર દેતા હૈ ગાય બકરીકી તરહ, એક તબ્કા વો હૈ જો અપના પેટ ભરનેકે લિયે દૂસરેકા ખૂન કરતા હૈ દૂસરેકા નુકસાન કરતા હૈ ડાકૂ ચોર વગૈરહ, એક તબ્કા વો હૈ જિનકા અપના ઝાતી કોઈ નફા નહીં લેકિન દૂસરોંકો નુકસાન પહોંચાતે હૈં, ઈન્સાનોંકી એક ચોથી કિસમ ભી હૈ કે અપના નુકસાન કરકે દૂસરોંકા નુકસાન કરતા હૈ. જાનવરોંમેં યે ચોથી કિસમ નહીં મિલેગી. અંબિયા (અલૈ.) દુનિયામેં આકર ઈન્સાનોંકી મહેનતકા રૂખ તબ્દીલ ફરમાતે થે, અસલ મહેનતકા મૈદાન ઈન્સાનકા દિલ હૈ, ઉસ પર મહેનત કરકે અગર સહીહ કર લિયા જાવે તો ઈન્સાનકે સારે આ'ઝા સહીહ સહીહ ચલેં, ચુનાંચે હદીસકે અંદર આતા હૈ :

અલા ઈન્ન ફીલ્ જસદિ લમુઝ્ગતુન્ ઈઝા સલુહત્ સલુહલ્ જસદુ કુલ્લુહૂ, વ ઈઝા ફસદત્ ફસદલ્ જસદુ કુલ્લુહૂ અલા વહિયલ્ કલ્બુ.

મશ્હૂર હદીસ હૈ કે સુન લો, ઈન્સાની જિસ્મમેં એક ગોશ્તકા ટુકડા હૈ જબ વો સહીહ ચલતા હૈ તો સારા જિસ્મ સહીહ ચલતા હૈ ઔર જબ વો બિગડ

જાતા હૈ તો સારા જિસ્મ બિગડ જાતા હૈ ઔર વો ગોશ્તકા ટુકડા દિલ હૈ. હુઝૂરે અકરમ ﷺ કે દુનિયામેં તશરીફ લાનેસે પેહલે લોગોંકા ક્યા હાલ થા, મુરદાર ખાતે થે, રિશ્તા નાતા તોડતે થે, બેવાઓંકો જલાતે થે ઔર લડકિયોંકો ઝિંદા દરગોર કરતે થે, મા'મૂલી મા'મૂલી બાતોં પર લડતે મરતે થે, મતલબ કે ઈન્સાનિયતકે લિબાસમેં ભેડિયે બને હુએ થે. હર ઝમાનેમેં જૈસે નબિયોંને આકર ઈન્સાનોંકે દિલકો મહેનતકા મૈદાન બનાયા ઉસી તરહ હમારે આકા હઝરત મુહમ્મદ ﷺ ને ભી મક્કાકે લોગોંકે દિલોંકો મહેનતકા મૈદાન બનાયા, ગૈરૂલ્લાહકા યકીન જો ઉનકે દિલોંમે ભરા હુવા થા ઉસકો નિકાલા ઔર અલ્લાહકી ઝાતે આલીકા યકીન પૈદા કિયા ઔર આખિરતમેં હિસાબ કિતાબ ઔર જઝા ઔર સઝાકા યકીન બારબાર દઅવત દેકર ઔર ખુદાકી ગિરિફ્ત બહોત સખ્ત હૈ ઉસકા યકીન બારબાર ખુદાકી કુદરતકા મુઝાકરા કરકે ઔર કુરઆનમેં પેહલી કૌમોંકે જો વાકિઆત બયાન ફરમાએ ગયે હૈં ઉનકો બારબાર સુનાકર આખિરતકી ઝિંદગીકા ફિક્ર પૈદા ફરમાતે થે, ઔર ઉસીકા અસર થા કે સહાબા ફરમાતે હૈં કે હમારે સામને અગર જન્નત ઔર જહન્નમ આ જાવે તો હમારે યકીનમેં ઝર્રા બરાબર ફર્ક ન આવે. યાની બગૈર દેખે વહી હમારા યકીન ઐસા મઝબૂત હૈ જૈસાકે મુશાહિદાકે બાદ હોતા હૈ, ઔર યેહી યકીનકી માયા હૈ જો ઈન્સાનકો અમલ કરને પર મજબૂર કરતી હૈ. એક સહાબિયા (રદિ.) સે કુસૂર હો ગયા વો હુઝૂર ﷺ કે પાસ આઈ ઔર અર્ઝ કિયા કે હઝરત મુઝસે કુસૂર હો ગયા હૈ ઔર પેટ ભી રેહ ગયા હૈ, હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા કે જબ બચ્ચા પૈદા હો જાવે તો આના, જબ બચ્ચા પૈદા હો ગયા તો બચ્ચેકો લેકર હાઝિરે ખિદમત હુઈ, આપ ﷺ ને ફરમાયા કે બચ્ચા જબ રોટી ખાએગા તબ આના, જબ બચ્ચા રોટી ખાને લગા તબ હાઝિર હુઈ ઔર બચ્ચેકે હાથમેં રોટીકા ટુકડા થા, હુઝૂર ﷺ ને વો બચ્ચા એક સહાબીકે હવાલે ફરમાયા ઔર સહાબાકો હુકમ ફરમાયા કે ઈસ ઔરતકો રજ્મ કરો, યાની કમર તક ગળ્હા ખોદકર ઉસમેં દાખિલ કરકે ઉપરકે આધે જિસ્મકો છોટે છોટે કંકરિયાં ઔર પત્થર મારકર ઉસકો માર દો, સહાબએ કિરામને ઉસકો

રજૂમ કરના શુરૂ કિયા, ખૂનકા એક કતરા હઝરત ખાલિદ (રદિ.) કે કપડોં પર પડા તો હઝરત ખાલિદને કુછ બુરા ભલા કહા તો હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા કે ખાલિદ ઉસે કુછ ન કહો, ઉસને ઐસી તૌબા કી હૈ કે અગર યે તૌબા સારે હિજાજ વાલોં પર તકસીમ કી જાવે તો સબકી મગફિરત હો જાવે, મશ્હૂર વાકિઆ બારબાર બયાનોંમેં સુનતે હૈં, ઈસ વાકિઆસે માલૂમ હુવા કે આખિરતમેં જઝા ઔર સઝાકા ઈસ્તેહઝાર ઈન્સાનકો ગુનાહોંસે તૌબા કરને પર મજબૂર કરતા હૈ. આખિરતકા ઈસ્તેહઝાર પૈદા કરનેકે લિયે આખિરતકા મુઝાકરા કરના બહોત મુફીદ હૈ.

એક જવાન એક નહેર પરસે ગુઝર રહા થા, નહેરકે અંદર એક સેબ તૈરતા હુવા આયા, ઉસ જવાનને ઉસકો ઉઠાકર ખા લિયા, ખાનેકે બાદ ખયાલ આયા કે માલિકસે પૂછે બગૈર હી સેબ ખા લિયા, કલ કિયામતમેં ઉસકા હિસાબ દેના પડેગા, ઉસ ખયાલને મજબૂર કિયા કે માલિકકે પાસ ચલકર મઆફ કરાના ચાહિયે, ચુનાંચે જિધરસે નહેરકા પાની આતા થા ઉધર રવાના હો ગયા, આગે ચલકર એક બાગ આયા ઔર યકીન હો ગયા કે ઈસી બાગકા ફલ થા, અંદર ગયા ઔર બાગકે માલિકસે મિલા ઔર અર્ઝ કિયા કે આપકે બાગકા એક સેબ મૈંને બગૈર પૂછે ખા લિયા હૈ ઈસ લિયે મઆફ કરાને આયા હૂં, બાગકા માલિક કોઈ મા'મૂલી આદમી નહીં થા અલ્લાહકા વલી થા ફૌરન તાડ લિયા કે હીરા હાથ આ ગયા હૈ.

જિસકે દિલમેં અલ્લાહકા ખૌફ હો ઉસસે બઢકર કોઈ હીરા નહીં (ઈન્ન અક્રમકુમ્ ઈન્દલ્લાહિ અત્કાકુમ.) બેશક તુમમેં સબસે મુકર્રમ અલ્લાહકે નઝદીક વો હૈ જો તુમ સબમેં ઝિયાદા તકવાવાલા હો. તકવા ઉસ ખૌફે ખુદાકો કેહતે હૈં જો ઈન્સાનકો છોટીસે છોટી નાફરમાનીસે રોક દે.

હઝરત ઉમર (રદિ.) એક મરતબા રાતકો ગશ્ત કર રહે થે. એક મકાનકે કરીબસે ગુઝરે, ઘરમેંસે આવાઝ આઈ કે બેટી દૂધમેં પાની મિલા દે, બેટીને કહા કે અમ્મી અમીરૂલ મુઅમિનીન ઉમરને દૂધમેં પાની મિલાનેસે મના કિયા હૈ, માંને કહા કે અમીરૂલ મુઅમિનીન કહાં દેખ રહા હૈ? લડકીને કહા કે અમીરૂલ

મુઅમિનીન તો નહીં દેખ રહા હૈ લેકિન અમીરૂલ મુઅમિનીનકા ખુદા દેખ રહા હૈ, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ઉસ ઘર પર કુછ નિશાન લગા દિયા ઔર ચલે ગયે, સુબહમેં અપને લડકેસે તઝકિરા કિયા ઔર નિકાહકા પૈગામ ભેજવાયા ઔર નિકાહ કરા દિયા ઔર ઉસી ઘરાને ઔર ખાદાનસે હઝરત ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) પૈદા હુએ જો ઉમરે સાની શુમાર કિયે જાતે હૈં.

ખૈર બાગકે માલિકને ઉસ જવાનસે કહા કે બેટે યે ફલ તો બહોત કીમતી થા જો ઈતને બડે હીરેકો મેરે પાસ ખીંચકર લાયા, યે ઐસે હી મઆફ ન હોગા, બલ્કે એક સાલ તક ઈસ બાગકી ખિદમત કરની પડેગી, ચુનાંચે ઉસ જવાનને ઉસકો મંઝૂર કર લિયા ક્યૂંકે સેબ તો બહરહાલ મઆફ કરાના હી હૈ, વરના કિયામતમેં ઉસકે બદલેમેં કિતને આ'માલ ચલે જાવેંગે. એક હદીસમેં હૈ કે અગર એક દાનિક યાની દિરહમકા છઠ્ઠા હિસ્સા અગર કિસીકે ઝિમ્મે રેહ ગયા હૈ તો સાત સો (૭૦૦) મકબૂલ નમાઝેં ઉસકે બદલેમેં દેની પડેગી, (અત્તબ્લીગ ૧૫/૯૫) ઔર અગર એક નમાઝ ચલી ગઈ તો દો કરોડ અઠ્ઠાસી લાખ બરસ જહન્નમમેં જલના પડેગા. ચુનાંચે એક સાલ તક મુસલસલ બાગકી ખિદમત કી, જબ સાલ પૂરા હો ગયા તો ફિર દરખ્વાસ્ત કી કે ફલ મઆફ કર દીજિયે, કહા કે અભી એક સાલ ઔર ખિદમત કરની પડેગી તબ મઆફ હોગા, ચુનાંચે ઉસ જવાનને દૂસરા સાલ ભી પૂરા કિયા, અબ દરખ્વાસ્ત કી કે હઝરત અબ મઆફ ફરમા દીજિયે, ફરમાયા અગર મઆફ કરાના હૈ તો મેરે યહાં એક લડકી હૈ જો અંધી બેહરી ગૂંગી લંગડી હૈ, ઉસકે સાથ અગર નિકાહ કર લો તો મઆફ કર દૂં, જવાન બહોત હિચકિચાયા કે ઐસી ઔરતકો લેકર મૈં ક્યા કરૂંગા, નિકાહ ન કરનેકા બહોત ઉઝર ભી કિયા લેકિન માલિક મઆફ કરનેકો તૈયાર હી નહીં, આખિરકાર ઉસકો ભી મંઝૂર કર લિયા ઔર નિકાહ હો ગયા, જબ રાતકો વો જવાન દુલ્હનકે પાસ ગયા હૈ તો વો લડકી ન અંધી હૈ ન બેહરી ન ગૂંગી ન લંગડી, અબ વો તો યે સમઝકર કે શાયદ ભૂલસે દૂસરે કમરેમેં આ ગયા હૂં વાપસ હોને લગા તો ઔરતને કહા કે ક્યૂં વાપસ જા રહે હો? કહા કે

મુઝે તો યે બતાયા ગયા થા કે વો લડકી અંધી બેહરી ગૂંગી લંગડી હૈ ઔર યહાં તો યે બાત નહીં હૈ, ઉસ લડકીને કહા કે ફિક્ર ન કરો મૈં હી તુમહારી બીવી હૂં ઔર મુઝે અંધી બેહરી ક્યૂં કહા વો તો આપ હમારે અબ્બાસે મા'લૂમ કર લેના, ચુનાંચે તબ જવાનકો ઈત્મીનાન હુવા, સુબહકે વક્ત ખુસરસે મુલાકાત હુઈ, ખુસરને પૂછા કે બતાઓ તુમહારે સાથીકો કૈસા પાયા? અર્ઝ કિયા હઝરત આપને જો ફરમાયા થા ઉસકે બરઅક્સ હૈ, કોઈ ઐબ નહીં હૈ બલ્કે હાફિઝે કુરઆન ભી હૈ ઔર ખૂબસૂરત ઔર ખૂબ સીરત ભી, કહા હાં! મૈં ઉસકો અંધી ઈસ લિહાઝસે કેહતા હૂં કે ઉસને શુઊર (સમઝ) આનેકે બાદ ઈન આંખોંસે ગૈર મહરમકો નહીં દેખા, ઔર કભી ઉસને ઈન કાનોંસે ઔર ઝબાનસે કોઈ ગુનાહ નહીં કિયા ઔર કભી ઘરસે બાહિર કદમ નહીં રખ્ખા. બસ અબ દેખો એક તરફ યે જવાન જિસકે દિલમેં ખુદાકા ખૌફ કૂટ કૂટકર ભરા હુવા હૈ કે એક ફલકે લિયે ઈતની મશક્કત ઉઠાઈ ઔર એક તરફ યે ફરિશ્તા સિફત લડકી, અબ ઉનકે નિકાહસે અલ્લાહને એક વલી બલ્કે સરતાજે ઔલિયા અબ્દુલ કાદિર જીલાની (રહ.) કો પૈદા ફરમાયા. (મવાઈઝે ઈસ્લાહિયા જિ. ૧/૨૮૭)

તો જબ ઈન્સાનમેં આખિરતકા ખયાલ પૈદા હો જાતા હૈ ઔર હિસાબ કિતાબકા યકીન પૈદા હો જાતા હૈ તો હરામકે લુકમોંસે ઈસ તરહ પરહેઝ કરતા હૈ. ઔર જબ આખિરતમેં જઝા ઔર સઝાકા યકીન નહીં હોતા તો ફિર ભેડિયા બનકર જિસકા ચાહા પેટ ફાડા, જિસકા ચાહા લૂટા, ઐસે ભેડિયોંકી આજ દુનિયામેં કમી નહીં હૈ, રોઝ મરકિ મુશાહિદે હૈં.

ખુલાસા યે હૈ કે અંબિયા ઉમ્મતકે અંદર આખિરતકા ખૌફ ઔર જઝા ઔર સઝા ઔર હિસાબ ઔર કિતાબકા યકીન દિલાતે થે ક્યૂંકે ખૌફે આખિરત હી વો ચીઝ હૈ જો ઈન્સાનકો મન માની ઝિંદગીસે રોકતા હૈ ઔર રબ ચાહી ઝિંદગી ગુઝારને પર મજબૂર કરતા હૈ.

(વ અમ્મા મન્ ખાફ મકામ રબ્બિહી વ નહન્નફ્સ અનિલ્ હવા. ફઈન્નલ્ જન્નત હિયલ્ મઅ્વા.)

ઔર જો શખ્સ અપને રબકે સામને ખડે હોકર હિસાબ દેનેસે ડરા ઔર અપને નફસકો મનમાનીસે રોકા તો જન્નત ઉસકા ઠિકાના હૈ. ઈસ આયતસે ભી ઈશારા મિલતા હૈ કે આખિરત્‌મેં હિસાબકા ખૌફ હી ઈન્સાનકો નફસ પરસ્તી યાની મનમાની ઝિંદગીસે રોકતા હૈ.

કિયામતમેં જબ નેક ઈન્સાનકો ઉસકા આ'માલ નામા દાહને હાથમેં દિયા જાવેગા જો જન્નતકા સર્ટીફિકેટ હોગા તો વો ખૂશો ખુર્રમ સબકો દિખાતા ફિરેગા ઔર કહેગા **(ઈન્ની ઝનન્તુ અન્ની મુલાકિન્‌ હિસાબિયહ.)**

કે યે આ'માલ નામા મેરા સહીહ ઈસ લિયે નિકલા કે મુઝે યકીન થા કે મુઝે અલ્લાહસે મુલાકાત કરની હૈ ઔર અપની ઝિંદગીકા હિસાબ દેના હૈ.

(અલ હાક્કહ)

સૂરએ તત્ફીફકે અંદર નાપ તોલમેં કમી કરને વાલોંસે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે ક્યા ઉન લોગોંકો પતા નહીં હૈ કે એક અ'ઝીમ દિન યાની કિયામતમેં ઉનકો દો બારહ ઝિંદા હોકર ઉઠના હૈ, જિસ દિન તમામ લોગ અપને રબકે સામને ખડે હોંગે (હિસાબકે લિયે).

ખુલાસા યે કે અંબિયાને ઈન્સાનોંકે દિલોંકો મહેનતકા મૈદાન બનાયા ઔર ઉનમેં આખિરતકા ઈસ્તેહઝાર પૈદા કિયા, દઅવત ઔર તબ્લીગમેં નિકાલકર ભી યેહી ચીઝ દિલોંમેં પૈદા કી જાતી હૈ કે એક રોઝ મરના હૈ ઔર અપની ઝિંદગીકા હિસાબ દેના હૈ, હઝરત શેખકી ફઝાઈલે આ'માલમેં આખિરત ઔર મૌતકે બાદકી મનાઝિલકા તઝકિરા ઈતના કિયા ગયા હૈ કે અગર કોઈ શખ્સ ઉસકો ગૌરસે પઢે યા સુને તો ઉસકે દિલકી કૈફિયત બદલ જાવે, કિતને ઘરાને ઈસ કિતાબસે તબ્દીલ હો ગયે ઔર કિતને લોગોંકી ઝિંદગિયાં બદલ ગઈ ઉસકા અંદાઝા નહીં લગાયા જા સકતા.

પાકિસ્તાનકી જમાઅતકે સાથીને કારગુઝારીમેં એક વાકિઆ સુનાયા કે એક મસ્જિદકે ચંદ જવાન જમાઅતસે આએ તો મસ્જિદમેં ફઝાઈલે આ'માલકી તા'લીમ શુરૂ કી તો ચૂંકે ઉસ મસ્જિદમેં મુખાલિફીન ઝિયાદા થે, ઉન લોગોંને

મના કિયા, નૌબત ઝગડે તક પહોંચી, એક અફસર યે સારા માજરા દેખ રહા થા, ઉસને ભી મના કિયા ઔર કિતાબ છીન લી ઔર લે જાકર અપને ઘરમેં રખ દી ઔર કિસી દૂસરે શહેરમેં તકાઝે પર ચલા ગયા, ચંદ મહીનોં બાદ લૌટકર આયા તો ક્યા દેખતા હૈ ઘરકા માહોલ બિલકુલ હી બદલ ગયા હૈ, ઘરમેં કોઈ નમાઝ ન પઢ્હતા થા અબ સબ નમાઝ પઢ્હને લગે ઔર ઘરમેં ટી.વી. થી વો ભી નિકાલ દી ગઈ હૈ, તો ઉસને પૂછા કે યે સારી તબ્દીલી કૈસે હો ગઈ? તો ઘર વાલોંને જવાબ દિયા કે વો આપ કિતાબ નહીં છોડ ગયે થે ઉસકો હમને પઢ્હના શુરૂ કિયા તો મરનેકે બાદકી ફિક્ર આઈ ઔર સારે ખુરાફાતસે તૌબા કી, તો વો આખિર ઈસ કિતાબકો લેકર મસ્જિદમેં ગયા ઔર કહા કે ઝાલિમો! જિસ કિતાબસે મેરા ઘર દીનદાર બન ગયા ઉસસે તુમ રોકતે હો, ચુનાંચે ઉસ દિનસે તા'લીમ હોને લગી. ફિક્રે આખિરત પૈદા કરનેકે લિયે યે બેહતરીન કિતાબ હૈ તજુર્બા કરકે દેખ લિયા જાવે.

ખુલાસા યે કે દઅવત ઔર તબ્લીગકે નામસે જો મહેનત ચલ રહી હૈ વો ઈસ ઝમાનેકા કોઈ મુજદ્દિદ હૈ જિતના ફાઈદા ઉઠાયા જા સકતા હો ઉઠા લિયા જાવે. ઔર ભી બહોત સારે કિસ્સે હૈં લેકિન બાત લંબી હો જાવેગી, ઈસ લિયે ઈસ પર ઈકતિફા કરતા હૂં.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

કલિમહકી હકીકત

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્‌ કરીમ! અમ્મા બા'દ!

(ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ : વ ઈન્‌ તઉદ્દૂ નિઅ્‌મતલ્લાહિ લા તુહ્‌સૂહા.) (સૂરએ નહલ : ૧૮)

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈન્સાનકો બેશુમાર નેઅમતોંસે નવાઝા હૈ, કુછ નેઅમતેં ઉસકે બદનકે અંદર હૈં આંખ ઝબાન હાથ પૈર વગૈરહ વગૈરહ, ઔર કુછ નેઅમતેં ઉસકે બદનકે બાહિર જમીન ઔર આસમાનકે દરમિયાન અલ્લાહને રખ્ખી હૈં પાની હવા શજર હજર (દરખ્ત - પત્થર) વગૈરહ વગૈરહ. લેકિન યે નેઅમતેં ઐસી હૈં કે ફરમાંબરદારી ઔર નાફરમાન સબકો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને અતા ફરમાઈ હૈં, એક ખાસ નેઅમત હૈ જો મખ્સૂસ બંદોંકો હી અતા ફરમાઈ હૈ વો હૈ કલિમહ વાલી નેઅમત, આજ ઉસકી હકીકતકો ન જાનનેકી વજહસે લોગ ઉસસે બેપરવાહ હૈં. સહાબા બૈઠે હુએ થે સામને એક શખ્સ ગુઝરા હુઝૂરે અકરમ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા કે ઉસકે બારેમેં તુમહારી ક્યા રાય હૈ? અર્ઝ કિયા કે એક માલદાર બાઈઝ્ઝત શખ્સ હૈ અગર બાત કરે તો સબ મુતવજ્જેહ હોં, કહીં નિકાહકા પૈગામ દે ફૌરન કુબૂલ કિયા જાવે, આપ સલ્લલ્લાહ અલૈહિ વ સલ્લમને સુકૂત ફરમાયા. થોડી દેરકે બાદ દૂસરા શખ્સ ગુઝરા, આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા ઉસકે મુતઅલ્લિક ક્યા રાય હૈ? અર્ઝ કિયા કે એક ગરીબ મુસલમાન હૈ, બાત કરે તો કોઈ મુતવજ્જેહ ન હો, નિકાહકા પૈગામ દે કોઈ કુબૂલ ન કરે.

અબ દેખો આપ ﷺ ઈમાન વાલેકી કલિમહ વાલેકી કીમત બતા રહે હૈં, ઈરશાદ ફરમાયા કે અગર ઉસ પેહલે જૈસેસે સારી દુનિયા ભર જાવે ઉન સબસે યે દૂસરા શખ્સ અલ્લાહકે નઝદીક કીમતી હૈ (ઈસ લિયે કે ઉસકે પાસ

કલિમહકી દૌલત હૈ) હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને અલ્લાહકે દરબારમેં અર્ઝ કિયા કે મુઝે કોઈ કલિમહ અતા કરેં જિસસે મૈં આપકો યાદ કર લિયા કરૂં, ઈરશાદે બારી હુવા કે કલિમએ લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ પઢ લિયા કરો, મૂસા (અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા અલ્લાહ યે તો સારી મખ્લૂક કેહતી હૈ મુઝે તો કોઈ મખ્સૂસ કલિમહ અતા કરેં, અલ્લાહ ફરમાતે હૈં કે મૂસા! સાતોં જમીન ઔર સાતોં આસમાન એક પલડેમેં રખ દિયે જાએં ઔર એક પલડેમેં યે કલિમહ રખ્ખા જાવે તો યે કલિમહવાલા પલડા ઝુક જાવેગા. યાની જમીન ઔર આસમાનોંમેં જો ખઝાને હૈં ઉસકે મુકાબલેમેં યે કલિમહ કીમતી હૈ, ચૂંકે દુનિયામેં જો કુછ હૈ યે તો મચ્છરકે પરકી ભી હૈસિયત નહીં રખતા.

મેરે દોસ્તો! ઈસ કલિમેમેં તો દુનિયા ઔર આખિરતકી કામિયાબી છુપી હુઈ હૈ, દુનિયામેં ચૈન ઔર સુકૂન, અમન ઔર અમાન, ઈઝ્ઝત ઔર બરકત, મુહબ્બત ઔર નુસરત ઔર આખિરતમેં જન્નત, કબ્રકી રાહત, મૈદાને મેહશરમેં સુર્ખરૂઈ, અલ્લાહકી રઝા, અલ્લાહકી મઈય્યત ઔર સરબુલંદી સબ છુપા હુવા હૈ, લેકિન સિર્ફ કલિમહકે અલ્ફાઝકે અંદર નહીં બલ્કે કલિમહકી હકીકતકે અંદર છુપા હુવા હૈ.

કલિમહકી હકીકત

કલિમહકી હકીકત યેં હૈ કે ઈસ કલિમેકે દો જુઝ હૈં : એક લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ, ઉસમેં ગોયા પૈગામ હૈ કે ઝિંદગી સિર્ફ અલ્લાહ હી બનાતે હૈં, લિહાઝા સારી મખ્લૂકસે એ'તિમાદ હટાકર સિર્ફ અલ્લાહ પર એ'તિમાદ કરો. ઔર દૂસરા જુઝ મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ હૈ. યે ગોયા પ્રોગ્રામ હૈ કે મુહમ્મદ ﷺ કલિમેકે જો તકાઝે બતાવેં ઉનકો પૂરા કરો. અગર સિર્ફ કલિમહ પઢના હોતા તો મક્કાવાલે ક્યૂં લડતે? ફૌરન પઢ લેતે, લેકિન વો જાનતે થે કલિમહ પઢનેકે બાદ ઉસકા તકાઝા પૂરા કરના પડેગા, ઔર તકાઝા અલ્લાહકે નબીને

ક્યા બતાયા કે મનમાની ઝિંદગી છોડો ઔર રબ ચાહી ઝિંદગી ઈખ્તિયાર કરો, યેહી ઉનકે લિયે બડા મુજાહિદા થા, ઔર અલ્લાહ ઝિંદગી ઉસીકી બનાતે હૈં જો મનમાની છોડકર રબ ચાહી ઝિંદગી ઈખ્તિયાર કરે. સહાબાને મન માની ઝિંદગી છોડી ઔર ઉસકી વજહસે મુસીબતોંકે બડે બડે પહાડ આએ, ઔરતેં બેવા હુઈ, ઔર બચ્ચે યતીમ હુએ, ખેતિયાં ઉજડ ગઈ, લેકિન ફિર ખુદાકી મદદ આઈ ઔર અલ્લાહને વો દિયા કે પૂરી ઝિંદગી કમાતે તો ઈતના ન મિલતા ઔર આખિરતમેં જન્નત મિલી, ખુદાકી રઝાકા પરવાના મિલા ઔર ક્યા ચાહિયે?

ઔર જિન લોગોંને ઈસ કલિમેકો કુબૂલ ન કિયા વો હમેશાકે લિયે જહન્નમકે હવાલે હો ગયે, આજ મુસલમાન કલિમાવાલા હોકર પસ્ત ઔર ઝલીલ ક્યૂં હૈ? વજહ યે હૈ કે કલિમેકી હકીકત ઉસકે પાસ નહીં હૈ, સિર્ફ અલ્ફાઝ રેહ ગયે હૈં જૈસેકે હદીસમેં આયા હૈ કે **સયઅ્તી અલન્નાસિ ઝમાનુન્ લા યબ્કા મિનલ્ ઈસ્લામિ ઈલ્લસ્મુહૂ વલા મિનલ્ કુર્આનિ ઈલ્લા રસ્મુહૂ** કે ઈન્સાનિયત પર એક ઝમાના આએગા કે ઈસ્લામકા સિર્ફ નામ રહેગા ઔર કુરઆનકે સિર્ફ નુકૂશ બાકી રહેંગે. યાની મુસલમાન અપનેકો મુસલમાન કહેગા મગર કલિમેકે તકાઝે પૂરે નહીં કરેગા, કલિમેકે તકાઝે બહોતસે હૈં : નમાઝ, રોઝા, ઝકાત, હજ, ઈસ્લામી મુઆશરા, હુસ્ને અખ્લાક, હુસ્ને મઆમલાત. આજ આપકો બસ્તિયોંકી બસ્તિયાં મિલેંગી જો ઈન સબ ચીઝોંસે બિલકુલ ગાફિલ હૈં, આપ શકલો સૂરતસે પહેચાન નહીં સકતે કે મુસલમાન હૈ યા ગૈર હૈ.

સબસેં પેહલા તકાઝા કલિમહકા યે હૈ કે મખ્લૂકસે બિલકુલ એ'તિમાદ ઉઠ જાવે ઔર ઉસ એ'તિમાદકો મખ્લૂકસે ઉઠાનેકે લિયે મખ્લૂકસે ન હોનેકી દઅવત દેની પડેગી, જિતના મખ્લૂકસે ન હોનેકો બોલા જાવેગા ઉતના હી ઉસસે હોનેકા યકીન નિકલતા જાવેગા, ઔર અલ્લાહ હીસે હોનેકા યકીન બનાનેકે લિયે ઉસકી દઅવત દેની પડેગી, જિસ કદર દઅવત દી જાવેગી ઉસી એ'તિબારસે યકીન

બનતા જાવેગા. ઔર એક ઈસ બાતકી દઅવત દેની પડેગી કે અલ્લાહ ઝિંદગી ઉસકી બનાતે હૈં કે જો ઈમાનકે તકાઝે પૂરે કરે, ઔર જો ઈમાનકે તકાઝે પૂરે ન કરે ઉસકે લિયે કોઈ વા'દા નહીં હૈ.

ઈસ બાતકો સમઝનેકે લિયે એક હિકાયત સુન લો કે એક જંગલ થા, ઉસમેં તોતે (પોપટ) બહોત થે, શિકારી ઉનકા શિકાર કરતે થે, તોતોંને એક દિન મજલિસે મશ્વરા કાઈમ કી કે ઉન શિકારિયોંસે બચનેકે લિયે કોઈ તરકીબ કરની ચાહિયે, એક બુઢ્ઢે તોતેને કહા કે મૈં એક ઐસા કલિમહ જાનતા હૂં કે અગર તુમ લોગ ઉસકો અપના લો તો હમેશાકે લિયે ઉનસે મહેફૂઝ રહો, સબ તોતે બહોત ખૂશ હુએ, ઔર કહા કે કલિમહ ક્યા હૈ? જલ્દીસે વો કલિમહ બતાઓ. ઉસ બુઢ્ઢે તોતેને કહા કે કલિમહ યે હૈં, કહો કે "શિકારી આએગા, દાના ડાલેગા, જાલ બિછાએગા, હમ દેખેંગે ભી નહીં ઔર ઉડ જાવેંગે." ઉન તોતોંને ઉસકો રટના શુરૂ કિયા ઔર યાદ કર લિયા, ઔર જબ શિકારી આએ તો ઉન તોતોંને પઢના શુરૂ કર દિયા, અબ શિકારી બહોત ઘભરાએ કે ક્યા હોગા? આજ હમેં કોઈ શિકાર મિલેગા નહીં, એક શિકારીને કહા કે યે તો ઝબાની જમા ખર્ચ હૈ, અપના કામ શુરૂ કરો, ચુનાંચે ઉન લોગોંને દાના ડાલા, જાલ બિછાઈ, અબ તોતોંને જબ દાના દેખા, ભૂકે તો થે હી પૂરી રાતસે, એક એક કરકે આ ગયે જાલ પર ઔર કલિમહ ભી ઉનકા ચાલૂ હૈ, શિકારિયોંને ઉનકો પકડા ઔર લેકર ચલે, ફિર ભી ઉન તોતોંકા કલિમહ ચાલૂ હૈ. "શિકારી આએગા, દાના ડાલેગા, જાલ બિછાએગા, હમ દેખેંગે ભી નહીં ઔર ઉડ જાવેંગે." તો જૈસે યહાં કલિમેને ઉનકો નજાત નહીં દી, વજહ ઉસકી યે થી કે કલિમેકે તકાઝે પર અમલ નહીં કિયા, અગર અમલ કરતે તો મહેફૂઝ રેહતે, ઈસ તરહ આજ મુસલમાનકા હાલ હૈ, કે ઉન તોતોંકી તરહ સિર્ફ ઝબાની જમા ખર્ચ હૈ, તકાઝોંકો પૂરા નહીં કરતે, તો દઅવતકી મહેનતકે ઝરીએ કલિમેકી હકીકત પૈદા કરનેકી કોશિશ કી જાતી હૈ, જિસ જગહ દઅવતકા કામ નહીં હૈ વહાંકા માહોલ બહોત ખરાબ હૈ, બડી બડી બસ્તિયાં હૈં, લેકિન એક ભી સહીહ

આલિમ નહીં હૈ, ન મદ્રસા હૈ, ન મસ્જિદોંમેં નમાઝી, વજહ યે હૈ કે વો સિરેસે કલિમહ હીસે બદઝન હૈં. જયપુરમેં એક મરતબા એક ડાક્ટર સાહબકી મુલાકાતકે લિયે જાના હુવા તો ઉનહોંને સાફ લફઝોંમેં કેહ દિયા કે આપ લોગ તો સિર્ફ કલિમહ નમાઝકી કેહતે હો, કલિમહ નમાઝસે (નઊઝુબિલ્લાહ) ક્યા હોતા હૈ? તો યે સબ ઈસ લિયે હૈ કે વો કલિમહ નમાઝકી હકીકતસે વાકિફ નહીં હૈ. તો ઐસે ઈરતિદાદે ઝહનીવાલે દુનિયામેં કિતને હોંગે કોઈ અંદાઝા નહીં હૈ, તો ઉન પર કૌન મહેનત કરેગા, કૌન ઉનકી બદગુમાની દૂર કરેગા? કે ભાઈ કલિમહ નમાઝસે તો કુછ ન હોગા, લેકિન કલિમહ નમાઝકે પીછે વો ઝાત છુપી હુઈ હૈ જો તુઝે અદમસે વુજૂદમેં લાઈ, ઉસને કહા કે મૈં ઈમાનવાલેકે સાથ હૂં (**ઈન્નલ્લાહ મઅલ્ મુઅ્મિનીન**) ઔર વો ઝાત ઝિંદગી બનાનેકા વા'દા કરતી હૈ મૈં ઝિંદા કરતા હૂં, મૈં મૌત દેતા હૂં, મૈં બીમારી દેતા હૂં, મૈં સિહ્હત દેતા હૂં, મૈં ઈઝ્ઝત દેતા હૂં ઔર મૈં ઝિલ્લત દેતા હૂં, મેરે ઈરાદેકે બગૈર મખ્લૂક કુછ નહીં કર સકતી, આજ બેઈમાન લોગ કલિમહગો લોગોંકી મઝાક કરતે હૈં ઔર કેહતે હૈં કે કહાં હૈ તુમહારા ખુદા? ઉનકો ક્યા પતા કે ઉનકે પાસ તો કલિમહકી શકલ ઔર સૂરત હી હૈ હકીકતસે ખાલી હૈ.

અલ્લામા રૂમી (રહ.) ને એક હિકાયત લિખ્ખી હૈ કે એક દીવાર પર શેરકી શકલ ઈસ તરહ બની હુઈ થી કે શેરકે મુંહમેં લગામ હૈ ઔર ઈન્સાન ઉસ પર સવાર હૈ ઔર શેરકી ઝબાન મારે ખૌફકે બાહિર નિકલી હુઈ હૈ, કિસીને શેરસે કહા કે દેખા ઈન્સાન કિતના તાકતવર હૈ, શેરકો ઝેર (તાબે) કર રખ્ખા હૈ, તો શેર હંસા ઔર બોલા :

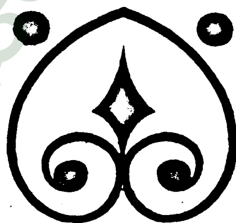
બખન્દીદ વ ગુફ્ત આં ન શકલ મન અસ્ત
વ લેકિન કલમ દર કફે દુશ્મન અસ્ત

શેરને હંસકર કહા કે હકીકતમેં યે મેરી શકલ નહીં હૈ લેકિન કલમ ચૂંકે દુશ્મનકે હાથમેં થી ઈસ લિયે જિસ તરહ ચાહા બના દિયા. ઐસે હી હમને ઈસ્લામકી તસ્વીરકો બિગાડકર ઉન બેઈમાનોંકે સામને પેશ કી હૈ, ઈસ લિયે વો હંસતે હૈં,

અગર ઈસ્લામકી અસલી તસ્વીર પેશ કરેં તો વો સબ ઈસ્લામ કુબૂલ કર લેં ઔર ઈસ્લામકી અસલી તાકતકા ઉનકો પતા ચલ જાવે.

એક અલ્લાહવાલે જા રહે થે, રાસ્તેમેં કીચડ થા, પૈર ઉસમેં પડા જિસસે છીંટે ઉડે ઔર એક ઔરતકે કપડે ખરાબ હુએ, ઉસકે ખાવિંદને ઉન બુઝુર્ગકો એક થપ્પડ માર દિયા ઔર થોડી દૂર ચલકર ગિરા ઔર મર ગયા, ઔરતને શોર મચાયા, લોગ જમા હો ગયે, લોગોંને અલ્લાહ વાલેસે પૂછા કે આપને ઉસકો ક્યા કર દિયા? બુઝુર્ગને ફરમાયા કે મૈંને કુછ નહીં કિયા, યે તો યારોં યારોંકી બાત થી, ઉસકે યારને મુઝે, તો મેરે યારને યાની અલ્લાહને ઉસકો મારા, યે થી ઈમાનકી હકીકત "ઈન્નલ્લાહ યુદાફિઉ અનિલ્લઝીન આમનૂ" કે અલ્લાહ ઈમાન વાલોંકી તરફસે મુદાફિઅત ફરમાતે હૈં.

ખૂદીકો કર બુલંદ ઈતના કે હર તકદીરસે પેહલે
ખુદા બંદેસે ખૂદ પૂછે બતા તેરી રઝા ક્યા હૈ
વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી (રહ.) કે ઈરશાદાત

બગૈર દઅવતકે દીનદાર નહીં બન સકતે : બસ શિકાયત ઈસકી હૈ કે જો લોગ દીનદાર ઔર નમાઝી હૈં જિસ તરહ વો નમાઝકો જરૂરી સમઝતે હૈં ક્યા ઈસી દરજેમેં તબ્લીગકો ભી જરૂરી સમઝતે હૈં? હરગિઝ નહીં, અગર કભી નમાઝ કઝા હો જાએ તો ઉસ પર નદામત હોતી હૈ મગર તબ્લીગ છોડને પર ઝરા ભી નદામત નહીં હોતી, રાઝ વોહી હૈ કે ઝોહરકી નમાઝ તો અપને ઝિમ્મે ફર્ઝ સમઝતે હૈં ઔર તબ્લીગકો ફર્ઝ નહીં સમઝતે, ઈસકો ઝાઈદ કામ સમઝ રખ્ખા હૈ, યે તો ઐસા હુવા જૈસે એક આદમી સિર્ફ ચાર નમાઝેં પઢ્હે, ઈશાકી નમાઝ ન પઢ્હે તો યે કોઈ નમાઝી હૈ? ઉસકો કોઈ ભી નમાઝી ન સમઝેગા, ફિર આપ તબ્લીગકો છોડ કરકે અપનેકો દીનદાર ક્યૂં સમઝતે હૈં? ખૂબ સમઝ લીજિયે કે ઉસકે બગૈર આપ દીનદાર નહીં હો સકતે.

(દઅવત વ તબ્લીગકે ઉસૂલ વ અહકામ : સ. ૫૨)

ફરાગતકે બાદ દઅવત વ તબ્લીગમેં મશ્ગૂલ હોના ચાહિયે : અસલ કામ દઅવત ઈલલ્લાહકા હૈ ઔર ઉસકો મહેફૂઝ ઔર કાઈમ રખનેકે લિયે મદારિસકી જરૂરત હૈ, અબ યે ચાહિયે કે જબ મદારિસસે જરૂરી ઈલ્મ હાસિલ કર લેં તો દઅવત ઈલલ્લાહ ભી કિયા કરેં, જિસકા આસાન ઝરીઆ વઅઝ હૈ ઔર પઢ્હના પઢ્હાના ઉસકા મુકદમા હૈ, ઈસ લિયે યે શુગલ ભી જરૂર રખ્ખેં, જૈસે નમાઝકે લિયે વુઝૂ ઔર વુઝૂકે લિયે પાની ઔર લોટોંકા જમા કરના જરૂરી હૈ, ઐસે હી તબ્લીગકે લિયે પઢ્હના પઢ્હાના જરૂરી હૈ, મગર કોઈ શખ્સ વુઝૂ ઔર લોટોં હીકે એહતિમામમેં રહે વો પાની હી ભરા કરે ઔર નમાઝકા વક્ત ગુઝર જાએ તો ક્યા યે શખ્સ કાબિલે તા'રીફ હૈ? પસ ઈસી તરહ પઢ્હના

પઝહાના ભી દઅવત ઈલલ્લાહકે સર્ફ મુકદ્દમાત હૈં, મગર ઉન મુકદ્દમાતમેં ઐસી મશગૂલી હુઈ કે અસલ કામકો ભી ભૂલ ગયે, અફસોસ જો લોગ ઉસકે અહલ થે વો લોગ ભી ઉસકો ભૂલે હુએ હૈં ઔર મુકદ્દમાત ઔર વસાઈલ હીમેં મશગૂલ હૈં, અસલ મકસૂદમેં વક્ત સર્ફ નહીં કરતે. (દઅવત વ તબ્લીગકે ઉસૂલ વ અહકામ સ. : ૩૧૦) ઔર ફરમાયા અસલ કામ તો યેહી હૈ.

(દઅવત વ તબ્લીગકે ઉસૂલ વ અહકામ સ. : ૩૩૭)

કામિયાબી તો કામસે હોગી ન કે હુસ્ને કલામસે હોગી
ઝિક્રકે ઈલ્તિઝામસે હોગી ફિક્રકે એહતિમામસે હોગી

(ખ્વાજા અઝીઝુલ હસન મજઝૂબ રહ.)

દઅવત વ તબ્લીગ અકાબિર (રહ.) કી નઝરમેં

● શેખુલ હદીસ મૌલાના ઝકરિયા સાહબ (રહ.) લિખતે હૈં : મેરે નઝદીક યે તેહરીક મૌજૂદા હાલાતકે લિહાઝસે નિહાયત હી મુફીદ ઔર બેઈન્તિહા સમરાતકા મૂજિબ હૈ.

હઝરત મૌલાના કારી મુહમ્મદ તૈયબ સાહબ (રહ.) મોહતમિમ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ ઔર ખલીફએ હઝરત થાનવી (રહ.) : અગર આપ ગૌર કરેં તો માલૂમ હોગા કે તબ્લીગ ઈસ્લાહકે ઉન ચારોં તરીકોંકા એક મજમૂઅએ મુરક્કબ હૈ, તો યે તબ્લીગી જમાઅત એક "મા'જૂને મુરક્કબ" હૈ, ગોયા યે નુસ્ખા અમરત કા બન ગયા જિસમેં ઈસ્લાહે નફસકે યે ચારોં તરીકે જમા હો ગયે હૈં, અલગર્ઝ ઉસમેં મહેનત કરનેસે બહોત હી બડા ફાઈદા હોગા.

(ઈસ્લાહે નફસ ઔર તબ્લીગી જમાઅત : સ. ૨૧)

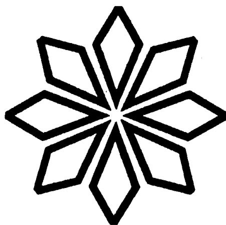
● હઝરત મૌલાના અબુલ હસન અલી નદવી (રહ.) લિખતે હૈં : યે એક હકીકત હૈ જિસકો બિલા કિસી તૌરિયા વ તમલ્લુકકે કહા જાતા હૈ કે ઈસ

વક્ત આલમે ઈસ્લામકી વસીઅ તરીન, કવી તરીન ઔર મુફીદ તરીન દઅવત તબ્લીગી જમાઅતકી દઅવત હૈ.

(મુન્તખબ અહાદીસ : સ. ૫, મલ્ફૂઝાત મૌલાના ઈલ્યાસ સાહબ રહ.)

● અસ્બાબકી કમી પર નઝર ડાલકર માયૂસ હો જાના ઈસ બાતકી નિશાની હૈ કે તુમ અસ્બાબ પરસ્ત હો ઔર અલ્લાહકે વા'દોં ઔર ઉસકી ગૈબી તાકતોં પર તુમહારા યકીન બહોત કમ હૈ. (મલ્ફૂઝાત મૌલાના ઈલ્યાસ સાહબ રહ.)

● હઝરત જી મૌલાના યૂસુફ સાહબ (રહ.) ફરમાતે હૈં : જો ઈન્સાન ખાલિકે કાઈનાત ઔર અસલે કાઈનાત યાની હુઝૂર ﷺ કો જાને ઔર માને બગૈર કાઈનાતકી ચીઝોંમેં ઘુસતે હૈં ઉનકી હૈસિયત ચોરોં ઔર ડાકૂઓંકી હૈ, ઉનકો માલ ઔર દૌલત તો મિલ સકતે હૈં, મગર સુકૂન ઔર મહેબૂબિયત હરગિઝ હરગિઝ નહીં મિલ સકતી.

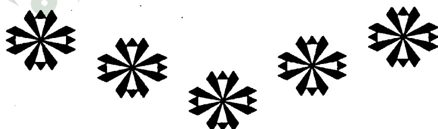
બલ્લિગૂ અન્ની વલૌ આયહ. (અલ હદીસ)

તોહફએ દઅવત વ તબ્લીગ

(હિસ્સા દોમ)

تحفۂ دعوت و تبلیغ

(حصّہ دوم)

એ'તિમાદ હી દીનકે વુજૂદકા ઝરીઆ હૈ

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ, ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિંનશ્શૈતા નિર્રજીમ, બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ : ઈન્નદીન ઈન્દલ્લાહિલ્ ઈસ્લામ. (સૂરએ આલે ઈમરાન આયત-૧૯)

તર્જુમા : બેશક દીનકી હકીકત અલ્લાહ તઆલાકે નઝદીક ફરમાંબરદારી હૈ. (તર્જુમા શેખુલ હિંદ)

દુનિયાકા હર ઈન્સાન અપનેકો અકલમંદ સમઝતા હૈ ચાહે હકીકતમેં અકલમંદ ન હો. અગર ઉસકો કોઈ બેવકૂફ કેહ દે તો ઉસકે તેવર બદલ જાવેંગે એક મુકદ્દમા તો યે હો ગયા.

ઔર દીનકી બાતકો વો અપની અકલકી તરાઝૂમેં તોલને લગતા હૈ યે દૂસરા મુકદ્દમા હુવા, ઔર દીનકી ઈબ્તિદા વહાંસે હોતી હૈ જહાં ઈન્સાનકી અકલકી પરવાઝ ખતમ હોતી હૈ યે તીસરા મુકદ્દમા હુવા, અબ નતીજા યે હોતા હૈ કે દીનકી બાત ઉસકે ગલેસે નીચે નહીં ઉતરતી ઈસ લિયે વો ઈન્કાર કર દેતા હૈ, અબ દીનકી બાતકો તસ્લીમ કરનેકે લિયે સિર્ફ એક બાત રેહ જાતી હૈ ઔર વો હૈ એ'તિમાદ અલલ કાઈલ યાની દીનકી બાત કેહનેવાલે પર એ'તિમાદ. આખિર નબિયોંકી બાતકા ઉમ્મતોંને ઈન્કાર ક્યૂં કિયા? સિર્ફ ઈસ લિયે કે નબિયોંકી બાત ઉનકી સમઝસે બાલાતર (ઊંચી) હોતી થી. હુઝૂર ﷺ ને જબ સફા પહાડી પર ચળ્હકર **યા સબાહા** આવાઝ લગાઈ તો સારી બિરાદરી જમા હો ગઈ, તો સબસે અવ્વલ જો આપ ﷺ ને દઅવત દી વો ક્યા થી? વો દઅવત અપને ઉપર એ'તિમાદકી દઅવત થી કે આપ લોગોંકો મેરી સચ્ચાઈ ઔર ઈમાનદારી પર એ'તિમાદ હૈ કે નહીં? ઔર આપને એક મિસાલ દેકર બાત સમઝાઈ કે અગર મૈં

યે કહ્યું કે ઈસ પહાડીકી દૂસરી તરફ એક લશ્કર હૈ જો અભી અભી હમ્લા કરનેવાલા હૈ તો ક્યા તુમ લોગ મેરી બાત માનોગે? સબને યક ઝબાન હોકર કહા કે જરૂર માનેંગે ઈસ લિયે કે આપ સાદિક (સચ્ચે) ભી હૈં ઔર અમીન ભી હૈં, ફિર આપને અસલ બાત ઈરશાદ ફરમાઈ કે અગર મુઝે ઈસ કદર સચ્ચા ઔર અમાનતદાર સમઝતે હો તો મૈં એક બાત કેહતા હૂં ઉસકો તસ્લીમ કરો, ઔર વો યે હૈ કે "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુ રંસૂલુલ્લાહ" કે ઝિંદગી ઔર મૌતકા માલિક, નફા ઔર નુકસાનકા માલિક, ઈઝ્ઝત ઔર ઝિલ્લતકા માલિક, ફક્ર ઔર તવંગરીકા માલિક, જમીન ઔર આસમાનકા માલિક, બહરો બરકા (દરિયા ઔર ખુશ્કીકા) માલિક, હર કાલે ઔર સફેદકા માલિક, હર શજર ઔર હજર (દરખ્ત ઔર પત્થર) કા માલિક, હર ખૈરો શરકા માલિક સિર્ફ એક અલ્લાહ વહદહૂ લા શરીક લહૂ હૈ ઔર મૈં ઉસકા રસૂલ ઔર પૈગંબર હૂં.

ઔર ઈસી બાતકે તસ્લીમ કરનેમેં તુમહારી દુનિયા ઔર આખિરતકી ફલાહ ઔર કામિયાબી છુપી હુઈ હૈ. અબ ઉન લોગોંને ઈસ બાતકો અપની અકલકી તરાઝૂમેં તોલા તો ઈન્કાર કર બૈઠે, ઔર જિન ખૂશ કિસ્મત ઈન્સાનોંને આપકી બાત પર એ'તિમાદ કિયા ઉનહોંને લબ્બૈક કેહકર કબૂલ કર લિયા. જબ મેઅરાજકા વાકિઆ પેશ આયા ઔર જબ આપ ﷺ ને લોગોંકે સામને બયાન ફરમાયા કે મૈં આન કી આનમેં મક્કાસે બૈતુલ મુકદ્દસ ઔર વહાંસે સાતોં આસમાનોં ઔર જન્નત ઔર દોઝખકી સૈર કરકે આયા તો લોગ દૌડે હુએ અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કે પાસ પહોંચે કે આજ તો મુહમ્મદ ﷺ ને ઐસી બાત કહી હૈ કે અબૂબક્ર (રદિ.) કી અકલ ભી તસ્લીમ નહીં કર સકતી ઔર જાકર સારી દાસ્તાન સુનાઈ ઔર કહા કે અબ આપકી ક્યા રાય હૈ તુમહારે દોસ્તકે મુતઅલ્લિક? અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને સવાલ કિયા કે ક્યા યે બાત ખૂદ આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાઈ હૈ? લોગોંને કહા કે બિલકુલ આપ ﷺ ને હી કહી હૈ, તો અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને ફરમાયા કે ફિર તુમ ગવાહ રહો મૈં ઈસ બાતકી દિલસે તસ્દીક કરતા હૂં ઈસ લિયે કે મેરા મસ્અલા એ'તિમાદકા હૈ. મૈં તો આપકો નબી તસ્લીમ કર ચુકા હૂં.

અબ આપ ﷺ જો ભી ફરમાએં મૈં તસ્લીમ કરતા ચલા જાઉંગા, ઔર મૈં તો ઈસ્સે ભી બઢકર આસમાની ખબરોંકી તસ્દીક કરતા રેહતા હૂં. ઈસી રોઝસે આપકા લકબ સિદ્દીક હો ગયા. (સીરતુલ મુસ્તફા : જિ. ૨/ સ. ૩૧૨)

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો હુકમ મિલતા હૈ કે અપની બીવી ઔર બચ્ચે ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કો એક વાદી (જંગલ) મેં છોડ દો જો લક વ દક (ચટયલ) મૈદાન હૈ. આપને બગૈર ચૂં ચિરાકે હુકમકો પૂરા કર દિયા. બીવીકો ભી ન બતાયા કે ઈતના બડા સફર કિસ ગર્ઝસે કર રહે હૈં, ન બીવીને દરિયાફત કિયા, હાં જબ ઉનકો વહાં રખકર વાપસ હુએ તો બીવીને દરિયાફત કિયા કે મિયાં ગૈર આબાદ જગહમેં છોડકર ક્યૂં જાતે હો? લેકિન હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને કોઈ જવાબ ન દિયા તો ફિર દરિયાફત કિયા કે ક્યા અલ્લાહ તઆલાકે હુકમસે ઐસા કર રહે હો? તો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને સર હિલાકર જવાબ દિયા કે હાં! તબ હઝરત હાજરા (રદિ.) ને જવાબ દિયા કે ફિર તો અલ્લાહ તઆલા હમેં ઝાએઅ (બરબાદ) નહીં કરેગા. ઔર ફિર જબ ઈસ્માઈલ (અલૈ.) બારહ તેરહ સાલકે હો ગયે તો ફિર હુકમ આયા કે અપને બેટેકો ઝબહ કરો, ફૌરન હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને અપને બેટે ઈસ્માઈલસે ખ્વાબકા તઝકિરા કિયા ઔર દરિયાફત કિયા કે અબ બતાઓ તુમહારી ક્યા રાય હૈ, ફરમાયા અય મેરે અબ્બા જાન આપકો જો હુકમ મિલા હો પૂરા કીજિયે. ઈન્શા અલ્લાહ મૈં સબ્ર કરને વાલોંમેંસે હો જાઉંગા. મેરે દોસ્તો દેખો અલ્લાહકે હુકમકો ઉન હઝરાતને અકલકે તરાઝૂમેં તોલા નહીં બલ્કે ફૌરન કબૂલ કર લિયા. અલ્લાહ તઆલાકે હુકમકે સામને ચૂં ચિરા કરના યે તો શયતાની અમલ હૈ, અલ્લાહ તઆલાને ઈબ્લીસ લઈનકો હુકમ દિયા કે આદમ (અલૈ.) કો સિજદહ કર, તો અકલકે તરાઝૂમેં ઈસ હુકમકો તોલને લગા ઔર કહા કે મેરી સમઝમેં બાત નહીં આ રહી કે અફઝલકો મફઝૂલકે સામને સિજદહ કરનેકા હુકમ ક્યૂં દિયા જા રહા હૈ, મૈં અફઝલ હૂં ચૂંકે મૈં આગસે પૈદા કિયા ગયા હૂં ઔર આદમ મફઝૂલ હૈં ચૂંકે વો મિટ્ટીસે પૈદા કિયે ગયે હૈં. નતીજા ક્યા હુવા કે હમેશાકે લિયે મરદૂદ ઔર મલઊન બના દિયા ગયા. ઔર ઈસી વજહસે વો આદમ

(અલૈ.) કા ઔર ઔલાદે આદમ (અલૈ.) કા દુશ્મન બન ગયા ઔર અલ્લાહ તઆલાકે સામને હી કેહ દિયા કે આપને મુઝે મરદૂદ બના દિયા હૈ તો મૈં યે હરકત કરૂંગા કે સિરાતે મુસ્તકીમ પર જરૂર બૈઠ જાઉંગા ઔર તેરા કોઈ બંદા ઉસ પર ચલને લગેગા તો મૈં આગેસે પીછેસે દાએંસે ઔર બાએંસે હમ્લે કરૂંગા ઔર ઉનકો રાહે રાસ્તસે ભટકાઉંગા ઔર અકસરકો તૂ નાશુક્રી કરનેવાલા પાએગા. **ફબિમા અગ્વૈતની લઅકઉદન્ન લહુમ્ સિરાતકલ્ મુસ્તકીમ, ષુમ્મ લઆતિયન્નહુમ્ મિમ્ બૈનિ ઐદીહિમ્ વ મિન્ ખલ્ફિહિમ્ વ અન્ ઐમાનિહિમ્ વ અન્ શમાઈલિહિમ્. વલા તજિદુ અક્ષરહુમ્ શાકિરીન.** (સૂરએ અઅ્રાફ આયત : ૧૬)

તો શરીઅત ઔર સુન્નતકી કોઈ ભી બાત જબ સામને આવે બશર્તેકિ કેહનેવાલા કાબિલે એ'તિમાદ હો તો ઉસકે કુબૂલ કરને હીમેં હમારી દુનિયા ઔર આખિરતકી કામિયાબી છુપી હુઈ હૈ, લેકિન આપકો ચાર રૂકાવટોંકા મુકાબલા કરના પડેગા.

સબસે અવ્વલ તો શયતાન લઈનકી રૂકાવટ હૈ જો તફસીલકે સાથ ઉપર આ ગયા, દૂસરી રૂકાવટ નફસકી હૈ જો શયતાનસે ભી બડા દુશ્મન હૈ. શયતાનકો ભી ઉસીને ગુમરાહ કિયા થા.

તીસરી રૂકાવટ માહોલ હૈ, નાફરમાનીકે માહોલમેં ફરમાંબરદારી કરનેમેં નફસ પર બોઝ પડતા હૈ. માહોલકી મિસાલ પાનીકે બહાવકી તરહ હૈ કે જિધર પાની બેહકર જાતા હૈ ઉસમેં ગિરનેવાલે તિન્કે ભી ઉધર હી બેહતે ચલે જાતે હૈં, હાં અગર પત્થરકી ચટાન હૈ તો ખૂદ તો બેહનેસે રહી પાનીકે રૂખકો ભી બદલ દેગી. ઈમાનવાલા તિન્કેકી તરહ બેહનેવાલા નહીં હોતા બેહનેવાલે પાનીકે રૂખકો હી બદલ દેગા.

ચોથી રૂકાવટ હમારી બુરી આદતેં હૈં, બચપનસે જો આદત પડી હુઈ હૈ વો પચપન (૫૫) સાલકી ઉમ્રમેં ભી ચલ રહી હૈ.

બાત લંબી હો ગઈ, ખુલાસએ કલામ યે કે અલ્લાહ તઆલાને જિન આ'માલ પર ઝિંદગી બનાનેકે વા'દે કિયે હૈં ઉન પર એ'તિમાદ કરકે કદમ ઉઠાયા

જાવેગા તો યકીનન વો વા'દે પૂરે હોંગે.

ઈન આ'માલમેંસે એક અમલ દઅવતકા અંમલ હૈ :

(૧) ઈસ પર અલ્લાહ તઆલાને હિદાયતકા વા'દા ફરમાયા હૈ, તમામ અંબિયા (અલૈ.) દઅવતવાલી મહેનત લેકર તશરીફ લાએ, જિનકી કિસ્મતમેં હિદાયત લિખ્ખી હુઈ થી અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો હિદાયત અતા ફરમાઈ ઔર જિનકી કિસ્મતમેં મહેરૂમી લિખ્ખી હુઈ થી ઉનકો અલ્લાહ તઆલાને હલાક કિયા.

હિદાયતકા યકીની ઝરીઆ દઅવતકા કામ હૈ. વલ્લઝીન જાહદૂ ફીના આખિર તક.

(૨) દૂસરી ચીઝ ઉસમેં અલ્લાહ તઆલાને બાતિલકા તોડ રખ્ખા હૈ, હર ઝમાનેમેં બાતિલ દઅવત હીસે ટૂટા હૈ, આજ હમારે અંદર દઅવતકી મહેનત કમા હક્કહૂ નહીં હૈ તો હમારે અંદરકા બાતિલ ભી નહીં ટૂટતા ઔર મહેનતકા હક યે હૈ કે કમસે કમ ઈતની કુરબાની દેં જિતની દુનિયાકે તકાઝોંકે લિયે કુરબાની દેતે હૈં ઔર દુનિયાકે લિયે કિતની કુરબાની દેતે હૈં સબકો મા'લૂમ હૈ.

સહાબાકી કુરબાનીકો નમૂના બનાએં :-

(૩) તીસરા વા'દા દઅવત પર હમારે તમામ ઈન્ફિરાદી ઔર ઈજતિમાઈ મસાઈલકા હલ હૈ, ક્યૂંકે મસાઈલકા હલ ખુદાકી મદદ પર મૌકૂફ હૈ. બગૈર ખુદાકી મદદકે કોઈ મસ્અલા હલ ન હોગા, ઔર ખુદાકી મદદકા યકીની ઔર શરતિયા સબબ દઅવત હૈ, ઈન્ તન્સુરુલ્લાહ યન્સુર્કુમ્ વ યુષબ્બિત્ અક્દામકુમ. (સૂરએ મુહમ્મદ આયત : ૭,) મલ્ફૂઝાત મૌલાના ઈલ્યાસ રહ. સ. : ૧૨૬)

હઝરત મૌલાના ઈલ્યાસ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે અગર તુમ અલ્લાહકે દીનકી મદદ કરો તો હલાક કરનેવાલી ચીઝેં તુમહારે લિયે ઝિંદગી ઔર રાહતકા સામાન બન જાએં. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને જી જાનસે દીનકી મદદ કી તો અલ્લાહ તઆલાને આગકો ઉનકે લિયે ગુલઝાર બના દિયા.

(મલ્ફૂઝાત મૌ. ઈલ્યાસ રહ. સ. ૧૨૬)

(૪) ચૌથા વા'દા જહન્નમસે નજાત ઔર દુખૂલે જન્નતકા હૈ યા

અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ હલ્ અદુલ્લુકુમ્ અલા તિજારતિન્ તુન્જીકુમ્ મિન્ અઝાબિન્ અલીમ. (સૂરએ સફ, આયત : ૧૦) તર્જુમા : કે ઈમાનવાલો ક્યા મૈં તુમ્હેં ઐસી તિજારત ન બતાઉં જો તુમકો દર્દનાક અઝાબસે બચાવે.

ઈમામ બુખારી (રહ.) ને "બાબુલ મશ્યિ ઈલલ્ જુમ્અતિ." મેં એક રિવાયત ઝિક્ર ફરમાઈ હૈ "મનિગ્બર્રત્ કદમાહુ ફી સબીલિલ્લાહિ હર્રમહુલ્લાહુ અલન્નાર." જિસ શખ્સકે દોનોં કદમ અલ્લાહકે રાસ્તેમેં ગુબાર આલૂદ હો ગયે હોં અલ્લાહ તઆલા જહન્નમકી આગકો ઉસ પર હરામ ફરમા દેતે હૈં, હઝરત શેખ ફરમાતે હૈં કે જબ ઈમામ બુખારી જુમ્આકી તરફ ચલને વાલેકે લિયે ઈસ હદીસસે ઈસ્તિદલાલ કરકે જહન્નમકો હરામ હોનેકો સાબિત ફરમાતે હૈં તો એ'લાએ કલિમતુલ્લાહકે લિયે ઈસ હદીસસે ઈસ્તિદલાલ કરનેમેં ક્યા ઈશ્કાલ હૈ.

(જમાઅતે તબ્લીગ પર એ'તિરાઝાતકે જવાબાત હઝરત શેખ)

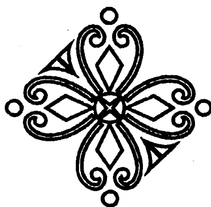
એક હદીસમેં હૈ કે અલ્લાહકે રાસ્તેકા એક દિન અપને ઘરકી પૂરી ઉમ્રસે ઝિયાદા કીમતી હૈ. (મુન્તખબ અહાદીસ, ફઝાઈલે દઅવત) તો દઅવત પર હિદાયત, બાતિલકા તોડ, જહન્નમસે હિફાઝત ઔર તમામ મસાઈલકા હલ કા વા'દા હૈ, અલ્લાહ ઔર રસૂલ ﷺ કી તરફસે ચાહે હમારી સમઝમેં આવે યા ન આવે સિર્ફ એ'તિમાદકી બુન્યાદ પર અગર કદમ ઉઠાયા ગયા તો પૂરે હોકર રહેંગે, જૈસે હુઝૂર ﷺ ને ખંદક કી ચટાન તોડતે વક્ત સહાબાસે ફરમાયા થા કે મુઝે ઉસકી રોશનીમેં શામ, ફારિસ ઔર રૂમકી કુન્જિયાં દી ગઈ ઔર જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને ખબર દી કે યે સબ મુલ્ક ફતહ હોંગે. (સીરતે મુસ્તફા : ૨/૩૧૩) અલ્લાહ તઆલાને અપની કુદરતસે યે કરકે દિખાયા, સુલહે હુદૈબિયાકે વક્ત અલ્લાહકે રસૂલ ﷺ ને બહુકમે ખુદા મુશરિકીનકી તમામ શરતોંકો માનકર જબ સુલહ કી તો સહાબાકો યે બાત સમઝમેં નહીં આ રહી થી, એહરામ ખોલનેકે લિયે તૈયાર ન થે, આપ ﷺ નારાઝ હોકર જબ ઉમ્મે સલમા (રદિ.) કે ખૈમેમેં દાખિલ હુએ તો આપકા ચેહરએ મુબારક અફસુરદા (ગમગીન) થા, હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ને વજહ દરિયાફત

કી તો આપ ﷺ ને ફરમાયા કે મૈંને સહાબાકો એહરામ ખોલનેકે લિયે હુકમ દિયા લેકિન કોઈ તૈયાર નહીં, ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ને ફરમાયા કે સહાબાકો વાપસીકા ઈસ કદર સદમા હૈ કે વો આપકી બાત સમઝ નહીં રહે હૈં, આપ ઉનકે સામને એહરામ ઉતાર દીજિયે ઔર હલક કરવાઈયે તબ વો સમઝેંગે, ચુનાંચે આપ ﷺ ને ઐસા હી કિયા, ફિર તો ક્યા થા સબને કુરબાની કરકે સર મુંડવાએ, વાપસીમેં સૂરએ ફતહ નાઝિલ હુઈ તો આપ ﷺ ને સહાબા (રદિ.) કો જમા ફરમાકર યે સૂરત સુનાઈ તો કુછ લોગોંને કહા કે **અવ ફત્હુન્ હાઝા** ક્યા યે ફતહ હૈ? આપ ﷺ ને ફરમાયા કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસકે કબ્ઝેમેં મેરી જાન હૈ યે અઝીમુશ્શાન ફતહ હૈ.

(સીરતુલ મુસ્તફા : ૨/૩૬૧)

તો દઅવતકે કામકો અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમકે વા'દોં પર એ'તિમાદકી બુન્યાદ પર કિયા જાવેગા તો જરૂર વા'દે પૂરે હોંગે ચાહે ઝાહિર મુખાલિફ નઝર આતા હો.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગુલ મુબીન

મઅરિફત, ઈતાઅત ઔર દઅવત

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ

ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ, બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ, અન્ઝલ મિનસ્સમાઈ માઅન્ ફસાલત્ ઔદિયતુમ્ બિકદરિહા ફહ્તમલ સ્સૈલુ ઝબદ ર્રાબિયા. વમિમ્મા યૂકિદૂન અલૈહિ ફીન્નારિબ્તિગાઅ હિલ્યતિન્ ઔ મતાઈન્ ઝબદુમ્ મિષ્લુહ. કઝાલિક યઝૂરિબુલ્લાહુલ હક્ક વલ્ બાતિલ. ફઅમ્મઝ્ ઝબદુ ફયઝ્હબુ જુફાઅ. વ અમ્મા મા યન્ફઉ ન્નાસ ફયમ્કુષુ ફીલ્ અર્ઝિ. કઝાલિક યઝ્રિબુલ્લાહુલ્ અમ્ષાલ.

(સૂરએ રઅદ આયત : ૧૭)

મોહતરમ હઝરાત : કુરઆનકી ઈન આયાતમેં અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને એક ઝાબ્તા બયાન ફરમાયા હૈ ઔર ઈસ ઝાબ્તેકો દો મિસાલોંસે વાઝેહ ફરમાયા હૈ તાકે અદનાસે અદના સમઝકા આદમી ઈસકો સમઝ સકે.

એક મિસાલ તો યે દી કે જબ આસમાનસે પાની બરસતા હૈ તો નદી નાલોંમેં ઉનકે ઝર્ફકે મુતાબિક પાની જમા હોકર ચલતા હૈ, ઔર ખસ્સો ખાશાક (તિન્કે-કચરા) ફૂલકર ઉપર આ જાતા હૈ. ઔર ઈસી તરહ દૂસરી મિસાલ હૈ કે સોના ચાંદી જબ આગ પર તપાતે હૈં તો મેલ કુચેલ ઔર ઝાગ ઉપર આ જાતા હૈ, અગર અલ્લાહ તઆલા યે ઝાબ્તા બયાન ફરમાતે હૈં કે ઉપરસે ઝાગ ઔર મેલ કુચેલ દૂર કર દિયા જાતા હૈ ઔર કામકી જો ચીઝ હૈ પાની ઔર સોના ચાંદી ઉસકો બાકી રખ્ખા જાતા હૈ, ઔર યે કોઈ નઈ ચીઝ નહીં હૈ બલ્કે હમારે ઘરોંમેં હમ ભી ઐસા હી કરતે હૈં કે કામ આનેવાલી ચીઝકી તો હિફાઝત કરતે હૈં ઔર બેકાર ચીઝકો ફેંક દેતે હૈં, યે બલ્બ જબ તક રોશની દેગા ઉસકી હિફાઝત કી જાએગી ઔર જબ રોશની દેના ખતમ કર દેગા તો ફેંક દિયા જાવેગા, ઈસી તરહ ઈન્સાનકા હાલ હૈ કે ઉસકો એક અઝીમ મકસદકે તહત પૈદા કિયા ગયા હૈ ઔર

એક ઝિમ્મેદારી દેકર ભેજા હૈ, જબ તક ઝિમ્મેદારી પૂરી કરતા રહેગા ઉસકે બકા કા ઈન્તિઝામ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમાતા રહેગા, ઔર જબ અપની ઝિમ્મેદારી છોડ બૈઠેગા તો અબ યે ઈન્સાન અલ્લાહકી નિગાહમેં એક જાનવર મહઝ યા ઝબદ યાની કોડા ઔર ઝાગકી હૈસિયતમેં આ જાએગા **ઉલાઈક કલ્ અન્આમિ બલ્ હુમ્ અઝલ્લુ વ ઉલાઈક હુમુલ્ ગાફિલૂન,** (સૂરએ અઅરાફ આયત : ૨૯) કે યે તો મિસ્લે ચોપાયોંકે હૈં બલ્કે ઉનસે ભી નીચે યાની ખસ્સો ખાશાક ઔર મેલ કુચેલ અબ ઉનકો જમીન પર રખના બેમા'ના ઔર બેસૂદ હૈ.

હઝરત નૂહ (અલૈ.) ને સાડે નવસો સાલ તક કૌમમેં મહેનત કી લેકિન અસ્સી (૮૦) તેરાસી (૮૩) ઈન્સાનકે અલાવાને નબીકી બાતકો ન માના ઔર અપની ઝિમ્મેદારીકો ન સમઝા તો અલ્લાહ તઆલાસે નૂહ (અલૈ.) ને દરખ્વાસ્ત કી કે આપ ઉનમેંસે કિસીકો જમીન પર ન છોડિયે અગર ઉનકો બાકી છોડોગે તો યે તેરે નેક બંદોંકો ભી ગુમરાહ કરેંગે ઔર ઔલાદ ભી નાફરમાન ઔર ફાજિર જનેંગે, **કાલ નૂહુ ર્રબ્બિ લા તઝર્ અલલ્ અર્ઝિ મિનલ્ કાફિરીન દય્યારા, ઈન્નક ઈન્ તઝર્હુમ્ યુઝિલ્લૂ ઈબાદક વલા યલિદૂ ઈલ્લા ફાજિરન્ કફ્ફારા.** (સૂરએ નૂહ આયત ૨૭) ઔર જબ એક ભી શખ્સ કાર આમદ ન રહેગા તો અલ્લાહ તઆલા કિયામત લાકર સારે હી જહાંકો ફના કર દેંગે.

આજ ઈન્સાનમેં અપની ઝિમ્મેદારીકા એહસાસ ખતમ હો ગયા હૈ ઈસ લિયે ઝિમ્મેદારી પૂરી નહીં કરતા, ઈસી વજહસે આજ ઝલીલ ઔર ખાર બનકર ઝિંદગી ગુઝાર રહા હૈ, એક હદીસમેં અલ્લાહકે નબી ﷺ ઈરશાદ ફરમાતે હૈં **"ઈઝા તબા યઅ્તુમ્ બિલ્ ઈનતિ વ અખઝ્તુમ્ અઝ્નાબલ્ બકરિ વ રઝીતુમ્ બિઝ્ઝર્ઈ વ તરક્તુમુલ્ જિહાદ સલ્લતલ્લાહુ અલૈકુમ્ ઝુલ્લન લા યન્ઝિઉહૂ હત્તા તર્જિઊ ઈલા દીનિકુમ.** (મુન્તખબ અહાદીસ સ. ૬૫૮)
તર્જુમા : જબ સૂદી કારોબાર કરને લગોગે ઔર બેલોંકી દુમોંકો પકડને લગોગે યાની ખેતી બાડીમેં મશ્ગૂલ હો જાઓગે ઔર ઉસ પર હી ઈત્મીનાન કર લોગે

ઔર એ'લાએ કલિમતુલ્લાહકી જદ્દો જહદ છોડ દોગે તો અલ્લાહ તઆલા તુમ પર ઐસી ઝિલ્લત મુસલ્લત કરેગા કે જો ઉસ વક્ત તક દૂર ન હોગી જબ તક તુમ અપને દીનકી તરફ વાપસ ન આ જાઓ જિસમેં એ'લાએ કલિમતુલ્લાહકી કોશિશ ભી દાખિલ હૈ. તમામ અંબિયાએ કિરામ (અલૈ.) કે દુનિયામેં તશરીફ લાનેકી વજહ અપની કૌમમેં અપની ઉમ્મતમેં ઈસી ઝિમ્મેદારીકા એહસાસ પૈદા કરના થા, અબ અપની ઝિમ્મેદારી ક્યા હૈ યે ગૌરસે સુનેં, તીન ઝિમ્મેદારિયાં હૈં. (૧) મઅરિફત (૨) ઈતાઅત (૩) દઅવતે મઅરિફત ઔર ઈતાઅત.

(૧) પેહલી ઝિમ્મેદારી અપને ખાલિક ઔર માલિકકી મઅરિફત હૈ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને કુરઆનમેં ઈરશાદ ફરમાયા હૈ **"વમા ખલક્તુલ્ જિન્ન વલ્ ઈન્સ ઈલ્લા લિયઅ્બુદૂન."** (સૂરએ ઝારિયાત આયત : ૫૬) કે ઈન્સાન ઔર જિન્નાતકો મૈંને સિર્ફ અપની મઅરિફતકે લિયે પૈદા કિયા હૈં. એક હદીસે કુદસીમેં હૈ **"કુન્તુ કન્ઝમ્ મખ્ફિય્યન્ ફઅહ્બબ્તુ અન્ ઉઅ્રફ ફખલક્તુલ્ ખલ્ક."** કે મૈં મખ્ફી ખઝાના થા પસ મૈંને ચાહા કે પહેચાના જાઉં પસ મૈંને મખ્લૂકકો પૈદા કિયા. (ખુત્બાતે ફકીર : ૧૦/૧૬)

મઅરિફતકા મતલબ યે કે અલ્લાહકી ઝાતે આલીકો ઉસકી તમામ સિફાતે કમાલિયાકે સાથ અકમલ દરજેમેં મુત્તસિફ યકીન કરના. મસલન એક સિફત અલ્લાહકી સિફતે તખ્લીક હૈ **"વહુવ ખાલિકુ કુલ્લિ શૈઈન."** કે વો હર ચીઝકા ખાલિક હૈ, અલ્લાહ તઆલા અપને બંદોંકો ઈસ સિફતે તખ્લીકકે સમઝનેકી દઅવત દે રહે હૈં. **"અફલા યન્ઝુરૂન ઈલલ્ ઈબિલિ કૈફ ખુલિકત્ વ ઈલસ્સમાઈ કૈફ રુફિઅત્ વ ઈલલ્ જિબાલિ કૈફ નુસિબત્ વ ઈલલ્ અર્ઝિ કૈફ સુતિહત."** તર્જુમા : ક્યા નહીં દેખતે યે લોગ ઊંટકી તરફ કૈસે પૈદા કિયા ગયા, ઔર આસમાનકી તરફ કૈસે બુલંદ કિયા ગયા, ઔર પહાડોંકી તરફ કૈસે નસબ કિયે ગયે, ઔર જમીનકી તરફ કૈસે બિછાઈ ગઈ. ઔર એક જગહ ફરમાયા **"વ ફી અન્ફુસિકુમ્ અફલા તુબ્સિરૂન."** કે તુમહારી ઝાતકી તરફ

નહીં દેખતે. ઔર એક જગહ ફરમાયા કે **"યખ્લુકુકુમ્ ફી બુતૂનિ ઉમ્મહાતિકુમ્ ખલ્કમ્ મિમ્ બઅ્દિ ખલ્કિન્ ફી ઝુલુમાતિન્ ષલાષ."** (સૂરએ ઝુમર આયત : ૬) **તર્જુમા :** કે અય ઈન્સાન તૂ અપની પૈદાઈશ પર ગૌર કર અપની અપની માંઓંકે પેટોંમેં તુમકો તીન તીન અંધેરિયોંમેં તદરીજન (આહિસ્તા આહિસ્તા) પૈદા કિયા.

એક દફા હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને અલ્લાહકી બારગાહમેં અર્ઝ કિયા કે તૂ મુરદોંકો કૈસે ઝિંદા કરેગા ઝરા મેરા રબ મુઝે દિખા દીજિયે. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે ઈસ સવાલ પર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈરશાદ ફરમાયા કે ક્યા તુમકો ઉસકા યકીન નહીં હૈ? હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને જવાબ દિયા કે યકીન તો હૈ લેકિન ઈત્મીનાને કલ્બકે લિયે દેખના ચાહતા હૂં, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈરશાદ ફરમાયા કે ચાર પરિંદોંકો પકડો ઔર ઉનકો અપનેસે માનૂસ કર લો ફિર ઉનકે ટુકડે કરકે અલગ અલગ પહાડ પર રખ દો ફિર ઉનકો બુલાઓ, વો દૌડતે હુએ આપકે પાસ આવેંગે, ચુનાંચે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને ચાર પરિંદે મુર્ઘ, મોર, કબૂતર ઔર કવ્વાકો ઝબહ કરકે સબકે સર એક પહાડ પર ઔર ધડ એક પહાડ પર ઔર હર એકકો અલગ અલગ આવાઝ દી, ચુનાંચે જિસ જાનવરકો આવાઝ દી પેહલે ઉસકા સર હવામેં મુઅલ્લક હુવા ફિર ઉસકા ધડ આકર ઉસસે લગ ગયા, ફિર પર લગ ગયે ઔર ફિર પૈર લગે ઔર દૌડતા હુવા ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે પાસ આ ગયા **"વ ઈઝ્ કાલ ઈબ્રાહીમુ રબ્બિ અરિની કૈફ તુહ્યિલ્ મૌતા, કાલ અવલમ્ તુઅ્મિન, કાલ બલા વલાકિલ્ લિયત્મઈન્ન કલ્બી, કાલ ફખુઝ્ અર્બઅતમ્ મિનત્તૈરિ ફસુર્હુન્ન ઈલૈક ષુમ્મજ્અલ્ અલા કુલ્લિ જબલિમ્ મિન્હુન્ન જુઝ્અન્ ષુમ્મદ્ ઉહુન્ન યઅ્તીનક સઅ્યા, વઅ્લમ્ અન્નલ્લાહ અઝીઝુન્ હકીમ.**

(સૂરએ બકરહ આયત : ૨૬૦)

તખ્લીકકે મુતઅલ્લિક એક દૂસરા વાકિઆ અલ્લાહ તઆલાને બયાન ફરમાયા **"ઔ કલ્લઝી મર્ર અલા કર્યતિંવ્ વહિય ખાવિયતુન્ અલા ઉરૂશિહા,**

કાલ અન્ના યુહ્‌યી હાઝિહિલ્લાહુ બઅ્‌દ મૌતિહા, ફઅમાતહુલ્લાહુ મિઅત આમિન્‌ સુમ્મ બઅષહ. (સૂરએ બકરહ આયત : ૨૫૯)

ઉઝેર (અલૈ.) એક નબી થે તમામ તૌરેત ઉનકો હિફઝ યાદ થી. એક કાફિર બાદશાહ થા બુખ્તે નસર, ઉસને એક દફા બૈતુલ મકદ્દસ પર હમ્લા કિયા ઔર ઉસકો વૈરાન કિયા ઔર દરમિયાનમેં એક ઔર શહેર થા ઉસકો ભી વૈરાન કિયા ઔર બહોતસે બનૂ ઈસરાઈલકો પકડકર લે ગયા ઉનમેં ઉઝેર (અલૈ.) ભી થે, હઝરત ઉઝેર (અલૈ.) કિસી તરહ કૈદસે છૂટકર વાપસ આ રહે થે કે રાસ્તેમેં ઉસ વૈરાન શહેર પર ગુઝર હુવા ઔર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા ઈસ શહેરકે મુરદોંકો કિસ તરહ ઝિંદા કરેગા, બસ યે કેહના થા કે ફૌરન અલ્લાહ તઆલાને ઉનકી રૂહ કબ્ઝ કર લી ઔર સો (૧૦૦) સાલ તક ઈસી હાલતમેં રહે. ઉસકે બાદ અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો ફિર ઝિંદા કિયા ઔર ઉસ મુદ્દતમેં તો વો બુખ્તે નસર મર ગયા ઔર દૂસરા બાદશાહ ઉસકા જાનશીન હુવા ઉસને બહુકમે ખુદા ઉસ શહેરકો ઔર બૈતુલ મુકદ્દસકો આબાદ કિયા, હઝરત ઉઝેર (અલૈ.) ને જબ દેખા કે યે શહેર આબાદ હો ગયા હૈ ઔર ઉનકી સવારીકા ગધા મરકર મિટ્ટી હો ગયા હૈ ઔર ખાના ઈસી તરહ જૈસા રખ્ખા થા વૈસા હી હૈ ખરાબ નહીં હુવા. અલ્લાહ તઆલાને હઝરત ઉઝેર (અલૈ.) સે દરિયાફત ફરમાયા કે તુમ મૌતકી હાલતમેં કિતની મુદ્દત રહે, ચૂંકે ઉઝેર (અલૈ.) જબ મરે થે દિન ચળ્હા થા ઔર ઝિંદા હુએ ઉસ વક્ત અભી શામ નહીં હુઈ થી તો યે સમઝે કે અગર મૈં કલ આયા થા તો એક દિન હો ગયા, ઔર અગર આજ હી આયા હૂં તો પૂરા દિન ભી નહીં હુવા, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ફરમાયા કે નહીં બલ્કે તુમ સો (૧૦૦) સાલ તક ઈસ મૌતકી હાલતમેં રહે. અબ હમારી કુદરતકા મુલાહિઝા કરો, ખાના ખરાબ ન હુવા ઔર ગધેકી તરફ દેખ કે હમ ઉસકો કિસ તરહ ઝિંદા કરતે હૈં, ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલાને અપની કુદરતસે ઉસ ગધેકી હડ્ડિયોંકો ઉભારકર જોડા ઔર ઉસ પર ગોશ્ત ચળ્હાયા, ફિર ઉસમેં રૂહ ડાલ દી વો ગધા ઝિંદા હોકર બોલા, ઉઝેર (અલૈ.) ને યે સારા માજરા

અપની આંખોંસે દેખકર ફરમાયા, મુઝે માલૂમ હૈ કે બેશક અલ્લાહ તઆલા હર ચીઝ પર કાદિર હૈ. (સૂરએ બકરહ આયત ૨૫૯, તર્જુમા શેખુલ હિંદ)

ફિર હઝરત ઉઝેર (અલૈ.) ઉઠકર બૈતુલ મુકદ્દસ પહોંચે. કિસીને ઉનકો નહીં પહેચાના, ક્યૂંકે યે તો જવાન રહે ઔર ઉનકે બચ્ચે બુળ્હે હો ગયે થે, જબ ઉઝેર (અલૈ.) ને તૌરેત હિફઝ સુનાઈ તબ ઉનકો યકીન આયા. બુખ્તે નસર બની ઈસરાઈલકી તમામ કિતાબેં જલા ગયા થા જિસમેં તૌરેત ભી થી.

ઔર ભી લાખોં કરોડોં ખુદાકી સિફતે ખલ્કકી નિશાનિયાં હૈં જિનકો દેખકર ઉસકી કુદરતકા અંદાઝા લગાયા જા સકતા હૈ.

કૌમે સમૂદકી ફરમાઈશ પર હઝરત સાલેહ (અલૈ.) ને દુઆ ફરમાઈ કે મેરી કૌમ યે તકાઝા કરતી હૈ કે પત્થરકી ચટાનસે ઊંટની નિકલવા દો, તો અય અલ્લાહ આપ અપની કુદરતસે ઉનકી માંગ પૂરી ફરમાઈયે. તો અલ્લાહને અપની કુદરતસે પત્થરકી ચટાનસે ઊંટની નિકાલ દી. ઔર હઝરત મૂસા (અલૈ.) કી કૌમને તકાઝા કિયા કે પાનીકા ઈન્તિઝામ ફરમાઈયે તો અલ્લાહ તઆલાને મૂસા (અલૈ.) કો હુકમ ફરમાયા કે પત્થર પર અપની લાઠી મારિયે, તો જબ લાઠી મારી તો બારહ (૧૨) ચશ્મે ઉબલ પડે, સુલહે હુદેબિયાકે મૌકા પર હુઝૂર ﷺ કી ઉન્ગલિયોંસે પાની ઉબલ પડા ઔર પૂરે લશ્કરને સૈરાબી હાસિલ કી જો પંદરહસો (૧૫૦૦) આદમી થે. (નશ્રુ ત્તીબ સ. ૧૧૫) તો અલ્લાહ તઆલા અપની સિફતે તખ્લીકકે સાથ અકમલ દરજેમેં મુત્તસિફ હૈં ઔર ઈસી તરહ હર સિફતમેં અકમલ દરજા રખતે હૈં તો અલ્લાહ તઆલાકી કુદરતકો ખૂબ બોલા જાવે ખૂબ સોચા જાવે ઔર ખૂબ સુના જાવે ઉસસે અલ્લાહ તઆલાકી મઅરિફત હાસિલ હોગી.

એક સિફત અલ્લાહ તઆલાકી રબ હોનેકી હૈ કે અલ્લાહ તઆલા તમામ આલમકા રબ હૈ, "અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન." ઈસ સિફતકે એ'તિબારસે ભી હમારે રબકી કુદરત બહોત બડી હૈ. રબ હોનેકા મતલબ યે હૈ કે વો અપની મખ્લૂકકી તમામ હાજાત ઔર ઝરૂરિયાતકો જાનતે ભી હૈં ઔર પૂરી

ભી વોહી ફરમાતે હૈં ઔર ઉન ઝરૂરતોંકે પૂરા કરનેમેં જિન અસ્બાબકી જરૂરત હૈ ખૂદ હી મોહય્યા ફરમાતે હૈં.

હઝરત મૂસા (અલૈ.) કો અલ્લાહ તઆલાને હુકમ ફરમાયા કે પત્થરકી ઈસ ચટાન પર લાઠી મારો, જબ લાઠી મારી તો અંદરસે એક ઔર પત્થર નિકલા, બહુકમે ખુદા ઉસ પર ભી લાઠી મારી તો એક તીસરા પત્થર નિકલા, જબ ઉસ પર લાઠી મારી તો અંદરસે એક કીડા નિકલા જિસકે મુંહમેં હરી ઘાસકા પત્તા થા. તો જહાં જહાં ઉસકી મખ્લૂક હૈ ઉસકો જાનતા ભી હૈ ઔર રોઝી ભી પહોંચાતા હૈ.

એક હદીસમેં ઈરશાદ હૈ કે **"લૌ અન્નકુમ્ તવક્કલૂન અલલ્લાહિ હક્ક તવક્કુલિહી લરુઝિક્તુમ્ કમા તુર્ઝકુ ત્તૈરુ તગ્દૂ ખિમાસન્ વ તરૂહુ બિતાના.** (મુન્તખબ અહાદીસ સ. ૧૭) કે અગર તુમ અલ્લાહ પર ઐસા તવક્કુલ કરો જૈસા કે તવક્કુલ કા હક હૈ તો તુમકો ભી રોઝી દી જાવે જૈસે પરિંદોંકો રોઝી દી જાતી હૈ કે સુબહ ખાલી પેટ નિકલતે હૈં ઔર શામકો પેટ ભરકર લૌટતે હૈં. **હક્ક તવક્કુલિહી** તવક્કુલકા જો હક હૈ ઉસ કદર તવક્કુલ જરૂરી હૈ અબ સમઝના હૈ કે તવક્કુલકા હક ક્યા હૈ, તવક્કુલકા સબસે અવ્વલ હક યે હૈ કે ઉસકે ગૈરસે માયૂસ ઔર નાઉમ્મીદ હો જાવે, હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો હુકમ મિલા કે આપ હઝરત હાજરા ઔર હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કો એક વેરાન મૈદાનમેં છોડ દો, ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) બીવી ઔર બચ્ચેકો લેકર ચલે, જિબ્રઈલ (અલૈ.) રેહબર હૈં, ઠીક ઉસ જગહ જહાં આજ બૈતુલ્લાહ હૈ પહોંચે, ઉસ વક્ત વો જગહ બિલકુલ ગૈર આબાદ થી, જબ વહાં છોડકર વાપસ ચલે તો હઝરત હાજરાને પૂછા કે આપ હમેં ઈસ જંગલમેં છોડકર ક્યૂં જાતે હૈં? હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને કોઈ જવાબ ન દિયા, સદમા થા ખૂદ હાજરા (અલૈ.) ને પૂછા કે ક્યા અલ્લાહ તઆલાકા હુકમ હૈ? હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને સર હિલાકર જવાબ દિયા કે જી હાં, ઉસ વક્ત હઝરત હાજરાને જવાબ દિયા કે **"ઈઝલ્ લા યુઝય્યિઉના."** કે અગર અલ્લાહકા હુકમ હૈ તો અલ્લાહ

હમેં ઝાએઅ ન કરેગા, હઝરત હાજરાકે પાસ થોડીસી ખજૂર ઔર પાની બાકી થા વો ચંદ દિનમેં ખતમ હો ગયા, અબ ભૂખ સતાને લગી ઔર બચ્ચેકા તડપના દેખા નહીં જા રહા હૈ તો સફા પહાડી પર ચડી ઔર ચારોં તરફ નઝર દૌડાઈ કે કોઈ ઈન્સાન નઝર આએ તો મદદ હાસિલ કરૂં, વહાં કોઈ નઝર નહીં આયા, વહાંસે મરવહ પર ગઈ વહાં ભી નઝર દૌડાઈ, લેકિન કોઈ નઝર ન આયા તો વહાંસે સફા પર ગઈ વહાં ભી નઝર દૌડાઈ, લેકિન કોઈ નઝર ન આયા, ફિર મરવહ પર ફિર સફા પર ઈસ તરહ સાત ચક્કર લગાએ ઔર આખરી ચક્કર મરવહ પર પૂરા હુવા, અબ થક ગઈ ઔર નાઉમ્મીદ હો ગઈ હર તરફસે, અબ એક જગહ સિર્ફ બાકી રેહ ગઈ યાની દરબારે ખુદાવંદી જિસ દરબારસે કોઈ ખાલી હાથ નહીં જાતા. અબ અલ્લાહ તઆલાકો પુકારા તો ફૌરન મદદ આઈ, જિબ્રઈલ આએ ઔર અપના પર જમીન પર મારા જિસસે ઝમઝમકા પાની નિકલા, ઉસ પાનીમેં યે તાસીર થી કે ભૂખ ઔર પ્યાસ દોનોંમેં કામ આને લગા, આજ ભી ઉલમા ફરમાતે હૈં કે જિસ મકસદકે લિયે પિયા જાવેગા પૂરા હોગા લેકિન યકીન શર્ત હૈ.

ઔર હઝરત હાજરાકા ઈસ તરહ સફા મરવહ પર ચક્કર લગાના ઈસ લિયે નહીં થા કે ઉનકો ખુદા પર નઊઝુબિલ્લાહ એ'તિમાદ ન થા, ઉનકા યે કેહના કે "ઈઝલ્ લા યુઝય્યિઉના" ઈસસે સાબિત હોતા હૈ કે તવક્કુલ ઔર એ'તિમાદ તો મુકમ્મલ થા લેકિન અસલમેં ખુદાકી મદદ ઔર નુસરતકે દો રાસ્તે હૈં એક બિલ વાસ્તા યાની કિસી મખ્લૂકકે ઝરીઆ અલ્લાહ તઆલા મદદ ફરમાતે હૈં ઔર કભી બિલા વાસ્તાકે ખૂદ હુકમ ફરમાતે હૈં જૈસે ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે લિયે આગકો ઠંડા કર દિયા ઔર મખ્લૂકકો વાસ્તા નહીં બનાયા, તો મદદકે તરીકેકી તઅયીન ન થી ઈસ લિયે વો સમઝી કે શાયદ કિસી મખ્લૂકકે ઝરીઆસે મદદ આએગી, ઈસ લિયે મખ્લૂકકી તલાશમેં થીં લેકિન જબ ઉસ તરફસે માયૂસ હો ગઈ તો અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કી તો અલ્લાંહ તઆલાને જિબ્રઈલ (અલૈ.) કે વાસ્તેસે મદદ ફરમાઈ.

તો તવક્કુલકા પેહલા હક તો યે હૈ કે ઈન્સાન મખ્લૂકકી તરફ નઝર ન કરે, દૂસરા હક યે હૈ કે યા દૂસરા તકાઝા તવક્કુલકા યે હૈ કે ઈન્સાન શરઈ હુદૂદકે અંદર રેહકર અસ્બાબ ઈખ્તિયાર કરે, જિતની હરામ શકલેં હૈં ઉનકો છોડ દે, કારોબારમેં ઝૂઠ ન બોલે, ધોકા ન દે, કારોબારકી વજહસે દૂસરે ઉમૂરે દીનસે બે-તવજ્જોહી ન કરે, મસલન નમાઝસે ગફલત ન બરતે, દઅવતકે તકાઝોંકે લિયે કારોબારકો આડ ન બનાવે, અલ્લાહ તઆલાકે ઝિક્રસે ગાફિલ ન હો, ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલાકા યેહી હુકમ હૈ **"ફઈઝા કુઝિયતિ સ્સલાતુ ફન્તશિરૂ ફીલ્ અર્ઝિ વબ્તગૂ મિન્ ફઝ્લિલ્લાહિ વઝ્કુરૂલ્લાહ કષીરલ્ લઅલ્લકુમ્ તુફ્લિહૂન.** (સૂરએ જુમ્અહ આયત ૧૦) કારોબારમેં ખુદાકા હુકમ સમઝકર લગે ઔર દીનકા કોઈ તકાઝા આવે તો કારોબાર છોડ ભી દે, ઔરતકો અગર કોઈ મજબૂરી હો મસલન કોઈ કમાકર ખિલાને વાલા ન હો, ઔર ખેતોંમેં મઝદૂરી વગૈરહ કરનેકે લિયે જાના પડે તો નમાઝસે ગાફિલ ન હો, બેપર્દગી ન કરે બલ્કે બુરકા ઓઢકર યા ચાદર વગૈરહ ઓઢકર એહતિયાતકે સાથ જાવે ઔર ગૈર મહરમ સામને આ જાવે તો ચેહરા છુપા લે, બગૈર જરૂરત ગૈર મહરમસે બાત ન કરે, અગર જરૂરત હો તો નરમ લેહજેસે બાત ન કરે ક્યૂંકે ઔરતકી આવાઝમેં કુદરતને તબ્ઈ તૌર પર નરમી ઔર નઝાકત રખ્ખી હૈ ઔર આજ રોઝ બરોઝ માલકી હિર્સ ઔર તમઅ (લાલચ) બઢતી જાતી હૈ જિસકી વજહસે આજ શરઈ હુદૂદસે તજાવુઝ કરકે રૂપિયા હાસિલ કિયા જાતા હૈ લેકિન યે રૂપિયા બજાએ નફાકે નુકસાન કર જાતા હૈ, ઔર અપની ઝાત પર લગનેકે બજાએ ઈધર ઉધર ચલા જાતા હૈ. ઈન્સાન આજ જરૂરત પર ઈકતિફા કર લે તો ઝિયાદા કમાનેકી હિર્સ ઉસમેં પૈદા ન હો જો હલાકતકા બહોત કવી સબબ હૈ. અય્યાશી નફસકી મરગૂબ તરીન ચીઝ હૈ, આજ હર એક પર અય્યાશીકા ભૂત સવાર હૈ, હાલાંકે યે ઈસ્લામકે મિઝાજકે ખિલાફ હૈ, અલ્લાહકે નબી હઝરત મુહમ્મદ ﷺ ને જબ હઝરત મઆઝ બિન જબલ (રદિ.) કો યમનકા હાકિમ બનાકર ભેજા તો બહોતસી નસીહતેં કી થી ઉનમેંસે એક યે થી

કે **"ઈય્યાક વત્તનઅ્ઉમ્ ફઈન્ન ઈબાદલ્લાહિ લૈસૂ બિમુતનઅ્ઈમીન"** કે અપને આપકો ઐશ પરસ્તીસે બચાના ક્યૂંકે અલ્લાહકે નેક બંદે ઐશ પરસ્ત નહીં હોતે. ઈસ્લામને જો મુઆશરહ પેશ કિયા હૈ ઉસકી બુન્યાદ તીન ચીઝેં હૈં. (૧) હયા, (૨) પાકીઝગી, (૩) ઔર સાદગી. ઔર યહૂદ નસારાને જો મુઆશરહ ઈખ્તિયાર કિયા હૈ ઉસકી બુન્યાદ ભી તીન ચીઝેં હૈં. (૧) બેહયાઈ (૨) તઅય્યુશ (૩) ઔર ઈસરાફ, થોડાસા ગૌર કરનેસે ઈસ્લામી મુઆશરહ ઔર મગરિબી મુઆશરહમેં ફર્ક મહેસૂસ હો જાતા હૈ. એક હદીસમેં હૈ **"અલ્ બઝાઝતુ મિનલ્ ઈસ્લામ"** કે સાદગી ઈસ્લામકી તા'લીમમેંસે હૈ. હઝરત મૌલાના ઈલયાસ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે દુનિયા ખ્વાહિશાત પૂરી કરનેકી જગહ નહીં હૈ, ખ્વાહિશાત પૂરી કરનેકી જગહ જન્નત હૈ **"વલકુમ્ ફીહા મા તશ્તહી અન્ફુસુકુમ્ વલકુમ્ ફીહા મા તદ્દઊન."**

(સૂરએ હા-મીમ સિજદહ આયત : ૩૧)

હઝરત મૌલાના ઈલયાસ (રહ.) કા એક અજીબ મલ્ફૂઝ યાદ આયા જો હર્ફ બહર્ફ નકલ કિયા જાતા હૈ. ફરમાયા કે હદીસમેં હૈ **"અદ્દુન્યા સિજ્નુલ્ મુઅ્મિનિ વ જન્નતુલ્ કાફિર."** ઈસકા મતલબ યે હૈ કે હમ દુનિયામેં નફસકી હિમાયત ઔર નફસાની ખ્વાહિશાતકે મુતાબિક ચલનેકે લિયે નહીં ભેજે ગયે જિસસે યે દુનિયા આદમીકે લિયે જન્નત બન જાતી બલ્કે હમ નફસકી મુખાલિફત ઔર અહકામે ઈલાહીકી ઈતાઅતકે લિયે ભેજે ગયે હૈં જિસસે યે દુનિયા મોમિનકે લિયે સિજ્ન યાની જેલખાના બન જાતી હૈ. પસ અગર હમ ભી કુફ્ફારકી તરહ નફસકી હિમાયત ઔર મુવાફિકત કરકે દુનિયાકો અપને લિયે જન્નત બનાએંગે તો હમ કાફિરકી જન્નતકે ગાસિબ હોંગે ઈસ સૂરતમેં નુસરતે ખુદાવંદી ગાસિબકે સાથ ન હોગી બલ્કે મગ્સૂબ મિન્હુકે સાથ હોગી.

(મલ્ફૂઝાત મૌલાના ઈલયાસ સાહબ (રહ.) સફા : ૪૧)

"હક્કે તવક્કુલિહી" પર બાત ચલી થી કે તવક્કુલકા હક ક્યા હૈ, અબ હમ અપની ઝિંદગી પર નઝર ડાલકર દેખેં કે ક્યા તવક્કુલકા હક અદા

કર રહે હૈં. ખુલાસા યે કે ઈન્સાનકે દુનિયામેં આનેકા મકસદ તીન ચીઝેં થીં, (૧) મઅરિફત, (૨) ઈતાઅત, (૩) ઔર દઅવત. મઅરિફત પર કાફી બાત હો ચુકી હૈ. અબ ઈતાઅતકે મુતઅલ્લિક સુનિયે : દીન ઈતાઅત હીકા નામ હૈ, **"ઈન્ન દ્દીનિ ઈન્દલ્લાહિલ્ ઈસ્લામ."** કે બેશક દીન અલ્લાહકે નઝદીક ઈતાઅત હીકા નામ હૈ. ઈસ્લામ કેહતે હૈં કિસીકો બડા સમઝકર ઉસકે સામને અપની ગરદનકો ઝુકા દેના, જબ યે બાત યકીનમેં આ ગઈ કે ઝિંદગી બનાને ઔર ઉજાડનેકા પૂરા ઈખ્તિયાર સિર્ફ અલ્લાહ તઆલા હીકો હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલાકે યહાં ઝિંદગી બનાનેકા મેઅયાર ઉસકે અવામિરકો પૂરા કરના ઔર મના કી હુઈ ચીઝોંસે બચના હૈ, ઔર અવામિરકો પૂરા કરને ઔર મના કી હુઈ ચીઝોંસે બચનેકા નામ હી ઈતાઅત હૈ. ઈતાઅત ઈમાન વાલેકી અવ્વલીન શાન હૈ **"ઈન્નમા કાન કૌલલ્ મુઅ્મિનીન ઈઝા દુઊ ઈલલ્લાહિ વ રસૂલિહી લિયહ્કુમ બૈનહુમ્ અંય્યકૂલૂ સમિઅ્ના વ અતઅ્ના."** કે બેશક ઈમાન વાલેકા બોલ જબકે ઉસકો બુલાયા જાવે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકી તરફ તાકે ફૈસલા કરેં ઉનમેં તો કહે હમને સુન લિયા ઔર હુકમ માન લિયા ઔર યેહી લોગ પૂરે કામિયાબ હૈં. (સૂરએ નૂર, આયત : ૫૧)

જબ તક અલ્લાહકી મઅરિફત કામિલ દરજેમેં હાસિલ ન હો ઉસ વક્ત તક અલ્લાહકે હુકમકી કીમત માલૂમ નહીં હો સકતી, મૌલાના તારિક જમીલ સાહબ ફરમાતે હૈં કે હાકિમકી અઝમતકે બગૈર હુકમકી અઝમત દિલમેં નહીં આ સકતી, ઈસી લિયે અલ્લાહ તઆલાને હુઝૂર ﷺ સે ફરમાયા કે "વ રબ્બક ફકબ્બિર" કે અપને રબકી બડાઈકો બયાન કીજિયે.

એક બાદશાહ ગુઝરા હૈ મહમૂદ ઉસકા નામ થા ઉસકા એક વઝીર થા અયાઝ નામકા, યે બાદશાહકા બેહદ ફરમાંબરદાર થા, ઈસ લિયે બાદશાહ ભી ઉસકો બહોત ચાહતા થા, દૂસરે વુઝરા ઉસ પર હસદ કરતે થે, બાદશાહકો ઈસકા ઈલ્મ હો ગયા તો એક દફા સબ વુઝરા ઔર અરાકીનકો જમા કિયા ઔર બૈતુલ માલસે એક કીમતી મોતી મંગવાયા ઔર અયાઝકે અલાવા દૂસરે

વુઝરાકો બારી બારી દિયા કે ઈસકો ફોડ દો, કિસીને હિંમત ન કી, વજહ પૂછી તો બતાયા હમ બાદશાહકા ઈતના સારા નુકસાન નહીં કર સકતે હમ લોગ નમક હરામ નહીં હૈં, ફિર બાદશાહને વોહી મોતી અયાઝકો દિયા ઔર હુકમ દિયા કે ઈસકો તોડ દે, તો અયાઝને હુકમ મિલતે હી જમીન પર પટક દિયા ઔર મોતી રેઝા રેઝા હો ગયા, બાદશાહને ખફગી (નારાઝગી) ઝાહિર કરતે હુએ અયાઝસે કહા કે તુઝે શરમ નહીં આતી તૂને ઈતના કીમતી મોતી તોડ દિયા, અયાઝને જવાબ દિયા કે બેશક યે મોતી બહોત કીમતી થા લેકિન આપકા હુકમ ઈસસે કહીં ઝિયાદા કીમતી થા. ઈસ લિયે મૈં મોતી તો તોડ સકતા થા લેકિન આપકા હુકમ નહીં તોડ સકતા થા. તો મેરે દોસ્તો! એક બાદશાહકે હુકમકી યે હૈસિયત હૈ તો ફિર સોચો, અલ્લાહ તઆલા જો અહકમુલ હાકિમીન હૈ ઉસકે હુકમકી ક્યા કીમત હોગી, અલ્લાહ તઆલાકે હુકમકે સામને યે સાતોં જમીન ઔર સાતોં આસમાન ઔર જો કુછ ઉનકે દરમિયાન હૈ એક મચ્છરકા પર ભી નહીં હૈ. શયતાનને સિર્ફ એક હુકમ તોડા તો હમેશાકે લિયે મલઊન બના ઔર જહન્નમકા મુસ્તહિક બના, ઔર ઈસી તરહ અલ્લાહકે રસૂલ ﷺ કી ઈતાઅતકી હૈસિયત હૈ, ક્યૂંકે અલ્લાહકે રસૂલ ﷺ કી ઈતાઅતકા હુકમ અલ્લાહ હીને દિયા હૈ. "મા આતાકુમુ ર્રસૂલુ ફખુઝૂહૂ વમા નહાકુમ્ અન્હુ ફન્તહૂ." (સૂરએ હશ્ર, આયત : ૭) કે જિનકા હુકમ કરેં રસૂલ ઉસકો માનો ઔર જિસસે મના કરેં રૂક જાઓ, તો પેહલી ઝિમ્મેદારી મઅરિફત ઔર દૂસરી ઝિમ્મેદારી અલ્લાહ તઆલા ઔર ઉસકે રસૂલ ﷺ કી ઈતાઅત હૈ. તીસરી ઝિમ્મેદારી યે હૈ કે અલ્લાહકે બંદોંમેં ચલકર અલ્લાહકા સહીહ તઆરૂફ કરાયા જાવે ઔર ઉસકી ઈતાઅતકી તરફ દઅવત દી જાએ, અલ્લાહકી મદદ ઔર નુસરતકે જો વાકિઆત અંબિયા ઔર સહાબાકે સાથ પેશ આએ ઉનકો ખૂબ બોલા જાવે, હઝરત મૌલાના ઈલયાસ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે હમારે નઝદીક ઈસ વક્ત ઉમ્મતકી અસલ બીમારી દીનકી તલબ ઔર કદરસે ઉનકે દિલોંકા ખાલી હોના હૈ, અગર દીનકી તલબ ઔર કદર ઉનકે અંદર પૈદા હો જાએ

ઔર દીનકી અહમિયતકા શુઊર ઔર એહસાસ ઉનકે અંદર પૈદા હો જાએ તો ઉનકી ઈસ્લામિયત દેખતે દેખતે સર સબ્ઝ હો જાવે, હમારી ઈસ તેહરીકકા અસલ મકસદ ઈસ વક્ત બસ દીનકી તલબ ઔર કદર પૈદા કરનેકી કોશિશ કરના હૈ ન કે સિર્ફ કલિમા નમાઝકી તસ્હીહ ઔર તલ્કીન. ખુલાસા યે કે ઈન્સાનકી તીન ઝિમ્મેદારિયાં હૈં, મઅરિફત, ઈતાઅત ઔર દઅવત, ઈન્સાન અગર અપની ઝિમ્મેદારી પૂરી કરતા હૈ તો યે બામકસદ ઝિંદગી ગુઝારતા હૈ, માલિકે કાઈનાત ઉસકે ફલને ઔર ફૂલનેકે અસ્બાબ ખૂદ મોહય્યા કરતા રહેગા. ઔર ગૈબસે ઉસકી મદદ કી જાએગી ઔર ઉસકી હિફાઝતકા ઈન્તિઝમ હોતા રહેગા.

કી મુહમ્મદસે વફા તૂને તો હમ તેરે હૈં
યે દુનિયા ચીઝ હૈ ક્યા લૌહો કલમ તેરે હૈં

ઔર અગર ઝિમ્મેદારી પૂરી ન કરે તો એક બેમા'ના ચીઝ હૈ ઉસે જમીન પર જીનેકા હક હી નહીં હૈ, બહોતસી કૌમેં હલાક કર દી ગઈ સિર્ફ ઈસ વજહસે કે ઉનહોંને અપની ઝિમ્મેદારીકો પૂરા નહીં કિયા, ઔર યે આખરી ઝિમ્મેદારી યાની દઅવત ઐસી તેહરીક હૈ જિસસે મઅરિફત ભી હાસિલ હોતી હૈ ઔર ઈતાઅતકા જઝબા ભી પૈદા હોતા હૈ, ઈસમેં અમલી તૌર પર હિસ્સા લેના ખૂશ કિસ્મતીકી અલામત હૈ, અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ હૈ કે હમેં કદરદાનીકી તૌફીક અતા ફરમાવે, આમીન સુમ્મ આમીન.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

જહન્નમસે છુટકારા અસલ કામિયાબી હૈ

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ

ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ, બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ : કુલ્લુ નફ્સિન્ ઝાઈકતુલ્ મૌત, વ ઈન્નમા તુવફ્ફૌન ઉજૂરકુમ્ યૌમલ્ કિયામતિ, ફમન્ ઝુહ્ઝિહ અનિન્નારિ વ ઉદ્ખિલલ્ જન્નત ફકદ્ ફાઝ, વમલ્ હયાતુ દુન્યા ઈલ્લા મતાઉલ્ ગુરૂર. (સૂરએ આલે ઈમરાન આયત : ૧૮૫)

મોહતરમ બુઝુર્ગો! ઈસ આયતે શરીફામેં એક મુત્તકી પરહેઝગાર ઈન્સાનકે લિયે ખૂશખબરી ઔર બશારત હૈ ઔર એક ગાફિલ ઔર બેદીન ઈન્સાનકે લિયે તમ્બીહકા તાઝિયાના ભી હૈ.

મુત્તકી ઔર પરહેઝગારકે લિયે ખૂશખબરી ઈસ એ'તિબારસે કે દુનિયામેં ઉસકો હર એ'તિબારસે પાબંદ બનકર ઝિંદગી ગુઝારની પડતી હૈ જિસકી વજહસે યે દુનિયા ઉસકે લિયે જેલખાના બન જાતી હૈ, જૈસાકે હદીસમેં હૈ કે **"અદ્દુન્યા સિજ્નુલ્ મુઅ્મિન."** ઔર મૌતસે સારી પાબંદિયાં ખતમ હો જાવેગી. ઔર આગે યે ભી ફરમાયા કે **"ઈન્નમા તુવફ્ફૌન ઉજૂરકુમ્ યૌમલ્ કિયામતિ."** કે જો મશક્કત ભી દુનિયામેં ઉઠાઈ હૈ ઉસકા પૂરા પૂરા બદલા મિલેગા, તીસરી ખૂશખબરી યે કે જહન્નમસે બચ જાવેગા ઔર જન્નતકા દાખલા નસીબ હોગા. ઔર ચોથી ખૂશખબરી યે કે બેઈમાનોંકો જો શાનો શૌકત દુનિયામેં મિલી હૈ વો મહઝ એક ધોકા હૈ ઉસકે ન હોનેકા ગમ ન કરે, ઔર દીનસે ગાફિલ ઈન્સાનોંકો તમ્બીહ હૈ કે જિસ દુનિયા પર ઈત્મીનાન કરકે તૂ બૈઠા હૈ વો ફાની હૈ મૌત પર યે છૂટ જાવેગી ઔર જો નાફરમાની હક તઆલાકી કી હૈ ઉસકી પૂરી સઝા મિલેગી ઔર જન્નતસે મહેરૂમ ઔર જહન્નમકા મુસ્તહિક હોગા ઔર દુનિયામેં જો શાનો શૌકત હૈ વો એક ધોકા હૈ ઔર વક્તી

મન્ફઅત હૈ. ચૂંકે દુન્યવી ઝિંદગીકી હકીકત સમંદરકે મુકાબલેમેં પાનીકા એક કતરા હૈ, જૈસાકે હદીસમેં વારિદ હૈ. ખ્વાજા મજઝૂબ ફરમાતે હૈં :

લુત્ફ દુનિયાકે હૈં કઈ દિનકે લિયે
ખો ન જન્નતકે મઝે ઉનકે લિયે
યે ક્યા અય દિલ તૂ બસ ફિર યૂં સમઝ
તૂને નાદાં ગુલ દિયે તિન્કે લિયે

ખુલાસા યે કે દીનસે ગાફિલ ઈન્સાન ચાહે પૂરી દુનિયાકા બાદશાહ હો ઔર ઐશો ઈશરતકે સારે સાઝો સામાન ઉસકે પાસ મૌજૂદ હોં લેકિન ફિર ભી વો ખસારે (નુકસાન) મેં હૈ ચૂંકે સબ મતાઉન કલીલ યાની વક્તી મન્ફઅત હૈ ઔર યે ઐસી બહાર હૈ જિસ પર ખિઝાં મુસલ્લત હોનેવાલી હૈ.

જબ ચમનસે ગુઝરે તો અય સબા કેહ દેના બુલબુલે ઝારસે
કે ખિઝાંકે દિન ભી સામને હૈં ન લગાના દિલકો બહારસે

ઈસી લિયે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઈમાન વાલોંકો બારબાર તાકીદ ફરમાતે હૈં કે તુમ લોગ દુનિયાકી ઝાહિરી રોનકસે ધોકા ન ખાના. **લા યગુર્રન્નક તકલ્લુબુલ્લઝીન કફરૂ ફીલ્ બિલાદ, મતાઉન્ કલીલ, ષુમ્મ મઅ્વાહુમ્ જહન્નમ, વ બિઅ્સલ્ મિહાદ.** (આલે ઈમરાન આયત ૧૯૭) કે કુફ્ફારકી દુન્યવી તરક્કી તુમકો ધોકેમેં ન ડાલ દે ચૂંકે યે તો થોડાસા સામાન હૈ, ફિર ઉનકા અંજામ ઔર ઉનકા ઠિકાના જહન્નમ હૈ ઔર વો બહોત બુરી જગહ હૈ. ઔર એક જગહ ફરમાયા **"ઈન્ન વઅ્દલ્લાહિ હક્કુન્ ફલા તગુર્રન્નકુમુલ્ હયાતુ દુન્યા, વલા યગુર્રન્નકુમ્ બિલ્લાહિલ્ ગરૂર.** (સૂરએ ફાતિર આયત ૫) કે અલ્લાહ તઆલાકા વા'દા (દીન પર કામિયાબી) કા હક હૈ પસ તુમકો દુનિયાકી ઝિંદગી ધોકેમેં ન ડાલે ઔર ન ધોકાબાઝ શયતાન ધોકેમેં ડાલે.

રંગ રલિયોં પે ઝમાનેકી ન જા અય દિલ
કે યે ખિઝાં હૈ જો બઅંદાઝે બહાર આઈ હૈ

તો એક ખરાબી તો દુનિયાકી ઝાહિરી ચમક દમકમેં યે હૈ કે ઉસ પર

ઝવાલ ઔર ફના મુસલ્લત હૈ, દૂસરી એક ખરાબી ઉસસે ભી સખ્ત હૈ કે દુનિયાકા ઝાહિર ચાહે કિતના હી ખૂશનુમા હો લેકિન ઉસકે અંદર એૈસા મોહલિક ઝહર હૈ કે ઈન્સાનકે અંદરસે સુકૂન ઔર ચૈનકો ખતમ કર દેતા હૈ ઔર ઈન્સાન બેતાબ હોકર ખૂદકુશી પર મજબૂર હો જાતા હૈ ઉનકે દિલકી કૈફિયત કાબિલે રહમ હોતી હૈ.

હઝરત થાનવી (રહ.) ને એક હિકાયત લિખ્ખી હૈ ઉસસે યે બાત વાઝેહ તૌર પર સમઝમેં આતી હૈ. દિલ્હીમેં એક શખ્સ થા ઉસકો હઝરત ખિઝર (અલૈ.) સે મુલાકાતકી તમન્ના થી ક્યૂંકે મશહૂર હૈ કે હઝરત ખિઝર (અલૈ.) મુસ્તજાબુ દઅવાત હૈં જો દુઆ કરતે હૈં અલ્લાહ તઆલા ઉસકો કુબૂલ ફરમા લેતે હૈં વો શખ્સ ભી વઝીફે પળ્હતા ઔર દુઆ કરાતા લેકિન હઝરત ખિઝર (અલૈ.) મિલતે ન થે, એક દફા અચાનક મિલ ગયે, ઉસને તો ઉનકો પહેચાના નહીં લેકિન ખૂદ હઝરત ખિઝર (અલૈ.) ને ફરમાયા કે મૈં ખિઝર હૂં કેહ ક્યા કેહતા હૈ? ઉસને કહા કે મેરે લિયે દુઆ કર દીજિયે કે મુઝે બેફિક્રી નસીબ હો જાવે, હઝરત ખિઝર (અલૈ.) ને ફરમાયા કે યે નહીં હો સકતા કે દુનિયામેં કિસીકો બેફિક્રી નસીબ હો જાવે, જબ ઉસને ઝિયાદા ઈસરાર કિયા તો હઝરત ખિઝર (અલૈ.) ને ફરમાયા કે તમામ દિલ્હીમેં જિસકો તૂ બેફિક્ર સમઝતા હૈ મુઝે બતલા દે મૈં દુઆ કર દૂં કે અલ્લાહ તઆલા તુઝે એૈસા બના દે, ઈસ ઈન્તિખાબકે લિયે મૈં તુઝે છ માહકી મોહલત દેતા હૂં છ મહીનેમેં તલાશ કરકે રખના મૈં છ માહકે બાદ મિલૂંગા, ઉસ વક્ત અપની રાયસે મુત્તલેઅ કરના, વો શખ્સ દિલમેં બડા ખુશ હુવા કે યે કોઈ મુશ્કિલ બાત નહીં હૈ, દિલ્હીમેં હજારોં ઉમરા હૈં, શાહી કારખાને હૈં, દૌલતમંદ ઔર રઈસ મૌજૂદ હૈં, યે કોઈ બડી બાત નહીં હૈ, ચુનાંચે ઉસને દિલ્હીમેં ઘૂમના શુરૂ કિયા ઔર એક એક રઈસકો દેખના શુરૂ કિયા લેકિન જિસકે મુતઅલ્લિક રાય કાઈમ કરતા ઉસકે અંદરૂની હાલાત ઉસકે ખિલાફ પાતા હત્તાકે છ માહ કરીબ ખતમકે આ ગયે, અબ ઉસકો બડા તરદ્દુદ હુવા કે હઝરત ખિઝરકો ક્યા જવાબ દૂંગા, કોઈ એૈસા શખ્સ મિલ નહીં રહા હૈ જો બેફિક્ર હો હર એક કોઈ ન

કોઈ ટેન્શનમેં હૈ, આખિરમેં એક જોહરી પર ઉસકા ગુઝર હુવા કે એક કારખાનેકા માલિક હૈ, બડા સાઝો સામાન હૈ, આલીશાન ફર્શ ઔર ફરોશ, હશમ ખદમ (નોકર ચાકર) ઔલાદ ભી કસરતસે હૈ, ગર્ઝ ઐશ ઈશરતકા સામાન મૌજૂદ હૈ, ખૂદ તકિયા લગાએ ઈત્મીનાનકે સાથ બૈઠા હૈ ઉસકો દેખકર વો બહોત ખૂશ હુવા કે મતલબ હાસિલ હો ગયા, લેકિન સોચા કે એહતિયાતન લાઓ ઈસકો મિલ તો લૂં, ચુનાંચે ઉસને મિલકર સારા વાકિઆ સુનાયા ઔર કહા કે મુઝે તુમહારે અલાવા બેફિક્ર ઈન્સાન કોઈ નહીં મિલા, અબ મૈં યેહી દુઆ કરાઉંગા કે અલ્લાહ તઆલા મુઝે તુઝ જૈસા બના દે, યે સુનકર ઉસ જોહરીને એક ઠંડા સાંસ લિયા ઔર કહા કે અલ્લાહકે વાસ્તે મુઝ જૈસા હોનેકી હરગિઝ દુઆ ન કરાના, મુઝ જૈસા તો ખુદા દુશ્મનકો ભી ન કરે, યે સુનકર ઉસકો બડા તઅજ્જુબ હુવા, ઉસને કહા તુમહારા ઝાહિર તો બડા શાનો શૌકતવાલા હૈ ફિર પરેશાની ક્યા હૈ? ઉસ જોહરીને કહા કે માજરા યે હૈ કે જબ મેરી શાદી હુઈ તો મુઝે બીવી નિહાયત હસીન મિલી ઉસસે મુઝે બહોત મુહબ્બત ભી હો ગઈ. ચંદ દિનોંકે બાદ વો બીમાર હો ગઈ ઔર માયૂસીકી નૌબત આ ગઈ, મૈં રોને લગા ઉસને કહા કે યે સબ ઝાહિરદારી હૈ વરના મુઝે મરતે હી દૂસરી શાદી કર લોગે ચૂંકે મર્દ બડે બેવફા હોતે હૈં, ઉસ મર્દને કહા કે હરગિઝ નહીં મૈં તેરે મરનેકે બાદ દૂસરી શાદી નહીં કર સકતા, ઔર અગર તુઝે યકીન ન આએ તો લે મૈં જરૂરત હી હઝફ કર દેતા હૂં ઔર ઉસ્તુરા લેકર ઉસને અપની શરમગાહકો કાટ દિયા, જોહરીને કહા કિસ્સા મુખ્તસર વો બીવી અચ્છી હો ગઈ ઔર મૈં બેકાર હોકર રેહ ગયા, અબ વો જવાન હૈ તો ઉસને ઉન નોકરોંસે સાઝબાઝ કર લી ઔર યે સારી ઔલાદ ઉનહીં નોકરોંકી હૈ, મૈં રાત દિન ઈસી ગમમેં ઘુટતા રેહતા હૂં. (રાહતે કુલૂબ સ. ૪૧)

કિસીને કહા હૈ :

ન જા તૂ ઝાહિર પરસ્તી પર અગર કુછ અકલે દાનિશ હૈ
કે ચમકતા જો નઝર આતા હૈ સબ સોના નહીં હોતા

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમાતે હૈં કે દુનિયાદાર દુનિયાકે સિર્ફ

ઝાહિરકો જાનતે હૈં અંદરૂની ખબાસતસે નાવાકિફ હૈં ઈસ લિયે ઉસકે ધોકેમેં આ જાતે હૈં ઔર અંજામકાર હલાક હો જાતે હૈં **"યઅલમૂન ઝાહિરમ્ મિનલ્ હયાતિદુન્યા, વહુમ્ અનિલ્ આખિરતિ હુમ્ ગાફિલૂન."** કે દુનિયાકે સિર્ફ ઝાહિરકો જાનતે હૈં ઔર આખિરતસે બિલકુલ ગાફિલ હૈં.

(સૂરએ રૂમ આયત : ૭)

તો જિન લોગોંને દુનિયા હીકો અપના મકસદ બનાયા વો ઈસ શઅરકે મિસ્દાક હૈં :

ન ખુદા હી મિલા ન વિસાલે સનમ
ન ઈધરકે રહે ન ઉધરકે રહે

ખુલાસા યે કે દીનસે ગાફિલ ઈન્સાનકો દુનિયામેં ચૈન ઔર સુકૂન મિલ નહીં સકતા. ચાહે જમીન આસમાનકે કુલાબે મિલા લેં યે ખુદાઈ ફૈસલા હૈ **વમન્ અઅ્રઝ અન્ ઝિક્રી ફઈન્ન લહૂ મઈશતન્ ઝન્કંવ્ વ નહ્શુરુહૂ યૌમલ્ કિયામતિ અઅ્મા."** (તા-હા, આયત : ૧૨૪) ઔર જો શખ્સ હમારી યાદસે મુંહ ફેરેગા ઉસકી ઝિંદગી તંગ કર દી જાવેગી ઔર કિયામતકે દિન ઉસકો અંધા ઉઠાએંગે.

દર અસલ બાત યે હૈ કે ઈઝ્ઝત ઔર ઝિલ્લત અમન ઔર બેઅમની ફક ઔર તવંગરી બેચૈની ઔર ચૈન યે સબ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે કબ્ઝએ કુદરતમેં હૈ, જિસકો ચાહે ઉસકો ઈનાયત ફરમાવેં ઔર જિસસે ચાહે છીન લેં. ઈઝ્ઝતકે નકશોંમેં ઝિલ્લત ઔર ઝિલ્લતકે નકશોંમેં ઈઝ્ઝત ચોલી દેતે હૈં, દુનિયાકે સારે અસ્બાબ ઉસકે હુકમકે તાબેઅ હૈં ઉસકી મરઝીકે ખિલાફ એક પત્તા ભી અપની જગહસે હટ નહીં સકતા, ખુલાસા યે કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને દીનકે અંદર કામિયાબીકા વા'દા ફરમાયા હૈ, દુનિયાકે અંદર સુકૂન, બરકત, અમન ઔર ઈઝ્ઝત, મહેબૂબિયત મિલેગી ઔર આખિરતમેં જન્નત. લેકિન યે વા'દા સિર્ફ દીનકી શકલ પર નહીં બલ્કે દીનકી હકીકત પર હૈ. ઔર દીનકી હકીકત ઈમાન ઔર આ'માલ ઔર દઅવતકા મજમૂઆ હૈ, ઈમાનકી

હકીકત યે હૈ કે અલ્લાહકી ઝાત પર ઐસા એ'તિમાદ જમ જાએ કે ગૈરુલ્લાહસે બિલકુલ એ'તિમાદ ઉઠ જાવે ઔર હુઝૂર ﷺ કી સુન્નત ઔર તરીકોંસે ઐસી મુહબ્બત હો જાવે કે દૂસરે સારે તરીકોંસે નફરત હો જાવે.

ઔર આ'માલ, આ'માલ પર કિયે ગયે વા'દોંકે યકીન ઔર ઈસ્તેહઝારકે સાથ હોં, વરના વો અમલ નહીં આદત હૈ, અબ હમેં દો કામ કરને હૈં એક યકીન સહીહ કરના હૈ ઔર એક આ'માલમેં હકીકત પૈદા કરના હૈ તો ઉસકે લિયે એક તીસરી ચીઝ દઅવત હૈ, જબ તક સહીહ યકીનકી દઅવત નહીં દી જાએગી યકીન નહીં બનેગા, ઔર જબ તક આ'માલ પર કિયે ગયે વા'દોંકી દઅવત નહીં દી જાવેગી વા'દોંકા યકીન દિલમેં નહીં ઉતરેગા જો આ'માલકે કુબૂલ હોનેકે લિયે શર્તકા દરજા રખતા હૈ. હદીસમે ઈસકો **"ઈમાનંવ્ વ એહ્‌તિસાબા"** ફરમાયા હૈ ઔર દુનિયાકી વકતી કામિયાબી એક ધોકા હૈ ઔર આખિરતકી પાએદાર કામિયાબી હકીકત હૈ, ઔર ઉસ ધોકેસે નિકલનેકે લિયે ઔર હકીકતકો અપને અંદર લાનેકે લિયે ભી દઅવતસે બઢકર કોઈ અમલ નહીં હૈ, આજ કરોડહા કરોડ લોગ ઈસ ધોકેમેં ફંસકર ઝિંદગિયાં તબાહ કર રહે હૈં ઉનકો આગાહ કરનેકે લિયે ભી દઅવતસે બઢકર કોઈ અમલ નહીં હૈ ઈસી લિયે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને તમામ અંબિયા (અલૈ.) કો દઅવતકા અમલ દેકર ભેજા થા, દઅવતકો ઉમ્મુલ ફરાઈઝ ભી કહા જાતા હૈ ક્યૂંકે ઈસીસે તમામ ફરાઈઝ હકીકતકે સાથ વુજૂદમેં આતે હૈં. દકીકુન્નઝર (બારીકીસે દેખનેવાલે) લોગોંને દઅવતકો વક્તકી સબસે બડી જરૂરત સમઝી હૈ, ઉનકી રાયેં અગર દેખની હોં તો **ક્યા તબ્લીગી કામ જરૂરી હૈ** મેં દેખી જા સકતી હૈ, ઔર આજ તો ઈસ કામકે બરકાત ઔર સમરાત ઈસ કદર સામને આએ હૈં કે બાદિયુન્નઝર (સરસરી નઝર કરનેવાલા) ઈન્સાન ભી ઉસકી અહમિયતસે ઈન્કાર નહીં કર સકતા, અગર કોઈ ઈન્કાર કરતા હૈ તો ઉસકા કુછ એ'તિબાર નહીં, વૈસે તો દુનિયામેં ખુદાકા ઈન્કાર કરનેવાલે ભી મૌજૂદ હૈં, નબિયોંકો ભી કાઝિબ (ઝૂઠા) કેહનેવાલે થે ઉસકા કોઈ અસર નહીં પડતા ઔર ઉસકી

ઈફાદિયતકા ઈલ્મ તો અમલી તૌર પર શિરકત કરનેસે હોતા હૈ દૂર રેહકર દેખનેસે ઉસકી હકીકત તક રસાઈ નામુમકિન હૈ, ઔર ન સુની સુનાઈ રિવાયાતસે અંદાઝા લગાયા જા સકતા હૈ, ઈસ લિયે મેરી તો ગુઝારિશ હૈ કે ઈસમેં અમલી તૌર પર હિસ્સા લગાયા જાવે વરના..... યૌ મઈઝિંય્ યતઝક્કરુલ્ ઈન્સાનુ વઅન્ના લહૂઝ્ઝિકરા. યાની જબ દુનિયાકી આંખ બંદ હો જાવેગી ઔર આખિરતકી આંખ ખુલેગી ઉસ વક્ત સબકો એહસાસ હો જાવેગા ઔર દુનિયામેં દો બારહ આનેકી તમન્ના કરેગા ઔર દરખ્વાસ્ત કરેગા લેકિન ઉસ વક્તકા એહસાસ કુછ કામ ન દેગા, આજ મૌકા હૈ નફસ પરસ્તી છોડ દેં ઔર અપની ઝિમ્મેદારીકો સમઝેં ઔર અલ્લાહ તઆલાસે યે દુઆ કરતે રહેં "અલ્લાહુમ્મ અસ્તહ્દીક લિઅર્શદિ અમ્રી વ ઝિદ્ની ઈલ્મન્ લિયન્ફઉની."

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

મકસદે હયાત

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ, અમ્મા બઅ્દ :

મોહતરમ હઝરાત! યે કાઈનાત ઔર કાઈનાતકી હર ચીઝ જમીન, આસમાન, ચાંદ સૂરજ, શજર, હજર (દરખ્ત-પહાડ) આગ, પાની, બર્રી બહરી મખ્લૂકાતકો અલ્લાહ તઆલાને ઈસ ઈન્સાનકે નફાકે લિયે પૈદા ફરમાયા હૈ, કુછ ચીઝેં બિલા વાસ્તા નફા દેતી હૈં ઔર કુછ ચીઝેં બિલ વાસ્તા નફા દેતી હૈં, કોઈ ચીઝ અલ્લાહ તઆલાને બેફાઈદા પૈદા નહીં ફરમાઈ. હઝરત થાનવી (રહ.) ને એક વાકિઆ લિખ્ખા હૈ કે એક બસ્તીમેં એક હકીમ આએ જો માદરઝાદ અંધોંકા ઈલાજ કરતે થે, ઉસ બસ્તીમેં એક અંધે હકીમ ભી થે, ઉનહોંને દવા લેકર અપની આંખોંમેં લગાઈ, ખુદાકી કુદરતસે ઉનકી બીનાઈ લૌટ આઈ, ઉસ હકીમને ઉસ દવાકા તજ્ઝિયા કિયા તો નવ ચીઝેં માલૂમ હો ગઈ એક ચીઝ માલૂમ ન હુઈ, તો દવા બનાનેવાલે હકીમસે દરિયાફત કિયા તો ઉસ હકીમને કહા કે ઈસમેં એક કીડા મિલાયા હૈ જો ઈન્સાનકે પાખાનામેં હોતા હૈ. મતલબ યે કે હર ચીઝમેં કોઈ ન કોઈ નફા જરૂર અલ્લાહને રખ્ખા હૈ, ઈન્સાન અપની અપની સમઝકે એ'તિબારસે ફાઈદા ઉઠા રહા હૈ.

અબ સવાલ યે પૈદા હોતા હૈ કે જબ સારી કાઈનાત ઈન્સાનકે લિયે પૈદા કી ગઈ હૈ તો આખિર ઈન્સાન ક્યૂં પૈદા કિયા ગયા હૈ, તો ઈસકા જવાબ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કુરઆન શરીફમેં ઈરશાદ ફરમાતે હૈં કે ઈન્સાન ઔર જિન્નાતકો મૈંને અપની બંદગીકે લિયે પૈદા ફરમાયા હૈ **"વમા ખલક્તુલ્ જિન્ન."** આખિર તક

અબ દોસ્તો! કિતની બડી નાઈન્સાફી હોગી અગર હમ ઉસકી કાઈનાતસે નફા ઉઠાવેં ઔર ઉસકી બંદગી ન કરેં, મૌલાના યૂસુફ (રહ.)

ફરમાતે હૈં કે ખાલિકે કાઈનાત ઔર અસલે કાઈનાત યાની અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ હઝરત મુહમ્મદ ﷺ કો જાને ઔર માને બગૈર જો લોગ કાઈનાતકી ચીઝોંમેં ઘુસતે હૈં ઔર નફા ઉઠાતે હૈં ઉનકી હૈસિયત ચોરોં ઔર ડાકૂઓંકી હૈ, ઉનકો માલ ઔર દૌલત તો મિલ સકતે હૈં મગર સુકૂન ઔર મહબૂબિયત હરગિઝ હરગિઝ નહીં મિલ સકતી.

(તઝકિરહ હઝરત જી મૌલાના યૂસુફ (રહ.) સ. : ૨૦૬)

એક બાદશાહ થા ઉસને એક મહેલ તા'મીર કિયા ઔર ઉસમેં ઈન્સાની ઝરૂરિયાતકી સારી ચીઝેં મોહય્યા કર દી, ઔર એક જગહ પર શાદીકા પૈગામ દિયા, ફૌરન કુબૂલ હો ગયા ક્યૂંકે આજકલ માલો દૌલત ઔર ઓહદોં ઔર ડિગ્રિયોંકો બુન્યાદ બનાકર શાદિયાં કી જાતી હૈં હાલાંકે હમારે નબીને હમકો યે તા'લીમ દી હૈ કે દીનકો બુન્યાદ બનાઓ, હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) એક સહાબી હૈં ઉનકી એક લડકી થી દરદા, યઝીદ બિન મુઆવિયાને જો ઉસ વક્ત વલી અહદ થા નિકાહકા પૈગામ ભેજા તો અબૂ દરદા (રદિ.) ને ઈન્કાર ફરમા દિયા, ફિર એક ગરીબ મુસલમાનસે નિકાહ કર દિયા, ઈસ પર લોગોંને તા'ના દિયા કે ઈતની અચ્છી જગહકો છોડકર એક ગરીબકે હવાલે અપની લડકીકો કર દિયા, તો અબૂ દરદા (રદિ.) ને જવાબ દિયા કે અગર મૈં યઝીદસે મેરી લડકીકા નિકાહ કર દેતા તો હર વક્ત ખસ્સી ગુલામ ઉસકે સરહાને ખિદમતકે લિયે ખડે રેહતે ઔર ઘરકી દીવારોં પર નઝર ડાલતી તો સોને ચાંદીકી કસરતકી વજહસે ઉસકી આંખેં ચકાચોંદ હો જાતી, લેકિન ફિર ઉસકા દીન કૈસે બાકી રેહતા, હર વક્ત દુનિયા હીમેં લગી રેહતી. (હયાતુસ્સહાબા : ૨/૮૪૮)

ખૈર બાદશાહને શાદી કી ઔર બીવીકો ઘરમેં લાયા ઔર કહા કે દેખ યે મહેલ તેરા હૈ ઔર જો કુછ ઉસમેં હૈ વો ભી તેરા, ઔર દેખ એક ખાદિમ ખાના વગૈરહ બનાનેકે લિયે ઔર એક ખાદિમ મહેલકી સફાઈકે લિયે, એક ખાદિમ કપડા ધોનેકે લિયે ઔર એક ખાદિમ બાઝારસે સૌદા લાનેકે લિયે, યે સબ તેરે હવાલે હૈ લેકિન તૂ મેરે લિયે હૈ, ઉસને કહા કે બિલકુલ બાત ઝાબ્તેકી હૈ મુઝે

મંઝૂર હૈ, અબ એક દો સાલ તક તો બરાબર ચલતા રહા લેકિન દો સાલકે બાદ બીવીકે અંદર બેવફાઈ આ ગઈ ઔર બાદશાહસે નફરત કરને લગી, આજકે તરક્કીકે ઝમાનેમેં યે બેવફાઈકા મર્ઝ બહોત આમ હો ગયા હૈ :

હુવા જાતા હૈ કમ ઝૌકે વફા દૌરે તરક્કીમેં
કે અબ જલતે નહીં બેહોશ હો જાતે હૈં પરવાને

બાદશાહકો બહોત તઅજ્જુબ હુવા ઔર તેહકીક શુરૂ કી, તેહકીકસે પતા ચલા કે જો ખાદિમ ઉસકી ખિદમતકે લિયે થે ઉન્હીસે ઉસને સાઝબાઝ (મુહબ્બત) કર લી હૈ ઔર ઉનકી મુહબ્બતને બાદશાહસે નફરત પૈદા કર દી હૈ, બાદશાહકો જબ ઉસકી ઈત્તિલાઅ મિલી તો બીવીકો કહા કે મૈં તુઝે વફાદાર ખયાલ કરતા થા લેકિન તૂ બેવફા નિકલી અબ તૂ મેરે ઘરમેં રખનેકે કાબિલ નહીં હૈ ઔર ઉસકો તીન તલાક દેકર રિહા કર દિયા :

હમારી ખૂશ ખયાલી હી વબાલે જાન હુઈ સાહિર
વોહી સાબિત હુવા રેહઝન જિસે હમ પાસબાં સમઝે

ઔર ઉન નોકરોં ઔર ખાદિમોંકો કત્લ કરવા દિયા.

દોસ્તો ઔર બુઝુર્ગો! ઈસ હિકાયતમેં ગૌર કરો ઔર સમઝો કે ખાલિકે કાઈનાતને ઈસ કાઈનાતકો હઝરતે ઈન્સાનકે લિયે પૈદા કિયા ઔર ઉસકી એક એક ચીઝકો ઈન્સાનકી ખિદમતકે લિયે બનાયા ઔર રસૂલોં નબિયોંકો ભેજકર યે બાત જતા દી કે યે સારી મખ્લૂક તુમહારી ખિદમતકે લિયે હૈ ઔર તુમકો ખાલિકને સિર્ફ અપની ખિદમત યાની બંદગીકે લિયે બનાયા હૈ! અબ અગર યે ઈન્સાન કાઈનાતી ચીઝોંમેં ઉલઝકર અપને ખાલિકકો ભૂલ જાવે ઔર કિસીકે સમઝાને પર ભી ન સંભલે તો ઉસકે નમક હરામ હોનેમેં ક્યા શક હૈ. અબ અગર ખાલિકે કાઈનાત અપને ફરમાંબરદારોંકે ઝરીઆસે ઉનકી પીટાઈ કરવાએ તો હક બજાનિબ હૈ કે નહીં? ઈસીકો લોગ ઝુલ્મ તસવ્વુર કરતે હૈં. (યાની જિહાદકો)

અબ રહી બંદગી તો હુકમે ખુદાકો રસૂલ ﷺ કે બતાએ હુએ તરીકેકે મુતાબિક પૂરા કરના, હર વક્ત બંદા ઔર ગુલામ બનકર રેહના, એક અલ્લાહ

વાલેને એક ગુલામ ખરીદા ઔર ઘર પર લાએ, ઉસસે પૂછા કે તુમહારા ક્યા નામ હૈ, ગુલામને કહા કે જો આકા રખ દેં, પૂછા ખાના ક્યા ખાઓગે? અર્ઝ કિયા કે જો આકા ખિલાએંગે. ફરમાયા કહાં સોઓગે? અર્ઝ કિયા કે જહાં આકા સુલાએં. ફરમાયા કે ક્યા કામ કરોગે? અર્ઝ કિયા કે જો આકા ફરમાએંગે, મતલબકે હર સવાલકે જવાબમેં આકાકી મરઝી બતાતા રહા. ફરમાયા કે તુમહારી ભી કોઈ મરઝી હૈ કે નહીં? ફરમાયા કે આકાકે સામને ગુલામકી ક્યા મરઝી હો સકતી હૈ, આકાને કહા ભાઈ તૂ આઝાદ હૈ તૂને મુઝે અપને આકાકે સાથ સુલૂકકા સબક સિખા દિયા, મેરા ભી એક આકા હૈ યાની અલ્લાહ તઆલા મુઝે ભી અપની મરઝીકો અલ્લાહ તઆલાકી મરઝીમેં ફના કર દેના ચાહિયે. ઈસીકા નામ હૈ બંદગી યાની અપને આપકો શરીઅત ઔર સુન્નતકા પાબંદ બના દેના. મુસલમાનકો મુસલમાન ઈસી વજહસે કહા જાતા હૈ કે વો અપને ખાલિકકે હુકમકે સામને હમેશા ગરદન ઝુકાએ રખતા હૈ. જૈસે ખુદાકી ઝાત સબસે બડી હૈ ઈસી તરહ ખુદાકા હુકમ ભી બહોત બડા હૈ ઉસકી કદર તો અંબિયા (અલૈ.) જાનતે થે, હુઝૂર ﷺ ફરમાતે થે કે મુઝે સૂરએ હૂદને બૂઢા કર દિયા, ચૂંકે સૂરએ હૂદમેં અલ્લાહ તઆલાકા એક હુકમ **"વસ્તકિમ્ કમા ઉમિર્‌ત."** (સૂરએ હૂદ આયત ૧૧૨) કે અલ્લાહ તઆલાકે અમ્રકો ઉસકી મરઝીકે મુતાબિક પૂરા કીજિયે, તો આપકો હર વક્ત યે ગમ સવાર રેહતા થા કે અલ્લાહ તઆલાકા હુકમ અલ્લાહ તઆલાકે મન્શાકે મુતાબિક પૂરા કિયા કે નહીં. અલ્લાહ તઆલાકે હુકમકો સહીહ-સહીહ અદા કરના બહોત બડી ઝિમ્મેદારી હૈ. કાશ હમેં અલ્લાહ તઆલા ઉસ ઝિમ્મેદારીકા એહસાસ નસીબ ફરમાવે. મહેમૂદ એક બાદશાહ ગુઝરા હૈ, અયાઝ ઉસકા વઝીર થા સમઝદાર ઔર અકલમંદ થા, બાદશાહ ઉસકો બહોત ચાહતા થા, દૂસરે વઝીર ઉસ પર હસદ કરતે થે, જૈસે હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) કે ભાઈયોંકો યૂસુફ પર હસદ થા. હસદ કેહતે હૈં કિસી પર નેઅમતે ખુદાવંદીકો દેખકર દિલ દિલમેં કુડના ઔર ઉસ નેઅમતકે ચલે જાનેકી તમન્ના કરના, હસદ બહોત બુરી ચીઝ હૈ, હદીસમેં

હૈ કે "ઈય્યાકુમ્ વલ્ હસદ ફઈન્નલ્ હસદ યઅ્કુલુલ્ હસનાતિ કમા તઅ્કુલુ ન્નારુલ્ હતબ." (અબૂ દાઉદ કિતાબુલ અદબ બાબ ફીલ હસદ) કે હસદસે બચો ઈસ લિયે કે હસદ નેકિયોંકો ઈસ તરહ ખા જાતા હૈ જૈસે આગ લકડીકો ખા જાતી હૈ, યૂસુફ (અલૈ.) કે ભાઈયોંને હસદસે ક્યા ફાઈદા ઉઠાયા બલ્કે અંજામકાર સબ શરમિંદા હુએ ઔર હુવા વો જો અલ્લાહ ચાહતે થે. બાદશાહકો ઈલ્મ હો ગયા થા કે દૂસરે વજીર અયાઝ પર હસદ કરતે હૈં તો ઉસને તમામ વજીરોંકો જમા કિયા ઔર બૈતુલ માલમેંસે એક કીમતી હીરા મંગવાયા ઔર તરતીબ વાર સબ વજીરોંકો દિયા ઔર હુકમ દિયા કે ઈસકો તોડ દો, લેકિન કિસી વજીરને ઉસકો તોડા નહીં ઔર કહા કે હમ લોગ ગદ્દાર નહીં હૈં કે આપકા ઈતના સારા નુકસાન કરેં લેકિન જબ યે હીરા અયાઝકે હાથમેં ગયા તો ઉસને જમીન પર પટક દિયા ઔર હીરા રેઝા રેઝા હો ગયા, બાદશાહ બઝાહિર થોડા ખફા ભી હુવા કે તુઝકો પતા નહીં તૂને ખઝાનેકા કિતના બડા નુકસાન કર દિયા, અયાઝને કહા કે બાદશાહ સલામત મૈં મજબૂર થા ઈસ લિયે હીરા તોડ દિયા ઔર વો મજબૂરી યે થી કે અગર મૈં હીરેકો બચાતા થા તો હુકમે શાહી ટૂટતા થા ઔર હુકમે શાહી હીરાસે બહોત ઝિયાદા કીમતી હૈ, ઈસ લિયે મૈંને હુકમે શાહીકો બચાયા હૈ. બાદશાહને ઉન વજીરોંસે કહા કે બસ યેહી વજહ હૈ કે મૈં અયાઝકો ચાહતા હૂં, અયાઝ હમારે હુકમકા કદરદાં હૈ તુમ લોગ માલો દૌલતકે કદરદાં હો, મેરે દોસ્તો! દુનિયાકે હાકિમકે હુકમકી ઈતની કીમત હૈ તો ખુદા જો અહકમુલ હાકિમીન હૈ ઉસકે હુકમકી ક્યા કીમત હોગી ઝરા સોચો, અલ્લાહકે હુકમકી કીમત તો અંબિયા (અલૈ.) જાનતે થે, હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો હુકમ મિલા કે નમરૂદકો ઔર કૌમકો તૌહીદકી દઅવત દો, હુકમ પાતે હી હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને દઅવતકા કામ શુરૂ કર દિયા ઉસકી પરવાહ કિયે બગૈર કે કૌમ ઔર નમરૂદ મુખાલિફ હો જાવેંગે, બુતોંકી નફી કરતે થે ઔર ઝિંદગી સિર્ફ અલ્લાહ બનાતે હૈં ઉસકી દઅવત દેતે થે.

એક દિન કૌમકા મેલા થા શહેરકે બાહિર સબ જમા હુએ થે ઔર બુતોં પર નઝરાને ચળ્હાતે થે, લોગોંને ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કી ભી તશ્કીલ કી કે આપ ભી ચલિયે, હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને ફરમાયા કે મેરી તબીઅત નાસાઝ હૈ **(અ-ન સકીમ)** જબ સબ લોગ ચલે ગયે તો ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને એક કુલ્હાડા લિયા ઔર ઉનકે બુતખાનેમેં ગયે ઔર જાકર એક બડે બુતકે સિવા સબકો તોડ ફોડકર બરાબર કર દિયા ઔર કુલ્હાડા બડે બુતકે કંધે પર લટકા દિયા ઔર દરવાઝા બંદ કરકે ચલે આએ, શામકો જબ સબ લોગ મેલેસે વાપસ આએ તો બુતખાનેમેં ગયે ઔર વહાંસે અપને મા'બૂદોંકા બુરા હાલ દેખકર આગ બગોલા હો ગયે ઔર એક દૂસરેકો પૂછને લગે કે યે કિસકી હરકત હૈ, ફિર ઈસ બાત પર સબકા ઈત્તિફાક હુવા કે જરૂર યે કામ ઈબ્રહીમને કિયા હૈ ઈસ લિયે કે વોહી હર વક્ત ઉનકી બુરાઈ કરતા રેહતા હૈ, ચુનાંચે ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો બુલાયા ગયા ઔર પૂછા કે યે હરકત કિસને કી? તો ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને ફરમાયા દેખતે નહીં હો કે કુલ્હાડા કિસકે પાસ હૈ, ઉન લોગોંને કહા કે ઉસકી તાકત નહીં ઈતની બડી હરકત કર સકે, ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને ફરમાયા કે ફિર આપ લોગ ઐસે કમઝોર મા'બૂદોંકો ક્યૂં મા'બૂદ સમઝતે હો, મૈં યેહી તો કેહતા હૂં કે ઉનમેં કિસીકી તાકત નહીં હૈ ન નફા કી ન નુકસાનકી, ઉન લોગોંને બાદશાહ (નમરૂદ) કો ખબર દી, નમરૂદને હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો દરબારમેં બુલાયા ઔર પૂછા કે તેરે ખુદામેં વો ખુસૂસી વસ્ફ ક્યા હૈ જિસકી વજહસે તૂ ઉસકો ખુદા માનતા હૈ, ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને ફરમાયા કે વો ઝિંદા કરતા હૈ ઔર મારતા હૈ, નમરૂદને કહા કે યે તો મૈં ભી કરતા હૂં, ચુનાંચે એક કૈદીકો બુલાયા ઔર ઝિંદા છોડ દિયા ઔર એકકો બુલાયા ઔર કતલ કર દિયા, ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) સમઝ ગયે કે યે તો અકલસે પૈદલ હૈ ફરમાયા મેરા રબ સૂરજકો મશરિકસે નિકાલતા હૈ તો મગરિબમેં ડુબોતા હૈ અગર તૂ રબ હૈ તો મગરિબસે નિકાલ ઔર મશરિકમેં ડુબા દે **"ફબુહિતલ્લઝી કફર"** કે વહાં કાફિર ચુપ હો ગયા. ફિર

નમરૂદકે હુકમસે ઉન લોગોંને આગ જલાઈ ઔર ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો આગમેં ડાલ દિયા, અલ્લાહ તઆલાને આગકો હુકમ દિયા કે ઠંડી ઔર સલામતીવાલી હો જા ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) પર, તો આગ ચૂંકે જલાનેમેં અલ્લાહ તઆલાકે અમ્રકી મોહતાજ હૈ તો આગ જલા ન સકી, ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) સાત દિન ઔર બાઝને ચાલીસ દિન ઔર બાઝને પચાસ દિન બતાએ કે આગમેં રહે, વહાંસે નિકલકર હિજરતકા ઈરાદા કિયા ઔર રવાના હુએ ઔર આપ (અલૈ.) કે સાથ આપકે ચચાઝાદ ભાઈ ઔર ઉનકી બીવી ઔર ખૂદ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કી બીવીને હિજરત કી, હિજરત ફરમાકર જબ શામ પહોંચે તો અલ્લાહને હઝરત હાજરાકો જો મિસરકે બાદશાહને આપકો એક કૌલકે મુતાબિક બાંદીકે તૌર પર દી થી, ઔર એક કૌલ યે હૈ કે બાદશાહે મિસરને અપની લડકી હાજરા નામકી આપકે નિકાહમેં દી થી, ખૈર જો ભી હો, ઉનકો અલ્લાહ તઆલાને લડકા દિયા, ઈસ્માઈલ નામ રખ્ખા ગયા. ઉસ વક્ત હઝરત સારહસે કોઈ ઔલાદ ન થી બાદમેં ઈસ્હાક (અલૈ.) પૈદા હુએ, ફિર હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો હુકમ મિલા કે હઝરત હાજરા ઔર ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કો જંગલમે છોડ આઓ, ચુનાંચે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને ઉન દોનોંકો બહુકમે ખુદા જિબ્રઈલ (અલૈ.) કી રેહબરીમેં બિવાદિન્ ગૈરિ ઝી ઝર્‌ઈન યાની સુનસાન મૈદાનમેં છોડા ઔર વાપસ ચલને લગે તો હઝરત હાજરા (અલૈ.) ને પૂછા કે ઈસ જંગલમેં હમેં છોડકર કહાં જાતે હો, હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને કોઈ જવાબ નહીં દિયા, કમાલ તો દેખો નબીકા ઔર નબીકે ઘરવાલોંકા કે રાસ્તા ઈતના તવીલ તય કરકે જા રહે હૈં ઔર બતાતે નહીં કે કહાં જા રહે હૈં ઔર ક્યૂં જા રહે હૈં, તો હઝરત હાજરાને ખૂદ હિંમત કરકે પૂછા કે ક્યા અલ્લાહકા અમ્ર હૈ? ઉસ વક્ત હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને સર હિલાકર જવાબ દિયા કે હાં! ઉસ વક્ત હઝરત હાજરાને જવાબ દિયા કે ફિર તો આપ બેફિક્ર તશરીફ લે જાઈયે, અલ્લાહ હમેં ઝાએઅ (બરબાદ) ન કરેગા, ચુનાંચે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) વાપસ

ચલ દેતે હૈં. ઔર જબ બીવી ઔર બચ્ચા નઝરસે ઓઝલ હો જાતા હૈ તો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) હાથ ઉઠાકર અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ માંગતે હૈં અય અલ્લાહ ઈસ શહેરકો અમનવાલા બના દે, અમનો અમાન યે ભી અલ્લાહ તઆલાકી એક બડી નેઅમત હૈ, સબ કુછ હો લેકિન અમન ન હો તો ઝિંદગી તલ્ખ બન જાવે. (૨) દૂસરી દુઆ માંગી કે મેરી ઔલાદકો સનમ (બુત) પરસ્તીસે મહેફૂઝ ફરમા, સનમ સૂફિયાંકી ઈસ્તિલાહમેં હર વો ચીઝ હૈ જો ખુદાસે ગાફિલ કર દે. (૩) ઔર ઉનકો નમાઝ કાઈમ કરનેવાલા બના દે. (૪) ઈન્સાનોંકે દિલોંકો ઈસ તરફ મુતવજ્જેહ ફરમા કે યે જગહ આબાદ હો જાવે ઔર ઉનકી તન્હાઈકી વેહશત દૂર હો જાવે. (૫) અય અલ્લાહ ઉનકો ફલોંસે રોઝી દે તાકે તેરા શુક્ર અદા કરેં. યે પાંચ દુઆએં માંગી જિનમેં દુનિયા આખિરતકી તમામ ભલાઈયાં આ જાતી હૈં.

(મઆરિફુલ કુરઆન : ૪/૨૯૧)

બાત ઈસ પર ચલ રહી થી કે અલ્લાહકે અવામિરકી કીમત અંબિયા (અલૈ.) જાનતે થે, ફિર જબ ઈસ્માઈલ (અલૈ.) બારહ તેરહ સાલકે હો ગયે તો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો હુકમ મિલતા હૈ કે ઈસ્માઈલકો હમારે નામ પર ઝબહ કર દો, હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ફૌરન આતે હૈં ઔર ઈસ્માઈલ (અલૈ.) સે ઈરશાદ ફરમાતે હૈં કે અય બેટે મૈં ખ્વાબમેં દેખ રહા હૂં કે મૈં તુઝે ઝબહ કરૂં અબ બતાઓ તુમહારી ક્યા રાય હૈ, બેટા ભી ચૂંકે આગોશે નુબુવ્વતમેં પરવરિશ પા રહા થા ફૌરન જવાબ દિયા અય મેરે અબ્બા આપકો જો ભી હુકમ મિલા હો પૂરા કીજિયે. ઈન્શા અલ્લાહ આપ સબ્ર કરને વાલોંમેં મુઝે પાએંગે.

જબ હુઝૂરે અકરમ ﷺ ને દઅવતકા કામ મક્કામેં શુરૂ કિયા તો કૌમકે સરદાર હુઝૂર ﷺ કે પાસ આએ ઔર કહા કે અય મુહમ્મદ ﷺ અગર તુમ બાદશાહત ચાહતે હો તો હમ તુમકો અપના બાદશાહ બના લેં, ઔર અગર તુમ માલ ચાહતે હો તો પૂરે અરબકા માલ આપકે કદમોંમેં ડાલ દેં, ઔર અગર શાદી કરના ચાહતે હૈં તો અરબકી હસીન ઔરતસે આપ ચાહેં શાદી

કરા દેં લેકિન આપ બુતોંકી બુરાઈ છોડ દેં. આપ ﷺ ને ફરમાયા કે મુઝે કિસી ચીઝકી જરૂરત નહીં હૈ ઔર મૈં ખુદાકી તરફસે જિસ બાતકા મામૂર હૂં ઉસકો કિસી કીમત પર નહીં છોડ સકતા, યે સરદારાને કુરૈશ અબૂ તાલિબકે પાસ ગયે ઔર કહા આપ અપને ભતીજેકો સમઝા દો કે હમારે મા'બૂદોંકો બુરા ભલા કેહના છોડ દે, ચચાને હુઝૂર ﷺ સે અર્ઝ કિયા કે આપકી કૌમ આપકી શિકાયત કરતી હૈ કે ઉનકો ઐસી બાતેં કેહતે હો જો ઉનકો નાગવાર (નાપસંદ) ગુઝરતી હૈં તો આપ ઉસકો છોડ દો ઔર મેરે ઉપર ઝિયાદા બોઝ ન ડાલો. (હયાતુસ્સહાબા રદિ. : ૨/૨૭૮) ચચાસે હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા કે અગર યે લોગ મેરે એક હાથમેં ચાંદ ઔર એકમેં સૂરજ લાકર રખ દેં તો ભી મૈં યે કામ હરગિઝ છોડનેવાલા નહીં હૂં ચૂંકે ખુદાકી તરફસે ઈસ પર મામૂર હૂં, ઉસ વક્ત ચચાને ભી ફરમા દિયા કે તૂ અપના કામ કરતા રેહ તુઝે કોઈ કુછ નહીં કર સકતા.

તો નબી ચૂંકે અલ્લાહ તઆલાકે હુકમકી કીમત જાનતે થે ઈસ લિયે વો પૂરી કૌમકી મુખાલિફતકો ઝેલનેકે લિયે તૈયાર હો જાતે હૈં.

હમ દુનિયાદાર અલ્લાહકે હુકમકી કીમત ક્યા જાનેં, સિર્ફ એક હુકમ નમાઝ હી કો લે લો, ઔર તજઝિયા કરો કિતને લોગ ઈસકા એહતિમામ કરતે હૈં હાલાંકે નમાઝકી અદાયગીમેં દુનિયા ઔર આખિરતકી ભલાઈયાં છુપી હુઈ હૈં. એક હદીસમેં હૈ કે જો શખ્સ નમાઝ એહતિમામસે અદા કરતા હૈ અલ્લાહ તઆલા પાંચ ચીઝોંસે ઉસકા ઈકરામ ફરમાતે હૈં. સબસે અવ્વલ રોઝીમેં બરકત અતા ફરમાતે હૈં, આજ રોઝીકે લિયે સારી મખ્લૂક પરેશાન હૈ. અલ્લાહને રોઝીકે મસ્અલેકા હલ નમાઝમેં રખ્ખા હૈ, અલ્લાહ તઆલા ખૂદ હુઝૂર ﷺ કો હુકમ ફરમાતે હૈં કે અપને ઘર વાલોંકો નમાઝકા હુકમ કીજિયે ઔર ખૂદ ભી ઉસકા એહતિમામ ફરમાઈયે, રોઝીકી આપ ફિક્ર ન કરેં રોઝી તો આપકો હમ દેંગે, ઔર અચ્છા અંજામ તો તકવા વાલોંકા હૈ, આજ ચૂંકે નમાઝ પર જો વા'દા હૈ રોઝીકા ઉસકા યકીન હી નહીં હૈ ઈસ લિયે રોઝીકી તલાશમેં નમાઝ હી કો ઉડા દેતા હૈ.

એક લતીફા ભી સુન લો. એક બસ્તીમેં સબ લોગ બેનમાઝી થે એક ઈમામ સાહબકા વહાં તકર્રુર હુવા. ઈમામ સાહબ ફિક્રમંદ થે એક એકકી મુલાકાત શુરૂ કી ઔર નમાઝકી તરગીબ દી કાફી લોગ નમાઝી બન ગયે. એક બડે મિયાં થે, ઈમામ સાહબને ઉનકો નિશાના બનાયા, લેકિન વો બડે પક્કે થે, ટસ સે મસ નહીં હુએ, એક મરતબા ઈમામ સાહબને કહા કે ચચા આપ સિર્ફ ચાલીસ દિન નમાઝ પઢ લો, મૈં તુમહેં એક ભેંસ દૂંગા, ચચાને વા'દા કિયા કે કલ સુબહસે શુરૂ કર દૂંગા, ચુનાંચે ચાલીસ દિન તક બરાબર નમાઝ પઢી ઔર ઈમામ સાહબસે મુતાલબા કિયા કે ઈમામ સાહબ ચાલીસ દિન પૂરે હો ગયે હૈં અબ ભેંસ લાઈયે, ઈમામ સાહબને કહા કે મૈંને ભેંસકા વા'દા ઈસ લિયે કિયા થા કે આપ ચાલીસ દિન નમાઝ પઢેંગે તો નમાઝકી આદત બન જાએગી ઔર નમાઝ પર તો અલ્લાહને રોઝીકા વા'દા કિયા હૈ ઈસ લિયે રોઝીકા દરવાઝા ખુલ જાએગા, બડે મિયાંને કહા ઈમામ સાહબ મુઝે આપકી બાત પર યકીન હી નહીં થા કે આપ ભેંસ દેંગે, ઈસ લિયે મૈંને ભી ચાલીસ દિન બગૈર વુઝૂ હીકે પઢી હૈ, આજ દોસ્તો! ઝરા સીને પર હાથ રખકર સોચો કે હમારી ક્યા હાલત હૈ, આજ ચૂંકે નમાઝ પર રોઝી મિલનેકા યકીન નહીં હૈ ઈસ લિયે રસ્મી તૌરસે નમાઝ પઢ લેતે હૈં ન રૂકૂઅ સહીહ હૈ ન સિજદહ ન કૌમા ઔર ન જલ્સા ન ધ્યાન હાઝિર હૈ, યે હમારી નમાઝકા હાલ હૈ. જિસ અમલ પર જો વા'દા કિયા ગયા હૈ ઉસ વા'દેકે યકીનકે બગૈર ઔર એહતિસાબ યાની ઉસ વા'દાકે ઈસ્તિહઝારકે બગૈર વો અમલ નહીં હૈ બલ્કે એક આદત હૈ, તો બાઝ લોગ બિલકુલ નમાઝ પઢતે હી નહીં, ઔર બાઝ પઢતે હૈં લેકિન જમાઅતકી પરવાહ નહીં કરતે, ઔર બાઝ જમાઅતકા એહતિમામ કરતે હૈં લેકિન ઉનકા રૂકૂઅ સિજદહ સહીહ નહીં, યે સારી કમઝોરિયાં ક્યૂં હૈં? સિર્ફ ઈસ લિયે કે નમાઝ પર જો વા'દે કિયે ગયે હૈં ઉનકા યકીન નહીં હૈ, ઔર યકીન ઈસ લિયે નહીં હૈ કે ઉસકી દઅવત નહીં હૈ, યકીન બનાનેકે લિયે દઅવત જરૂરી હૈ કે ઈજતિમાઈ ઔર ઈન્ફિરાદી તૌર પર લોગોંકો નમાઝકા ફાઈદા સુનાકર નમાઝકી દઅવત

હૈ, જબ વો બારબાર નમાઝકી ફઝીલતકો બોલેગા તો ઉસકે દિલમેં ઉન વા'દોંકા યકીન પૈદા હોગા, અરબીકા એક મકૂલા (કહાવત) હૈ કે "ઈઝા તકર્રર તકર્રર ફીલ્ કલ્બ." કે જિસ બાતકો મુકર્રર (બારબાર) બોલી જાવેગી વો દિલમેં કરાર પકડેગી. હઝરત થાનવી.(રહ.) ફરમાતે હૈં કે જિસ બાતકી યા જિસ અમલકી મૈં અપને અંદર કમી મહેસૂસ કરતા હૂં ઉસકો બયાનમેં બારબાર લાતા હૂં તો મુઝે ઉસકા એહતિમામ નસીબ હો જાતા હૈ (કમાલાતે અશરફિયા સ. ૭૭) તો નમાઝકો દઅવતકે ઝરીએ યકીનમેં લાયા જાવે, ઔર યે બહોત આસાન નુસ્ખા હૈ અપને ઘરમેં અપને બાલ બચ્ચોંકે સામને ફઝાઈલે આ'માલમેંસે એક એક હદીસ પઢે ઔર ઉસકો અપની ઝબાનમેં બયાન કરે ચંદ દિન કરકે દેખો ફિર ખૂદ મહેસૂસ કરોગે ઉસકા નફા. ઈસી લિય ઘરકી તા'લીમ પર ઝોર દિયા જાતા હૈ ઔર ગશ્તોંમેં બારબાર ઈમાનકી ઔર આ'માલકી દઅવતસે યાની ઉસ પર વા'દોંકી તકરારસે દિલમેં ઉન વા'દોંકા યકીન પૈદા હોતા હૈ ઔર અસ્બાબકી નફીસે અસ્બાબકા યકીન નિકલતા હૈ.

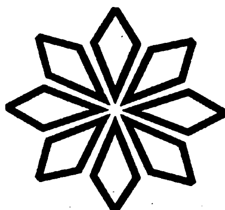
દૂસરા ફાઈદા નમાઝકા યે બતાયા ગયા કે કબ્રમેં અઝાબ ન હોગા, હર ઈન્સાનકો મરના હૈ, સબસે પેહલે કબ્રસે વાસ્તા પડતા હૈ. હદીસમેં અલ્લાહકે નબી ઈરશાદ ફરમાતે હૈં કે યે કબ્ર યા તો જન્નતકા બાગ હોગી યા જહન્નમકા ઘડા હોગી, તો નમાઝકા ફાઈદા બતાયા કે કબ્ર જન્નતકા બાગ બનેગી. તીસરા ફાઈદા યે બતાયા કે નમાઝી આદમીકો અલ્લાહ દાહને હાથમેં નામએ આ'માલ અતા ફરમાએંગે જો જન્નતી હોનેકી અલામત હોગી, ચોથા ફાઈદા યે બતાયા કે જહન્નમ પર એક પુલ અલ્લાહને બિછાયા હૈ જો બાલસે બારીક ઔર તલવારસે ઝિયાદા તેઝ હૈ ઉસ પર હર ઈન્સાનકો ગુઝરના હૈ "વઈમ્ મિન્કુમ્ ઈલ્લા વારિદુહા." તો નમાઝી આદમી બિજલીકી તરહ ગુઝર જાએગા, ઔર પાંચવાં ફાઈદા યે બતાયા કે બગૈર હિસાબ કિતાબકે જન્નતમેં દાખિલ કિયા જાએગા. અબ બતાઓ કે દુનિયા આખિરતકી તમામ ભલાઈયાં નમાઝમેં હૈં કે નહીં.

ઔર નમાઝકે છોડને પર બડી બડી વઈદેં ભી હૈં.

સબસે અવ્વલ રોઝીકી બરકત ઉઠા લી જાવેગી, કબ્રમેં અઝાબ હોગા, ઔર જહન્નમમેં ફેંક દિયા જાવેગા, નમાઝ છોડનેકી સિર્ફ યેહી વજહ હૈ કે ઉન વા'દોં ઔર વઈદોંકા યકીન નહીં હૈ ઔર યકીન લાનેકે લિયે ઉસકી દઅવત દેની પડેગી, જમાઅતમેં ઈસી લિયે નિકાલા જાતા હૈ કે ચાર માહ મુસલસલ વા'દે ઔર વઈદોંકો સુનેગા, ઔર દઅવત ભી દેગા ઔર નમાઝ ભી પઢેગા, તો નમાઝકી આદત ભી પડેગી, ઔર યકીન ભી બનેગા, દઅવતકા યે કામ તબ્લીગકે લિયે નહીં હૈ બલ્કે ઝિંદગી તબ્દીલ કરનેકે લિયે હૈ, બહોતસોંકી ઝિંદગિયાં તબ્દીલ હો ગઈ.

યે તો સિર્ફ એક હુકમ નમાઝકા બયાન હુવા, દૂસરે હુકમોંકે મુતઅલ્લિક ભી યેહી બાત હૈ કે ઉન પર જો વા'દે હૈં ઉનકો બારબાર બોલા જાવે ઔર ઉનકો ન અદા કરને પર જો વઈદેં હૈં ઉનકો સુના ઔર બોલા જાવે તો ઉન હુકમોંકો કરના આસાન હો જાવેગા, મસલન ઝકાત, રોઝા ઔર હજ્જે બૈતુલ્લાહ ઔર દઅવત જો મુસ્તકિલ ઝિમ્મેદારી હૈ ઉનકે ફઝાઈલકો સુના જાવે ઔર ફિર સુનાયા જાવે, ઉસકે લિયે હઝરત શેખકી ફઝાઈલે આ'માલ હિસ્સા એક ઔર દૂસરા બહોત મુફીદ હૈ.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

દુનિયાકી મુહબ્બત હર ખતાકી જડ હૈ

"કાલ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ, હુબ્બુદુન્યા રઅ્સુ કુલ્લિ ખતીઅહ."

મોહતરમ હઝરાત! ઈન્સાનોંમેં એક ગિરોહ અંબિયા (અલૈ.) કા હૈ નબીકા મકામ બહોત બુલંદ હોતા હૈ, પૂરી કૌમમેં જિતની ભલાઈયાં ઔર ખૂબિયાં હોતી હૈં વો સારી ઉસ કૌમકે નબીમેં મૌજૂદ હોતી હૈં ઐસે કુલ એક લાખ ચોબીસ હજાર ઔર એક કૌલકે મુતાબિક દો લાખકે કરીબ નબી દુનિયામેં તશરીફ લાએ, ઉન સારે નબિયોંમેં જો અચ્છાઈયાં ઔર ખૂબિયાં મૌજૂદ થીં વો સારીકી સારી હમારે નબી હઝરત મુહમ્મદ ﷺ કે અંદર મૌજૂદ થીં :

હુસ્ને યૂસુફ દમે ઈસા યદે બૈઝા દારી
આંચે ખૂબાં હમાં દારંદ તૂ તન્હા દારી

યૂસુફ (અલૈ.) કા હુસ્ન મશ્હૂર હૈ લેકિન હમારે નબીકા હુસ્ન ઉસસે બાલાતર (ઊંચા) થા, હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે એક રાત મેરે હાથસે સૂઈ ગિર ગઈ બાવુજૂદ તલાશકે નહીં મિલી, ચૂંકે અંધેરા થા, લેકિન હુઝૂર ﷺ તશરીફ લાએ તો આપકે ચેહરેકે નૂરસે જો શુઆએં પડી ઉસકી શુઆઓંમેં મુઝે સૂઈ નઝર આ ગઈ. (બિખરે મોતી : ૨/૯૧) ખુદાકે બાદ અગર કોઈ બડી હસ્તી હૈ તો વો હમારે નબીકી હસ્તી હૈ, દુનિયાકે હુકમા તો આપકી જૂતીકી ખાકકે બરાબર ભી નહીં હો સકતે, દુનિયાકા કોઈ જિસ્માની હકીમ હો ઉસકે પાસ અગર કોઈ મરીઝ જાતા હૈ તો વો હકીમ મર્ઝકી અસલ તક પહોંચનેકી કોશિશ કરતા હૈ કે ઉસ મર્ઝકી અસલ વજહ ક્યા હૈ? એક લતીફા યાદ આ ગયા એક હકીમકે પાસ એક બડે મિયાં લકડીકે સહારે બડી મુશ્કિલસે પહોંચે, હકીમ સાહબને નબ્ઝ પકડી ઔર પૂછા કે ક્યા તકલીફ હૈ? બડે મિયાંને કહા કે મુઝે બુખાર આતા હૈ, હકીમ સાહબને કહા કે કમઝોરીકી વજહસે બુખાર આતા હૈ, બડે મિયાંને કહા હાથ પૈરોંમેં દર્દ ભી હૈ, હકીમને કહા કે કમઝોરીકી વજહસે

યે દર્દ હૈ, બડે મિયાંને કહા કે જબ ચલતા હૂં તો ચક્કર ભી આતે હૈં, હકીમને કહા કે યે ભી કમઝોરીકી વજહસે હોતા હૈ, બડે મિયાં ગુસ્સે હોકર બોલે તુઝે કમઝોરીકે અલાવા દૂસરા કુછ સમઝમેં આતા હૈ કે નહીં? હકીમ સાહબ બોલે કે ચચા યે ગુસ્સા જો આપકો આયા યે ભી કમઝોરીકી વજહસે આયા હૈ. ખૈર બાત યે ચલ રહી થી કે જિસ્માની હકીમ મર્ઝકી અસલકા મુતાલઆ કરકે ફિર ઉસીકા ઈલાજ કરતે હૈં ઈસી તરહ હઝરત મુહમ્મદ ﷺ કો અલ્લાહને તમામ આલમકે ઈન્સાનોંકે લિયે રૂહાની હકીમ બનાકર ભેજા હૈ. ઈસ લિયે આપ તમામ અમરાઝકી બુન્યાદ બતાતે હૈં અગર ઉસકા ઈલાજ હો જાવે તો સારે અમરાઝ ખતમ હો જાવેં. એક શખ્સ આપકે પાસ આયા ઔર કહા કે હઝરત મુઝસે બહોત ગુનાહ હોતે હૈં. (૧) ઝૂઠકી આદત, (૨) શરાબકી ભી આદત ઔર ઝિના ભી હો જાતા હૈ, ઔર ચોરી ભી કર લેતા હૂં, આપ મુઝે કોઈ ઈલાજ બતાએં, આપને ફરમાયા ઝૂઠ બોલના છોડ દો, તો ઉસને ઉસકા અહદ કિયા કે મૈં ઝૂઠ નહીં બોલૂંગા, અબ જબ રાત હુઈ શરાબ પીને ઔર ઝિનાકા તકાઝા ઉસકે નફસને કિયા તો ઉસને સોચા કે અગર મૈંને શરાબ પી ઔર ઝિના કિયા તો સુબહ અગર મુઝસે પૂછા ગયા તો ઈકરાર કરના પડેગા, અગર ઈકરાર કિયા તો હદ (સજા) જારી હોગી, ઔર અગર ઈન્કાર કરૂંગા તો વા'દા ખિલાફી હોગી તો ઈસસે રૂક ગયા, ફિર જબ રાત ઝિયાદા ગુઝરી ઔર અંધેરા ખૂબ છા ગયા તો ચોરીકે લિયે ઘરસે નિકલના ચાહા તો ફિર ઉસી ખયાલને દામન થામ લિયા કે અગર સચ બોલૂંગા તો હાથ કટેગા ઔર અગર ઝૂઠ બોલૂંગા તો વા'દા ખિલાફી હોગી, તો ઉસસે ભી રૂક ગયા, ઔર જબ સુબહ હુઈ તો ખિદમતે નબવી ﷺ મેં હાઝિર હુવા ઔર અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! ઝૂઠ ન બોલનેસે મેરી ચારોં ખસ્લતેં મુઝસે છૂટ ગઈ, યે સુનકર આપ ﷺ બહોત ખૂશ હુએ.

(સીરતુન્નબી : ૬/૩૬૧)

ઈસસે પતા ચલા કે આપકો અલ્લાહને હિકમત આ'લા દરજેકી અતા ફરમાઈ થી તો આપકી યે બાત ભી કે "હુબ્બુ દુન્યા રઅ્સુ કુલ્લિ ખતીઅહ"

તમામ બુરાઈયોંકી જડકી તરફ નિશાનદહી કરતી હૈ વજહ ઉસકી યે હૈ કે કિસી ચીઝકી મુહબ્બત ઉસકો અંધા બના દેતી હૈ. **"હુબ્બુ શૈએ યુઅ્મી, ઈન્નલ્ મુહિબ્બ લિમંય્યુહિબ્બુ મુતીઅ"** કે મુહબ્બત કરનેવાલા જિસસે મુહબ્બત કરતા હૈ ઉસકા મુતીઅ (તાબે'દાર) બન જાતા હૈ. એક બેવા ઔરત થી ઉસકા એક લડકા કોલેજ કરતા થા, વો ઔરત ઉસકા બહોત ખયાલ રખતી થી ઈસ લિયે કે બુળ્હાપેકી લકડી વોહી થા, જબ તક વો લડકા કોલેજસે ન આ જાતા વહાં તક વો ખાના ન ખાતી થી ઉસકા ઈન્તિઝાર કરતી રેહતી થી જબ વો આતા પેહલે ઉસકો ખિલાતી ફિર ખૂદ ખાતી, ઉસ લડકેકો કોલેજમેં કિસી લડકીસે મુહબ્બત હો ગઈ ઉસને લડકીસે કહા કે મૈં તુઝસે નિકાહ કરના ચાહતા હૂં, લડકીને અપની જાન છુડાનેકે લિયે કેહ દિયા કે મૈં તૈયાર હૂં બશર્તેકિ તૂ તેરી માંકા કલેજા લાકર મુઝે દે, યે પાગલ ઈસ બાતકો હકીકત સમઝા ઔર બાઝાર ગયા ઔર છુરા ખરીદા ઔર ઘરકી તરફ ભાગા, માં ઈન્તિઝાર કર રહી થી દરવાઝે પર જબ બેટેકો દૂરસે દેખા તો ખૂશીસે ઉસકા ચેહરા ચમકને લગા, ઔર બોલી બેટે આજ તૂને બહોત દેર લગા દી. લડકેને કોઈ જવાબ નહીં દિયા ઔર આતે હી માંકે પેટમેં છુરા માર દિયા, માં લડખડાતી હુઈ ગિરી ઔર થોડી દેર બાદ મર ગઈ, લડકેને પેટ ચીરા ઔર જલ્દીસે કલેજા નિકાલકર એક થાલીમેં રખ્ખા ઔર ભાગા, રાસ્તેમેં ઠોકર લગી ઔર ગિરા ઔર થાલી ભી ગિરી, કલેજેસે આવાઝ આઈ કે બેટે ચોટ તો નહીં આઈ, લેકિન બેટે પર તો જુનૂન સવાર થા, ઉઠકર ફિર ભાગા ઔર જાકર ઉસ લડકીકા દરવાઝા ખિટખિટાયા, લડકી બાહિર આઈ ઔર પૂછા ક્યા હૈ? લડકેને કહા કે તૂને નિકાહકી શર્તમેં મેરી માં કા કલેજા માંગા થા લે, હાઝિર હૈ, લડકીને કહા ઓ બદનસીબ જિસ માંને તુઝે દૂધ પિલાયા ખિલાયા પિલાયા તૂ ઉસ માંકા નહીં હુવા મેરા કબ હો સકતા હૈ, ભાગ યહાંસે મરદૂદ! તો વો છોટાસા મુંહ લેકર લૌટ આયા.

ઈસ હિકાયતસે દો બાતેં સમઝમેં આતી હૈં, એક તો યે કે દીન જો હમારા સો (૧૦૦) મા'ઓંસે ઝિયાદા ખૈરખ્વાહ હૈ દુનિયાકી મુહબ્બતમેં આકર

ઉસકો તબાહ કરતે હૈં ઔર દુનિયાકો આગોશમેં બિઠાતે હૈં. હાલાંકે યે દુનિયા વકતી ઔર આરઝી સાથી હૈ જો મૌત પર તુઝે તીન તલાક દેગી ઉસ વક્ત ઉસ પાગલ લડકેસે ઝિયાદા શરમિંદગી ઔર અફસોસ હોગા ઔર અપને રબકે સામને સર ઝુકાએ દસ્ત બસ્તા અર્ઝ કરેગા કે અય હમારે રબ હમને દેખ લિયા ઔર સુન લિયા (અંજામ) તૂ વાપસ કર દે તાકે અબ દીનકો સીનેસે લગાકર આવેંગે, અબ હમેં યકીન આ ગયા **"વ લૌ તરા ઈઝિલ્ મુજ્રિમૂન નાકિસૂ રુઊસિહિમ્ ઈન્દ રબ્બિહિમ્. રબ્બના અબ્સર્ના વ સમિઅ્ના ફર્જિઅ્ના નઅ્મલ્ સાલિહન્ ઈન્ના મૂકિનૂન.** (સૂરએ સજદહ રૂ. ૨, પા. ૨૧)

અબ સોચો! કિતને લોગ દુનિયાકે આશિક બનકર દીનકો તબાહ કર રહે હૈં. અલ્લાહકે રસૂલ ﷺ ને સારી બીમારિયોંકી જડ બતા દી કે યેહી મુહબ્બત હૈ.

અબ હમેં યે સમઝના હૈ કે દુનિયાકી મુહબ્બત દિલમેં આઈ કિસ વજહસે યાની અસ્બાબે મુહબ્બત ક્યા હૈ?

તો સુનો! હઝરત મૌલાના હુસૈન અહમદ મદનીને એક કિતાબ લિખ્ખી હૈ **"મહાસિને ઈસ્લામ"** ઉસમેં તેહરીર ફરમાયા હૈ કે અસ્બાબે મુહબ્બત કુલ ચાર હૈં. એક જમાલ, કિસીકા જમાલ દેખકર મુહબ્બત હો જાતી હૈ જૈસે કે ઉપરકી હિકાયતસે માલૂમ હો ગયા ઔર દુનિયાકા જમાલ ઔર ઝીનત ઝાહિર હૈ ખૂદ અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં : **"ઝુય્યિન લિન્નાસિ હુબ્બુ શ્શહવાતિ મિનન્નિસાઈ વલ્ બનીન વલ્ કનાતીરિલ્ મુકન્તરતિ વલ્ અન્આમિ વલ્ હર્ષ. ઝાલિક મતાઉલ્ હયાતિદુન્યા, વલ્લાહુ ઈન્દહૂ હુસ્નુલ્ મઆબ.**

(સૂરએ આલે ઈમરાન પા. ૩, આયત ૧૪)

(૨) દૂસરા સબબ કમાલ હૈ. ઈલેક્ટ્રોનિક તરક્કિયાં દેખકર ઈન્સાન ઉસકા આશિક બન ગયા હૈ દુનિયા એક જાદૂગરકી તરહ હૈ જો ગૈર વાકેઅકો વાકેઅ બતાતા હૈ.

(૩) તીસરી ચીઝ એહસાન. મોહસિનકી મુહબ્બત લાઝમી ચીઝ હૈ, બઝાહિર હમારી દુનિયાકી તમામ ઝરૂરિયાત ઈસી દુનિયાસે પૂરી હોતી નઝર આ

રહી હોતી હૈં ઈસ લિયે દુનિયાકો અપના મોહસિન સમઝતે હૈં.

(૪) ચોથી ચીઝ કુરબત હૈ. યાની કુરબતકી વજહસે ભી મુહબ્બત પૈદા હો જાતી હૈ. એક જાનવરકો દૂસરે જાનવરકે સાથ ચંદ દિન બાંધતે હૈં, ફિર ઉસસે જુદા કરતે હૈં તો વો જાનવર કિતના શોર મચાતા હૈ વો ક્યા હૈ કુરબતકી વજહસે મુહબ્બત હૈ જો ઉસકો શોર કરને પર મજબૂર કરતી હૈ, તો દુનિયાકી મુહબ્બંત [:]લમેં આનેકી ચાર વુજૂહ હુઈ (૧) જમાલ (૨) કમાલ (૩) એહસાન (૪) કુરબત. તો યે બાત તો યકીની હૈ કે બેદીનીકા અસલ સબબ હુબ્બે દુનિયા હૈ, ચૂંકે હદીસમેં આ ગયા, અબ ઉસકા ઈલાજ ક્યા હૈ તો હુબ્બે દુનિયાકે અસ્બાબમેંસે એક સબબ કુરબત હૈ તો થોડે વક્તકે લિયે ઉસસે બુઅ્દ (દૂરી) ઈખ્તિયાર કિયા જાવે, ઔર બુઅ્દ (દૂરી) કી શકલ તો યે હૈ કે કિસી જંગલકી રાહ લી જાવે, જૈસે ઈબ્રાહીમ અદહમ (રહ.) ને લી થી, લેકિન યે રૂહબાનિયત હૈ જો શરીઅતે મુહમ્મદીમેં મમનૂઅ હૈ, ઈસ્લામમેં રૂહબાનિયત નહીં હૈ તો ઈસ ઝમાનેમેં ઉસકી બેહતરીન શકલ યે હૈ કે ઈન્સાન જમાઅતમેં નિકલ જાવે ચાર માહ ઔર સાલકે લિયે. દૂસરા સબબ જમાલ ઔર કમાલ હૈ તો અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ ﷺ ને જો ઉસકી મઝમ્મત (બુરાઈ) બયાન ફરમાઈ હૈ ઉસકો પઢે ઔર ગૌરસે સુને ઔર ઉસકે આશિકોંકા હાલ પઢે ઔર સુને તો ઉસકા અસલ ચેહરા સામને આએગા, એક તો ઉસમેં ઐબ યે હૈ કે યે સિર્ફ ધોકા હૈ ઉસકે બનાનેવાલા ખુદા યે ફરમાતા હૈ "વમલ્ હયાતુદ્દુન્યા ઈલ્લા મતાઉલ્ ગુરૂર"

(સૂરએ આલે ઈમરાન, આયત : ૧૮૫)

દૂસરા ઐબ યે હૈ કે ઉસકે આશિકોંકા અંજામ જહન્નમકે સિવા કુછ નહીં હૈ. "મતાઉલ્ કલીલ, ષુમ્મ મઅ્વાહુમ્ જહન્નમ" (સૂરએ આલે ઈમરાન, આયત : ૧૯૬) ચુનાંચે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકાલનેકે બાદ ફઝાઈલે સદકાતકી તાલીમકે ઝરીઆ દુનિયાકા અસલ ચેહરા બતાયા જાતા હૈ, હઝરત શેખ (રહ.) ને બહોત ખોલ ખોલકર ઉસકી મઝમ્મત (બુરાઈ) બયાન ફરમાઈ હૈ ઉસકો બારબાર પઢના ચાહિયે ઔર સુનના ભી ચાહિયે, ઉસસે દુનિયાકી હકીકત વાઝેહ હો

જાવેગી કે યે તો માદરે માદર હૈ સિર્ફ ફાખિરા લિબાસ પહેના હૈ.

બસા ખૂશ કામત કે ઝેરે ચાદર બાશદ

ચૂં બાઝ કુની મારિદે માદર બાશદ

તો કુરબત ભી ગઈ જમાલ ઔર કમાલ ભી નિગાહસે નિકલ જાવેગી, અબ રહી યે બાત યાની ઉસકા એહસાન તો સુનો, ઉસકે મુતઅલ્લિક આજ હમારે અંદર ઈમાનકી કમઝોરી ઈસ કદર હૈ કે આંખોંસે જહાંસે હોતા નઝર આતા હૈ ઔર જહાંસે રિઝક મિલતા નઝર આ રહા હૈ ઉસી પર એ'તિમાદ કર લેતે હૈં હાલાંકે યે બિલકુલ ખિલાફે વાકિઆ હૈ ક્યૂંકે મશરિકસે મગરિબ ઔર શિમાલસે જુનૂબ ઔર જમીન ઔર આસમાનમેં જો ભી ખુદાકી મખ્લૂક હૈ, ઉન સબકી જરૂરતેં ઔર હાજતેં સિર્ફ ઔર સિર્ફ અલ્લાહ તઆલા પૂરી ફરમાતે હૈં અસ્બાબ તો સિર્ફ ઈમ્તિહાન ઔર આઝમાઈશકે લિયે બીચમેં ડાલે હૈં ઈસ લિયે એહસાન તો સિર્ફ અલ્લાહકા હૈ ન કે ફૈલે હુએ અસ્બાબકા, ઉસકે ઈરાદેકે બગૈર એક દાના કિસીકો નહીં મિલ સકતા "**વમા મિન્ દાબ્બતિન્ ફીલ્ અર્ઝિ ઈલ્લા અલલ્લાહિ રિઝ્કુહા**" (સૂરએ હૂદ, આયત : ૬) ઈસ આયતકી તફસીર દેખની ચાહિયે. ઔર એક આયતમેં તો સાફ ફરમા દિયા "**વફીસ્સમાઈ રિઝ્કુકુમ્ વમા તૂઅદૂન**" (સૂરએ ઝારિયાત, આયત : ૨૨) કે તુમહારા રિઝક ઔર સવાબ વગૈરહ જિસકા વા'દા કિયા ગયા હૈ વો આસમાન વાલેકે હાથમેં હૈ, એક જગહ ઈરશાદ હૈ "**ઈન્નલ્લઝીન તઅ્બુદૂન મિન્ દૂનિલ્લાહિ લા યમ્લિકૂન લકુમ્ રિઝ્કન્ ફબ્તગૂ ઈન્દલ્લાહિ રિંઝ્ક વઅ્બુદૂહુ વશ્કુરૂ લહૂ, વ ઈલૈહિ તુર્જઊન.** (સૂરએ અન્કબૂત, આયત : ૧૭) કે બેશક અલ્લાહ તઆલાકે અલાવા જિનકી તુમ બંદગી ઔર ગુલામી કરતે હો વો તુમહારી રોઝીકે માલિક નહીં હૈં રોઝી તો અલ્લાહકે પાસ તલાશ કરો ઔર ઉસીકી બંદગી કરો ઔર ઉસીકા શુક્ર અદા કરો. અસ્બાબકી મિસાલ તો ઉસ ડાકિયેકી તરહ હૈ જો મનીઓર્ડર લેકર આતા હૈ, અગર કોઈ અસલ મનીઓર્ડર ભેજનેવાલેકા એહસાન ન માને ઔર ઉસી ડાકિયેકે પૈરોંમેં પડે કે આપકા બહોત બડા એહસાન હૈ કે આપને ઈતની સારી રકમ અતા ફરમાઈ,

ઈસકા મતલબ યે નહીં હૈ કે દુકાનકો આગ લગા દો, ઔર મસ્જિદમેં જાકર બૈઠ જાઓ, બલ્કે મતલબ યે હૈ કે ઉસમેં ઈસ લિયે લગો કે યે ભી હમારે રબકા હુકમ હૈ વરના રોઝી તો સિર્ફ અલ્લાહ તઆલા દેતે હૈં. રબકા હુકમ કહાં હૈ **"ફઈઝા કુઝિયતિ સ્સલાતુ ફન્તશિરૂ ફીલ્ અર્ઝિ વબ્તગૂ મિન્ ફઝ્લિલ્લાહિ વઝ્કુરૂલ્લાહ કષીરલ્ લઅલ્લકુમ્ તુફ્લિહૂન"** (સૂરએ જુમ્આ, આયત : ૧૦) કે જબ નમાઝસે ફારિગ હો જાઓ તો જમીનમેં ફૈલ જાઓ ઔર અલ્લાહકા ફઝલ તલાશ કરો યાની રોઝી તલાશ કરો. લેકિન ઉન અસ્બાબકે ઐસે તાબેઅ ન હો જાઓ કે અલ્લાહ તઆલાકો ભૂલ જાઓ, ઈસી લિયે અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે ઔર કસરતસે અલ્લાહ તઆલાકો યાદ કરો તાકે તુમ કામિયાબ હો જાઓ. યાની સુન્નત ઔર શરીઅતકી રિઆયતકે સાથ ઉનમેં લગો ઔર ઉસકે લિયે ઈલ્મ ભી જરૂરી હૈ, અગર ઈલ્મ નહીં હૈ ઉલમાસે હર બાત પૂછકર અમલ કરો.

લેકિન મેરે દોસ્તો! યે યકીન કે રોઝી જહાંસે મિલતી નઝર આતી હૈ વહાંસે નહીં મિલતી બલ્કે અલ્લાહ તઆલાકે ખઝાનેસે આતી હૈ. ઈસ યકીનકો દિલમેં લાનેકે લિયે ઈસ યકીનકી ખૂબ દઅવત દેની પડેગી, જમાઅતમેં નિકલકર ઈસકી ખૂબ દઅવત દિલાઈ જાતી હૈ.

ખુલાસા યે કે દુનિયાકી મુહબ્બતકો નિકાલનેકે લિયે ઈસ ઝમાનેમેં દઅવતકી મુબારક મહેનતમેં લગના ચાહિયે, યે ઈલાજ ઐસા હૈ કે સત્તર (૭૦) અસ્સી (૮૦) સાલસે બરાબર તજુર્બા હો રહા હૈ ઔર કરોડોંકી તા'દાદમેં લોગોંકી ઝિંદગિયાં બન ચુકી હૈં, ઉસકા ઈન્કાર ગોયા દિનકો સૂરજકા ઈન્કાર હૈ, કોઈ અંધા અગર ઈન્કાર કરતા હૈ તો ઉસકા કોઈ એ'તિબાર નહીં હૈ ઐસે લોગોંકે બારેમેં અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં, **"ફઈન્નહા લા તઅ્મલ્ અબ્સારુ વલાકિન્ તઅ્મલ્ કુલૂબુલ્લતી ફીસ્સુદૂર"** (સૂરએ હજ આયત : ૪૬) કે યે આંખોંકે અંધે નહીં હૈં હાં મગર દિલોંકે અંધે જરૂર હૈં. હકીકતમેં અલ્લાહ તઆલાકે રાસ્તેમેં નિકલનેકે બાદ દુનિયાકી હકીકત સમઝમેં આતી હૈ કે યે તો વકતી બહાર હૈ, અંજામ ઉસકા તબાહીકે સિવા કુછ નહીં હૈ. એક બુઝુર્ગને ખ્વાબમેં એક બુઢ્ઢી

ઔરતકો દેખા જો ફાખિરા લિબાસ પેહને હુઈ થી, બુઝુર્ગને પૂછા કે તૂ કૌન હૈ? ઉસને કહા મૈં દુનિયા હૂં, પૂછા તૂ અબ તક કિતને નિકાહ કર ચુકી હૈ? ઉસને કહા કે ઉસકી કોઈ હદ નહીં, બુઝુર્ગને પૂછા ક્યા તેરે ખાવિંદોંને તુઝે તલાક દે દી યા તૂને ઉનકો છોડ દિયા? ઉસને કહા કે ન ઉનહોંને મુઝે તલાક દી ઔર ન મૈંને ઉનકો છોડ દિયા બલ્કે મૈંને ઉનકો હલાક કર દિયા. મજઝૂબ (રહ.) કે યે અશઆર પઢિયે ઔર દુનિયાસે બચિયે.

લુત્ફ દુનિયાકે હૈં કઈ દિનકે લિયે
ખો ન જન્નતકે મઝે ઉનકે લિયે
યે ક્યા અય દિલ તૂ બસ ફિર યૂં સમઝ
તૂને નાદાં ગુલ દિયે તિન્કે લિયે

ઔર કિસીને કહા હૈ
જબ ચમનસે ગુઝરે તો અય સબા કેહ દેના બુલબુલે ઝારસે
કે ખિઝાંકે દિન ભી સામને હૈં ન લગાના દિલકો બહારસે

નોટ :- દુનિયા નામ હૈ ખુદાસે ગાફિલ હોનેકા.

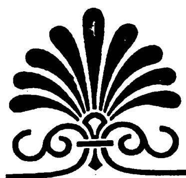
ચિસ્ત દુનિયા અઝ ખુદા ગાફિલ બૂદન
નયે કુમ્માશ વ નુકરહ વ ફરઝંદ વ ઝન

લિહાઝા જો ચીઝેં ભી ખુદાસે ગાફિલ કરેં વો દુનિયા હૈ, અગર કારોબાર ખુદાસે ગાફિલ કરે તો યે ભી દુનિયા હૈ, કાશ્તકારી ઔર મુલાઝિમત અગર ખુદાસે ગાફિલ કરે તો યે ભી દુનિયા હૈ, બીવી બચ્ચે ઔર ઘરબાર અગર ખુદાસે ગાફિલ કરેં તો યે ભી દુનિયા હૈ, ઔર પેશાબ પાખાના અગર સુન્નત તરીકે પર હૈ તો યે દીન હૈ. મૌલાના યૂસુફ (રહ.) કા એક મલ્ફૂઝ પઢિયે ઔર ઉસમેં ગૌર ફરમાઈયે ઈરશાદ ફરમાતે હૈં! અગર તુમને અપની દુકાન ઔર અપને કારોબારમેં ઔર અપને તૌર ઔર તરીકોંમેં યાની મુઆશરેમેં હુઝૂર ﷺ કે તરીકોંકો દાખિલ કર લિયા ઔર સબ કુછ હુઝૂર ﷺ કે તરીકોં પર કર લિયા તો ઈસ તરીકે પર બનાયા હુવા ઝોંપડા, મુશરિકીન ઔર કુફફારકે ઢાઈ લાખસે બની હુઈ કોઠીસે ઝિયાદા

કીમતી હૈ, મિટ્ટીકી કોઈ કીમત નહીં, કીમત તો હુઝૂર ﷺ કે તરીકોંકી હૈ, અગર સાતોં જમીન ઔર સાતોં આસમાન એક કોઠી હો ઔર સબકો સોનેસે ભર દિયા જાવે તો ભી હુઝૂર ﷺ કે તરીકોં પર બનાઈ હુઈ પાંવ ધરનેકી જગહ ઔર પાખાના કરનેકી જગહકે બરાબર નહીં. ઔર દેખો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ સલ્લમકી મુઆશરતસે ખુદા મિલેગા ઔર હાલાત દુરૂસ્ત હોંગે, ઔર અગર યહૂદો નસારાકે રાસ્તે પર મુઆશરત બનાઓગે તો હાલાત ખરાબસે ખરાબતર હોતે ચલે જાએંગે. (તઝકિરા હઝરત મૌલાના યૂસુફ (રહ.), સ. ૨૦૪)

બાતકા ખુલાસા યે કે તમામ નાફરમાનિયોં ઔર ખતાઓંકી જડ દુનિયાકી મુહબ્બત હૈ, ઔર દુનિયાકી મુહબ્બત દિલમેં આનેકે ચાર અસ્બાબ હૈં : (૧) જમાલ (૨) કમાલ (૩) કુરબત (૪) ઔર એહસાન. ઔર સબકા ઈલાજ યે હૈ કે દઅવત ઔર તબ્લીગકે નામસે જો કામ ચલ રહા હૈ જો મહેનત ચલ રહી હૈ ઉસસે જુડ જાવે, આમ તૌર પર લોગ ઈસ લિયે નહીં જુડતે કે ઉસમેં થોડા મુજાહિદા હૈ લેકિન યે મુજાહિદા બતૌર ઈલાજકે હૈ, જિસ્માની સિહ્હતકે લિયે ઈન્સાન ઈલાજ કરાતા હૈ હાલાંકે અગર યે ઈલાજ ન કરાએગા તો ઝાઈદસે ઝાઈદ મૌત આએગી ઔર ઈસ મર્ઝસે ખુલાસી હો જાએગી, લેકિન અગર દુનિયાકી મુહબ્બતકે મર્ઝકા ઈલાજ ન કિયા તો ઈન્સાન હમેશા હમેશકે લિયે અઝાબમેં મુબ્તલા હોગા.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

ખૂશગવાર ઝિંદગી કૈસે બનેગી?

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ

ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ, બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ: મન્ અમિલ સાલિહમ્ મિન્ ઝકરિન્ ઔ ઉન્ષા વહુવ મુઅ્મિનુન ફલનુહ્‌યિયન્નહૂ હયાતન્ તય્યિબહ, વલનજ્ઝિયન્નહુમ્ અજ્રહુમ્ બિઅહ્‌સનિ મા કાનૂ યઅ્મલૂન. (સૂરએ નહલ, આયત : ૯૭)

મોહતરમ હઝરાત : દુનિયાકા હર ઈન્સાન ચાહે મર્દ હો ચાહે ઔરત હો, ચાહે મુસલમાન હો ચાહે ગૈર મુસ્લિમ હો, ચાહે અરબી હો ઔર ચાહે અજમી હો, ચાહે કાલા હો ઔર ચાહે ગોરા હો, હર એક યે ચાહતા હૈ કે મેરી ઝિંદગી ખૂશગવાર બન જાએ, ઈસીકે લિયે દુનિયાકી મુખ્તલિફ લાઈનોંમેં મહેનત કરતા હૈ, લેકિન ઈસ કાઈનાતકે ખાલિક ઔર માલિકને યે ફૈસલા કર દિયા હૈ કે ખૂશગવાર ઝિંદગી દુનિયાકે નકશોંસે ઔર માલ ઔર મુલ્કસે નહીં બન સકતી! બલ્કે અગર ખૂશગવાર ઝિંદગી મતલૂબ હૈ તો ઈમાન ઔર આ'માલ ઈખ્તિયાર કરના પડેગા, રૂપિયોંસે ઔર માલસે આરામકે નકશે તો ખરીદ સકતે હો લેકિન આરામ નહીં ખરીદ સકતે, અલ્લાહ તઆલાકી યે બાત ઐસી પક્કી હૈ કે ઉસકે ખિલાફ મુમકિન હી નહીં. અલ્લાહ તઆલા ખૂદ ફરમાતે હૈં કે **"લા તબ્દીલ લિકલિમાતિલ્લાહિ"** (સૂરએ યૂનુસ, આયત : ૬૪) કે અલ્લાહકી બાત બદલ નહીં સકતી. મક્કાકે મુશરિક તીનસો સાઠ (૩૬૦) સે કામોંકા બનના સમઝ રહે થે ઈસ લિયે જબ ઉનકે કાનમેં તૌહીદકી બાત પડી તો ભડક ઉઠે કે યે કૈસે હો સકતા હૈ, ઈસી તરહ આજ ભી ચૂંકે અસ્બાબસે હોનેકા યકીન હમારી રગો પયમેં જમ ગયા હૈ ઈસ લિયે સિર્ફ ઈમાન ઔર આ'માલસે ખૂશગવાર ઝિંદગીકા બનના સમઝમેં નહીં આ રહા, અલ્લાહ તઆલાકી કુદરત ઔર તાકતકો હમ જાનતે હી નહીં, હાલાંકે અલ્લાહકી કુદરતકે વાકિઆત કુરઆન ઔર હદીસમેં મૌજૂદ હૈં, હઝરત યૂસુફ

(અલૈ.) એક નબી ગુઝરે હૈં અલ્લાહ તઆલાને ઉનહેં ખૂબસૂરત બનાયા થા ઔર ખૂબસીરત ભી થે, ઉનકે વાલિદ યાકૂબ (અલૈ.) ઉનકો બહોત મહેબૂબ રખતે થે, યૂસુફ (અલૈ.) કે ગ્યારહ ભાઈ થે. ઉનકો હસદ પૈદા હો ગયા ઔર સોને પે સુહાગા કે યૂસુફ (અલૈ.) ને એક ખ્વાબ દેખા ઔર ઉસ ખ્વાબકો અપને વાલિદ બુઝુર્ગકો સુનાયા ઔર વાલિદ સાહબને ભાઈયોંકો ખ્વાબ સુનાનેકા મના કિયા ઔર યૂસુફ (અલૈ.) ને ગલતીસે ખ્વાબ ઉનકો સુના દિયા ઉનકે હસદમેં ઈઝાફા હુવા, ખ્વાબ યે થા કે ગ્યારહ સિતારે ઔર સૂરજ ઔર ચાંદ યૂસુફ (અલૈ.) કો સિજદહ કરતે હૈં, ભાઈયોંને એક મીટિંગ કી ઔર ઉસમેં શયતાન ભી શરીક હુવા ઔર તય યે પાયા કે કહીં દૂર કુંવેંમેં ડાલ દિયા જાવે, કિસ્સા હી ખતમ હો જાવે, ચુનાંચે વાલિદ સાહબકો બેહકાકર યૂસુફ (અલૈ.) કો સાથ લે ગયે ઔર કપડે ઉતારકર કુંવેંમેં ડાલ દિયા ઔર એક ભેડ ઝબહ કરકે ઉસકા ખૂન યૂસુફ (અલૈ.) કે કુરતેમેં લગા દિયા, રાત ઈશાકે કરીબ રોતે હુએ ઘર પહોંચે ઔર ફરઝી (ખયાલી) વાકિઆ સુનાયા. યાકૂબ (અલૈ.) ને કહા ભી કે ભેડિયા બહોત સમઝદાર થા કે કુરતેકો ખૂન આલૂદ કર દિયા ઔર ઉસકો સાલિમ રેહને દિયા, યાકૂબ (અલૈ.) ને ફરમાયા કે અબ સબર હી બેહતર હૈ, ઉધર અલ્લાહ તઆલાને જિબ્રઈલ (અલૈ.) કો ભેજ દિયા કે યૂસુફ (અલૈ.) કો પત્થરકી ચટાન પર બિઠા દો ઔર જન્નતકા કુરતા પહેના દો, કિસ્સા બહોત લંબા હૈ, ખુલાસા યે કે અલ્લાહને જો ચાહા થા ઔર ખ્વાબમેં જો બતાયા થા વો હોકર રહા, ભાઈયોંકી સ્કીમ ફેલ હો ગઈ, ખુદાકી કુદરતકે વાકિઆતસે કુરઆન ભરા પડા હૈ, યહાં બયાન કરના લંબે હોજાનેકા સબબ હૈ. વો ખુદા હર ચીઝ પર કાદિર હૈ, આજ હમ ભી શેખ ચિલ્લીકી તરહ પ્લાન બનાતે રેહતે હૈં ઔર ફિર વો ફેલ હો જાતા હૈ. શેખ ચિલ્લી એક ગરીબ ઈન્સાન થા, મઝદૂરી કરકે બચ્ચે પાલતા થા, એક મરતબા એક શખ્સને ચાર આના મઝદૂરી પર ઉસસે શહદકા ઘડા ઉઠવાયા, અબ ઉસને દિમાગી પ્લાન સોચના શુરૂ કિયા કે ચાર આના મઝદૂરી મિલેગી ઉસકા અંડા લાઉંગા ઔર ઉસકો પડોસીકી મુરઘીકે નીચે રખ્ખૂંગા, ઉસકી મુરઘી બનેગી, ઔર વો અંડે દેગી, ઔર

અંડોંકે ફિર બચ્ચે બનેંગે ઔર બહોત સારી મુરઘિયાં ઔર મુરઘે બનેંગે, ફિર ઉનકો બેચકર એક બકરી ખરીદૂંગા, ઔર ફિર ઉન બકરિયોંમેં બરકત હોગી તો વો બાડા ભર જાવેગા ફિર ઉનકો બેચકર એક બંગલા બનાઉંગા, ફિર કિસી શેઠકી લડકીસે શાદી કરૂંગા, ફિર બચ્ચે હોંગે ઔર આરામ કુરસી પર બૈઠૂંગા ઔર બચ્ચા ખાનેકે લિયે બુલાને આએગા તો મૈં સર હિલાકર 'જા અભી આતા હૂં' કહૂંગા, ઈતનેમેં તો વો મટકા નીચે આ ગિરા, માલિક ગુસ્સે હુવા તો શેખ ચિલ્લી બોલા કે ભાઈ તેરા તો એક મટકા હી ગયા મેરા તો પૂરા ખાનદાન તબાહ હો ગયા ઉસકા ક્યા. તો મેરે દોસ્તો સુકૂનવાલી ઝિંદગીકે લિયે યે સારે પ્લાન કરતે હૈં લેકિન સુકૂન તો સિર્ફ અલ્લાહકે હાથમેં હૈ. ઔર ઈમાન ઔર આ'માલ હીકી લાઈનસે હાસિલ હો સકતે હૈં, હમારે બનાએ હુએ પ્લાન વક્ત પર સાથ છોડ દેતે હૈં, અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ **"વ મન્ અઅ્રઝ અન્ ઝિક્રી ફઈન્ન લહૂ મઈશતન્ ઝન્કા"** (તા-હા આયત : ૧૨૪) કે જો શખ્સ ભી હમારે દીનસે યાની ઈમાન ઔર આ'માલસે એ'રાઝ કરેગા ઉસકી ઝિંદગી હમ તંગ બના દેંગે.

ઈસ લિયે હમેં અપના યકીન સહીહ કરના હૈ કે ખૂશગવાર ઝિંદગી અસ્બાબસે ઔર માલસે નહીં બનેગી બલ્કે સિર્ફ આ'માલસે બનેગી, ઔર યકીન સહીહ કરનેકે લિયે ઈસી બાતકી ખૂબ દઅવત દેની હોગી. દઅવતકે બગૈર યકીન બદલ નહીં સકતા, ઔર અગર યકીન યે હો કે ઝિંદગી અસ્બાસે બનતી હૈ તો ફિર આ'માલ કરેગા હી ક્યૂં? ઔર અગર કરેગા ભી તો યે આ'માલ બેજાન હોંગે, બેહકીકત હોંગે, રસ્મી હોંગે. ઈકબાલ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે,

જબ ખડા હુવા કિબ્લા રૂખ તો હરમસે આઈ નિદા
કે તેરા દિલ તો હૈ સનમ આશના તુઝે ક્યા મિલેગા નમાઝમેં

યાની આ'માલસે ઝિંદગી બનનેકા યકીન નહીં હૈ બલ્કે માલ, મુલ્ક ઔર ચીઝોં ઔર ઓહદોંસે ઝિંદગી બનનેકા યકીન હૈ તો જબ મુકાબલા હોગા આ'માલકા અસ્બાબસે તો ઐસા ઈન્સાન અમલ ખરાબ કર દેગા ઔર અસ્બાબકો તરજીહ દેગા, ઔર યે તો કોઈ છુપી છુપાઈ ચીઝ નહીં બલ્કે રાત દિનકા મુશાહિદા

ઈસ લિયે આજ વક્તકા સબસે બડા ઔર પેહલા તકાઝા યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકે રાસ્તેમેં નિકલકર અપના યકીન સહીહ કિયા જાવે, વરના અગર યકીન ખરાબ હોગા તો આ'માલ ખરાબ હોંગે ઔર જબ આ'માલ ખરાબ હોંગે તો હાલાત ખરાબ હોંગે, આજ મુસલમાનોં પર જિસ કિસમકે ભી હાલાત હૈં વો આ'માલકી ખરાબીકી વજહસે હૈં. તો દઅવતસે યકીન સહીહ બનેગા ઔર યકીનસે આ'માલ સહીહ હોંગે ઔર સહીહ આ'માલસે હાલાત સહીહ હોંગે. હાલાત દો તરહકે હૈં એક દુન્યવી ઔર એક ઉખ્રવી, ઉખ્રવી હાલાત કબ્રસે શુરૂ હો જાએંગે ઔર દુન્યવી હાલાત ઉખ્રવી હાલાતકે એ'તિબારસે કુછ હૈસિયત નહીં રખતે, ઈસ લિયે કે દુનિયાકી ઝિંદગી આખિરતકે મુકાબલેમેં બહોત થોડી હૈ, અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે **"અરઝીતુમ્ બિલ્ હયાતિદુન્યા મિનલ્ આખિરતિ, ફમા મતાઉલ્ હયાતિદુન્યા ફીલ્ આખિરતિ ઈલ્લા કલીલ."** (સૂરએ તૌબા આયત : ૩૮) કે ક્યા તુમ લોગ દુનિયાકી ઝિંદગી પર રાઝી હો ગયે હો આખિરતકો ભૂલકર. તો સુનો! દુન્યવી ઝિંદગીકા ફાઈદા બહોત થોડા હૈ ઈસ લિયે કે દુનિયાકી ઝિંદગી બહોત થોડી હૈ. હદીસ શરીફમેં હૈ કે કોઈ શખ્સ સમંદરમેં ઉન્ગલી ડાલે ઔર બાહિર નિકાલે તો જો પાની ઉન્ગલી પર લગા યે દુનિયાકી ઝિંદગી હૈ ઔર સમંદરમેં જો પાની હૈ વો આખિરતકી ઝિંદગી હૈ. (મુસ્લિમ) તો યહાંકે હાલાત ભી બહોત મુખ્તસર હૈં અસલ હાલાત આખિરતકે હૈં, વહાંકી પ્યાસ સાત સમંદરકે પીનેસે ભી નહીં બુઝેગી, વહાંકી ભૂખ સારી દુનિયાકે અનાજ ખાનેસે ભી ન મિટેગી, વહાંકા સાંપ અગર દુનિયામેં ફૂંક માર દે તો કિયામત તક ઘાસ ઉગના બંદ હો જાવે, વહાંકા બિચ્છૂ ખચ્ચરસે બડા હોગા. એક ડંખ મારેગા ઉસકી વજહસે મુરદા ચાલીસ સાલ તક તડપેગા, આગ વહાંકી ઈતની ખતરનાક હોગી કે એક ચિંગારી અગર દુનિયામેં ડાલ દી જાવે તો સારી દુનિયા જલકર ખાક હો જાવે. ઉન ઉખ્રવી હાલાતસે બચનેકે લિયે ઈમાન ઔર આ'માલકે સિવા કુછ નહીં હૈ, ઔર ઈમાન ઔર આ'માલ તો દઅવત હીસે બન સકતે હૈં, ઈસ લિયે અપની જાનોં પર રહમ ખાકર બારબાર ખુદાકી રાહમેં નિકલા જાવે ઔર દુનિયા તો ઈન્શા અલ્લાહ કદમ

ચુમેગી, ઔર એક બાત ઔર સુન લો જબ ભી આપ ઈરાદા કરોગે તો ચાર દુશ્મન રૂકાવટ ડાલેંગે, હિંમતસે કામ લેના પડેગા, એક દુશ્મન તો શયતાન હૈ વો કિસમ કિસમકે ખયાલાત દિલમેં ડાલેગા, ચૂંકે ઉસને કસમ ખાકર રખ્ખી હૈ કે તેરા કોઈ બંદા સિરાતે મુસ્તકીમ પર ચલના શુરૂ કરેગા તો દાએંસે બાએંસે, આગેસે ઔર પીછેસે આઉંગા. ચુનાંચે મેરી ઉસ કોશિશસે તેરે અકસર બંદે ફેલ હો જાવેંગે. જબ ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કો લેકર ચલે તો શયતાનને યેહી કોશિશ કી લેકિન ઉસકી કોશિશ કામ ન આઈ, આજ હાજી જમરાત પર કંકર મારકર ઝબાને હાલસે યે પૈગામ દે રહે હૈં કે ખુદાકે દીનકે મુકાબલેમેં શયતાન મુઝાહિમત કરે તો ઈસ તરીકેસે ઉસકો પત્થર મારો ઔર ભગાઓ, ઔર શયતાન અલ્લાહકે ઝિક્રસે બહોત ડરતા હૈ, **"ઈન્નલ્લઝી નત્તકૌ ઈઝા મસ્સહુમ્ તાઈફુમ્ મિનશ્શયતાનિ તઝક્કરૂ ફઈઝા હુમ્ મુબ્સિરૂન"** (સૂરએ અઅ્રાફ, આયત : ૨૦૧) કે મુત્તકી લોગોંસે જબ શયતાન મુઝાહિમત કરતા હૈ તો યે લોગ અચાનક અલ્લાહકો યાદ કરકે ચોંક પડતે હૈં ઔર હકીકત ઉનકે સામને ખુલ જાતી હૈ કે યે શયતાની હરકત હૈ, ઔર જબ ઈન્સાન અલ્લાહકે ઝિક્રસે ગાફિલ હોતા હૈ તો અલ્લાહ હી શયતાનકો ઉસ પર મુસલ્લત કર દેતે હૈં **"વ મંય્યઅ્શુ અન્ ઝિક્રિર્રહ્માનિ નુકય્યિઝ્ લહૂ શયતાનન્ ફહુવ લહૂ કરીન"** (સૂરએ ઝુખરુફ, આયત : ૩૬) યાની જો શખ્સ અલ્લાહકે ઝિક્રસે ગાફિલ હોતા હૈ ઉસ પર અલ્લાહ તઆલા શયતાનકો મુસલ્લત કર દેતે હૈં, પસ વો ઉસકા સાથી બન જાતા હૈ. દૂસરા દુશ્મન ઈન્સાનકા અપના નફસ હૈ જો શયતાનસે ભી ઝિયાદા ખતરનાક હૈ કે શયતાન ખારજી (બાહિરકા) દુશ્મન હૈ ઔર યે અંદરૂની દુશ્મન હૈ. અલ્લાહ તઆલાને ઈન્સાનકી આઝમાઈશકે લિયે નફસમેં બુરાઈયોંકી રગબત પૈદા ફરમા દી હૈ ઈસ લિયે વો બુરાઈયોં હીકી તરફ ખીંચતા હૈ. હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) ફરમાતે હૈં કે **"વમા ઉબર્રિઉ નફ્સી ઈન્નન્નફ્સ લઅમ્મારતુમ્ બિસ્સૂઈ"** (સૂરએ યૂસુફ, આયત : ૫૩) કે મૈં ભી અપને નફસકી બરાઅત ઝાહિર નહીં કરતા નફસ તો બેશક બુરાઈકી તરફ લે જાનેવાલા હૈ મગર જિસ પર અલ્લાહ રહમ ફરમા દે, (ઔર નફસકી શરારતોંસે બચા દે.)

અલ્લામા રૂમી (રહ.) ને નફસકે મુતઅલ્લિક એક હિકાયત લિખ્ખી હૈ કે મજનૂનકે પાસ એક બચ્ચેવાલી ઊંટની થી, એક દફા ઉસ ઊંટની પર સવાર હોકર લૈલાકે ઘર જાને લગા તો ઊંટની અપને બચ્ચેકો છોડકર ચલનેકે લિયે તૈયાર ન થી ઉસકો માર મારકર ચલાતા ઔર જબ ઝરા ગફલત દેખતી તો રાસ્તે હીસે લૌટ આતી, કઈ બાર ઐસા હુવા, આખિર મજનૂન યે કેહકર કૂદ પડા કે જા તૂ અપની લૈલાકે પાસ ઔર મૈં અપની લૈલાકે પાસ ઔર ચલતા હો ગયા, અલ્લામા રૂમી ફરમાતે હૈં કે દુનિયા ઔર બુરાઈયાં નફસકી લૈલા હૈં વો ઉનકો છોડ નહીં સકતા, ઈસ લિયે અગર કિસીકો જન્નતમેં જાના હૈ ઔર સિરાતે મુસ્તકીમ પર ચલના હૈ તો ઉસકો છોડના પડેગા, ઉસકો સાથ લેકર જન્નતકા સફર નહીં કર સકતે, ઈસ લિયે અલ્લાહકે અવામિરકી ઈતાઅતમેં રૂકાવટ ડાલનેવાલા નફસ હૈ. તીસરા માહોલ હૈ જો ઈજાઝત નહીં દેતા, માહોલકી મિસાલ પાનીકી રવકી તરહ હૈ ઉસમેં ગિરનેવાલે હર તિન્કેકો ઉધર હી બહાકર લે જાવેગા, હાં જો પત્થરકી ચટાન હોતી હૈ વો બેહનેવાલી નહીં હૈ ઈસ લિયે માહોલકે મુકાબલેમેં પત્થરકી ચટાન બનના પડેગા. ચોથા દુશ્મન હૈ ખરાબ આદતેં, બહોત ઝમાને તક નફસકી ઈત્તિબાઅકી વજહસે મુજાહિદેકી આદત ખતમ હો ગઈ હૈ, ઔર ઐશ-આરામકી આદત પડી હુઈ હૈ તો ઈસ આદતકે ખિલાફ હિંમતસે કામ લેના પડેગા, ઈસી તરહ સુન્નતકે ખિલાફ નમાઝ પઢનેકી ઔર સુન્નતકે ખિલાફ અપની ખાને પીને ઔર પહેનનેકી આદતેં પડી હુઈ હૈં. સુન્નતકે ખિલાફ બૈતુલખલા જાનેકી ઔર સુન્નતકે ખિલાફ બહોતસે કામ કરનેકી આદતેં પડી હુઈ હૈં. ચિલ્લા ઔર ચાર માહકે અંદર જાકર ઉન આદતોંકો સંવારના હૈ તાકે ફિર ઘર આકર સુન્નતકે મુતાબિક હર કામ કરના આસાન હો, ઔર યેહી તો દીન હૈ કે હમેં અપના હર કામ હમારે નબી હઝરત મુહમ્મદ ﷺ કે તરીકેકે મુતાબિક કરનેકી તૌફીક મિલ જાવે.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

હાલાતકા તઅલ્લુક આ'માલસે હૈ

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ, અમ્મા બા'દ!
"ઝહૂરલ્ ફસાદ ફીલ્ બર્રિ વલ્ બહ્રિ બિમા કસબત્ ઐદિન્નાસ."
(સૂરએ રૂમ આયત : ૪૧)

મોહતરમ હઝરાત : દુનિયામેં ઈન્સાનોં પર દો કિસમકે હાલાત આતે હૈં, મુવાફિક હાલાત ભી આતે હૈં ઔર મુખાલિફ હાલાત ભી આતે હૈં, એક બાત તો યે ઝહનમેં રહે કે યે હાલાત અઝ ખૂદ નહીં આતે બલ્કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત હાલાત ભેજતે હૈં ઔર અલ્લાહ તઆલા જો હાલાત ભેજતે હૈં વો અંધાધુન નહીં ભેજતે બલ્કે હાલાતકા દારોમદાર ઈન્સાની આ'માલ હૈં. જૈસે આ'માલ આસમાન પર જાતે હૈં વૈસે ફૈસલે આસમાનસે આતે હૈં. ચુનાંચે રિવાયતમેં આતા હૈ કે જબ આપ મેઅરાજમેં તશરીફ લે જા રહે થે ઉસ વક્ત આપને દેખા કે કુછ ચીઝેં જમીનસે આસમાનકી તરફ ચડ રહી હૈં ઔર કુછ ચીઝેં આસમાનસે જમીનકી તરફ ઉતર રહી હૈં તો આપને અપને દોનોં સાથિયોંસે દરિયાફત ફરમાયા કે યે ક્યા ચીઝ હૈ? તો જિબ્રઈલ (અલૈ.) ઔર મીકાઈલ (અલૈ.) ને જવાબ દિયા કે જો ચીઝ નીચેસે ઉપર જા રહી હૈ વો આપકી ઉમ્મતકે આ'માલ હૈં ઔર જો ચીઝ આસમાનસે નીચે આ રહી હૈ વો ખુદાઈ ફૈસલે હૈં.

દૂસરી યે બાત ઝહનમેં રહે કે આ'માલકા સુદૂર ઈન્સાનોંકે આ'ઝાસે હોતા હૈ. મસલન આંખસે દેખનેકા અમલ, ઝબાનસે બોલનેકા અમલ, કાનસે સુનનેકા અમલ, હાથસે સહીહ ઔર ગલત કરનેકા અમલ, ઔર પૈરોંસે ગલત ચલનેકા અમલ ઔર દિમાગસે ગલત સોચનેકા અમલ, અબ ઉન આ'ઝાસે જો આ'માલ સાદિર હોંગે વો અચ્છે ભી હોંગે ઔર બુરે ભી હોંગે, ઔર ઉન આ'ઝાકા ઈસ્તે'માલ હોના દિલકે તાબેઅ હૈ દિલ ઉન આ'ઝાકા બાદશાહ હૈ, ચુનાંચે હદીસ શરીફમેં ઈરશાદે નબવી હૈ **"અલા ઈન્ન ફીલ્ જસદિ મુઝ્ગતુન્**

ઈઝા સલુહત્ સલુહલ્ જસદુ કુલ્લુહૂ વઈઝા ફસદત્ ફસદલ્ જસદુ કુલ્લુહૂ અલા વહિયલ્ કલ્બ" કે ખબરદાર બેશક ઈન્સાનકે જિસ્મકે અંદર એક ગોશ્તકા લોથડા હૈ જબ વો સહીહ બન જાતા હૈ તો સારા જિસ્મ સહીહ બન જાતા હૈ ઔર જબ વો ખરાબ હો જાતા હૈ તો સારા જિસ્મ ખરાબ હો જાતા હૈ ઔર ખબરદાર હો જાઓ વો કલ્બ યાની દિલ હૈ.

કુરઆને કરીમકે અંદર ભી દિલકી દો કિસ્મેં બયાન ફરમાઈ હૈં. એક કલ્બે સલીમ, એક કલ્બે કાસી. કલ્બે સલીમ વો કલ્બ હૈ જિસમેં અચ્છે જઝબાત હોં ઔર વોહી કલ્બ નાફેઅ હૈ, ચુનાંચે ઈરશાદે બારી હૈ **"યૌમ લા યન્ફઉ માલુંવ્ વલા બનૂન ઈલ્લા મન્ અતલ્લાહ બિકલ્બિન્ સલીમ."** (સૂરએ શુઅરાઅ, આયત :૮૮) કે ઉસ દિન યાની યૌમે કિયામતમેં ન માલ કામ આએગા ન ઔલાદ, હાં જો શખ્સ અલ્લાહ તઆલાકે પાસ કલ્બે સલીમ લેકર હાઝિર હોગા ઉસકા કામ બન જાવેગા. મૌલાના થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કલ્બે સલીમ વો કલ્બ હૈ જિસમેં નેકીકી રગબત હો ઔર બદીસે કરાહત (નફરત) હો. ઔર કલ્બે કાસી વો હૈ જિસમેં ગુનાહોંકી રગબત હો ઔર નેકિયોંસે કરાહત હો. દુનિયામેં તકરીબન સવા લાખ અંબિયા તશરીફ લાએ ઔર હર એકને ઈન્સાનોંકે દિલોંકો અપની મહેનતકા મૈદાન બનાયા ઔર યકીન સહીહ ફરમાયા કે સબસે પેહલે ખુદાકી વહદાનિયત ઔર ખુદાકી કુદરતકા યકીન પૈદા કિયા કે અલ્લાહ તઆલાને તને તન્હા ઈસ કાઈનાતકે ઝર્રે ઝર્રેકો બનાયા ઔર વોહી ઈસ કાઈનાતકા માલિક હૈ, વો જો ચાહે ઉસમેં તસર્રુફ કર સકતા હૈ ઔર કાઈનાતકી હર એક ચીઝ નફા ઔર નુકસાન દેનેમેં અલ્લાહ તઆલાકે અમ્રકી મોહતાજ હૈ, ઝહર મૌત દેનેમેં ભી અલ્લાહકે અમ્રકા મોહતાજ હૈ.

દૂસરા યકીન અંબિયાને યે બનાયા કે મૌતકે બાદ એક ઝિંદગી ઔર આએગી વહાં દો મકામ હૈં એક આરામકી જગહ હૈ દૂસરી તકલીફકી જગહ હૈ, યાની એક જન્નત હૈ ઔર એક દોઝખ હૈ, કુછ લોગ જન્નતમેં ઔર કુછ લોગ દોઝખમેં જાએંગે.

તીસરી બાત અંબિયાને યે બતાઈ કે હમ અલ્લાહકે રસૂલ હૈં હમારે બતાએ હુએ તરીકે પર ચલોગે તો જન્નતમેં જાઓગે ઔર અગર હમારી બતાઈ હુઈ ઝિંદગીકે ખિલાફ ચલોગે તો દોઝખમેં જાઓગે યે તીન બાતેં યાની (૧) તૌહીદ (૨) રિસાલત ઔર (૩) મઆદ તમામ અંબિયાકી મુશ્તરકા તા'લીમ થી, ઔર યે તીન બાતેં જબ તક યકીનમેં ન આવેગી વહાં તક ઈન્સાનકા અમલ સહીહ નહીં બન સકતા, ઈસ લિયે તૌહીદ, રિસાલત ઔર મઆદ યાની આખિરતકો યકીનમેં લાનેકે લિયે ઉસકો દઅવતમેં લાના જરૂરી હૈ, ઈસી દઅવતસે હમારી ઝાહિરી ઔર બાતિની ઈસ્લાહ હોગી, બશર્તેકિ ઉસકો નહજે નબવી પર કિયા જાવે, નહજે નબવીકા મતલબ યે હૈ કે જિતના કહા જાવે ઉતના કરના ઔર જૈસા કહા જાવે વૈસા કરના, ઔર અપની ઝાતકો મદ્દે નઝર રખકર કિયા જાવે, દૂસરોંકી ઈસ્લાહકી નિય્યત ન હો, ઈસ લિયે કે વા'દા હિદાયતકા દાઈકે લિયે હૈ ન કે મદઊકે લિયે, "વલ્લઝીન જાહદૂ ફીના લનહ્ દિયન્નહુમ્ સુબુલના" (સૂરએ અન્કબૂત, આયત : ૬૯) જો શખ્સ દૂસરોંકી નિય્યતસે દઅવતકા કામ કરેગા તો ઉસમેં ઉજ્બ (ઘમંડ) પૈદા હોગા, યા માયૂસીમેં મુબ્તલા હોગા ઔર કામકો છોડ દેગા, બાતકા ખુલાસા યે કે હાલાતકા તઅલ્લુક ઈન્સાની આ'માલસે હૈ આ'માલ અચ્છે હોંગે તો હાલાત અચ્છે હોંગે, ઔર આ'માલ ખરાબ હોંગે તો હાલાત ખરાબ હોંગે, ઈસી લિયે હદીસમેં આતા હૈ કે અપને હુક્કામકો બુરા ભલા ન કહો, ક્યૂંકે તુમહારે આ'માલ હી તુમહારે હુક્કામ હૈં.

(ઈસ્લામી સિયાસત સફા : ૮૭)

હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે યા અલ્લાહ આપ બંદોંસે રાઝી હૈં ઉસકી અલામત ક્યા હૈ? તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈરશાદ ફરમાયા કે જબ મૈં રાઝી હોતા હૂં તો બારિશ વક્ત પર બરસાતા હૂં. યાની બંદોંકો જબ હાજત હો ઉસ વક્ત બરસાતા હૂં, ઔર રહમ દિલ મુન્સિફ બાદશાહ ઉન પર મુસલ્લત કરતા હૂં. ઔર માલ સખિયોંકે હાથમેં દેતા હૂં, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા કે નારાઝ હોનેકી ક્યા અલામત હૈ? ઈરશાદ હુવા કે

જબ નારાઝ હોતા હૂં તો ખેતી બોનેકે વક્ત બારિશ રોક લેતા હૂં ઔર કાટનેકે વક્ત બરસાતા હૂં, ઝાલિમ બાદશાહોંકો મુસલ્લત કરતા હૂં ઔર માલ બખીલોંકે હાથમેં દેતા હૂં. (ઈસ્લામી સિયાસત : સ. ૮૪)

અહયાઉલ ઉલૂમમેં લિખ્ખા હૈ કે હઝરત મૂસા (અલૈ.) કે ઝમાનેમેં એક મરતબા નિહાયત સખ્ત કહત પડા, હઝરત મૂસા (અલૈ.) બની ઈસરાઈલકે સાથ તીન દિન તક ઈસ્તિસ્કાઅ (બારિશ) કી નમાઝકે લિયે બાહિર તશરીફ લે જાતે રહે મગર બારિશ ન હુઈ, તીસરે દિન વહી આઈ કે ઈસ જમાઅતમેં એક ચુગલખોર હૈ ઉસકી વજહસે તુમ લોગોંકી દુઆ કુબૂલ નહીં હોતી, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને દરખ્વાસ્ત કી કે ઈસકા ઈલ્મ હો જાએ તાકે ઉસકો મજમાસે અલાહિદા કર દિયા જાવે, ઈરશાદે ખુદાવંદી હુવા કે મૈં તુમકો ચુગલીસે મના કરતા હૂં ઔર મૈં ખૂદ ઉસકી ચુગલી ખાઉં? હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને કૌમકો ખિતાબ ફરમાયા ઔર તૌબા ઔર ઈસ્તિગ્ફારકી તલ્કીન ફરમાઈ ઔર ખાસકર ચુગલખોરીસે તૌબાકી દરખ્વાસ્ત કી તો લોગોંને તૌબા માંગી તો ફૌરન બારિશ હો ગઈ.

(ઈસ્લામી સિયાસત : ૮૧)

હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.) સે નકલ કિયા ગયા હૈ કે બની ઈસરાઈલમેં એક મરતબા સાત સાલ તક કહત પડા, લોગ કોડિયોંસે મુરદાર ઉઠાકર ખાતે ઔર આદમિયોંકે ખાનેકી નૌબત પહોંચ ગઈ, લોગ પરેશાન હાલ જંગલોં ઔર પહાડોં પર દુઆકે લિયે નિકલતે થે, હક તઆલાને ઉસ ઝમાનેકે નબી પર વહી ભેજી કે તુમહારી ઝબાનેં દુઆ કરતે કરતે કિતની હી ખુશ્ક હો જાવેં ઔર હાથ આસમાનોં પર ઉઠ જાવેં ઉસ વક્ત તક મૈં કિસી પર રહમ ન કરૂંગા જબ તક કે આપસકે મઝાલિમ દૂર ન કિયે જાએં. (ઈસ્લામી સિયાસત સ. ૮૨)

તો આ'માલકા હાલાતમેં પૂરે પૂરા દખલ હૈ, જબ તક ઈન્સાન અપને આ'માલ નહીં બિગાડતે અલ્લાહ તઆલા હાલાત નહીં બિગાડતે. "ઈન્નલ્લાહ લા યુગય્યિરુ મા બિકૌમિન્ હત્તા યુગય્યિરૂ મા બિઅન્ફુસિહિમ" (સૂરએ રઅ્દ, આયત : ૧૧) ઈસ લિયે આ'માલ સહીહ કરનેકી જરૂરત હૈ, આ'માલકે સહીહ

કરને પર અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે હયાતે તય્યિબાકા વા'દા હૈ. **"મન્ અમિલ સાલિહમ્ મિન્ ઝકરિન્ ઔ ઉન્ષા વહુવ મુઅ્મિનુન્ ફલનુહ્યિયન્નહુમ્ હયાતન્ તય્યિબહ, વ લનજ્ઝિયન્નહુમ્ અજ્રહુમ્ બિઅહ્સનિ મા કાનૂ યઅ્મલૂન."** (સૂરએ નહ્લ, આયત : ૯૭) કે જો શખ્સ નેક અમલ કરે ચાહે મર્દ હો યા ઔરત બશર્તેકિ ઈમાન રખતા હો તો હમ ઉસકો પાકીઝા ઝિંદગી અતા કરેંગે (યાની સુકૂનવાલી ઝિંદગી) ઔર ઉનકે આ'માલસે બેહતર અજ્ર દેંગે.

ઔર આ'માલે સાલિહા પર દૂસરા વા'દા બરકતકા હૈ, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકા ઈરશાદ હૈ **"વલૌ અન્ન અહ્લલ્ કુરા આમનૂ વત્તકૌ લફતહ્ના અલૈહિમ્ બરકાતિમ્ મિનસ્સમાઈ વલ્ અર્ઝિ"** (સૂરએ અઅરાફ, આયત : ૯૫) કે અગર અહલે કરયા ઈમાન લાવેં ઔર અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાનીસે બચેં તો હમ ઉન પર બરકતોંકે દરવાઝે ખોલ દેંગે જમીન ઔર આસમાનસે. યહાં એક બાત કાબિલે ગૌર હૈ વો યે કે અહલે ઈમાન ઔર અહલે તકવાકે લિયે યહાં પર અલ્લાહને બરકતકા લફઝ બળ્હાયા ઔર દૂસરી જગહ જહાં નાફરમાનોંકા ઝિક્ર હૈ, સિર્ફ ચીઝોંકે દરવાઝે ખોલના બયાન ફરમાયા હૈ કે જબ વો લોગ ભૂલે રેહતે હૈં ઉસકો જિસકી ઉનકો યાદ દિલાઈ જાતી હૈ તો હમ ઉન પર હર ચીઝકે દરવાઝે ખોલ દેતે હૈં હત્તાકે જબ યે લોગ ઉસમેં મસ્ત હોકર ઈતરાને લગતે હૈં તો ફિર હમ ઉનકી અચાનક પકડ કરતે હૈં. જિસસે વો હક્કા બક્કા રેહ જાતે હૈં. **"ફલમ્મા નસૂ મા ઝુક્કિરૂ બિહી ફતહ્ના અલૈહિમ્ અબ્વાબ કુલ્લિ શૈઈન્, હત્તા ઈઝા ફરિહૂ બિમા ઊતૂ અખઝ્ના હુમ્ બગ્તતન્ ફઈઝા હુમ્ મુબ્લિસૂન."** (સૂરએ અન્આમ, આયત : ૪૪) એક વા'દા આ'માલે સાલિહા પર મહેબૂબિયતકા હૈ કે લોગોંકે દિલોંમેં ખુદા મુહબ્બત પૈદા કરેગા. **"ઈન્નલ્લઝીન આમનૂ વ અમિલૂસ્સાલિહાતિ સયજ્અલુ લહુમુર્રહ્માનુ વુદ્દા"** એક હદીસમેં વારિદ હૈ કે જબ અલ્લાહ તઆલા કિસી બંદેસે મુહબ્બત ફરમાતે હૈં તો ફરિશ્તોંસે ઈરશાદ ફરમાતે હૈં કે ફલાં બંદા હમારા મહેબૂબ હૈ તુમ સબ ભી ઉસસે મુહબ્બત

કરો. ચુનાંચે તમામ ફરિશ્તે ઉસસે મુહબ્બત કરતે હૈં, ઔર એક ફરિશ્તેકો જમીન પર ભેજા જાતા હૈ કે જાકર એ'લાન કરે કે અલ્લાહ ઔર ઉસકે તમામ ફરિશ્તે ફલાં બંદેસે મુહબ્બત કરતે હૈં અય દુનિયાકી મખ્લૂક તુમ ભી ઉસસે મુહબ્બત કરો. ચુનાંચે ઈસ એ'લાનકે બાદ સબ મખ્લૂકકે દિલોંમેં ઉસકી મુહબ્બત પૈદા હો જાતી હૈ, ઔર જિસ બંદેસે અલ્લાહ તઆલાકો બુગ્ઝ હોતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ફરિશ્તોંસે ઈરશાદ ફરમાતે હૈં કે ફલાં બંદા હમારા મબ્ગૂઝ (નાપસંદ) હૈ તુમ ભી ઉસસે બુગ્ઝ કરો, ઔર એક ફરિશ્તેકો દુનિયામેં ભેજા જાતા હૈ કે એ'લાન કરે કે ફલાં બંદા ખુદાકા ઔર ફરિશ્તોંકા દુશ્મન હૈ તુમ ભી અય મખ્લૂકે ખુદા ઉસસે બુગ્ઝ કરો, ચુનાંચે ઈસ એ'લાનકે બાદ સબકે દિલોંમેં અદાવત પૈદા હો જાતી હૈ.

(મઆરિફુલ કુરઆન જિ. ૬, સ. ૫૯, ખુત્બાતે હકીમુલ ઈસ્લામ જિ. ૪, સ. ૨૩૫)

એક જનાઝા હુઝૂર ﷺ કી ખિદમતમેં આયા લોગોંને ઉસકી તારીફ ફરમાઈ કે બહોત અચ્છા ઈન્સાન થા, અલ્લાહકે નબી ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા "વજબત" યાની વાજિબ હો ગઈ, એક દૂસરા જનાઝા આયા તો આપ ﷺ ને ફરમાયા કે "વજબત" કે વાજિબ હો ગઈ, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને દરિયાફ્ત ફરમાયા કે દોનોંકે લિયે આપને "વજબત" ફરમાયા તો આપ ﷺ ને ફરમાયા કે પેહલા શખ્સ જિસકી તુમને તા'રીફ કી ઉસકે લિયે જન્નત વાજિબ હો ગઈ ઔર દૂસરા શખ્સ જિસકી તુમને બુરાઈ કી તો ઉસકે લિયે જહન્નમ વાજિબ હો ગઈ.

(દુરરે ફવાઈદ, તર્જુમા : જમઉલ ફવાઈદ સ. ૪૨૮)

હઝરત ઉમર (રદિ.) કો જબ બરછા મારા ગયા તો હઝરત ઉમર (રદિ.) ને અપને બેટે અબ્દુલ્લાહકો ભેજા કે ઝરા મદીનામેં ચક્કર લગાકર આઓ ઔર દેખો કે મેરે મરને પર લોગ ખૂશ હૈં યા નાખૂશ, તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ મદીનામેં જાકર આએ ઔર ખબર દી કે આપકે મરને પર તો બચ્ચા બચ્ચા રો રહા હૈ. હર એક ગમઝદા હૈ, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે

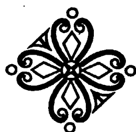
અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ મૈં જન્નતી હૂં, મતલબ કે જન્નતી આદમી અલ્લાહકા ઔર મખ્લૂકકા મહેબૂબ હોતા હૈ.

ઝબાને ખલ્કકો નક્કારએ ખુદા સમઝો
જિસે બુરા કહે દુનિયા ઉસે બુરા સમઝો

એક વા'દા દુઆઓંકી કુબૂલિયતકા હૈ **"ઈઝા સઅલક ઈબાદી અન્ની ફઈન્ની કરીબ. ઉજીબુ દઅ્વતદાઈ ઈઝા દઆનિ ફલ્યસ્તજીબૂ લી વલ્ યુઅ્મિનૂ બી લઅલ્લહુમ્ યર્શુદૂન.** (સૂરએ બકરહ : ૧૮૬) ઔર તુઝસે પૂછેં મેરે બંદે મુઝકો સો મૈં તો કરીબ હૂં કુબૂલ કરતા હૂં દુઆ માંગને વાલેકી દુઆ, તો ચાહિયે કે હુકમ માનેં મેરા ઔર ઈમાન લાએં મુઝ પર તાકે નેક રાહ પર આએં.

ખુલાસા યે કે હાલાત આ'માલકે તાબેઅ હૈં જૈસે આ'માલસ વૈસે હાલાત, ઔર આ'માલ દિલકે તાબેઅ હૈં દિલકો અગર સહીહ કર લિયા જાવે તો આ'માલ સહીહ હોંગે, ઔર દિલકો સહીહ કરનેકે લિયે ઈમાનકી દઅવત દેની પડેગી કે ઝિંદગી અલ્લાહ બનાતે હૈં ઔર આ'માલકી બુન્યાદ પર બનાતે હૈં. આજ ચૂંકે હમારે દિલોંકા યકીન ખરાબ હો ચુકા હૈ કે બજાએ આ'માલકે માલસે ઝિંદગી બનનેકા યકીન બન ગયા હૈ, ઈસ લિયે ઈસ યકીનકો સહીહ કરનેકે લિયે દઅવતસે બળ્હકર કોઈ ચીઝ નહીં હૈ. સહાબાકે સામને કિસરાકા તાજ આયા તો ઉસકો પૈરસે ઠોકર મારતે થે ઔર ફરમાતે થે કે અગર ઝિંદગી સોના ચાંદી ઔર મુલ્ક વ માલસે બનતી તો કિસરાકી બન જાતી! યકીન સહીહ કિયે બગૈર આ'માલ બેરૂહ હોંગે, રસ્મિયત આ જાવેગી ઈસ લિયે દઅવતકી અઝીમ મહેનતકી કદર કરની ચાહિયે ઔર કદર ઉસકી યે હૈ કે દઅવતકે તકાઝોં પર માલ, જાન, વક્ત કુરબાન કરના ચાહિયે.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

કિયામતકે દિન નેઅમતોંકા સવાલ હોગા

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્‌ કરીમ, ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ, બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ : ષુમ્મ લતુસ્અલુન્ન યૌમઈઝિન્‌ અનિન્નઈમ. (સૂરએ તકાષુર, આયત : ૮)

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈન્સાનકો પૈદા ફરમાકર બેશુમાર નેઅમતોંસે નવાઝા હૈ, કુછ નેઅમતેં તો ઈન્સાનકે જિસ્મકે અંદર અલ્લાહ તઆલાને રખ્ખી હૈં. આંખ, કાન, ઝબાન, હાથ, પૈર વગૈરહ. ઔર કુછ નેઅમતેં ઈન્સાનકે જિસ્મસે બાહિર જમીન ઔર આસમાનકે બીચમેં રખ્ખી હૈં.

કિયામતમેં ઈન તમામ નેઅમતોંકે મુતઅલ્લિક સવાલ હોગા કે ઉનકા ક્યા હક અદા કિયા. એક જગહ ઈરશાદે ખુદાવંદી હૈ "ઈન્નસ્સમ્અ વલ્‌ બસર વલ્‌ ફુઆદ કુલ્લુ ઉલાઈક કાન અન્હુ મસ્‌ઊલા" (બની ઈસરાઈલ : ૩૬) કે બેશક કાન આંખ ઔર દિલ ઈન તમામકે મુતઅલ્લિક સવાલ કિયા જાવેગા. એક મરતબા હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) મસ્જિદમેં તશરીફ લે ગયે, ગરમી સખ્ત પડ રહી થી, થોડી દેર પર હઝરત ઉમર (રદિ.) તશરીફ લાએ ઔર અબૂબક્ર (રદિ.) સે દરિયાફત ફરમાયા કે આપ ક્યૂં મસ્જિદમેં તશરીફ લાએ હો? ફરમાયા કે ભૂખસે બેતાબ હોકર યહાં આયા હૂં. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે વલ્લાહ મૈં ભી ઈસી વજહસે આયા હૂં. ઈન દોનોંમેં બાત હો રહી થી કે હઝરત નબીએ કરીમ ﷺ તશરીફ લાએ ઔર દરિયાફત ફરમાયા કે તુમ દોનોં ક્યૂં આએ હો? દોનોંને અર્ઝ કિયા કે હઝરત ભૂખસે લાચાર હોકર આએ હૈં, આપ ﷺ ને ફરમાયા વલ્લાહ મૈં ભી ઈસી વજહસે આયા હૂં, ફિર આપને દોનોંસે ફરમાયા કે ચલો અબૂ ઐયૂબકે ઘર શાયદ કુછ મિલ જાવે, જબ અબૂ ઐયૂબ (રદિ.) કે ઘર તશરીફ લે ગયે તો અબૂ ઐયૂબ મૌજૂદ ન થે, ઉનકી

બીવીને બતાયા કે આપ તશરીફ રખ્ખેં, અભી આ રહે હૈં, અબૂ ઐયૂબ કરીબમેં કિસી બાગમેં ગયે હુએ થે ઈન હઝરાતકો આતે હુએ દેખ લિયા થા, જલ્દી તશરીફ લાએ ઔર ખજૂરોંકા એક ખોશા તોડ લાએ જિસમેં કચ્ચી પક્કી ઔર અધ કચરી ખજૂરેં થીં, હઝરત ﷺ ને ફરમાયા ખોશા ક્યૂં તોડ લાએ પક્કી પક્કી છાંટ લાતે? હઝરત અબૂ ઐયૂબ (રદિ.) ને ફરમાયા કે કિસીકો પક્કી પસંદ હોતી હૈ કિસીકો કચ્ચી, કિસીકો અધ કચરી. સારા ખોશા ઈસ લિયે લાયા કે જિસકો જો પસંદ હો વો નોશ ફરમાવે. ફિર અબૂ ઐયૂબ (રદિ.) ને બકરીકા બચ્ચા ઝબહ કિયા ઔર જલ્દીસે કુછ ભૂના ઔર કુછ પકાયા, ઉનકી બીવીને રોટી પકાઈ ઔર સામને લાકર રખ્ખા ઔર ફરમાયા કે તનાવુલ ફરમાઈયે. હુઝૂર ﷺ ને એક રોટીકે ટુકડે પર થોડા ગોશ્ત રખ્ખા ઔર ફરમાયા કે યે મેરી બેટી ફાતિમાકો દેકર આઓ કે ઉસને ભી કઈ રોઝસે કુછ ચખ્ખા નહીં હૈ, હઝરત અબૂ ઐયૂબ (રદિ.) જલ્દીસે દે આએ, જબ ખાના ખા ચુકે તો આપ ﷺ ને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાકી ઈતની નેઅમતેં ખાઈ, ગોશ્ત રોટી, પક્કી ખજૂરેં, કચ્ચી ખજૂરેં, યેહી વો નેઅમતેં હૈં જિનકે મુતઅલ્લિક કિયામતકે દિન સવાલ કિયા જાવેગા, ઔર આપ ﷺ કી આંખોંમેં આંસૂ આ ગયે, સહાબાકો યે સુનકર બડા શાક હુવા કે ઈસ શિદ્દતે ભૂખકી હાલતમેં ખાયા ઔર ફિર ભી ઉસકે મુતઅલ્લિક સવાલ હોગા, હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા કે બેશક! ઔર ફરમાયા કે ઉસકી તલાફી યે હૈ કે જબ ખાના શુરૂ કરો તો બિસ્મિલ્લાહકે સાથ શુરૂ કરો ઔર જબ ખતમ કરો તો પઢ્હો. **(અલ્હમ્દુ લિલ્લા હિલ્લઝી હુવ અશબઅના વ અર્‌વાના વ અન્‌અમ અલૈના વ અફ્ઝલ)** (ફઝાઈલે સદકાત દૌમ સ. ૨૯૫) ખુલાસા યે કે કિયામતકે મૈદાનમેં ઈન તમામ નેઅમતોંકે મુતઅલ્લિક સવાલ હોગા કે ઉનકા ક્યા હક અદા કિયા. અબ સવાલ યે કે અલ્લાહ તઆલા ઈન નેઅમતોંકે મુતઅલ્લિક ક્યા મુતાલબા ફરમાતે હૈં તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત સિર્ફ અપને બંદોંસે યે ચાહતે હૈં કે મેરે બંદો! ઈન નેઅમતોંકા શુક્ર અદા કરો, ચુનાંચે ઈરશાદે ખુદાવંદી હૈ :

"મા યફ્અલુલ્લાહુ બિઅઝાબિકુમ્ ઈન્ શકર્તુમ્ વ આમન્તુમ." (સૂરએ નિસાઅ, આયત : ૧૪૭) કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત તુમકો અઝાબ દેકર ક્યા કરેગા અગર તુમ શુક્ર કરો ઔર ઈમાન લે આઓ.

હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) વુસ્અતે સલ્તનતકા તઝકિરા ફરમાતે હુએ ફરમાતે હૈં કે "હાઝા મિન્ ફઝ્લિ રબ્બી" કે યે મેરે રબકા ફઝલ હૈ. બહોતસે લોગ અપને મકાનોં દુકાનોં ઔર ગાડિયોં પર "હાઝા મિન્ ફઝ્લિ રબ્બી" લિખતે હૈં લેકિન ઈસ આયતમેં આગે ક્યા ફરમાયા હૈ ઉસકી તરફ ધ્યાન નહીં કરતે, હઝરત સુલેમાનને આગે ફરમાયા કે "લિયબ્લુવની અ અશ્કુરુ અમ્ અક્ફુર" કે યે સારી નેઅમતેં દેકર અલ્લાહ તઆલા મેરી આઝમાઈશ ફરમાના ચાહતે હૈં કે મૈં શુક્ર કરતા હૂં યા નાશુક્રી કરતા હૂં.

(સૂરએ નમલ આયત : ૪૦)

ઔર એક બાત ખયાલમેં રખનેકી હૈ કે શુક્ર પર નેઅમતકે બઢ્હાનેકા વા'દા હૈ ઔર નાશુક્રી પર સખ્ત અઝાબકી વઈદ હૈ "વ ઈઝ્ તઅઝ્ઝન રબ્બુકુમ્ લઈન્ શકર્તુમ્ લઅઝીદન્નકુમ્ વલઈન્ કફર્તુમ્ ઈન્ન અઝાબી લશદીદ." (સૂરએ ઈબ્રાહીમ આયત : ૭) ઔર જબ સુના દિયા તુમહારે રબને અગર શુક્ર કરોગે તો ઔર ભી દૂંગા, ઔર અગર નાશુક્રી કરોગે તો અલબત્તા મેરા અઝાબ સખ્ત હૈ. નાશુક્રી પર એક નકદ અઝાબ તો યે હોગા કે દી હુઈ નેઅમત છીન લી જાએગી. સૂરએ નહલમેં એક બસ્તીકી મિસાલ અલ્લાહ તઆલાને બયાન ફરમાઈ હૈ કે અલ્લાહને ઉનકો અમન ઔર ઈત્મીનાનવાલી ઝિંદગી અતા ફરમાઈ થી ઔર રિઝકમેં ભી ફરાવાની અતા ફરમાઈ થી ઉસકા તકાઝા યે થા કે વો શુક્ર ગુઝારી કરતે મગર ઉન લોગોંને બજાએ શુક્રકે નાશુક્રી કી બલ્કે ઉસકે મુકાબલેમેં બગાવતકી ઠાન લી, તો અલ્લાહ તઆલાને અમન, ઈત્મીનાન ઔર રોઝીકી બરકતકો છીનકર બેઅમની ડર ઔર કહત મુસલ્લત કર દિયા ઈસ તરહ જૈસે લિબાસ હોતા હૈ. "વ ઝરબલ્લાહુ મષલન્ કર્યતન્ કાનત્ આમિનતમ્ મુત્મઈન્નતંય્ યઅ્તીહા રિઝ્કુહા રગદમ્ મિન્ કુલ્લિ

મકાનિન્ ફકફરત્ બિઅનુઉમિલ્લાહિ ફઅઝાકહલ્લાહુ લિબાસલ્ જૂઈ વલ્ ખૌફિ બિમા કાનૂ યસ્નઊન." (સૂરએ નહલ આયત : ૧૧૨)

કૌમે સબાકા વાકિઆ અલ્લાહ તઆલાને અપને કલામમેં બયાન ફરમાયા હૈ કે અલ્લાહને ઉનકો બાગાતકે ઝરીઆ રિઝક અતા ફરમાયા થા ઔર ફિર ઉનકે પાસ બારી બારી તેરહ નબી ભેજે તાકે ઉનકો અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમતકા એહસાસ દિલાકર શુક્ર ગુઝારી પર આમાદા ફરમાએં, હર નબીને ઉનસે ફરમાયા **"કુલૂ મિર્રિઝ્કિ રબ્બિકુમ્ વશ્કુરૂ લહૂ, બલ્દતુન્ તય્યિબતુંવ્ વ રબ્બુન્ ગફૂર."** (સૂરએ સબા આયત : ૧૫) કે અપને રબકા દિયા હુવા રિઝ્ક ખાઓ ઔર ઉસકી શુક્ર ગુઝારી કરો, શહેર ભી પાકીઝા હૈ ઔર રબ ભી મઆફ કરનેવાલા હૈ. કૌમે સબા જિસ શહેરમેં આબાદ થી ઉસકા નામ મઆરિબ થા. યે મુલ્કે યમનકે દારૂલ હુકૂમત સન્આસે તીન મંઝિલકે ફાસલે પર થા, યે શહેર દો પહાડોંકે દરમિયાન વાદીમેં આબાદ થા, દોનોં પહાડોંકે ઉપરસે ઔર દરમિયાનસે બારિશકા સૈલાબ આતા થા અકસર યે શહેર સૈલાબકી ઝદમેં રેહતા થા, મલેકએ સબા બિલકીસને ઉન પહાડોંકે દરમિયાન એક બંદ જિસે આજકલ ડેમ કેહતે હૈં નિહાયત મઝબૂત બનવાયા, જિસસે પાનીકા અઝીમુશ્શાન ઝખીરા જમા હો ગયા ઔર ઉસ બંદકે અંદર ઉપર નીચે તીન દરવાઝે બનાએ થે ઔર હસ્બે જરૂરત પેહલે ઉપરકા ફિર દૂસરે નંબરકા ફિર તીસરે નંબરકા દરવાઝા ખોલકર પાની નિકાલા જાતા ઔર બાગોંકી આબપાશી કી જાતી, ઔર શહેરકે દાહને ઔર બાએં બાગાતકી લંબી કતાર થી ઉન પર હર કિસમકે ફલ ઈસ કસરતસે પૈદા હોતે થે, કોઈ અગર ખાલી ટોકરી લેકર ગુઝર જાતા તો ટૂટકર ગિરનેવાલે ફલોંસે ખૂદ બખૂદ ભર જાતા, ઔર શહેરકી આબો હવા ભી બહોત ઉમદા થી કે વહાં મચ્છર મખ્ખી સાંપ બિચ્છૂકા નામ નિશાન ન થા, લેકિન કૌમે સબાને ઉન સારી નેઅમતોંકે બાવુજૂદ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી નાફરમાની કી તો અલ્લાહને ઉસ બંદકી જડોંમેં બડે બડે ચૂહે મુસલ્લત કર દિયે જિનહોંને ઉસકી

બુન્યાદોંકો ખોખલા કર દિયા, બિલ આખિર વો બંદ ટૂટા ઔર સારા પાની પૂરી વાદીમેં ફેલ ગયા ઔર પૂરા શહેર ઔર બાગાત તબાહ હો ગયે, અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં "ઝાલિક જઝૈનાહુમ્ બિમા કફરૂ" યાની યે સઝા હમને ઉનકો ઈસ લિયે દી કે ઉનહોંને કુફ્ર યાની નાશુક્રી કી.

ખુલાસા યે કે નાશુક્રીસે નેઅમત છીન લી જાતી હૈ. હઝરત થાનવી (રહ.) ને એક અજીબ હિકાયત લિખ્ખી હૈ કે એક મકાનમેં દો મિયાં બીવી ખાના ખા રહે થે ઉનકે દરવાઝે પર એક સાઈલ આયા, મર્દને ઔરતકો એક રોટી દી કે સાઈલકો દે દો, જબ વો સાઈલકો રોટી દેને ગઈ તો બેહોશ હોકર ગિર ગઈ, વો સાઈલ તો ચલા ગયા ઉસકા ખાવિંદ ઉસકો ઉઠાકર લાયા ઔર પૂછા કે ઉસને તુઝે ક્યા કર દિયા? ઉસને જવાબ દિયા કે ઉસને મુઝે કુછ ભી નહીં કિયા લેકિન ઉસકી હાલત દેખકર મુઝે ગશી (બેહોશી) આ ગઈ કે યે મેરા પેહલા ખાવિંદ હૈ, ઉસકો અલ્લાહને માલ ભી દિયા થા ઔર ઈઝ્ઝત ભી દી થી. એક મરતબા હમ દોનોં ખાના ખા રહે થે ઔર દરવાઝે પર સાઈલ આયા ઔર સવાલ કિયા, મેરે ખાવિંદકો ગુસ્સા આ ગયા ઔર જાકર ઉસકો એક ચમાંટ રસીદ કિયા, વો સાઈલ કુછ બડ બડાતા હુવા ચલ દિયા, અબ મેરે ખાવિંદ પર હાલાત આના શુરૂ હુએ ઔર ચંદ હી દિનોંમેં ઉસકા ગિના ફક્રમેં તબ્દીલ હો ગયા ઔર ઈઝ્ઝત ઝિલ્લતમેં તબ્દીલ હો ગઈ, ઉસને મુઝે ભી તલાક દે દી કે મૈં તેરા ખર્ચા બરદાશ્ત નહીં કર સકતા, ઔર ઉસને દર દરકી ઠોકરેં ખાની શુરૂ કર દી ઔર ઈસી હાલતમેં મેરે દરવાઝે પર આયા થા, અબ ઉસ ઔરતકે દૂસરે ખાવિંદને કહા કે મેરી ભી બાત સુન લે કે વો ફકીર જિસકો તેરે ખાવિંદને મારા થા વો મૈં હી થા, ઔર ઉસી રોઝસે મૈંને ભીખ માંગના બંદ કર દિયા ઔર રો રોકર અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કી કે મુઝે તૂને ફકીર બનાયા ઔર ઉપરસે મુઝ પર ઝુલ્મ ભી હો રહા હૈ, અલ્લાહ તઆલાને મેરી દુઆ સુન લી ઔર હાલાત બદલને શુરૂ હુએ અલ્લાહ તઆલાને માલ ભી દિયા ઔર ઈઝ્ઝત ભી દી ઔર તેરે પેહલે ખાવિંદકી બીવી ભી મુઝે દી.

તો મેરે દોસ્તો! યે હૈ સઝા નાશુક્રીકી, અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કરેં કે નાશુક્રી કરનેસે બચાએ ઔર હમેશા શુક્ર ગુઝારીકી તૌફીક બખ્શે.

અબ સુનો શુક્ર કિસે કેહતે હૈં : શુક્ર તીન તરહકા હોતા હૈ (૧) એક શુક્ર કલ્બી, કે દિલસે અલ્લાહ તઆલાકા એહસાન માને કે ઉસને મુઝે કરોડહા કરોડ નેઅમતેં બગૈર ઈસ્તિહકાકકે નસીબ ફરમાઈ હૈં. (૨) દૂસરા શુક્ર ઝબાની, કે ઝબાનસે ભી ઈકરાર કરે, ઔર અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ કેહતા રહે. (૩) તીસરા શુક્ર અમલી હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં **"ઈઅ્મલૂ આલ દાવૂદ શુકરા, વ કલીલુમ્ મિન્ ઈબાદિય શ્શકૂર.** (સૂરએ સબા, આયત : ૧૩) કે અય આલે દાઉદ અમલ કરો શુક્રકે લિયે ઔર મેરે બંદોંમેં ઐસે શુક્ર ગુઝાર બહોત કમ હૈં.

અમલી શુક્ર હર નેઅમતકા અલગ હૈ, આંખકા શુક્ર યે હૈ કે ઉસકો નાજાઈઝ ચીઝકે દેખનેસે બચાઓ, નામહરમ ઔરતોંકો દેખના હરામ હૈ ઈસી તરહ નામહરમ ઔરતોંકે ફોટોકો દેખના ભી હરામ હૈ, આજકલ મોબાઈલમેં પરાઈ ઔરતોંકી તસ્વીરેં દેખી જાતી હૈં યે બિલકુલ હરામ હૈ. હદીસ શરીફમેં આતા હૈ કે તીન આંખોં પર જહન્નમ હરામ હૈ. (૧) એક વો આંખ જો અલ્લાહ તઆલાકે રાસ્તેમેં જાગી હો. (૨) દૂસરી વો આંખ જો ગૈર મહરમ ઔરતોંકે દેખનેસે બચાઈ ગઈ હો. (૩) તીસરી વો આંખ જો ખુદાકે ખૌફસે રોઈ હો ઔર મખ્ખીકે સરકે બરાબર આંસૂકા કતરા ગિરે.

કાનકા શુક્ર યે હૈ કે ઉસકો ગાના ઔર ગીબતકે સુનનેસે બચાયા જાવે. ઝબાનકા શુક્ર યે હૈ ઉસકો ઝૂઠ, ગીબત, ચુગલી ઔર ગાને વગૈરહસે બચાયા જાવે ઔર ઝિક્રમેં રત્બુલ લિસાન રખ્ખા જાવે. હાથકા શુક્ર યે હૈ કે ઉસકે ઝરીઆ કિસી પર ઝુલ્મ ન કિયા જાવે. ખુલાસા યે કે ઈન આ'ઝાકો ખિલાફે મરઝીએ હક ઈસ્તે'માલ ન કિયા જાવે, માલ અલ્લાહ તઆલાને અતા કિયા હૈ તો ઉસકો ભી ઉસકી મરઝીકે મુતાબિક ઈસ્તે'માલ કિયા જાવે. અલ્લાહકી મરઝીવાલે માલકે મસરફ યાની ખર્ચ કરનેકી જગહ ચાર હૈં. (૧) અલ્લાહકે દીનકી મહેનત. (૨) ઈબાદત યાની ઝકાત, સકદએ ફિત્ર વગૈરહ. (૩) અખ્લાક

યાની ઝકાત, સદકએ ફિત્રકે અલાવા નફલી સદકાત કરના, હાજતમંદોંકી હાજતોંકો બિલા મુઆવઝા પૂરી કરના. (૪) ચોથા મસરફ જરૂરિયાત હૈં, અપની જરૂરિયાતમેં બકદ્રે જરૂરત ઈસ્તે'માલ કરના, ખ્વાહિશાતમેં ઈસ્તે'માલ કરનેસે બચાના. ઉસકે લિયે પાંચ લાઈનમેં સાદગી ઈખ્તિયાર કરનેકા શરીઅતને હુકમ દિયા હૈ, (૧) ખાના, (૨) કપડા, (૩) મકાન, (૪) સવારી, (૫) શાદી બિયાહ.

આમ તૌરસે ઈન્સાન અલ્લાહકે દીનકી મહેનતમેં ઔર ઝકાત સદકા ઔર અખ્લાકમેં માલ ખર્ચ કરનેસે ડરતા હૈ ઔર યે ડર શયતાન ઉસકે દિલમેં ડાલતા હૈ જૈસાકે કુરઆનમેં હૈ **"અશ્શૈતાનુ યઈદુકુમુલ્ ફક્ર વ યઅ્મુરુકુમ્ બિલ્ ફહ્શાઈ, વલ્લાહુ યઈદુકુમ્ મગ્ફિરતમ્ મિન્હુ વ ફઝ્લા. વલ્લાહુ સમીઉન્ અલીમ.** (સૂરએ બકરહ : આયત-૨૬૮) કે શયતાન ફકસે ડરાતા હૈ ઔર બુરાઈકી તરફ દઅવત દેતા હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલા મગફિરત ઔર રિઝકમેં ઝિયાદતીકા વા'દા ફરમાતા હૈ ઔર અલ્લાહકે યહાં કિસી ચીઝકી કમી નહીં હૈ હર ચીઝકે ખઝાને મૌજૂદ હૈં **"વ ઈમ્ મિન્ શૈઈન્ ઈલ્લા ઈન્દના ખઝાઈનુહૂ."**

(સૂરએ હિજ્ર : આયત : ૨૧)

દૂસરી બાત યે હૈ કે અલ્લાહ વા'દા ખિલાફી નહીં કરતે. ઔર અલ્લાહ તઆલાસે બઢકર કોઈ સચ્ચા નહીં હૈ **"વ મન્ અસ્દકુ મિનલ્લાહિ કીલા"** ઈસ લિયે જબ ખર્ચકા મૌકા આએ તો આંખેં બંદ કરકે ખર્ચ કિયા જાવે. અલ્લાહકે નબી ﷺ ફરમાતે હૈં કે મૈં તીન બાતોં પર કસમ ખાતા હૂં (૧) અલ્લાહકે લિયે જો માલ ખર્ચ કિયા જાવેગા ઉસકા બદલ જરૂર મિલેગા, ખર્ચસે માલ કમ ન હોગા. (૨) જો મઝલૂમકો મઆફ કર દેગા તો અલ્લાહ ઉસકી ઈઝ્ઝતકો બઢાએંગે, (૩) જો સવાલકા દરવાઝા ખોલેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર ફકકા દરવાઝા ખોલ દેંગે.

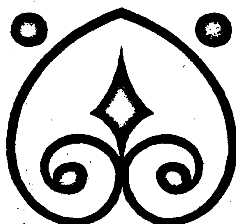
(ફઝાઈલે સદકાત : સ. ૭૧)

ખુલાસા યે કે અમલી શુક્ર યે હૈ કે અલ્લાહકી તરફસે જો ભી મુતાલબા આએ ઉસકો પૂરા કરના ચાહિયે, ઈમાન યાની અલ્લાહકે ગૈરસે એ'તિમાદ હટા

દેનેકા મુતાલબા હો તો ઉસકો પૂરા કિયા જાવે, નમાઝકા મુતાલબા આએ તો ઉસકો પૂરા કિયા જાવે. ઝકાત ઔર હજકા મુતાલબા આએ તો ઉસકો પૂરા કિયા જાવે. અલ્લાહકે નબી ﷺ કી ઈતાઅતકા મુતાલબા આએ તો ઉસકો પૂરા કિયા જાવે, મઆમલાતમેં મુઆશરતમેં અખ્લાકિયાતમેં હર શોઅબેમેં શરીઅત ઔર સુન્નતકી પાબંદી કી જાવે યેહી અસલ શુક્ર હૈ.

આખિરમેં એક બાત ખાસ તૌરસે અર્ઝ હૈ કે શુક્રકી દઅવત ભી દી જાએ, ઉમ્મતમેં ચલ ફિરકર ઉસીસે ખૂદકો શુક્રકી તૌફીક મિલેગી.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

કામિયાબીકી રાહ ક્યા હૈ?

મોહતરમ બુઝુર્ગો દોસ્તો! દુનિયાકા હર ઈન્સાન કામિયાબી ચાહતા હૈ ઔર કામિયાબી એક તો આખિરતકી હૈ જિસકો સિર્ફ ઈમાનવાલા માનતા હૈ યાની કબ્રમેં રાહત, મૈદાને મેહશરમેં અર્શકા સાયા ઔર પુલ સિરાત પરસે બિજલીકી તરહ પાર હોના ઔર દોઝખસે પનાહ ઔર જન્નતકા દુખૂલ, યે કામિયાબી મૌકૂફ હૈ ઈમાન ઔર આ'માલે સાલિહા પર જિસકો સબ મુસલમાન માનતે હૈં ઝબાનસે ઔર બા'ઝ દિલસે ભી માનતે હૈં. ઔર એક કામિયાબી દુનિયાકી હૈ ઉસકે સમઝનેમેં ગલતી કરતે હૈં. માલ, મુલ્ક, બંગલે, કારેં ઔર ઓહદોંકો કામિયાબી સમઝતે હૈં હાલાંકે યે તો કામિયાબીકે અસ્બાબે માદ્દિયા હૈં કામિયાબી નહીં હૈ, કામિયાબી તો દૂસરી ચીઝ હૈ, વો ક્યા હૈ? વો હૈ સુકૂન, અમન, ઈઝ્ઝત, મહેબૂબિયત, બરકત. (કમાલાતે અશરફિયા સ. ૫૬)

ઔર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને અપને નબિયોંકે ઝરીઆ ઔર અપની કિતાબોંકે ઝરીઆ યે બાત જતા દી હૈ કે યે ચીઝેં અલ્લાહને અપની કુદરત ઔર અપને કબ્ઝેમેં રખ્ખી હૈં ઔર વો સિર્ફ ઈમાન વાલોંકો આ'માલકી બુન્યાદ પર અતા કરતે હૈં, પૂરા કુરઆન ઈસકી ગવાહી દેતા હૈ. સુકૂનકે મુતઅલ્લિક અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમાતે હૈં **"મન્ અમિલ સાલિહમ્ મિન્ ઝકરિન્ ઔ ઉન્ષા વહુવ મુઅ્મિનુન્ ફલનુહ્યિયન્નહૂ હયાતન્ તય્યિબહ."** (સૂરએ નહલ, આયત : ૯૭) કે જો કોઈ નેક અમલ કરે મર્દ હો ચાહે ઔરત ઈસ હાલમેં કે વો ઈમાન વાલા હો હમ ઉસકો ખૂશગવાર ઝિંદગી અતા કરેંગે. અમનકે મુતઅલ્લિક ફરમાતે હૈં **"અલ્લઝીન આમનૂ વલમ્ યલ્બિસૂ ઈમાનહુમ્ બિઝુલ્મિન્ ઉલાઈક લહુમુલ્ અમ્નુ વહુમ્ મુહ્તદૂન.** (સૂરએ અન્આમ, આયત : ૮૨) **તર્જુમા :** જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર અપને ઈમાનકો શિર્કસે આમેઝિશ નહીં કી, ઉનહીંકે લિયે અમન હૈ ઔર વોહી લોગ હિદાયત યાફતા હૈં. ઈઝ્ઝતકે મુતઅલ્લિક ઈરશાદે રબ્બાની હૈ

"વ લિલ્લાહિલ્ ઈઝ્ઝતુ વ લિરસૂલિહી વલિલ્ મુઅ્મિનીન" કે ઈઝ્ઝત તો સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાકે લિયે હૈ ઔર ઉસકે રસૂલકે લિયે ઔર ઈમાન વાલોંકે લિયે હૈ. બરકતકે મુતઅલ્લિક ઈરશાદ હૈ **"વલૌ અન્ન અહ્લલ્ કુરા આમનૂ વત્તકૌ લફતહ્ના અલૈહિમ્ બરકાતિમ્ મિનસ્સમાઈ વલ્ અર્ઝિ."** (સૂરએ અઅ્રાફ આયત : ૯૬) ઔર મહેબૂબિયતકે લિયે ઈરશાદ હૈ **"ઈન્નલ્લઝીન આમનૂ વ અમિલૂસ્સાલિહાતિ સયજ્અલુ લહુમુ ર્રહ્માનુ વુદ્દા"** (સૂરએ મરયમ : આયત : ૯૬) કે બેશક જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર નેક આ'માલ કિયે ઉનકો દેગા રહમાન મુહબ્બત. યે પાંચ ચીઝેં દુનિયામેં અલ્લાહ તઆલા દેંગે યેહી દુનિયાકી કામિયાબી હૈ, ઔર યે અસ્બાબસે નહીં બલ્કે હકીકી ઈમાન ઔર હકીકી આ'માલસે મિલેગી. ઔર હકીકી ઈમાન યે હૈ અલ્લાહકે ગૈરસે એ'તિમાદ હટા લિયા જાવે ઔર સિર્ફ ઔર સિર્ફ એક અલ્લાહકી ઝાત પર એ'તિમાદ કિયા જાવે. એક મરતબા હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ખુત્બા દિયા ઔર યે હુકમ જારી ફરમાયા કે બૈતુલ માલ મહીનેમેં એક બાર પૂરા ખર્ચ કર દો કોઈ ચીઝ જમા કરકે ન રખ્ખો, દૂસરે જુમ્આમેં ફરમાયા કે બૈતુલ માલ હફતેમેં એક બાર પૂરા ખર્ચ કર દો, તીસરે જુમ્આમેં ફરમાયા કે બૈતુલ માલ રોઝાના ખર્ચ કરકે ખાલી કર દિયા કરો, એક સહાબી ખડે હુએ ઔર અર્ઝ કિયા કે અમીરૂલ મુઅમિનીન આપ મસ્લિહતકે ખિલાફ કર રહે હૈં, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને પૂછા કે ક્યૂં? તો સહાબી (રદિ.) ને ફરમાયા કે અચાનક કોઈ જરૂરત પૈશ આ જાવેગી ઔર બૈતુલ માલ ખાલી હો ગયા હોગા તો દિક્કત હોગી, બૈતુલ માલમેં સ્ટોક હોના ચાહિયે, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે તેરી ઝબાનસે શયતાન બોલ રહા હૈ હમારી જરૂરતેં બૈતુલ માલકે સ્ટોકસે પૂરી ન હોંગી બલ્કે અલ્લાહ તઆલા અપની કુરદતસે હમારી જરૂરતેં પૂરી ફરમાએગા.

(હયાતુસ્સહાબા દૌમ સ. ૨૯૨)

ખુલાસા યે કે મખ્લૂકસે એ'તિમાદ હટાનેકે લિયે મખ્લૂકસે ન હોનેકી દઅવત દેની પડેગી, ઔર અલ્લાહ પર એ'તિમાદ જમાનેકે લિયે અલ્લાહ હીસે હોનેકી દઅવત દેની પડેગી, જો જિતની દઅવત દેગા ઉસી કદર ઉસકા યકીન

સહીહ બનેગા ઔર જબ યકીન સહીહ બનેગા તો આ'માલમેં જાન પડેગી ઔર જાનદાર આ'માલસે અલ્લાહકે સારે વા'દે પૂરે હોંગે.

તો ઈમાન આ'માલ ઔર દઅવત યે તીનોંકે મજમૂઆસે દુનિયા ઔર આખિરતકી કામિયાબી નસીબ હોગી, અબ ઝરા હર શખ્સ અપને હાલાત પર નઝર ડાલકર દેખે કે જિતના એહતિમામ ઔર દોડ ધૂપ દુનિયાકે માદ્દી અસ્બાબકે પીછે હૈ ઉતના યા ઉસકા આધા એહતિમામ ભી ઈમાન, આ'માલ ઔર દઅવતકા હૈ?

હમારે બડે ફરમાતે હૈં કે સિર્ફ દસવાં હિસ્સા યાની સાલાના ચિલ્લા માહાના તીન દિન ઔર રોઝાનાકે ઢાઈ ઘંટે ઔર દો ગશ્ત, દો તા'લીમ ઔર મશ્વરાકા એહતિમામ કરો લેકિન ઉસ પર ભી હમ નહીં આએ ફિર કહાંસે હમારી ઝિંદગીમેં ઈન્કિલાબ આએ.

આજ હર તરફ શોર હૈ કે મુસલમાન તનઝ્ઝુલીમેં હૈં ઔર હર એક અપની અપની સમઝકે એ'તિબારસે ઉસકે અસ્બાબ બયાન કરતા હૈ લેકિન અસલ સબબ તક કમ કિસીકી રસાઈ હોતી હૈ. તનઝ્ઝુલીકા અસલ સબબ તો અલ્લાહકે રસૂલ હઝરત મુહમ્મદ ﷺ ને હદીસમેં બતા દિયા હૈ, ઈમાન વાલોંકો તો ઉસી પર યકીન કરના ચાહિયે, ચુનાંચે હદીસમેં હૈ, "**ઈઝા તબાયઅ્તુમ્ બિલ્ ઈનતિ વ અખઝ્તુમ્ અઝ્નાબલ્ બકરિ વ રઝીતુમ્ બિઝ્ઝરઈ વ તરક્તુમુલ્ જિહાદ સલ્લતલ્લાહુ અલૈકુમ્ ઝુલ્લન્ લા યન્ઝિઉહૂ હત્તા તર્જિઊ ઈલા દીનિકુમ.** (મુન્તખબ અહાદીસ સ. ૬૫૮) કે જબ તુમ ખરીદો ફરોખ્ત ઔર કારોબારમેં હમાતન લગ જાઓગે ઔર ગાય બેલકી દુમોંકો પકડ લોગે યાની ખેતી બાડીમેં લગ જાઓગે ઔર ઉસી પર રાઝી હો જાઓગે ઔર દીનકી મહેનત છોડ દોગે તો અલ્લાહ તબારક વ તઆલા તુમ લોગોં પર ઐસી ઝિલ્લત મુસલ્લત કર દેગા કે જબ તક તુમ વાપસ અપને દીનકી તરફ નહીં લૌટ આઓગે વહાં તક વો ઝિલ્લત દૂર ન હોગી.

તો મા'લૂમ હો ગયા કે યે ઝિલ્લત જો મુસલ્લત હૈ ઉસકા એક હી સબબ

દીનસે ઔર દીનકી મહેનતસે દૂરી હૈ. ઈસ લિયે માદ્દી અસ્બાબસે ઝિયાદા રૂહાની ઔર હકીકી અસ્બાબકી તરફ મુતવજ્જેહ હોનેકી જરૂરત હૈ ઔર ઉમ્મતકો ભી ઉસકી દઅવત દેનેકી જરૂરત હૈ.

એક ઔર હદીસમેં હૈ **"મન્ જઅલ હમ્મહૂ હમ્મંવ્ વાહિદન્ હમ્મલ મઆદિ કફલ્લાહુ હમ્મ દુન્યાહુ વમન્ તશઅ્અબત્ બિહિલ્ હુમૂમુ ફી અહ્વાલિ દુન્યા લમ્ યબાલલ્લાહુ ફી અય્યિ ઔદિયતિન્ હલક.**

(ઈબ્ને માજા, મઆરિફુલ કુરઆન : ૨/૧૬૬)

યાની જો શખ્સ અપની સારી ફિક્રોંકો એક ફિક્ર યાની આખિરતકી ફિક્ર બના દે, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી દુનિયાકી ફિક્રોંકી ખૂદ કફાલત કર લેતા હૈ ઔર જિસકી ફિક્ર દુનિયાકે મુખ્તલિફ હાલાતમેં લગી રહે તો અલ્લાહ તઆલાકો કોઈ પરવાહ નહીં કિસી ભી જંગલમેં હલાક હો જાવે.

ઔર એક હદીસમેં વારિદ હૈ કે અલ્લાહકે નબી ﷺ ઈરશાદ ફરમાતે હૈં કે **"ઈન્નલ્લાહ તઆલા યકૂલુ યબ્ન આદમ તફર્રગ્ લિઈબાદતી અમ્લઅ્ સદ્રક ગિનન વ અસુદ્દુ ફકૂરક, વ ઈલ્લા તફ્અલ્ મલઅ્તુ યદૈક શુગ્લન વલમ્ અસુદ્દુ ફકૂરક.** (મિશ્કાત, ફઝાઈલે સદકાત દોમ સ. ૩૬૫)

હઝરત મુહમ્મદ ﷺ અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ નકલ ફરમાતે હૈં કે અય ઈબ્ને આદમ તૂ મેરી ઈબાદતકે લિયે ફારિગ હો જા, તેરે સીનેકો ગિનાસે પૂર કર દૂંગા ઔર તેરે ફક્રકો દૂર કર દૂંગા ઔર અગર તૂ ઐસા ન કરેગા તો મૈં તુઝે મશાગિલમેં ફાંસ દૂંગા ઔર તેરે ફક્રકો દૂર નહીં કરૂંગા, હઝરત ઈમરાન બિન હુસૈન (રદિ.) હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ નકલ ફરમાતે હૈં કે જો શખ્સ હમાતન અલ્લાહ તઆલાકી તરફ મુતવજ્જેહ હો જાવે ઉસીકા બન જાએ તો હક તઆલા શાનુહૂ ઉસકી હર જરૂરતકો ખૂદ પૂરા ફરમાતે હૈં ઔર ઐસી જગહસે ઉસકો રોઝી અતા ફરમાતે હૈં કે ઉસકો ગુમાન ભી નહીં હોતા, ઔર જો શખ્સ દુનિયાકે પીછે પડ જાએ ઔર ઉસીકી ફિક્રમેં હર વક્ત રહે તો હક તઆલા ઉસકો દુનિયાકે હવાલે કર દેતે હૈં કે તૂ દુનિયાસે નિમટ

લે. હઝરત અનસ (રદિ.) હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ નકલ ફરમાતે હૈં કે જિસ શખ્સકી પૂરી તવજ્જોહ ઔર આખરી મકસદ દુનિયા કમાના હો, ઈસી લિયે સફર કરતા હો, ઈસીકા ખયાલ દિલમેં રેહતા હો, તો હક તઆલા શાનુહૂ ફક્રો ફાકાકા ખૌફ ઉસકી આંખોંકે સામને કર દેતે હૈં ઔર ઉસકે ઔકાત ઈસી ફિક્રો તરદ્દુદમેં પરેશાન કર દેતે હૈં ઔર મિલતા ઈતના હી હૈ જિતના મુકદ્દર હોતા હૈ, ઔર જિસકી તવજ્જોહ ઔર આખરી મકસદ આખિરત હોતી હૈ ઉસીકે કામોંકે લિયે સફર કરતા હૈ, ઉસીકા ખયાલ દિલમેં રેહતા હૈ, તો હક તઆલા શાનુહૂ દુનિયાસે બેનિયાઝી ઔર ઈસ્તિગના ઉસકે સામને કર દેતે હૈં ઔર ઉસકે અહવાલકો મુજતમેઅ કર દેતે હૈં ઔર દુનિયા ઝલીલ હોકર ઉસકે પાસ આતી હૈ.(તરગીબ)

ખુલાસા યે નિકલા કે દુનિયા ઔર આખિરતકી કામિયાબી ઈમાન ઔર આ'માલ પર મૌકૂફ હૈ ઔર ઈમાન ઔર આ'માલકી હકીકત દઅવત હીસે હાસિલ હોતી હૈ ક્યૂંકે ઈમાન ઔર આ'માલકો પેહલે યકીનમેં લાના જરૂરી હૈ કે ઈમાન ઔર આ'માલ હીસે મેરી ઝિંદગી બનેગી, ઔર યકીન બગૈર દઅવતકે પૈદા નહીં હો સકતા. ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે હુઝૂર ﷺ કી વફાતકે બાદ જો લોગ મુરતદ હો ગયે વો વોહી લોગ થે જિનકો ઈમાન લાનેકે બાદ દઅવત દેનેકા મૌકા નહીં મિલા થા. ઈસ લિયે ઉનકે દિલોંમે ઈમાન રાસિખ (પક્કા) નહીં હુવા થા.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

અલ્લાહ તઆલાકે રાસ્તેમેં નિકલનેવાલોંકી હિદાયત

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ :

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને હમેં દઅવતકી અઝીમુશ્શાન મહેનત અતા ફરમાઈ હૈ ઉસકી હકીકત તક રસાઈ હમ જૈસે કમઝોરોંકે લિયે કૈસે મુમકિન હો સકતી હૈ જબકે ઉસકે અવ્વલ બાની હઝરત મૌલાના ઈલયાસ (રહ.) યૂં ફરમાતે હૈં કે ઈસ કામકા સોવાં હિસ્સા મૈં સમઝ સકા હૂં ઔર જો સમઝા હૂં ઉસકા સોવાં હિસ્સા મૈં બયાન કર સકા હૂં ઔર જો બયાન કિયા હૈ ઉસકે સોવેં હિસ્સેકો લોગોંને સમઝા હૈ ઔર લોગોંને જો સમઝા હૈ ઉસકે સોવેં હિસ્સે પર અમલ હો રહા હૈ. ઈસ લિયે યૂં સમઝો કે હમ તો સિર્ફ અભી લાઈનમેં ખડે હૈં, લેકિન અલ્લાહ તઆલા અપની વસીઅ રહમતસે ઉમ્મીદ હૈ કે કામ કરને વાલોંમેં શુમાર ફરમા લેંગે, ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલા તો ઝર્રા નવાઝ હૈં. હદીસમેં આતા હૈ કે આપ ﷺ કી ખિદમતે અકદસમેં એક જનાઝા આયા, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા કે આપ ઉસકી નમાઝ ન પઢાએં ક્યૂંકે યે શખ્સ નેક ન થા, આપ ﷺ ને સહાબાસે દરિયાફત ફરમાયા કે તુમમેંસે કિસીને ઉસકો કોઈ નેકી કરતે દેખા હૈ? તો એક શખ્સ ખડે હુએ ઔર અર્ઝ કિયા કે હાં હમારી જમાઅત એક દફા એક જગહ રૂકી હુઈ થી તો ઈન સાહબને એક રાત પેહરા દિયા થા, બસ ઈતના સુનતે હી આપ આગે બઢે ઔર નમાઝ પઢાઈ ઔર દફન ભી ફરમાયા ઔર ફિર ફરમાયા કે અય ભાઈ તેરે બારેમેં તેરે સાથી તો બદ ગુમાની કરતે હૈં કે તૂ જહન્નમી હૈ લેકિન મૈં અલ્લાહકા રસૂલ હોકર ગવાહી દેતા હૂં કે તૂ જન્નતી હૈ, તો સોચો મેરે દોસ્તો એક પેહરા દેનેવાલેકા યે મકામ હૈ તો જમાઅત

અલ્લાહકે દીનકે તકાઝોંકે લિયે અપના ઘર બાર છોડકર દરદર ફિરેગી ઉસકા ક્યા મકામ હોગા, હમારે નિકલનેકો અલ્લાહ તઆલા કુબૂલ ફરમાએ.

(મુન્તખબ અહાદીસ સ. ૬૯૨)

ખુલાસા યે નિકલા કે કામ બહોત ઊંચા હૈ ઈસ લિયે ઉસકે ઉસૂલ ભી બડે હૈં ઉન ઉસૂલોંકી રિઆયતકે સાથ કરેંગે તો ફાઈદા ખાતિર ખ્વાહ હોગા ઔર બે ઉસૂલીસે નુકસાન ભી ઝિયાદા હોગા ઈસ લિયે ઉસૂલકો ગૌરસે સુનના હૈ ઔર બારબાર ઉસકા મુઝાકરા કરતે રેહના હૈ તાકે અમલ કરના આસાન હો જાવે.

સબસે અવ્વલ બાત યે હૈ કે હમારી નિય્યતોંકો સહીહ કરના કે હમ લોગ ક્યૂં અલ્લાહકે રાસ્તેમેં જાતે હૈં ક્યા મકસદ હૈ?

તો મકસદ યે હૈ કે મેરી અપની ઝિંદગીસે લેકર આલમકે તમામ ઈન્સાનોંકી ઝિંદગીમેં હુઝૂર ﷺ કા લાયા હુવા મુકમ્મલ દીન પૂરી હકીકતકે સાથ ઝિંદા હો જાવે.

દૂસરી યે બાત ખયાલમેં રખનેકી હૈ કે ચાર માહ ઔર ચિલ્લાકા જો અસલ નફા હૈ વો ઉસી વક્ત હાસિલ હોગા જબકે જિસ મકામ પર ચાર માહ યા ચિલ્લા લગાના હૈ વહાં જાકર એક સો બીસ દિન યા ચાલીસ દિન પૂરે કિયે જાવેં સફરકે દિન શુમાર ન કિયે જાવેં.

એક બાત યે કે હમારા સફર ગફલતકે સાથ ન હો બલ્કે દઅવતકે આ'માલ યાની (૧) દઅવત (૨) તાલીમ (૩) ઈબાદત (૪) ખિદમતકે સાથ સફર પૂરા કરેં. દઅવત યાની ગશ્ત કરેં, કોઈ મુસલમાન મિલે તો દીનકી દઅવત દેં, તાલીમકે અંદર કુરઆનકે હલ્કે ઔર છ સિફાતકા સીખના ભી હો. બશર્તેકે દૂસરે સવારોંકો તકલીફ ન હો વરના ઈન્ફિરાદી આ'માલ મુતાલઆ વગૈરહ કરતે રહેં. નમાઝોંકો વક્ત પર જમાઅતકે સાથ ચાહે દો સાથી પઢે, તસ્બીહાતકા ભી એહતિમામ કરેં, ખિદમતસે યે ચાહા જાતા હૈ કે સબકો રાહત પહોંચાએં કિસીકો તકલીફ ન દેં ઈસ્લામી અખ્લાક પેશ કરેં. જબ મકામ પર પહોંચો તો બસ્તીમેં પહોંચતે હી સબ સાથી નિય્યત કરેં કે યહાંસે ચાર માહકી જમાઅત બનાની

હૈ ફિર અલ્લાહ તઆલાસે મદદ માંગેં, દુઆ રાસ્તેકે એક તરફ હોકર કરેં તકલીફકા ઝરીઆ ન બનેં, જબ મસ્જિદકે કરીબ પહોંચે તો દુરૂદ શરીફ પઢેં ઔર સુન્નત તરીકેસે મસ્જિદમેં દાખિલ હોં, અપના સામાન કોઈ અલગ કમરા હો તો વહાં રખ્ખેં ઔર ઉસ પર કપડા ડાલ દેં ઔર અગર કોઈ અલગ જગહ ન હો તો મસ્જિદમેં ઈસ તરહ જમાકર રખ્ખેં કે નમાઝિયોંકો તકલીફ ન હો ઔર ઉપર કપડા ભી ડાલ દેં.

ફિર વુઝૂ વગૈરહસે ફારિગ હોકર અગર મકરૂહ વક્ત ન હો તો દો રકા'ત તહિય્યતુલ મસ્જિદકી પઢ લેં, એ'તિકાફકી નિય્યત ભી કર લેં ફિર જલ્દીસે મશ્વરાકે લિયે બૈઠ જાવેં, એક શખ્સકો અમીરે મશ્વરા બના લેં.

મશ્વરાકે આદાબ બયાન કરો : કે મશ્વરા તીન બાતોંકો સામને રખકર કરના ચાહિયે. (૧) યહાંસે કમો બેશ વક્તકે લિયે જમાઅત બનાની હૈ. (૨) યહાં મસ્જિદવાર જમાઅત બનાની હૈ. (૩) સાથિયોંકા વક્ત સહીહ ગુઝરે ઉસકે લિયે પૂરે દિનકા નિઝામ બનાના.

મશ્વરા વહી કા બદલ હૈ, સહાબાકી આદત થી હમારી જરૂરત હૈ. હદીસમેં હૈ કે મશ્વરાસે જો કામ કિયા જાવેગા ઉસમેં શરમિંદગી ન હોગી, અમીર સાહબ જિસસે રાય મા'લૂમ કરેં વો સાથી દીનકા નફા સામને રખકર રાય દે કિસી સાથીકી રાયકો ન કાટે ન કિસી સાથીકી રાય પર હંસે, મશ્વરાસે પેહલે મશ્વરા ન કરેં ઔર મશ્વરાકે બાદ ચરચા ન કરેં, અમીર કસરતે રાયકા પાબંદ નહીં હૈ ઉસકે દિલમેં ખુદા જો બાત ડાલેં વો ફૈસલા કરેં, ઉમૂરે મશ્વરામેં સબસે અવ્વલ ખિદમત તય કરો ઔર ફૌરન ઉનકો રવાના કર દો ફિર આગે મશ્વરા કરો. મશ્વરામેં ઝિયાદા વક્ત ન લો. સાથિયોંકી તરબિયતકે લિહાઝસે ચાર કામ હૈં. (૧) દઅવત (૨) તાલીમ (૩) ઈબાદત (૪) ખિદમત. દઅવતસે મુરાદ પાંચ ગશ્ત હૈં. (૧) તાલીમી ગશ્ત (૨) ખુસૂસી ગશ્ત (૩) ઉમૂમી ગશ્ત (૪) તશ્કીલી ગશ્ત (૫) વુસૂલી ગશ્ત. તાલીમી ગશ્ત યે હૈ કે તાલીમકે દૌરાન દો દો સાથિયોંકો મસ્જિદકે અતરાફમેં ગશ્તકે લિયે ભેજના હૈ તાકે ઈધર ઉધર

બૈઠે હુએ લોગોંકો તરગીબ દેકર તાલીમમેં જોડેં તાકે ઉનકા યકીન આ'માલસે ઝિંદગી બનનેકા બન જાવે, કારોબાર કરનેવાલે ઔર રાસ્તે પર ચલનેવાલે લોગોંકો બિલકુલ ન છેડેં, ગશ્તકે લિયે મસ્જિદસે દૂર ભી ન જાવેં.

(૨) ખુસૂસી ગશ્ત : યાની (૧) દીનકે એ'તિબારસે ખવાસ હૈં અહલુલ્લાહ યા આલિમ તો ઉનકી મુલાકાત મહઝ દુઆ લેનેકી ગર્ઝસે કરની હૈ ઔર (૨) દઅવતકે એ'તિબારસે ઝિમ્મેદારકી મુલાકાત અગર કરની હૈ તો ઉનકે સામને યે બાત રખ્ખેં કે હમેં યહાંસે એક નકદ જમાઅત બનાની હૈ ઉસકે લિયે આપ હમારા સાથ દેં, જમાઅતમેં જાનેકે લિયે ઉનકી તશ્કીલ ન કરેં, અગર જમાઅત બન જાવે તો ફિર દરખ્વાસ્ત કરો કે જમાઅતકો સંભાલે ઐસા આદમી તલાશ કરો ઔર ઉનકો તરગીબ દો ઔર (૩) દુનિયાકે એ'તિબારસે અગર કોઈ બડા હૈ તો ઉસકો અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમતેં જો ઉસ પર હૈં વો યાદ દિલાઓ ઔર કહો કે ઉન નેઅમતોંકા કલ કિયામતમેં સવાલ હોગા કે ઉનકા ક્યા હક અદા કિયા ઔર ઉનકા હક યે હૈ કે અલ્લાહકે દીનકી નુસરત ઔર મદદ કી જાવે, હમારી જમાઅત આઈ હૈ થોડા સાથ દો કે યહાંસે એક જમાઅત અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલ જાવે.

(૩) તીસરા ઉમૂમી ગશ્ત : યે ગશ્ત મકામી સાથિયોંકે મશ્વરાસે જિસ વક્ત લોગ ઝિયાદહ તર ઘરોં પર મિલ જાવેં કરેં, જિસ નમાઝકે બાદ ગશ્ત કરના હૈ ઉસ નમાઝકે બાદ એ'લાન કરકે નમાઝિયોંકો જોડ લેં ઔર મુખ્તસર સીધી સાદી ઝબાનમેં ગશ્તકી ફઝીલત ઔર અહમિયત બયાન કરકે ગશ્તકે લિયે તશ્કીલ કરો, જો સાથી ઈરાદા કરેં ઉનસે કહેં કે દુઆકે બાદ આપ લોગ કરીબ આ જાવેં, ઔર જો લોગ ઘરોં પર જા રહે હૈં ઉનહેં કહેં કે ભાઈ યે કામ તો હર કલિમહ પઢનેવાલે મુસલમાનકા હૈ લેકિન આપ લોગોંકો કોઈ મજબૂરી હોગી ઈસ લિયે આપ લોગ ઈતના તો જરૂર કરેં કે જિસ કામકે લિયે આપ જા રહે હૈં ઉસકો પૂરા કરકે જલ્દ વાપસ આ જાવેં, ઉનકો ઈરાદા કરાકે કેહ દો કે અપની અપની દુઆ પઢકર તશરીફ લે જાઈયે, ઉસકે બાદ જો લોગ ગશ્તકે

લિયે બૈઠે હૈં ઉનકી જમાઅતેં બનાઓ, આઠ દસ આદમિયોંકી જમાઅત બનાઓ ઔર ઉનમેં રેહબર મુતકલ્લિમ ઔર ઝિમ્મેદાર તય કરો, એક સાથીકો ઈસ્તિકબાલકે લિયે તય કરો ઔર એક સાથીકો દુઆકે લિયે તય કરો, ઉનકો અબ કામ સમઝાઓ કે ભાઈ ઈસ ગશ્તકો કુરબાનીકે સાથ કરના હૈ ઔર સહીહ નહજકે સાથ કરના હૈ, કુરબાની તો યે હૈ કે દો નમાઝોંકે બીચકા વક્ત ફારિગ કરના હૈ, ઔર સહીહ નહજ યે હૈ કે ચાર કામકા નામ યા ચાર ઉમૂરકા નામ ગશ્ત હૈ, તીન કામ મસ્જિદમેં હોંગે, (૧) દરમિયાની બાત (૨) દુઆ (૩) ઔર ઈસ્તિકબાલ, ઔર એક અમલ બસ્તીમેં હોગા. દુઆવાલા સાથી બસ્તીમેં જાનેવાલી જમાઅતકે લિયે દુઆ કરે કે યા અલ્લાહ ઉસકો કુબૂલ ફરમા ઔર ઉસસે અપને દીનકા કામ લે લે. દરમિયાની બાતવાલા શખ્સ મજમાકો અપને ઈમાનકી હકીકત ઔર ઉનકી જરૂરત ઔર ઉસકી મહેનતકી તરગીબ દે, ઈસ્તિકબાલ વાલા સાથી ઈસ નિય્યતસે બૈઠે કે પૂરી બસ્તી ભી આ જાવેગી મૈં ઈસ્તિકબાલ કરૂંગા, કોઈ સાથી આવે તો ખંદા પેશાનીસે મિલે ઔર નમાઝ પઢી હૈ તો ઈમાનકી મજલિસમેં બિઠા દે વરના તહારતખાના વગૈરહ દિખાવે ઔર નમાઝ પઢાવે ફિર મજલિસમેં બિઠાવે.

જો જમાઅત બસ્તીમેં જા રહી હૈ વો સબ હી ઝિમ્મેદાર હૈં લેકિન તીન શખ્સોંકો ખુસૂસી ઝિમ્મેદારી દી જાતી હૈ. અમીર, રેહબર ઔર મુતકલ્લિમ. અમીરકી ઝિમ્મેદારી યે હૈ કે અપને તમામ સાથિયોંકો પેહલે નિય્યત સહીહ કરા લે કે હમ લોગ અપની ઝાતકી ઈસ્લાહ ઔર જરૂરતકે લિયે જા રહે હૈં. ઔર દુઆ કરવા લે, ફિર રાસ્તેકે એક તરફ જમાઅતકો લેકર રવાના હો, ઝબાન પર અલ્લાહકા ઝિક્ર હો ઔર દિલમેં ઉમ્મતકી ફિક્ર હો, કોઈ સાથી બે ઉસૂલી ન કરે ઉસકા ખયાલ રખ્ખે, રેહબર જબ મકાન આ જાવે તો તમામ સાથિયોંકો દરવાઝેસે એક તરફ ખડા કરે ઔર ખૂદ ભી સાઈડમેં ખડા રેહકર સાહિબે મકાનકો આવાઝ દે, સવાલી અંદાઝમેં આવાઝ ન દે, રૂક રૂકકે તીન મરતા આવાઝ દે, કોઈ જવાબ ન મિલે તો આગે બઢ જાવે, ઔર અગર સાહિબે મકાન આ જાવે તો ઝરા નોઈયત

રખ લે, કુરતા ટોપી વગૈરહ નહીં હૈ તો કેહ દે કે ભાઈ ઝરા કુરતા ટોપી પહેન લો, અગર બચ્ચા સાથમેં હૈ તો કહે કે બચ્ચેકો રખ દો, ઔર કહે કે અલ્લાહકે ઘરસે અલ્લાહકે બંદે અલ્લાહકી બાત લેકર આએ હૈં, અલ્લાહ ભી બડા ઔર અલ્લાહકી બાત ભી બડી, ફિર મુતકલ્લિમસે મિલા દે, મુતકલ્લિમ મુલાકાત કરકે હાથ છોડ ન દે બલ્કે ફૌરન બાત શુરૂ કર દે, બાત ઈમાનકી કરે કે ભાઈ દુનિયાકા હર ઈન્સાન યે ચાહતા હૈ કે મેરી ઝિંદગી ખૂશગવાર બન જાવે, લેકિન બાત યે હૈ કે ખૂશગવાર ઝિંદગી બનના સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાકે હાથમેં હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલાકે યહાં ખૂશગવાર ઝિંદગી બનાનેકા ઝાબ્તા જો હૈ વો આ'માલ હૈં, માલ, મુલ્ક ઔર ચીઝેં ઔર ઓહદે અલ્લાહકે યહાં ઝિંદગી બનાનેકા મેઅયાર નહીં હૈ, તો યે યકીન ઔર ઈમાન હમારે અંદર કૈસે આ જાવે ઈસ લાઈનકી મહેનત મસ્જિદમેં હો રહી હૈ ઈસ લિયે આપ ચલેં, ઈન્શા અલ્લાહ બડા નફા હોગા, અગર વો સાથી તૈયાર હો જાવે તો અમીર સાહબ ઉસકો એક સાથીકે સાથ મસ્જિદમેં ભેજ દેં, વો સાથી રાસ્તેમેં બાતેં કરતે હુએ લે જાવે, ચુપ ચાપ ન ચલે, ઔર ઈસ્તિકબાલ વાલે સાથીસે મુલાકાત કરાકે વાપસ આ જાવે, અગર વો સાથી કોઈ ઉઝર કરે તો સહાબાકી કુરબાની બયાન કરે, ફિર ભી અગર તૈયાર ન હો તો કેહ દે કે અચ્છા આપ જો કામ કર રહે હૈં ઉસસે ફારિગ હોકર જલ્દીસે મસ્જિદમેં આ જાવેં ઔર આગે ચલેં. જબ ગશ્ત પૂરા હો જાવે તો ઈસ્તિગ્ફાર પઢ્હતે હુએ વાપસ આ જાવેં, ઔર અઝાનકે શુરૂ હોનેકે બાદ ગશ્ત ન કરેં, અઝાન દઅવતે તામ્મા હૈ.

(૪) ચોથા તશ્કીલી ગશ્ત હૈ. ચાર માહ ચિલ્લા ઔર કમસે કમ તીન દિનકી જમાઅત બનાની હૈ, મકામી સાથિયોંકો તરગીબ દેકર રેહબરીકે લિયે આમાદા કરો, ઝોહરમેં તરગીબી બાતકે લિયે નયે સાથીકો તય ન કરો બલ્કે ઐસા સાથી જો અચ્છી તરહ તરગીબ દે સકે તય કરેં, જબ જમાઅત મુકમ્મલ હો જાવે તો ઉનકી વુસૂલી કરેં ઔર રવાન્ગીકી બાત કરકે જમાઅતકો રવાના કરેં, યે હૈ વુસૂલી ગશ્ત, સાથિયોંકી તરબિયતકે એ'તિબારસે એક કામ દઅવતકા હુવા. દૂસરા કામ તા'લીમ હૈ, કમસે કમ સુબહકો દો ઢાઈ ઘંટા ઔર શામમેં

એક ડેળ્હ ઘંટા તા'લીમ કરના હૈ, તા'લીમમેં તીન કામ કરને હૈં. (૧) કુરઆનકે હલ્કે લગાને હૈં જિસમેં હર સાથીકા કમસે કમ ઈતના કુરઆન સહીહ હો જાવે જિસસે નમાઝ દુરૂસ્ત હો જાવે. દૂસરા કામ ફઝાઈલે આ'માલકે હર હિસ્સેમેંસે થોડા થોડા પળ્હના હૈ, તા'લીમ નયે સાથીકો ન સોંપે બલ્કે ઐસા સાથી તાલીમ કરે જો અચ્છી તરહ પળ્હ સકે ઔર સાથિયોંકો મુત્મઈન કર સકે, હદીસકો દો તીન બાર પળ્હે, સાથિયોંકો દેખતા ભી રહે કે ગફલતમેં તો નહીં હૈં બારબાર ચોકન્ના કરતા રહે, કિસી લફઝકા મા'ના હી પૂછ લે યા હદીસકા મફહૂમ હી પૂછ લે યા સહાબીકા નામ પૂછ લે. તા'લીમકા મકસદ ભી બતાવે કે હમારે દિલોંમેં તઅસ્સુર પૈદા હો જાવે ઔર માલકે બજાએ આ'માલસે ઝિંદગી બનનેકા યકીન બન જાવે. તીસરા કામ છ સિફાતકા સીખના સીખાના હૈ, ઉન સિફાતકો સીખકર ઝિંદગીમેં લાના હૈ, ક્યૂંકે ઉસકે બગૈર દિન પર અમલ કરના મુશ્કિલ હૈ, હર સિફત એક સમંદર હૈ લેકિન આસાનીસે યાદ હો જાવે ઈસ લિયે ઉનકો મુખ્તસર બયાન કિયા જાતા હૈ.

છ સિફાત

પેહલી સિફત ઈમાન :-

ઈમાનકા મકસદ યે હૈ કે હમારે દિલોંકા યકીન સહીહ બન જાવે કે અલ્લાહકા ગૈર અલ્લાહકે બગૈર કુછ કર નહીં સકતા ઔર અલ્લાહ અપને ગૈરકે બગૈર સબ કુછ કર સકતા હૈ ઔર મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહ અલૈહિ વ સલ્લમકે તરીકોંમેં સો ફીસદ કામિયાબી હૈ ઔર ગૈરોંકે તરીકોંમેં સો ફીસદ નાકામી હૈ ઈસ યકીનકો અપને અંદર લાનેકે લિયે ચાર લાઈનકી મહેનત હૈ :

(૧) ઉમ્મતમેં ચલ ફિરકર ઉસકી ખૂબ દઅવત દી જાવે.

(૨) તા'લીમકે હલ્કોંમેં બૈઠકર ઈમાનકી બાતોંકો ખૂબ સુના જાવે.

(૩) અલ્લાહ તઆલાસે ઈમાનકી હકીકતકો ખૂબ માંગા જાવે.

(૪) ઈમાનકી મશ્ક કી જાવે યાની ઝાહિરકે ખિલાફ બોલા જાવે. જિન ચીઝોંસે હોતા નઝર આતા હૈ દિલકી ઝબાનસે ઉસકી નફી કી જાવે.

દૂસરી સિફત નમાઝ :-

નમાઝકા મકસદ હૈ કે હમારી પૂરી ઝિંદગી સિફતે સલાત પર આ જાવે, નમાઝકી હકીકતકો અપને અંદર લાનેકે લિયે ભી ચાર લાઈનકી મહેનત કી જાવે:

(૧) ઉમ્મતમેં ચલ ફિરકર ખૂબ દઅવત દી જાવે.

(૨) તા'લીમકે હલ્કોંમેં બૈઠકર નમાઝકે ફઝાઈલકો ખૂબ સુના જાવે.

(૩) નમાઝકી હકીકતકો અલ્લાહ તઆલાસે ખૂબ માંગા જાવે.

(૪) નમાઝકી મશ્ક કી જાવે.

નમાઝકી મશ્ક યે હૈ કે નમાઝમેં દો રૂખ હૈં : (૧) ઝાહિર (૨) બાતિન.

ઝાહિરકી મશ્ક યે હૈ કે વુઝૂસે લેકર સલામ તક જિતને અરકાન ઔર અઝકાર હૈં ઉનકો સહીહ અદા કિયા જાવે.

બાતિનકી મશ્ક યે હૈ કે નમાઝકો ધ્યાન ઔર તવજ્જોહસે પઢા જાવે.

તીસરી સિફત ઈલ્મ ઔર ઝિક્ર હૈ :-

● ઈલ્મકા મકસદ યે હૈ કે હમારે અંદર તેહકીકાતકા જઝબા પૈદા હો જાવે. ઈલ્મકી સિફતકો અપને અંદર લાનેકે લિયે ભી ચાર લાઈનકી મહેનત હૈ:

(૧) ઈલ્મકી ઉમ્મતમેં ચલ ફિરકર ખૂબ દઅવત દી જાવે.

(૨) તા'લીમકે હલ્કોંમેં બૈઠકર ઉસકે ફઝાઈલકો ખૂબ સુના જાવે.

(૩) અલ્લાહ તઆલાસે ઈલ્મકી હકીકતકો ખૂબ માંગા જાવે.

(૪) અમલી મશ્ક કી જાવે.

ઈલ્મકી મશ્ક યે હૈ કે ઈલ્મ દો તરહકા હૈ. ફઝાઈલ વાલા ઈલ્મ ઔર મસાઈલ વાલા ઈલ્મ.

ફઝાઈલ વાલા ઈલ્મ તા'લીમકે હલ્કોંસે હાસિલ કિયા જાવે, મસાઈલ વાલા ઈલ્મ અપને મસ્લકકે મોઅ્તબર ઉલમાસે હાસિલ કિયા જાવે.

ઝિક્રકા મકસદ યે હૈ કે હમારે દિલમેં અલ્લાહકા ધ્યાન પૈદા હો જાવે.

ઝિક્રકી હકીકતકો અપને અંદર લાનેકે વાસ્તે ભી ચાર લાઈનકી મહેનત કી જાવે.

(૧) ઝિક્રકી ખૂબ દઅવત દી જાવે.

(૨) તા'લીમકે હલ્કોંમેં બૈઠકર ઉસકે ફઝાઈલકો ખૂબ સુના જાવે.

(૩) અલ્લાહ તઆલાસે ઝિક્રકી હકીકતકો ખૂબ માંગા જાવે.

(૪) ઝિક્રકી અમલી મશ્ક કી જાવે, ઝિક્રકી મશ્ક યે હૈ કે સુબહ ઔર શામ તીન તીન તસ્બીહોં ઔર કુરઆનકી તિલાવત ઔર મસ્નૂન દુઆઓં ઔર દુઆકા ખાસ એહતિમામ ક્યા જાવે.

ચોથી સિફત હૈ ઈકરામે મુસ્લિમ :-

ઈસકા મકસદ યે હૈ કે હમારે અખ્લાક ઔર મઆમલાત સહીહ હો જાવેં, ઉસકી હકીકતકો હમારે અંદર લાનેકે લિયે ભી ચાર લાઈનકી મહેનત હૈ. (૧) ઉસકી ખૂબ દઅવત દી જાવે. (૨) તા'લીમકે હલ્કોંમેં બૈઠકર ઉસકે ફઝાઈલ ખૂબ સુના જાવે. (૩) ઔર અખ્લાકકી હકીકત ખૂબ માંગા જાવે, (૪) ઔર અખ્લાકકી અમલી મશ્ક કી જાવે.

અખ્લાકકી અમલી મશ્ક યે હૈ કે બડોંકા ઈકરામ કિયા જાવે ઔર છોટોં પર શફકત કી જાવે ઔર ઉલમાએ દીનકી કદર કી જાવે ઔર મઆમલાતકો ઉલમાસે પૂછ પૂછકર મા'લૂમ કિયા જાવે.

પાંચવીં સિફત ઈખ્લાસે નિય્યત :-

ઈખ્લાસકા મતલબ યે હૈ કે હમારે અંદર લિલ્લાહિયત પૈદા હો જાવે, ઈખ્લાસકી હકીકત અપને અંદર લાનેકે લિયે ચાર લાઈનકી મહેનત હૈ. (૧) ઈખ્લાસકી

ખૂબ દઅવત દી જાવે. (૨) તા'લીમકે હલ્કોંમેં બૈઠકર ઉસકે ફઝાઈલકો ખૂબ સુના જાવે. (૩) ઈખ્લાસકી હકીકતકો અલ્લાહ તઆલાસે ખૂબ માંગા જાવે. (૪) ઉસકી મશ્ક કી જાવે. ઈખ્લાસકી મશ્ક યે હૈ કે હર કામકો કરનેસે પેહલે ઔર દરમિયાનમેં ઔર આખિરમેં અપની નિય્યતકો ટટોલતે રહેં કે મૈં યે કામ કિસકે લિયે કર રહા હૂં, કિસકે લિયે હો રહા હૈ ઔર કિસકે લિયે કિયા.

છઠ્ઠી સિફત તફરીગે વક્ત :-

તફરીગકા મકસદ યે હૈ કે હમારી જાન ઔર માલકા ઈસ્તે'માલ સહીહ હો જાવે, ઉસકો હમારે અંદર લાનેકે લિયે ભી ચાર લાઈનકી મહેનત હૈ. (૧) ઉસકી ખૂબ દઅવત દી જાવે. (૨) તા'લીમકે હલ્કોંમેં બૈઠકર ઉસકે ફઝાઈલકો ખૂબ સુના જાવે. (૩) અલ્લાહ તઆલાસે ઉસકી હકીકતકો ખૂબ માંગા જાવે. (૩) ઉસકી મશ્ક કી જાવે, તફરીગકી મશ્ક યે હૈ કે ચાર માહ, ચિલ્લા ઔર તીન દિન નિકલ નિકલકર ઉસકી મશ્ક કી જાવે.

અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર તીસરા કામ જો કરના હૈ વો ઈબાદત હૈ. ઈબાદતસે મુરાદ એક તો નમાઝ હૈ કે પંજવક્તા નમાઝોંકો એહતિમામકે સાથ તકબીરે ઊલાકે સાથ અદા કરના હૈ, ઉસકે સાથ સાથ નવાફિલકા ભી એહતિમામ કરના ચાહિયે, ઔર અઝાનસે પંદરહ મિનિટ પેહલે તમામ સાથી ઉઠ જાવેં ઔર નમાઝકી તૈયારી કર લેં.

ચોથી ચીઝ હૈ ખિદમત, અમીરકી ખિદમત યે હૈ કે ઉસકી ઈતાઅત કી જાવે, સાથિયોંકી ખિદમત યે હૈ કે અપની ઝાતસે કિસી સાથીકો તકલીફ ન પહોંચે બલ્કે રાહત પહોંચાઓ. યે ચાર કામ તો કરનેકે લિયે, અબ ચાર કામ ન કરનેકે સુનો!

(૧) ઝબાનકા સવાલ નહીં કરના હૈ, એક સહાબી ઘોડે પર બૈઠે થે કે હાથસે કોડા ગિર ગયા વો ખૂદ નીચે ઉતરે ઔર કોડા ઉઠાયા, કિસીને કહા કે સિર્ફ કોડા લેનેકે લિયે નીચે ઉતરે, મુઝે કહા હોતા તો મૈં ન પકડા દેતા, તો સહાબીને

ફરમાયા કે હમેં અલ્લાહકે નબી ﷺ ને સવાલસે મના કિયા હૈ, તો હત્તલ ઈમ્કાન સવાલસે એહતિરાઝ કરેં.

(૨) દૂસરી બાત હૈ દિલકા સવાલ 'જિસે ઈશરાફે નફસ કેહતે હૈં ઉસસે ભી બચના હૈ, હદીસમેં હૈ કે ઈશરાફકે બાદ જો નેઅમત મિલતી હૈ ઉસમેં બરકત નહીં હોતી, એક આલિમ કિસી બસ્તીમેં ગયે ઉનકે શાગિર્દ ઉનકો મિલકર વાપસ ગયે ઔર ખાના લેકર આએ, આલિમ સાહબને ફરમાયા કે મૈં નહીં ખાઉંગા ચૂંકે તુમ યહાંસે ગયે ઉસ વક્ત મેરે દિલમેં ખયાલ પૈદા હુવા કે યે ખાના લેકર આએગા, વો શાગિર્દ ભી સમઝદાર થા ફૌરન વાપસ લેકર ચલ દિયા ઔર થોડી દેરકે બાદ ફિર ખાના લેકર આયા ઔર અર્ઝ કિયા કે અબ ખા લીજિયે ક્યૂંકે અબ તો ઈશરાફ જાતા રહા. ચુનાંચે આલિમ સાહબને ખા લિયા.

(૩) તીસરી ચીઝ જિસસે બચના હૈ વો ઈસરાફ હૈ યાની ફુઝૂલ ખર્ચી, ખાના જિતના સાદા ખાયા જાવેગા ઉતની તબીઅતમેં ફુરતી રહેગી. દાલ ખાઈ હોગી તો પેપ્સીકી જરૂરત ન પડેગી, દાલ ખૂદ પેપ્સીકા કામ કરેગી. હદીસકે અંદર ભી હૈ "મા આલ મનિફ્તસદ" કે જો દરમિયાની ચાલ ચલેગા વો મોહતાજ ન હોગા.

(૪) ચોથી ચીઝ જિસસે બચના હૈ વો અપને સાથીકી કોઈ ચીઝ ઉસકી ઈજાઝતકે બગૈર લેના હૈ, યે ઝગડેકી બુન્યાદ હૈ ઉસસે બચા જાવે. ઔર ચાર કામ ઐસે હૈં જિનમેં બકદ્રે જરૂરત હી વક્ત ખર્ચ કરના હૈ. (૧) ખાના, પીના (૨) પેશાબ, પાખાના (૩) નહાના, ધોના, (૪) સોના. ઈન ચીઝોંમેં વક્ત ઝિયાદા ખર્ચ ન કરેં.

ઈસકે સાથ સાથ ચંદ બાતેં ઔર હૈં જિસકા હમ સબકો એહતિમામ કરના હૈ, બહોત હી મુફીદ ઔર જરૂરી બાતેં હૈં :

(૧) અમીરકી ફરમાંબરદારી (૨) મસ્જિદકી ચહાર દીવારી (૩) સાથિયોંકી દિલદારી (૪) આંખોંકી પરદા દારી (૫) રાતોંકી આહોઝારી.

(૧) અમીરકી ફરમાંબરદારી તો બહોત જરૂરી અમ્ર હૈ, ઉસકે બગૈર તો

જમાઅતોંમેં ફિરના હી બેકાર હૈ. હદીસકા મફહૂમ હૈ કે જિસને અમીરકી માની ઉસને મેરી માની યાની રસૂલુલ્લાહ ﷺ કી માની ઔર જિસને રસૂલુલ્લાહ ﷺ કી માની ઉસને ખુદાકી માની.

(૨) મસ્જિદકી ચહાર દીવારી : યાની બગૈર જરૂરત મસ્જિદસે બાહિર બિલકુલ ન જાવે ક્યૂંકે આજ મસ્જિદકે બાહિરકા માહોલ ઈમાન સોઝ હૈ, બલ્કે મોઅતકિફકી તરહ મસ્જિદમેં રહે. બડે મિસાલ દેતે હૈં કે જો અંડા મુરઘીકે પરોંસે નિકલ જાતા હૈ વો ગંદા હો જાતા હૈ ઉસમેં ચૂઝા નહીં બનતા.

(૩) સાથિયોંકી દિલદારી : અપને સાથિયોંકો કીમતી સમઝેં, કિસી સાથીકા દિલ દુખાના કા'બા શરીફ ઢાનેસે ઝિયાદા બુરા હૈ, હર સાથીકા ઈકરામ કરેં કિસી સાથીકી મઝાક ન કરેં, મઝાકસે કામકી જાન નિકલ જાતી હૈ ઔર આપસમેં દિલ ટૂટતે હૈં. હદીસમેં ફરમાયા ગયા હૈ કે કામિલ મુસલમાન વો હૈ જિસકે હાથસે ઔર ઝબાનસે મુસલમાન મહેફૂઝ રહે **"અલ્ મુસ્લિમ મન્ સલિમલ્ મુસ્લિમૂન મિન્ લિસાનિહી વ યદિહી."**

(૪) આંખોંકી પરદાદરી : આજ ઉરયાનિયત (નંગેપન) કા દૌર હૈ, અપની આંખોંકી હિફાઝત ખૂદ કરના હૈ. કુરઆનકે અંદર ભી ઈસકા હુકમ હૈ કે ઈમાન વાલોંસે કેહ દો કે અપની આંખોંકી હિફાઝત કરો.

ચોરિયાં આંખોંકી ઔર સીનોંકે રાઝ
જાનતા હૈ સબકો વો બેનિયાઝ

(૫) રાતોંકી આહો ઝારી : ઉસકે બગૈર તો કુછ ભી નહીં હૈ, રાતકો આખિર હિસ્સેમેં ખૂબ ગિડગિડાકર અલ્લાહ તઆલાકો મનાયા જાવે, જિતને વલી હુએ હૈં વો ઈસી આહોઝારીસે હુએ હૈં :

રૂમી હો કે રાઝી હો કે ગઝાલી
કુછ હાસિલ નહીં હોતા બજુઝ આહે સહરગાહી

નોટ : ઈન તમામ બાતોંકો વક્તન ફ વક્તન સાથિયોંકો સુનાયા જાવે બલ્કે અગર લિખવા દિયા જાવે તો ઝિયાદા મુફીદ સાબિત હોગા.

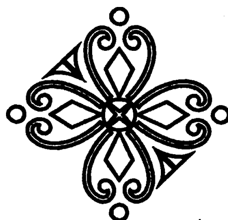
આદાબે મશ્વરા

દીન ઔર દુનિયા દોનોં કામોંકે લિયે મશ્વરા કરના સુન્નત હૈ, હદીસ શરીફમેં હૈ કે **"મા નદિમ મનિસ્તશાર"** કે વો શરમિંદા ન હોગા જો મશ્વરાસે કામ કરેગા. જમાઅતમેં નિકલકર તીન બાતોંકો સામને રખકર મશ્વરા કરના હૈ.

(૧) યહાંસે નકદ જમાઅત કૈસે બને (૨) યહાં મસ્જિદવાર જમાઅત કૈસે બને (૩) હમારે સાથિયોંકી તરબિયત કૈસે હો?

(૧) અમીર મર્દ હો, બચ્ચા ઔર ઔરત ન હો. (૨) અમીર તમામ સાથિયોંસે રાય લેકર ફિર અલ્લાહ જો બાત ઝહનમેં ડાલે ઉસકે મુતાબિક ફૈસલા કરે. (૩) અમીર કસરતે રાયકા પાબંદ નહીં હૈ. (૪) હર સાથી દીનકા નફા સામને રખકર રાય દે, અપની કોઈ ગર્ઝ ન હો. (૫) હર સાથી માનનેકા જઝબા લેકર બૈઠે, મનવાનેકા જઝબા ન હો. (૬) કિસી સાથીકી રાયકો કાટે નહીં. (૭) કિસી સાથીકી રાય પર હંસે નહીં. (૮) અપની રાયકે મુતાબિક ફૈસલા હો તો ફખ્ર ન કરે, ઔર અગર રાયકે ખિલાફ ફૈસલા હો તો નારાઝ ન હો. (૯) મશ્વરાસે પેહલે કોઈ મશ્વરા ન હો ઔર મશ્વરાકે બાદ કોઈ ચર્ચા ન હો.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

મસ્તૂરાત કામ કૈસે કરેં?

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્‌ કરીમ, અમ્મા બા'દ!

કામિયાબ હોનેકે લિયે જૈસે મરદોંકે લિયે દીન પર ચલના જરૂરી હૈ ઈસી તરહ ઔરતોંકો ભી દીન પર અમલ કરના જરૂરી હૈ, ઔરતોંકા કામ અહમિયત ભી બહોત રખતા હૈ ઔર નાઝુક ભી હૈ હમેં ઉસકી નઝાકતકા ભી લિહાઝ રખના હૈ કે ઉસૂલસે હટકર કામ ન કરેં, ઔર અહમિયતકા ભી લિહાઝ રખના હૈ કે ઉસકો નાઝુક સમઝકર છોડ નહીં દેના. ઔરતોંકા અસલ કામ યે હૈ કે અપને ઘરકી ચહાર દીવારીમેં રેહતે હુએ ઔર ઘરેલૂ કામકાજકે સાથ સાથ અપને બચ્ચોંકી સહીહ તરબિયત કરના હૈ, બચ્ચા ચૂંકે માં-બાપકે તાબેઅ હોતા હૈ માં-બાપકા દીન ઔર માં-બાપકે તોર તરીકે અપના લેતા હૈ જૈસાકે હદીસમેં હૈ કે **"કુલ્લુ મૌલૂદિંય્‌ યૂલદુ અલલ્‌ ફિત્‌રતિ ષુમ્મ અબવાહુ યુહવ્વિદાનિહી ઔ યુનસ્સિરાનિહી ઔ યુમજ્જિસાનિહી."** કે હર બચ્ચા ફિતરતે ઈસ્લામ પર પૈદા હોતા હૈ ફિર ઉસકે માં-બાપ અગર યહૂદી હૈં તો ઉસકો યહૂદી બના દેતે હૈં ઔર અગર માં-બાપ નસરાની હૈં તો ઉસકો નસરાની બના દેતે હૈં ઔર અગર મજૂસી હૈં તો મજૂસી બના દેતે હૈં, ઈસી તરહ અગર માં-બાપ બેદીન હૈં તો બેદીન બના દેતે હૈં. ઔર અકસર દેખા જાતા હૈ કે માં કા અસર બચ્ચે પર બાપસે ઝિયાદા પડતા હૈ ક્યૂંકે બચ્ચા માં કે પાસ ઝિયાદા રેહતા હૈ, સોહબતકા અસર લાઝમી ચીઝ હૈ. અલ્લાહવાલે ફરમાતે હૈં કે હર કામિલ મર્દકે પીછે આપકો ઔરતકા કિરદાર નઝર આએગા, કભી માં કી શકલમેં કભી બીવીકી શકલમેં કભી બહેનકી શકલમેં, મિસાલેં તો બહોત હૈં મગર મૈં સિર્ફ એક મિસાલ બયાન કરતા હૂં. શેખ અબ્દુલ કાદિર જીલાની (રહ.) કે નાનાકે પાસ એક જવાન આયા ઔર કહા કે મૈં એક જરૂરત લેકર આયા હૂં, શેખકે નાના બોલે કે બોલો ક્યા જરૂરત હૈ, અર્ઝ કિયા કે મૈં બાગોંમેં ગુઝર રહા થા કે એક નહેર આઈ તો મૈંને વુઝૂ કિયા ઔર વુઝૂ

કરતે હુએ દેખા કે એક સેબ તૈરતા હુવા આ રહા હૈ મૈંને ઉસકો ખા લિયા, લેકિન બાદમેં એહસાસ હુવા કે યે ફલ કિસકા હોગા, ચુનાંચે જિધરસે પાની આ રહા થા ઉસ સિમ્ત ચલના શુરૂ કિયા, જબ આપકા બાગ નઝર આયા તો મુઝે અંદાઝા હો ગયા કે ઈસી બાગકા ફલ હૈ ઉસ ફલકો મઆફ કરાનેકી ગર્ઝસે આયા હૂં, બાગકે માલિકને કહા યે ફલ ઐસે હી મઆફ ન હોગા બલ્કે ઈસ બાગકી ચંદ સાલ રખવાલી કરો, ચુનાંચે ઉલમા ફરમાતે હૈં કે મુસલસલ દો સાલ તક બાગકી ખિદમત કી ઔર જબ દો સાલ પૂરે હો ગયે તો ફિર મઆફીકી દરખ્વાસ્ત કી, તો ફરમાયા કે એક શર્ત પર મઆફ કર સકતા હૂં વો યે કે મેરી એક લડકી હૈ જો આંખસે અંધી ઔર ઝબાનસે ગૂંગી ઔર કાનસે બેહરી ઔર પાંવસે લંગડી હૈ. ઉસસે નિકાહ કર લો. ઝાહિર બાત હૈ ઝિંદગી ભરકા તૌક થા, બહોત ઉઝર મઅઝિરત કી મગર બડે મિયાં બગૈર નિકાહ કિયે મઆફ કરને તૈયાર ન હુએ, આખિરકાર મજબૂરન નિકાહ પઢ લિયા, ચૂંકે ફલ તો મઆફ કરાના હી થા, રાતકો જબ શબ બાશીકે લિયે મકાનમેં ગયે તો દેખાં કે એક ખૂબસૂરત લડકી હૈ ન અંધી હૈ ન બેહરી હૈ ન ગૂંગી હૈ ન લંગડી હૈ તો ઈન્નાલિલ્લાહ પઢકર વાપસ હોને લગે કે મૈં કહાં આ ગયા. લડકીને પૂછા આખિર ક્યા બાત હૈ ક્યૂં વાપસ જા રહે હૈં? ફરમાયા કે મુઝે ઈસ બાગકે માલિકને જિસ લડકીસે નિકાહ પઢવાયા હૈ વો તો અંધી, બેહરી હૈ ઔર લંગડી લૂલી હૈ, તુમ કૈસે મકાનમેં આ ગઈ, તો લડકીને જવાબ દિયા કે મૈં હી આપકી બીવી હૂં મુઝ હીસે નિકાહ હુવા હૈ ઔર યે બાત તો માલિકે બાગસે પૂછ લેના કે મુઝે અંધી બેહરી ક્યૂં બતાઈ? ખૈર રાત ગુઝારનેકે બાદ જબ સુબહ માલિકે બાગસે મુલાકાત હુઈ તો ફરમાયા કે અપને સાથીકો કૈસા પાયા? જવાનને શરમસે સર ઝુકા લિયા ઔર અર્ઝ કિયા કે દુશ્મન જલેં ઔર દોસ્ત ખૂશ હોં ઐસા મઆમલા હૈ ઔર મઝીદ યે કે હાફિઝે કુરઆન ભી હૈ ઔર શરીઅત ઔર સુન્નતસે વાકિફ ભી હૈ, ફરમાયા કે અગર કોઈ ગલતી કરે તો લકડીસે ખબર લેના, અંધી ઈસ લિયે મૈં ઉસકો કેહતા હૂં કે જબસે હોશ સંભાલા હૈ કભી કિસી ગૈર મર્દકો દેખા નહીં, લંગડી ઈસ લિયે કે કભી વો ઘરસે બાહિર નહીં નિકલી, ઔર બેહરી

ઈસ લિયે કે કભી ગલત બાત ઉસને સુની નહીં, ઔર ગૂંગી ઈસ લિયે કે ઉસને કભી ગલત બાત બોલી નહીં. દેખા આપને ઉસ ફરિશ્તા સિફત લડકીકો, ઉસીકી ગોદ થી ઈસ લાઈક કે ઉસમેં અબ્દુલ કાદિર જીલાની (રહ.) કી તરબિયત હો જો સરતાજે ઔલિયાસે મશ્હૂર હૈં, જબ બગદાદ જા રહે થે ઈલ્મ હાસિલ કરનેકે લિયે તો વસિય્યત કી થી કે બેટા ઝૂઠ ન બોલના ચાહે સર કટ જાવે, સફરકે દરમિયાન આપકે સચને ડાકૂઓંકો ભી તૌબા કરને પર મજબૂર કર દિયા થા.

ઐસી માંએં હોં તો દુનિયા જન્નત બન જાએ ઔર હર તરફ ખૈર હી ખૈર નઝર આએ. તો ઔરતકા અસલ કામ ખાવિંદકી ફરમાંબરદારી ઔર બચ્ચોંકી સહીહ તરબિયત હૈ, લેકિન ઉસકે લિયે એક તો ઔરતકો શરીઅત ઔર સુન્નતકા ઈલ્મ હો ઔર ઉસકો ફિક્રે આખિરત હો ઔર ઝિંદગી ઉસકી શરીઅત ઔર સુન્નતકે મુતાબિક હો, ઈસકે લિયે હૈ દઅવતકા કામ, ઘરમેં બાઝાબ્તા પાબંદીકે સાથ કમસે કમ આધા ઘંટા ફઝાઈલે આ'માલકી તા'લીમ મઅ છ સિફાત હો, મોહલ્લેમેં હફતાવારી તા'લીમ હોતી હૈ તો શરઈ પરદાકે સાથ ઉસમેં શિરકત હો, અપને મરદોંકો બારબાર અલ્લાહકે રાસ્તેમેં ભેજા જાએ ઔર ખૂદ ભી તીન તીન માહકે ફાસલેસે અપને મહરમકે સાથ તીન દિન બાહિર નિકલકર લગાએ ઔર જબ દો તીન મરતબા તીન દિન લગ જાવેં તો અશરા (દસ દિન) લગાયા જાવે ઔર અશરા લગ જાવે તો ચિલ્લા લગાયા જાવે.

શરીઅતકા ઈલ્મ યા તો અપને કિસી મહરમસે બેહિશ્તી ઝેવર સમઝકર પઢ લે (સબકન સબકન) યા કિસી ઔરતસે પઢ લે ઔર ફઝાઈલે આ'માલકા બારબાર મુતાલઆ કરે ઈન્શા અલ્લાહ ઈસસે ફિક્રે આખિરત પૈદા હોગી.

અલ્લાહકે રાસ્તેમેં જબ નિકલે તો વહાં કિસ તરહ કામ કરે? યહાંસે જબ રવાના હો તો અવ્વલન અપની નિય્યત સહીહ કરે કે અલ્લાહકે રસૂલ ﷺ કા લાયા હુવા મુકમ્મલ દીન હમારી ઝિંદગીમેં આ જાવે ઔર કિયામત તક આનેવાલે હર ઈન્સાનકી ઝિંદગીમેં આ જાવે. અપના જરૂરી સામાન મસલન બિસ્તર, કપડા, સાબૂન, કિતાબ ઔર કલમ કાપી ભી સાથમેં લે લેં, વહાં પહોંચકર

મર્દ મસ્જિદમેં ઔર ઔરતેં મુતઅય્યના મકાનમેં ચલી જાવેં, ઔરતેં વુઝૂ વગૈરહસે ફારિગ હોકર મસ્જિદમેંસે પરચા આનેકા ઈન્તિઝાર કરેં, ઔરતેં મશ્વરા ન કરેં બલ્કે પરચેકે મુતાબિક અમલ કરેં, જમાઅતકા અમીર ભી મર્દ હી હો, પરચેમેં એક ચીઝ ખિદમત લિખ્ખી હુઈ હોગી અગર જરૂરત હૈ ખિદમતકી તો જિન દો બહેનોંકા નામ લિખ્ખા હુવા હો વો ખિદમત અંજામ દેં, સોદા મર્દ લાકર દેંગે, ઔરતેં બાઝાર ન જાવેં, દૂસરી ચીઝ તા'લીમ ઔર ઉસકા વક્ત લિખ્ખા હુવા હોગા, ઔર તાલીમ કૌન કરાએ ઉસકા નામ હોગા, ઔર છ સિફાત કૌન બયાન કરે યે લિખ્ખા હુવા હોગા.

તા'લીમ કૈસે કરની? :-

તા'લીમકા જો વક્ત તય હુવા હૈ ઉસકે તીન હિસ્સે બના લેં, પેહલે હિસ્સેમેં કુરઆનકે હલ્કે લગાવેં ઔર સૂરએ ફાતિહા ઔર ચંદ સૂરતેં સહીહ કરેં, દૂસરે હિસ્સેમેં ફઝાઈલે આ'માલકે અલગ અલગ હિસ્સેમેંસે થોડા થોડા પઢા જાવે, ઔર તીસરે હિસ્સેમેં છ સિફાતકા સીખના સિખાના હો.

દોપહરમેં ઝોહરકે બાદ મસ્તૂરાતકા જોડ હોગા ઉસમેં અગર મર્દકી બાત હો તો જબ તક મર્દ બયાન કરને ન આવે વહાં તક એક બહેન તા'લીમ કરેગી ઈસકો કેહતે હૈં જોડકી તા'લીમ, ઔર મર્દકી બાત જબ ખતમ હો જાવે તો એક બહેન તશ્કીલ કરેગી.

તશ્કીલ તીન બાતોંકી કરની હૈ (૧) કૌન અપને મર્દકો ચાર માહકે લિયે ભેજેંગી, જો નામ આવેં વો લિખ લેં, ફિર ચિલ્લાકી તશ્કીલ કરેં ઔર જો નામ આવેં લિખ લેં, ઔર ફિર આખિરમેં તીન દિનકે લિયે ઈરાદે કરાવેં કે અપને મરદોંકો તીન દિનકે લિયે ભી ભેજેં.

(૨) ફિર ઔરતોંકી તીન દિનકે લિયે યા અશરાકે લિયે તશ્કીલ કરેં.

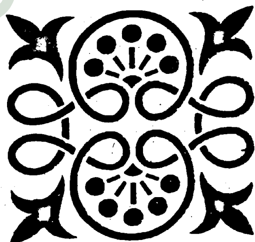
(૩) આખિરમેં અપને અપને ઘરમેં કૌન તા'લીમ કરેગી ઉસકી તશ્કીલ કરની હૈ.

ઔર અગર જોડમેં મર્દકી બાત તય નહીં હુઈ હૈ તો આધા ઘંટા યા જિતના મુનાસિબ હો તા'લીમ કરના હૈ ઔર આખિરમેં છ સિફાત બયાન કરને હૈં ઔર તશ્કીલ ભી તીન લાઈનકી કરની હૈ જો ઉપર બયાન હુઈ, ફિર દુઆ માંગના નહીં બલ્કે મુખ્તસર મજલિસકે ખતમકી દુઆ પઢ લેની હૈ. એક બાત પરચેમેં ઈસ્તિકબાલ લિખ્ખી હોગી, જબ દોપહરકો આરામકા વક્ત હોગા તો ઉસ વક્ત ઈસ્તિકબાલ વાલી ઔરત નહીં સોએગી બલ્કે બેદાર રેહકર તસ્બીહ વગૈરહ પઢતી રહે જબ મકામી કોઈ બહેન આવે તો ઉસસે મુલાકાત કરકે ઝોહરકે બાદ જો તા'લીમ હૈ ઉસકી દઅવત દેગી ઔર વક્ત બતાએગી, અસર મગરિબ ઔર ફજરકે બાદ કોઈ ઈજતિમાઈ અમલ નહીં, અપને ઈન્ફિરાદી આ'માલ કરતી રહેં.

ઉમૂરે મશ્વરા :-

ખિદમત, તા'લીમ, છ સિફાત, ઈસ્તિકબાલ, જોડમેં તા'લીમ, તશ્કીલ.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

હાલાતકી તબ્દીલી આ'માલ પર મૌકૂફ હૈ

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ, અમ્મા બા'દ!

ઝહરલ્ ફસાદુ ફિલ્ બર્રિ વલ્ બહ્‌રિ બિમા કસબત્ ઐદિન્નાસિ લિયુઝીકહુમ્ બઅ્‌ઝલ્લઝી અમિલૂ લઅલ્લહુમ્ યર્‌જિઊન.

(સૂરએ રૂમ : આયત ૪૧)

મેરે મોહતરમ દોસ્તો ઔર બુઝુર્ગો! દુનિયામેં ઈન્સાનોં પર હાલાત દો કિસમકે આતે હૈં. મુવાફિક હાલાત ભી આતે હૈં ઔર મુખાલિફ હાલાત ભી આતે હૈં, ઈસમેં એક બાત તો યે ખયાલમેં રખની હૈ કે યે હાલાત અઝ ખૂદ નહીં આતે બલ્કે હાલાતકો અલ્લાહ તઆલા ભેજતે હૈં ઔર અલ્લાહ તઆલા જો હાલાત ભેજતે હૈં વો ભી અંધાધુન નહીં ભેજતે બલ્કે ખુદાકે યહાં ઉસકા એક ઝાબ્તા ઔર એક ઉસૂલ હૈ, વો ઝાબ્તા યે હૈ કે હાલાતકો અલ્લાહ તઆલાને ઈમાનવાલોંકે આ'માલસે જોડા હૈ, આ'માલ અગર અચ્છે હૈં તો હાલાત અલ્લાહ તઆલા અચ્છે લાતે હૈં ઔર આ'માલ અગર બિગડતે હૈં તો હાલાત અલ્લાહ તઆલા બિગાડ દેતે હૈં, હુઝૂર ﷺ જબ મેઅરાજમેં તશરીફ લે ગયે તો આપને જમીનસે કુછ ચીઝોંકો આસમાનકી તરફ ચડતે દેખા ઔર કુછ ચીઝોંકો આસમાનસે જમીનકી તરફ ઉતરતે દેખા, આપને જિબ્રઈલ (અલૈ.) સે દરિયાફત ફરમાયા કે યે ક્યા ચીઝ હૈ? તો જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા કે નીચેસે જો ચીઝ ઉપર જા રહી હૈ વો આપકી ઉમ્મતકે આ'માલ હૈં ઔર ઉપરસે જો ચીઝ ઉતર રહી હૈ વો ખુદાઈ ફૈસલે હૈં, હદીસમેં હૈ કે અપને ઉમ્માલ યાની હાકિમોંકો બુરા ભલા ન કહો, ક્યૂંકે **અઅ્‌માલુકુમ્ ઉમ્માલુકુમ** કે તુમહારે આ'માલ હી તુમહારે હાકિમ હૈં. (ઈસ્લામી સિયાસત)

હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને એક મરતબા અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે અલ્લાહ તૂ રાઝી હોતા હૈ ઉસકી ઔર નારાઝ હોતા હૈ ઉસકી કોઈ

અલામત હૈ? તો અલ્લાહ તઆલાને ઈરશાદ ફરમાયા કે મૂસા મૈં રાઝી હોતા હૂં ઉસકી તીન અલામાત હૈં. (૧) બારિશ વક્ત પર દેતા હૂં ઔર બકદ્રે જરૂરત દેતા હૂં. (૨) ઔર રહમ દિલ બાદશાહકે હાથમેં બાદશાહત દેતા હૂં. (૩) ઔર માલ સખી ઈન્સાનોંકે હાથમેં દેતા હૂં. ઔર જબ નારાઝ હોતા હૂં તો બારિશ રોક લેતા હૂં ઔર ઝાલિમ બાદશાહ મુસલ્લત કરતા હૂં ઔર માલ બખીલોંકે હાથમેં દેતા હૂં. તો હાલાતકા તઅલ્લુક આ'માલસે હૈ જૈસે આ'માલ હોંગે વૈસે હાલાત આવેંગે, જબ તક આ'માલ બિગડેંગે નહીં હાલાત અલ્લાહ તઆલા નહીં બિગાડેંગે **"ઈન્નલ્લાહ લા યુગય્યિરુ મા બિકૌમિન્ હત્તા યુગય્યિરૂ મા બિઅન્ફુસિહિમ"** ઔર આ'માલકા તઅલ્લુક ઈન્સાનકે આ'ઝાસે હૈ, આંખસે દેખનેકા અમલ વુજૂદમેં આતા હૈ અબ યે અમલ યા તો અચ્છા હૈ, માં-બાપકે ચેહરેકો દેખના શફકતસે હજ ઉમરેકા સવાબ રખતા હૈ, યા યે અમલ બુરા હૈ ગૈર મહરમકી તરફ દેખના યે બુરા અમલ હૈ, ઈસી તરહ ઝબાનસે બોલનેકા અમલ સાદિર હોતા હૈ વો યા તો અચ્છા હૈ યા બુરા, ઈસી તરહ હાથસે ઔર પૈરોંસે જો અમલ સાદિર હોતા હૈ યા વો અચ્છા હૈ યા બુરા હૈ યા યૂં કહિયે કે આ'ઝાકા ઈસ્તે'માલ સહીહ હૈ યા ગલત હૈ, અગર સહીહ હૈ તો અમલે સાલેહ હૈ ઔર અગર બુરા હૈ તો અમલે ગૈર સાલેહ હૈ, ઔર આ'ઝાકે સહીહ ઔર ગલત ચલનેકા તઅલ્લુક દિલસે હૈ દિલ સહીહ હૈ તો આ'માલ સહીહ નિકલેંગે ઔર અગર દિલ ખરાબ હૈ તો આ'માલ ભી ખરાબ નિકલેંગે, ચુનાંચે હદીસકે અંદર ભી હૈ કે **"અલા ઈન્ન ફીલ્ જસદિ મુઝ્ગતુન્ ઈઝા સલુહત્ સલુહલ્ જસદુ કુલ્લુહૂ વ ઈઝા ફસદત્ ફસદલ્ જસદુ કુલ્લુહૂ અલા વહિયલ્ કલ્બુ"** કે ખબરદાર! ઈન્સાનકે જિસ્મમેં એક ગોશ્તકા ટુકડા હૈ જબ વો સહીહ હોતા હૈ તો પૂરા જિસ્મ સહીહ ચલતા હૈ ઔર જબ વો બિગડતા હૈ તો સારા જિસ્મ બિગડતા હૈ ઔર વો દિલ હૈ, ઔર કુરઆનકે અંદર ભી યે મઝમૂન વારિદ હૈ **"વલ્ બલદુ ત્તય્યિબુ યખ્રુજુ નબાતુહૂ બિઈઝ્નિ રબ્બિહી, વલ્લઝી ખબુષ લા યખ્રુજુ ઈલ્લા નકિદા.** (સૂરએ

અઅ્રાફ : આયત ૫૮) અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈસ આયતમેં દિલકો જમીનસે તશ્બીહ (મિસાલ) દી હૈ કે અગર જમીન અચ્છી હૈ તો પૈદાવાર અચ્છી હોગી ઔર જમીન ખરાબ હૈ તો પૈદાવાર કુછ ન હોગી મગર નાકિસ, દિલકા સહીહ હોના યે હૈ કે ઉસમેં યે યકીન જમાયા જાવે કે ઝિંદગી સિર્ફ અલ્લાહ હી બનાતે હૈં ઔર આ'માલકી બુન્યાદ પર બનાતે હૈં આજ ઈસી યકીનકી કમી હૈ જિસકી વજહસે ઉમ્મત આ'માલસે દૂર હો ગઈ. અબ સોચો જિસ યકીન પર પૂરા દીન મૌકૂફ હો ઉસકા બનાના કિતના જરૂરી હૈ. ઔર યકીન અગર બનેગા તો દઅવત દેનેસે બનેગા, દિન રાતમેં જો શખ્સ ભી આપકો મિલે ઉસકો ઈમાન ઔર આ'માલકી દઅવત દો, ગશ્તોંમેં જાકર ભી ઉસકી દઅવત દો, દઅવતકા ખાસ્સા યકીન બનાના હૈ ઔર યકીનકા ખાસ્સા આ'માલ પર ખડા કરના હૈ, અગર આ'માલસે ઝિંદગી બનનેકા યકીન ન હોગા તો આ'માલકો છોડ દેગા ઔર અગર આ'માલકો કરેગા ભી તો કિસી ખારજી દબાવસે કરેગા, જો બેજાન હોગા, આજકલ જો બેદીની હૈ વો સિર્ફ જહાલતકી વજહસે નહીં હૈ બલ્કે યકીનકી કમઝોરીકી વજહસે હૈ. દઅવતકી મિસાલ એક ફેકટરી જૈસી હૈ મસલન શકરકી ફેકટરી બંદ હૈ ઔર બાઝારમેં શકર મૌજૂદ હૈ તો બહોત જલ્દ યે શકર ખતમ હો જાવેગી, ઔર અગર બાઝારમેં શકર એક દાના નહીં હૈ લેકિન અગર ફેકટરી ચાલૂ હૈ તો એક ન એક દિન બાઝારમેં શકર આ જાવેગી, સમરકંદ બુખારામેં દીનકે બડે બડે મરાકિઝ થે ખાનકાહેં થીં, લેકિન દઅવત ન થી, નતીજા ક્યા હુવા, અઝાન દેના ગુનાહ બન ગયા ઔર ઉન મરાકિઝ ઔર મદારિસકી ઈંટસે ઈંટ બજા દી ગઈ. ઔર કમ્યૂનિસ્ટ હુકૂમત કાઈમ હુઈ, ઔર મેવાતકી ઉજડી હુઈ કૌમમેં દઅવતકી મહેનત શુરૂ હુઈ તો ઉસ કૌમમેં દીની બેદારી પૈદા હુઈ ઔર મદારિસ કાઈમ હુએ, આજ હજારોં ઉલમા ઔર હુફ્ફાઝ ઈસ કૌમમેં નઝર આને લગે, આજ કર્નાટકકે ઝિલઅ ગુલબર્ગાકિ તહસીલ શાહપુરકે અતરાફમેં બંજર બસ્તિયોંમેં હમારી જમાઅત કામ કર રહી હૈ.

(એપ્રિલ સન ઈસવી ૨૦૧૦) ફીલ હાલ શેરવાલ એક બસ્તીમેં જો શાહપુરસે ૧૨ કિલોમીટર દૂરી પર હૈ એકસો સત્તર મકાન મુસલમાનોંકે હૈં યહાં કોઈ આલિમ યા હાફિઝ નહીં, એક ઈમામ હૈં વો ભી મનીપુરકે હૈં, એક છોટીસી મસ્જિદ હૈ તીન ચાર નમાઝી હૈં વો ભી ધોતી પહેનકર આતે હૈં, લેકિન સતર તો ખુલા હી રેહતા હૈ, આમ તૌરસે યહાં કબરોં પર સર ટેકનેવાલે હૈં, કલિમહ ભી સહીહ નહીં પળ્હ સકતે ઔર બાતિલ ફિરકોં ખાસકર ગૈર મુકલ્લિદીનકા ઉન પર તસલ્લુત હૈ, દઅવતમેં લગે હુએ ચંદ અફરાદ હૈં લેકિન ઉન પર ભી દુનિયા તલબી ગાલિબ હૈ ઈસ લિયે કુરબાનીસે પીછેહટ કરતે હૈં ઔર કામકો એક દૂસરે પર ટાલતે હૈં. ખુલાસા યે કે યકીનકી કમઝોરી ઔર ગલત યકીન ઐસી બુન્યાદી બીમારી હૈ જિસસે દીનકી સિર્ફ રૂહ નહીં બલ્કે શકલ ઔર સૂરત ભી કાઈમ નહીં હૈ ઔર ઝહની ઔર અમલી ઈરતિદાદકે યે લોગ શિકાર હો ચુકે હૈં, એક દિલકી બાત કેહ દૂં કે બાઝ ઈલાકોંમેં ઝાહિરી દીનદારી મૌજૂદ હૈ ઉસ પર ઈત્મીનાન કરકે બૈઠ ગયે હૈં, દઅવતકા મિઝાજ ખતમ હોતા જા રહા હૈ જિસસે ખતરા હૈ કે દીન સિર્ફ રસ્મી બનકર ન રેહ જાવે, ચુનાંચે આજ મુઆશરા ઔર મઆમલાતમેં અગર ગૌર કિયા જાવે તો બહોતસી કોતાહિયાં વુજૂદમેં આ ગઈ હૈં મસલન સૂદી કારોબાર ઔર ફુઝૂલ ખર્ચિયાં ઔર વરસા તકસીમ કરનેમેં કોતાહિયાં ઔર ફેશનકે નામ પર ઉરયાનિયત ઔર બેપર્દગિયાં ઔર જદીદ તા'લીમકી તરફ રગબત ઔર દીનકી તા'લીમકી તરફસે બેતવજ્જોહી ઔર તા'મીરાતમેં માલકા ઝાએઅ કરના વગૈરહ આમ બીમારિયાં હૈં જો અદના ગૌર કરનેસે મા'લૂમ હો સકતી હૈં ઈસ લિયે ઈમાન યાની અલ્લાહ હી ઝિંદગી બનાતે હૈં ઔર આ'માલ હીસે બનાતે હૈં ઉસકી દઅવત દેના બહોત જરૂરી હૈ, આજ બહોતસી ચીઝેં મા'લૂમાતમેં હૈં લેકિન યકીનમેં ન હોનેકી વજહસે ચીઝેં મા'મૂલાતમેં નહીં હૈં, આજ કિસકો મા'લૂમ નહીં કે નમાઝ પાંચ વક્તકી ફર્ઝ હૈ લેકિન કિતને લોગ ઉસ પર અમલ કરતે હૈં વજહ યે હૈ કે મા'લૂમાત જબ

તક યકીનમેં ન આવેગી વહાં તક અમલમેં નહીં આ સકતી ઔર યકીનમેં બગૈર દઅવતકે નહીં આ સકતી, ઈસ લિયે દઅવત જરૂરી હૈ. હઝરત મૌલાના થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે જિસ અમલકી મૈં અપને અંદર કોતાહી (સુસ્તી) દેખતા હૂં ઉસકો બયાનમેં બહોત લાતા હૂં તો ફિર વો ચીઝ મેરે અમલમેં ભી આ જાતી હૈ. વજહ ક્યા હૈ, દઅવતકા ખાસ્સા હી યકીનકા બદલના હૈ. તો ખુલાસા યે કે હાલાતકા તઅલ્લુક આ'માલસે હૈ ઔર આ'માલકા તઅલ્લુક ઈન્સાનકે આ'ઝા ઔર જવારેહસે હૈ ઔર આ'ઝાકા તઅલ્લુક દિલસે હૈ ઔર દિલકા તઅલ્લુક સહીહ ઔર ગલત યકીનસે હૈ ઔર યકીનકા તઅલ્લુક દઅવતસે હૈ તો નતીજા યે નિકલા કે દઅવત અગર ઝિંદગીમેં હોગી તો હાલાત બનતે જાવેંગે ઔર દઅવત ન હોગી તો હાલાત બિગડતે જાવેંગે, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમાતે હૈં **"યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ મા લકુમ ઈઝા કીલ લકુમુન્ફિરૂ ફી સબીલિલ્લાહિષ્ષા કલ્તુમ્ ઈલલ્ અર્ઝિ, અરઝીતુમ્ બિલ્ હયાતિદ્દુન્યા મિનલ્ આખિરતિ, ફમા મતાઉલ્ હયાતિદ્દુન્યા ફીલ્ આખિરતિ ઈલ્લા કલીલ, ઈલ્લા તન્ફિરૂ યુઅઝ્ઝિબ્કુમ્ અઝાબન્ અલીમંવ્ વ યસ્તબ્દિલ્ કૌમન્ ગૈરકુમ્ વલા તઝુર્રૂહૂ શૈઆ, વલ્લાહુ અલા કુલ્લિ શૈઈન્ કદીર.** (સૂરએ તૌબા, આયત ૩૮-૩૯)

તર્જુમા : અય ઈમાન વાલોં ક્યા હો ગયા હૈ તુમકો જબ તુમહેં કહા જાતા હૈ કે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલો તો જમીન પર બોઝલ બન જાતે હો, ક્યા આખિરતકો છોડકર દુનિયાકી ઝિંદગી પર રાઝી હો ગયે હો, તો સુન લો કે દુનિયાકી ઝિંદગીકા સામાન આખિરતકે મુકાબલેમેં નહીં હૈ મગર થોડાસા, અગર તુમ દીનકી મહેનતકે લિયે નહીં નિકલોગે તો અલ્લાહ તઆલા તુમકો દર્દનાક અઝાબ દેગા, ઔર તુમહારી જગહ દૂસરોંકો ખડા કરકે ઉનસે કામ લેગા ઔર તુમ ઉસકા કુછ બિગાડ નહીં સકતે ઔર અલ્લાહ તઆલા હર ચીઝ પર કાદિર હૈ. ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે યહાં **અઝાબન્ અલીમા** સે કહતસાલી મુરાદ હૈ, તો મતલબ યે હુવા કે દઅવત છોડનેસે હાલાત

આવેંગે, ચુનાંચે હદીસકે અંદર ભી હૈ કે કિસી બસ્તી યા કૌમમેં કોઈ એક શખ્સ કિસી ગુનાહકા ઈરતિકાબ કરતા હૈ ઔર વો કૌમ ઉસકો ઉસ ગુનાહસે નહીં રોકતી તો ઉસ કૌમ પર મરનેસે પેહલે પેહલે ખુદાકા અઝાબ મુસલ્લત હોગા. (ફઝાઈલે તબ્લીગ) હદીસ શરીફમેં આતા હૈ કે એક બસ્તી પર અલ્લાહને ફરિશ્તે ભેજે કે ઉસ બસ્તીકો હલાક કર દો, ફરિશ્તે ઉસ બસ્તીમેં ગયે તો દેખા કે ઉસ બસ્તીમેં તો અલ્લાહકા એક વલી હૈ જિસને કભી નાફરમાની નહીં કી, તો ફરિશ્તે વાપસ અલ્લાહ તઆલાકે દરબારમેં ગયે ઔર અર્ઝ કિયા કે બારી તઆલા ઉસ બસ્તીમેં તો તેરા એક નેક બંદા હૈ હમ ઉસ બસ્તીકો કૈસે હલાક કરેં, અલ્લાહ તઆલાને હુકમ ફરમાયા કે ઉસી ઘરસે ઈબ્તિદા કરો, ફરિશ્તોંને વજહ પૂછી તો અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે ઉસકે ઈર્દ ગિર્દ હમારી નાફરમાનિયાં હો રહી થી ઔર ઉસકી પેશાની પર બલ તક નહીં પડા. (મુન્તખબ અહાદીસ)

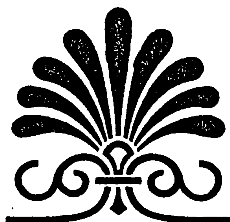
ઈસી તરહ બની ઈસરાઈલમેં એક બસ્તી સમંદરકે કિનારે વાકેઅ થી, શમ્બહ (શનિવાર) કો મછલીકા શિકાર ઉનકે લિયે હરામ થા, લેકિન ઉનકી આઝમાઈશકે લિયે અલ્લાહ તઆલા શમ્બહકો મછલિયાં પાનીકે ઉપર ભેજ દિયા કરતે થે, અબ ઉસ બસ્તીકે લોગોંમેં તીન તબ્કે હો ગયે. એક તબ્કા શિકારસે મુકમ્મલ પરહેઝ કરનેવાલા ઔર એક તબ્કા નાજાઈઝ તદબીર કરનેવાલા કે શમ્બહકો શિકાર તો નહીં કરતે થે લેકિન સમંદરકે કરીબમેં છોટે છોટે ગઢે બનાતે થે ઔર ઉન ગઢોંમેં મછલિયાં ગિરાતે થે ઔર દૂસરે દિન પકડ લેતે થે, એક તીસરા તબ્કા ઉન લોગોંકા થા જો શિકારસે બચતે હુએ ઉન તદબીર કરને વાલોંકો રોકતે થે કે યે મક્કારી અચ્છી નહીં હૈ લેકિન વો લોગ ઉસસે બાઝ ન આએ તો અલ્લાહ તઆલાકા ગઝબ નાઝિલ હુવા ઔર સબકો અલ્લાહ તઆલાને બંદર બના દિયા સિવાએ ઉન લોગોંકે જો બુરાઈસે રોકનેવાલે થે, યે વાકિઆ કુરઆનમેં હૈ, ઔર યે વાકિઆ પેહલી ઉમ્મતકા હૈ યાની બની ઈસરાઈલકા વાકિઆ હૈ હાલાંકે ઉન પર દઅવત

ઈસાલતન વાજિબ નથી ઔર ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા પર તો દઅવત ઈસાલતન વાજિબ હૈ ફિર ભી અગર યે ઉમ્મત કોતાહી કરે તો કિતની સખ્ત વઈદ હોગી, ચુનાંચે એક જગહ ઈરશાદ હૈ કે મીષાક કે તોડનેકી વજહસે હમને ઉન પર લા'નત કી ઔર ઉનકે કુલૂબકો કાસી બના દિયા (કલ્બે કાસી ઉસ કલ્બકો કેહતે હૈં જિસમેં નેકીકી રગબત ન હો) ચુનાંચે ઈરશાદે રબ્બાની હૈ **"ફબિમા નકૂઝિહિમ્ મીષાકહુમ્ લઅન્નાહુમ્ વ જઅલ્ના કુલૂબહુમ કાસિયહ"** (સૂરએ માઈદહ, આયત ૧૩) મુફતી શફીઅ સાહબ (રહ.) ને મઆરિફુલ કુરઆનમેં તેહરીર ફરમાયા હૈ કે જિસ મીષાક કા યહાં ઝિક્ર હૈ વો કુલ તીન હૈં : અવ્વલ વો મીષાક હૈ જો અલ્લાહ તઆલાને આલમે અરવાહમેં તમામ રૂહોંસે લિયા થા **"અલસ્તુ બિરબ્બિકુમ્ કાલૂ બલા"** યાની કહા કે મૈં તુમહારા રબ નહીં હૂં? ઉનહોંને કહા કે બેશક આપ હમારે રબ હૈં. ઔર દૂસરા મીષાક અહલે કિતાબસે લિયા ગયા થા **"વઈઝ અખઝલ્લાહુ મીષાકલ્લઝીન ઊતુલ્ કિતાબ લતુબય્યિનુન્નહૂ લિન્નાસિ વલા તક્તુમૂનહૂ ફનબઝૂહૂ વરાઅ ઝુહૂરિહિમ્ વશતરૌ બિહી ષમનન્ કલીલા, ફબિઅ્સ મા યશતરૂન.** (સૂરએ આલે ઈમરાન, આયત ૧૮૭) ઔર તીસરા મીષાક જો અંબિયાએ સાબિકીનસે લિયા ગયા થા. પેહલે અહદકા ખુલાસા યે કે યે અહદ મૈદાને અરફાતમેં હઝરત આદમ (અલૈ.) કી પુશતસે કિયામત તક આનેવાલી તમામ રૂહોંકો જો ચ્યૂંટિયોંકી શકલમેં થીં લિયા ગયા થા કે ક્યા મૈં તુમહારા રબ નહીં હૂં. યાની ક્યા તુમહારી તમામ હાજતોંકો પૂરા કરનેવાલા મૈં નહીં હૂં, ઉસ વક્ત તમામ રૂહોંને ઉસ અહદકો કુબૂલ કર લિયા, લેકિન જબ દુનિયામેં આએ તો ઉસ અહદકો ભૂલ ગયે ઔર જહાંસે હાજતેં પૂરી હોતી નઝર આઈ ઉસી પર એ'તિમાદ કર લિયા, ઔર જિસ પર એ'તિમાદ કર લિયા થા વોહી ઉસકા રબ બન ગયા, અબ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને નબિયોંકા સિલસિલા જારી ફરમાયા ઔર હર નબીને ઉસ અહદકી યાદ દહાની કરાઈ કે હાજતોંકા પૂરા કરનેવાલા અલ્લાહ તઆલા હૈ ઔર કુરઆનમેં

બારબાર ઉસકો બયાન ફરમાયા. ચુનાંચે સૂરએ મુઝ્ઝમ્મિલકે અંદર ઈરશાદ ફરમાયા **"રબ્બુલ્ મશ્રિકિ વલ્ મગ્રિબિ લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવ ફત્તખિઝ્હુ વકીલા"** કે વો મશરિક ઔર મગરિબકા રબ હૈ ઉસકે અલાવા કોઈ રબ નહીં પસ ઉસીકો કારસાઝ (કામ બનાનેવાલા) યકીન કરો. તો એક અહદ તો યે હુવા. દૂસરે અહદકા ખુલાસા યે હૈ કે જો બની ઈસરાઈલકે ઉલમાસે લિયા ગયા થા કે હક બાત લોગોંકે સામને ખોલ ખોલકર બયાન કર દો ઔર ઉસકો છુપાઓ નહીં લેકિન ઉન ઉલમાને ઉસ અહદકો અપની પીઠકે પીછે ડાલ દિયા, ઔર ઉસકે બદલેમેં કલીલ (થોડી) દુનિયા કમાઈ. પસ બહોત બુરા હૈ વો જો ઉનહોંને ખરીદા, બઝાહિર યે બની ઈસરાઈલકે ઉલમાકી ખબર હૈ લેકિન હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે કુરઆનમેં કોઈ ખબર નહીં બલ્કે ઈન્શાઅ હૈ યાની ઉમ્મતે મુહમ્મદિયાકે ઉલમાકો હુકમ હૈ કે તુમ ભી હકકો મત છુપાના ઔર લોગોંસે સાફ સાફ બયાન કર દેના, ઔર જો ઉસકે ખિલાફ કરેગા વો અહદ શિકની કરનેવાલા શુમાર હોગા, ઔર નતીજા ઉસકા યે હોગા કે અલ્લાહ તઆલાકી લા'નતકા મુસ્તહિક હોગા ઔર કલ્બકો ખુદા કાસી બના દેગા. તીસરે અહદકા ખુલાસા યે હૈ કે જબ હમારે નબી હઝરત મુહમ્મદ ﷺ મક્કાસે મદીના હિજરત ફરમાકર તશરીફ લાએ તો આપને મદીના વાલોંકો દઅવતે ઈસ્લામ દેની શુરૂ કી તો યહૂદિયોંને કહા કે અય મુહમ્મદ ﷺ હમ લોગોંકો આપ દઅવત ન દેં ક્યૂંકે હમ તો હઝરત મૂસા (અલૈ.) પર ઈમાન લા ચુકે હૈં ઔર હમારે પાસ તો તૌરેત ભી મૌજૂદ હૈ, હમારે ઉપર ઈમાન લાના ઔર આપકી નુસરત કરના જરૂરી નહીં હૈ, આપ મુશરિકીનકો સિર્ફ દઅવત દેં, ઈસ પર યે આયતેં નાઝિલ હુઈ કે અય યહૂદ સુનો જિતને નબી દુનિયામેં તશરીફ લાએ સબસે મૈંને અહદ લિયા હૈ કે તુમહારી મૌજૂદગીમેં કોઈ નબી આએ ઔર વો તુમહારી ઔર તુમહારી કિતાબકી તસ્દીક કરે તો તુમ જરૂર ઉસ પર ઈમાન લાના ઔર ઉસકી મદદ કરના ઔર અખીરમેં યે ફરમાયા કે ઉસ અહદકે બાદ અગર કોઈ બદ અહદી

કરેગા તો વો નાફરમાન શુમાર હોગા, તો અય યહૂદ તુમહારે ઉપર ભી જરૂરી હુવા કે મુહમ્મદ ﷺ પર ઈમાન લાઓ ઔર આપકી નુસરત કરો તો યે કુલ તીન અહદ હો ગયે. ઉન અહદોંકી ખિલાફ વરઝી જો ભી કરેગા વો લા'નતકા મુસ્તહિક હોગા ઔર દિલ ઉસકા કાસી બન જાએગા ઔર ખસિરદુન્યા વલ્ આખિરહ" કા મિસ્દાક હોગા ક્યૂંકે આખિરતમેં તો સિર્ફ કલ્બે સલીમ કામ દેગા, **"લા યન્ફઉ માલુંવ્ વલા બનૂન, ઈલ્લા મન્ અતલ્લાહ બિકલ્બિન્ સલીમ"** ખુલાસા યે હૈ કે દઅવત એક ઐસા અમલ હૈ કે ઉસસે ખુદાકી રુબૂબિયતકા યકીન ભી પૈદા હોગા, ઔર જબ ખુદાકી રુબૂબિયતકા યકીન પૈદા હોગા તો કિત્માને હક કા જો ગલત યકીનકી બુન્યાદ પર કિયા જાતા થા વો ભી ન હોગા ઔર ફરીઝએ ઈમાન બિર્રસૂલ ઔર નુસરતે રસૂલકા ભી હક અદા હોગા જિસકા હુકમ અલ્લાહ તઆલાને દિયા હૈ બહોત તાકીદકે સાથ (લતુઅ્મિનુન્ન બિહી વલ તન્સુરુન્નહૂ.) (આલે ઈમરાન, આયત ૮૧)

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

ઈસ્લામ ઔર મુસલમાનોંકી હિફાઝત ઈમાન ઔર આ'માલ પર મૌકૂફ હૈ

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ, ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ, બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ : વ ઈન્ તસ્બિરૂ વ તત્તકૂ લા યઝુર્રુકુમ્ કૈદુહુમ્ શૈઆ. (સૂરએ આલે ઈમરાન : આયત ૧૨૦)

મોહતરમ હઝરાત દુનિયાકી સારી કૌમેં યે યકીન કર ચુકી હૈં કે ઈસ્લામ ઔર મુસલમાન આઈન્દા ચલકર ઉનકે લિયે ખતરા સાબિત હોગા ઈસ લિયે ઉન સબને યે તય કિયા હૈ કે કિસી તરીકેસે ઈસ મુસલમાનકો દુનિયાસે ખતમ કરો ઔર યે તો હદીસમેં ભી હૈ કે એક ઝમાના આએગા ગૈર કૌમેં મુસલમાનોંકો ખતમ કરનેકે વાસ્તે ઈસ તરહ દઅવત દેંગે જૈસે દસ્તરખ્વાન પર બૈઠનેવાલા દૂસરોંકો દઅવત દેતા હૈ, કિસી સહાબીને અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહકે નબી ક્યા ઉસ વક્ત મુસલમાનોંકી તા'દાદ કમ હોગી? તો અલ્લાહકે નબી ﷺ ને ફરમાયા કે નહીં બલ્કે બહોત ઝિયાદા હોગી, સહાબીને ફિર દરિયાફત ફરમાયા કે ફિર ક્યા વજહ હોગી? તો આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા કે મુસલમાન ઉસ વક્ત સમંદરકે ઝાગકી તરહ બેજાન હોંગે, ઔર ઉનમેં વહન પૈદા હો ગયા હોગા, સહાબીને પૂછા કે વહન ક્યા ચીઝ હૈ? તો આપને ફરમાયા કે દુનિયાકી મુહબ્બત ઔર મૌતકા ડર, તો યે વહી ઝમાના હૈ જિસકી પેશીનગોઈ અલ્લાહકે નબી ﷺ ને ચૌદહસો સાલ પેહલે દી થી, લેકિન યે લોગ ખૂબ સમઝતે હૈં કે ઈસ મુસલમાનકો વૈસે ખતમ કરના તો કિસીકી તાકતમેં નહીં હૈ, ચૂંકે ઉસકા હામી ખુદા હૈ, હાં ઐસી કોઈ તરકીબ કરો કે ખુદા હી ઉનકી હિમાયત છોડ દે. ઉનકી નઝર કુરઆન ઔર હદીસ પર પૂરી હૈ અંબિયા ઔર સહાબાકી જો મદદ ખુદાને કી

હૈ વો સબ ઉનકે સામને હૈ, ઈસ લિયે ઉનહોંને બહોત સોચ સમઝકર ઐસી તરકીબ સોચી કે ઉસકા રિશ્તા ખુદાસે ટૂટ જાવે ફિર ઉસકે સાથ જો કરના હો કરો, માઝી (ભૂતકાળ) કી તારીખ ઉનકો મા'લૂમ હૈ, મૂસા (અલૈ.) ને કૌમે જબ્બારીન પર હમ્લાકા ઈરાદા કિયા તો કૌમે જબ્બારીનકે ચંદ ચોધરી બલ્અમ બાઊરાકે પાસ આએ, બલ્અમ બાઊરા મૂસા (અલૈ.) કી કૌમકા એક આલિમ મુસ્તજાબુદ્દુઆ થા, ઉન ચોધરિયોંને બલ્અમસે કહા કે હમને સુના હૈ કે મૂસા હમારી કૌમ પર હમ્લા કરનેવાલે હૈં તો આપકે મુતઅલ્લિક હમેં માલૂમ હુવા હૈ કે આપ મુસ્તજાબુદ્દુઆ હૈં લિહાઝા આપ મૂસાકે લશ્કરકે લિયે બદદુઆ ફરમાએ વો તબાહ હો જાવે તાકે હમારે ઉપર હમ્લા ન કર સકે, બલ્અમને કહા કે યે કૈસે હો સકતા હૈ મૈં તો ખૂદ મૂસા (અલૈ.) પર ઈમાન લા ચુકા હૂં મૈં મૂસા (અલૈ.) કી કૌમકે ખિલાફ બદદુઆ નહીં કર સકતા, તો ઉન ચોધરિયોંને દૂસરા રાસ્તા અપનાયા, વો યે કે એક બડી રકમ બલ્અમકી ઔરતકો દી ઔર ઉસસે કહા કે તૂ અપને ખાવિંદસે બદદુઆ કરા દે ઉસને વા'દા કર લિયા, અબ ઉસને બલ્અમસે બદદુઆકે લિયે કહા, ઉસને અવ્વલન તો ઈન્કાર કિયા લેકિન જબ ઔરતને બહોત ઝિદ કી ઔર બહોત ઈસરાર કિયા તો વો તૈયાર હો ગયા ઔર ઉન લોગોંકો બુલાયા ઔર બદદુઆકે લિયે હાથ ઉઠાએ લેકિન ઝબાન પર તો ખુદાકા કન્ટ્રોલ થા ઈસ લિયે ઉલ્ટી બદદુઆ કરને લગા, વો લોગ બોલે કે ક્યા કર રહા હૈ યે તો હમારે ખિલાફ બદદુઆ કર રહા હૈ તો ઉસને કહા કે મૈં મજબૂર હૂં મેરી ઝબાન પર મેરા કન્ટ્રોલ બાકી નહીં રહા, ઔર ઉસી વક્ત અલ્લાહ તઆલાને બલ્અમકે ચેહરેકો મસ્ખ કર દિયા ઔર કુત્તેકી તરહ હાંપને લગા, ઝબાન નાફ તક લટક ગઈ, અબ ઉસને ઉન લોગોંસે કહા કે મૈં તો તબાહ હો ગયા, લેકિન મૈં તુમહેં એક તરકીબ બતાતા હૂં જિસસે તુમહારા ભી મકસદ હલ હો જાવેગા વો યે કે તુમ અપની જવાન લડકિયોંકો આરાસ્તા કરકે ઉનકે લશ્કરમેં ભેજ દો, જબ ઉનકા કોઈ આદમી ગુનાહમેં મુબ્તલા હો જાએગા તો ખુદાકી હિમાયત (મદદ) હટ જાવેગી ફિર તુમહારે ઉપર હમ્લા નહીં કર સકતે,

ચુનાંચે ઉન લોગોંને ઐસા હી કિયા ઔર એક બની ઈસરાઈલ ગુનાહમેં મુલવ્વસ હો ગયા, અબ ઉસ લશ્કરસે ખુદાને હિમાયત હટા દી, ઔર અપના કહર નાઝિલ ફરમાયા ઔર ઐસી બીમારી ડાલ દી કે એક હી રાતમેં સત્તર હજાર બની ઈસરાઈલકી મૌત વાકેઅ હો ગઈ, જબ ગુનેહગારોંકો સૂલી પર લટકાયા ગયા તબ યે બીમારી હટી. (મઆરિફુલ કુરઆન : ૪/૧૨૦) તો આજ ભી દુશ્મનને યેહી હરબા અપનાયા કે ઈસ મુસલમાનકો કિસી તરહ ઉસકે દીનસે હટા દો, ઔર દીનસે હટાનેકી બેહતરીન શકલ યે હૈ કે ઉસકો ઓહદોં ઔર ડિગ્રિયોંકા લાલચ દેકર ઔર તરક્કીકા લાલચ દેકર મગરિબી તા'લીમમેં ઉસકો ઐસા મશ્ગૂલ કરો કે વો અપને મઝહબ ઔર દીનસે ગાફિલ હી નહીં બલ્કે મુતનફ્ફિર યાની નફરત કરનેવાલા બન જાવે.

અકબર ઈલાહાબાદીને બહોત પેહલે કહા થા :

યે મૌજૂદા તરીકે રાહીયે મુલ્કે અદમ હોંગે
નઈ તેહઝીબ હોગી ઔર નયે સામાન બહમ હોંગે
નયે ઉનવાનસે ઝીનત દિખાએંગે હસીન અપની
ન ઐસા પેચ ઝુલ્ફોંમેં ન ગેસૂંમેં યે ખમ હોંગે
ન ખાતૂનમેં રેહ જાએગી પરદાકી યે પાબંદી
ન ઘૂંઘટ ઈસ તરહસે હાજિબે રૂએ સનમ હોંગે
બદલ જાએગા અંદાઝે તબાએઅ દૂર ગરદોંસે
નઈ સૂરતકી ખૂશિયાં ઔર નયે અસ્બાબે ગમ હોંગે
અકાઈદ પર કિયામત આએગી તરમીમે મિલ્લતસે
નયા કા'બા બનેગા મગરિબી પુત્લે સનમ હોંગે
હમારી ઈસ્તિલાહોંસે ઝબાન નાઆશનાં હોગી
લુગાતે મગરિબી બાઝારકી ભાકાસે સનમ હોંગે
બદલ જાએગા મેઅયારે શરાફત ચશ્મે દુનિયામેં
ઝિયાદા થે જો અપને ઝઅમમેં વો સબસે કમ હોંગે

કિસીકો ઈસ તગય્યુરકા ન હિસ હોગા ન ગમ હોગા
હુએ જિસ સાઝસે પૈદા ઉસીકે ઝેરો બમ હોંગે
તુમ્હેં ઈસ ઈન્કિલાબે દહરકા ક્યા ગમ હૈ અય અકબર
બહોત નઝદીક હૈ વો દિન કે તુમ હોંગે ન હમ હોંગે
(તા'મીરે હયાત, ૧૦ ડિસેમ્બર ૨૦૦૭, સ. ૧૯)

ઉપરકે કિસ્સેમેં ગૌર કરો જબ મૂસાકા લશ્કર ગુનાહોંસે મહેફૂઝ થા તો ઉનકે ખિલાફ બદ દુઆ કરનેવાલેકી શકલ ખુદાને બદલ દી લેકિન જબ ઈસી લશ્કરકે એક ઈન્સાનને ગુનાહ કિયા તો ખુદાને ખૂદ ઉનકે હજારોં અફરાદકો હલાક કિયા, તો કૌમકે અકસર અફરાદ અગર દીનસે હટ જાવેં. ઔર નાફરમાની પર તુલ જાવેં તો બતાઓ ઉસ કૌમકી ક્યાં હાલત હોગી, કૌમકે જવાન કૌમકી યા કિસ્મત હૈં કે કૌમકા બેડા પાર લગાએંગે યા બદકિસ્મતી હૈં કે કૌમકા બેડા ગર્ક કરેંગે. યાની અગર કૌમકે જવાનકા રૂખ જાંનિબે મંઝિલ હૈ ઔર ઉસીકી તરફ રવાં દવાં હૈ તો કૌમ મંઝિલકો જરૂર પા લેગી ઔર અગર રૂખ મુખાલિફ સિમ્તમેં હૈ તો યે કૌમ કભી ભી મંઝિલસે હમકિનાર નહીં હો સકતી, ઐસી કિતની કૌમેં તબાહ હો ગઈ જિનકે જવાનોંકા રૂખ ગલત થા.

ખુદારા અય નૌજવાનોં! અપના રૂખ સહીહ કરો હમારી મંઝિલ સિર્ફ ઔર સિર્ફ આખિરત ઔર જન્નત હૈ, યે દુનિયા તો એક મુસાફિરખાના હૈ, યહાંકા ઐશો આરામ ભી વક્તી હૈ ઔર યહાંકી તકલીફ ભી વક્તી હૈ.

અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે કુફ્ફારકી ઝાહિરી તરક્કીસે ધોકા ન ખાઓ ઉનહીં ચીઝોંકે અંદર મૈં ઉનકો અઝાબ દે રહા હૂં જિનકો તુમ કામિયાબી સમઝ રહે હો, (સૂરએ તૌબા ૮૫) અસલ કામિયાબી નામ હૈ સુકૂન, અમન, બરકત, મહેબૂબિયત ઔર ઈઝ્ઝતકા ઔર યે સારી ચીઝેં સિર્ફ ઈમાન ઔર આ'માલસે મિલ સકતી હૈં ઉનકે લિયે ન માલ શર્ત હૈ ન ઓહદે ન ડિગ્રિયાં ન હુકૂમત. એક જગહ અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે કુફ્ફારકી (ઈસ વક્તી) તરક્કીસે ધોકા ન ખાના ચૂંકે યે તો મતાએ કલીલ હૈ ઔર ઉનકા અંજામ તો

જહન્નમ હૈ ઔર જહન્નમ બુરા ઠિકાના હૈ “લા યગુર્રન્નક તકલ્લુબુલ્લઝીન કફરૂ ફીલ્ બિલાદ, મતાઉન્ કલીલ. ષુમ્મ મઅ્વાહુમ્ જહન્નમ, વ બિઅ્સલ્ મિહાદ. (સૂરએ આલે ઈમરાન આયત ૧૯૭) ખુલાસા યે નિકલા કે કુફફાર ઔર ફુસ્સાક ઝાહિરમેં કિતની હી તરક્કી કર લેં લેકિન ઉનકો કલ્બી રાહત નહીં મિલ સકતી, ન હકીકી ઈઝ્ઝત મિલ સકતી હૈ ન મહેબૂબિયત મિલ સકતી હૈ, ફિર ઉનકી તરહ માલ ઔર અસ્બાબે માલકી તરફ અંધાધુન ભાગના યે કહાંકી અકલમંદી હૈ.

તેઝ રફતારી હૈ લેકિમ જાનિબે મંઝિલ નહીં

કૌમકે સાથ તો યે ખૈરખ્વાહી હૈ યા ગદ્દારી હૈ, કલ યેહી કૌમ ખુદાસે કહેગી **“રબ્બના ઈન્ના અતઅ્ના સાદતના વ કુબરાઅના ફઅઝલ્લૂન સ્સબીલા, રબ્બના આતિહિમ્ ઝિઅ્ફૈનિ મિનલ્ અઝાબિ વલ્અન્હુમ્ લઅ્નન્ કબીરા.** (સૂરએ અહ્ઝાબ આયત : ૬૭) કે અય હમારે રબ હમને હમારે સરદારોં ઔર બડોંકા કેહના માના પસ ઉનહોંને હમેં ગુમરાહ કર દિયા, અય હમારે રબ ઉનકો ડબલ અઝાબ દે ઔર ઉન પર બડી લા'નત ફરમા, કૌમકો બેહકાનેવાલો કૌમકો કુરઆન ઔર હદીસકે ખિલાફ કહાં લે જાકે ડાલોગે, યે કૌમ તુમસે કહેગી **“ઈન્ના કુન્ના લકુમ્ તબઅન્ ફહલ્ અન્તુમ્ મુગ્નૂન અન્ના મિન્ અઝાબિલ્લાહિ મિન્ શૈઅ.”** (સૂરએ ઈબ્રાહીમ, આયત ૨૧) કે દુનિયામેં હમને તુમહારી ઈત્તિબાઅ કી જિસકા નતીજા યે હુવા કે હમ જહન્નમમેં આએ અબ તુમ ક્યા અલ્લાહકે અઝાબકો હમસે દૂર કર સકતે હો? ઉસ વક્ત જવાબમેં તુમ કહોગે **“લૌ હદાનલ્લાહુ લહદૈનાકુમ, સવાઉન્ અલૈના અ જઝિઅ્ના અમ્ સબર્ના મા લના મિમ્ મહીસ.”** (સૂરએ ઈબ્રાહીમ, આયત ૨૧) કે હમ ખૂદ ફંસે પડે હૈં અગર અલ્લાહ તઆલા હમકો કોઈ રાસ્તા દિખા દે તો હમ તુમકો ભી રાસ્તા દિખાવેં લેકિન દર અસલ બાત યે હૈ કે યહાં હમ ચીંખેં યા સબ્ર કરેં યહાંસે નિકલનેકા કોઈ રાસ્તા હી નહીં!

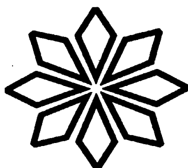
ખુલાસા યે હૈ કે મુસલમાનકી દુનિયા ઔર આખિરતકી કામિયાબી સિર્ફ ઈમાન ઔર આ'માલ પર મુન્હસિર હૈ ,યે મઝમૂન કસ્મિયા સૂરએ વલ અસ્રકે

અંદર અલ્લાહ તઆલાને બયાન ફરમાયા હૈ, ઈમાન ઔર આ'માલકે સાથ વો જિસ શો'બેમેં ભી હોગા કામિયાબ હોતા જાવેગા, ઔર ઈમાન ઔર આ'માલકે બગૈર અગર વો પૂરી દુનિયાકા માલિક બન જાવે લેકિન વો કામિયાબ નહીં હો સકતા, ઈમાન ઔર આ'માલ હમારા અસલી સરમાયા હૈ દુનિયાકે લિયે ભી ઔર આખિરતકે લિયે ભી. ઈમાન યે કે હમારે દિલકા યે યકીન બન જાવે કે ઝિંદગીકા બનાના સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાકે હાથમેં હૈ ઉસકે ઈરાદેકે બગૈર ઝિંદગી બન નહીં સકતી, જૈસે રૂહકે બગૈર આંખ દેખ નહીં સકતી, રૂહકે બગૈર ઝબાન બોલ નહીં સકતી, રૂહકે બગૈર કોઈ ઉઝ્વ કોઈ કામ નહીં કર સકતા. ઈસી તરહ અલ્લાહ તઆલાકે ઈરાદેકે બગૈર દુનિયાકી કોઈ ચીઝ ન નફા દે સકતી હૈ ઔર ન નુકસાન દે સકતી હૈ, નફાકી શકલમેં ખુદા નુકસાન ઔર નુકસાનકી શકલમેં નફા પૈદા કર સકતે હૈં, અસા કો સાંપ ઔર સાંપ કો લાઠી બના સકતે હૈં, આગ કો બાગ ઔર બાગ કો આગ બનાને પર ખુદાકો પૂરી કુદરત હૈ, ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે લિયે નારે નમરૂદકો ખુદાને બાગ બના દિયા થા, યમનકે એક બુઝુર્ગકિ બાગકો ખુદાને આગ બના દિયા થા જબકે લડકોંને ગરીબોંકો ઉસમેંસે કુછ ન દેનેકા ઈરાદા કિયા થા (ઈન્ના બલૌનાહુમ્ કમા બલૌના અસ્હાબલ્ જન્નતિ) ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઝિંદગી બનાનેકા જો વા'દા કિયા હૈ વો આ'માલસે બનાનેકા વા'દા કિયા હૈ ન કે માલસે, ઈસ લિયે દુઅવતકે ઝરીઆસે યે યકીન બનાના હૈ કે ખુદા ઝિંદગી બનાએગા ઔર આ'માલ હીસે બનાએગા, જિતની ઝિયાદા ઉસકી દઅવત દી જાવેગી ઉસ કદર યકીન બનતા ચલા જાવેગા ઔર જિતના યકીન સહીહ બનેગા ઉસી કદર આ'માલમેં હકીકત આવેગી.

દઅવતકા ખાસ્સા હી યકીનકા તબ્દીલ કરના હૈ. અલ્લાહકે નબી હઝરત મુહમ્મદ ﷺ ને સહાબાસે ઈરશાદ ફરમાયા કે "જદ્દિદૂ ઈમાનકુમ" કે અપને ઈમાનકી તજદીદ કરતે રહો, તો સહાબાને અર્ઝ કિયા કે "કૈફ નુજદ્દિદુ ઈમાનના યા રસૂલલ્લાહ! કે અય અલ્લાહકે રસૂલ હમારે ઈમાનકી તજદીદ કૈસે કરેં? તો આપને ફરમાયા કે અક્ષિરૂ મિન્ કૌલિ લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કે

કલિમહકે બોલ કસરતસે બોલો, યાની ગૈરૂલ્લાહસે ન હોનેકા ઔર અલ્લાહ હીસે હોનેકો કસરતસે બોલો, તો ઈસ કલિમહકી જિતની દઅવત દી જાવેગી ઉસી કદર ઈમાન કવી હોગા ઔર કવી ઈમાન ઈન્સાનકો આ'માલ પર ખડા કરેગા, ઔર આ'માલમેં હકીકત પૈદા કરેગા ઈસ લિયે કે ઈસ યકીનકે બગૈર કે આ'માલ હીસે ઝિંદગી બનેગી, આ'માલ બેરૂહ રહેંગે ઐસે આ'માલ પર ખુદાકા કોઈ વા'દા નહીં હૈ, લોગ કેહતે હૈં કે ખાલી નમાઝસે ક્યા હોગા તો બિલકુલ સહીહ કેહતે હૈં કે હકીકતસે ખાલી નમાઝસે કુછ ન હોગા, આજ સબસે બડી કમી યેહી હૈ કે આ'માલ પર ઈતના એ'તિમાદ નહીં હૈ જિતના અસ્બાબ પર હૈ ઔર આ'માલસે ઝિંદગી બનનેકી દઅવત હીસે આ'માલ પર એ'તિમાદ પૈદા હોગા, સહાબાકો નમાઝ પર એ'તિમાદ થા ઈસ લિયે અપને હર મસ્અલેમેં નમાઝકી તરફ મુતવજ્જેહ હોતે થે, આજ કિસી મસ્અલેમેં નમાઝકી તરફ ધ્યાન નહીં જાતા હૈ. અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદકા ગુલામ આયા કે હઝરત બારિશ નહીં હૈ બાગ સૂખ રહા હૈ, ફરમાયા વુઝૂકા પાની લાઓ ઔર મુસલ્લા લાઓ, વુઝૂ ફરમાકર દો રકા'ત પઢી ઔર પૂછા કે ક્યા બાદલ નઝર આતા હૈ? ગુલામને અર્ઝ કિયા કે પરિંદેકે પરકે બરાબર બાદલ નઝર આતા હૈ, ફરમાયા જા વો બરસેગા ચુનાંચે વો બાદલ આહિસ્તા આહિસ્તા બડા હુવા ઔર ખૂબ બરસા, ગુલામ કેહતા હૈ કે મૈંને ઘોડા લિયા ઔર જાકર દેખા તો સિર્ફ હઝરતકે બાગ પર બરસા ઔર કોઈ જગહ નહીં બરસા, અલ્લાહ તઆલા હમેં ઐસા યકીન નસીબ ફરમાવે, આમીન.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

માલ અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમત હૈ

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ, અમ્મા બા'દ! ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ, બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ : વલા તુઅ્તુસ્સુફહાઅ અમ્વાલકુમુલ્લતી જઅલલ્લાહુ લકુમ્ કિયામંવ્ વર્ઝુકૂહુમ્ ફીહા વક્સૂહુમ્ વકૂલૂ લહુમ્ કૌલમ્ મઅ્રૂફા. (સૂરએ નિસાઅ, આયત ૫)

ઈસ આયતમેં યે તાલીમ દી ગઈ હૈ કે માલ જિસકો અલ્લાહ તઆલાને તુમહારી ઝિંદગીકા સરમાયા ઔર પૂંજી બનાયા હૈ બેવકૂફ ઔર નાસમઝ બચ્ચોંકે હવાલે ન કરો વરના વો ફુઝૂલ બેમૌકા ઝાએઅ કરેંગે.

માલ અલ્લાહ તઆલાકી બહોત બડી નેઅમત હૈ. એક મરતબા હુઝૂર ﷺ ને હઝરત અમ્ર બિન આસકો મુસલ્લહ (હથિયાર બંદ) હોકર આનેકા હુકમ દિયા, જબ હઝરત અમ્ર હાઝિર હુએ તો આપને ફરમાયા કે મૈં તુમકો એક લશ્કરકા અમીર બનાકર ભેજના ચાહતા હૂં જિસસે ઈન્શા અલ્લાહ તુમ **સાલિમન્ ગાનિમન્** વાપસ આઓગે, હઝરત અમ્ર બિન આસને અર્ઝ કિયા કે હઝરત મૈં માલકે લિયે ઈસ્લામ નહીં લાયા હૂં તો આપ ﷺ ને ફરમાયા કે **નિઅ્મલ્ માલુસ્સાલિહુ લિર્રજુલિસ્સાલિહ** કે નેક મર્દકે લિયે હલાલ માલ બહોત અચ્છી ચીઝ હૈ, તો માલ ફી નફસિહી તો બહોત અચ્છી ચીઝ હૈ. (મઆરિફુલ હદીસ, મનાકિબ વલ ફઝાઈલ) લેકિન ઉસકે મુતઅલ્લિક ચંદ ગલત ફેહમિયાં પૈદા હો ગઈ હૈં ઉનકો દૂર કરના બેહદ જરૂરી હૈ, પેહલી ગલત ફેહમી તો યે હૈ કે વો ઉસકો ખુદાકી દી હુઈ નેઅમત નહીં સમઝતા, જબ કારૂનસે કહા ગયા કે અલ્લાહ તઆલાને તુઝ પર એહસાન કિયા હૈ (કે માલ દિયા) તૂ ઉસકે બંદોં પર એહસાન કર, તો ઉસકા જવાબ યે થા કે **ઈન્નમા ઊતીતુહૂ અલા ઈલ્મિન્ ઈન્દી.** (સૂરએ કસસ ૭૮) કે યે તો મૈંને અપને હુનરસે હાસિલ કિયા હૈ ઉસમેં ખુદાકા કોઈ એહસાન નહીં હૈ, તો ક્યા યે બાત સહીહ હૈ? બિલકુલ ગલત હૈ,

તુઝે અકલ ઔર હુનર દિયા કિસને, અગર ખુદા પાગલ બના દેતે તૂ ક્યા કર લેતા. દૂસરી ગલત ફેહમી યે પૈદા હો ગઈ કે ઉસકો અપની મિલ્ક સમઝ બૈઠા હાલાંકે ઈમાન વાલેકા માલ ઔર જાન દોનોં અલ્લાહ તઆલાને જન્નતકે બદલેમેં ખરીદ લિયા હૈ, યે જાન ભી અલ્લાહ તઆલાકી તેરે પાસ અમાનત હૈ ઔર માલ ભી અમાનત, "ઈન્નલ્લાહશ્તરા મિનલ્ મુઅ્મિનીન અન્ફુસહુમ્ વ અમ્વાલહુમ્ બિઅન્ન લહુમુલ્ જન્નત."

તેરી હૈસિયત સિર્ફ વઝીરે માલિયાત ઔર મુન્શીકી હૈ, તૂ અપને ઈખ્તિયારસે જહાં ચાહે વહાં ન માલ ઈસ્તે'માલ કર સકતા હૈ ઔર ન જાન, ખૂદકુશી હરામ ક્યૂં હૈ? ઈસ લિયે કે યે અમાનતમેં ખયાનત હૈ, જો અપની મરઝીસે માલકો ઈસ્તે'માલ કરતા હૈ ઉસકો તો બદતરીન ઈન્સાન હદીસમેં ફરમાયા ગયા હૈ, ચુનાંચે હદીસમેં ઈરશાદ હૈ કે માલકે એ'તિબારસે ઈન્સાનોંકી ચાર કિસ્મેં હૈં. એક વો ઈન્સાન જિસકો અલ્લાહ તઆલાને માલ ભી દિયા ઔર સાથમેં ઈલ્મ ભી દિયા યાની શરીઅતકા ઈલ્મ, વો અપને ઈસ ઈલ્મકી વજહસે અલ્લાહ તઆલાકી મરઝીકે મુતાબિક માલ ઈસ્તે'માલ કરતા હૈ યે તમામ ઈન્સાનોંમેં બેહતરીન ઈન્સાન હૈ, ઔર એક ઈન્સાન વો હૈ જિસકો અલ્લાહ તઆલાને ઈલ્મ દિયા હૈ લેકિન માલ નહીં દિયા તો વો યે તમન્ના કરતા હૈ કે અગર અલ્લાહ તઆલાને મુઝે માલ દિયા હોતા તો મૈં ભી પેહલેકી તરહ કારે ખૈરમેં ખૂબ ઈસ્તે'માલ કરતા તો યે ભી સવાબમેં પેહલે જૈસા હૈ, તીસરા શખ્સ વો હૈ જિસકો અલ્લાહ તઆલાને માલ તો દિયા હૈ લેકિન ઈલ્મ નહીં દિયા, વો શખ્સ અપને માલકો અપની મરઝી પર ઈસ્તે'માલ કરતા હૈ, ખુદાકી મરઝીકા ઉસકો ઈલ્મ હી નહીં હૈ ઔર ઉસકો યે ભી પતા નહીં કે યે માલ અલ્લાહ તઆલાકી મેરે પાસ અમાનત હૈ, અલ્લાહ તઆલાકે નબીને ફરમાયા કે યે મેરી ઉમ્મતકા બદતરીન ઈન્સાન હૈ, ઔર એક ચોથી કિસમ હૈ ઈન્સાનોંકી જિનકો ન માલ અલ્લાહ તઆલાને દિયા હૈ ઔર ન ઈલ્મ દિયા હૈ વો યે તમન્ના કરતા હૈ કે અગર મેરે પાસ માલ હોતા તો મૈં ભી ઈસ તીસરેકી તરહ ખર્ચ કરતા, યાની ખ્વાહિશાતમેં, તો અલ્લાહ તઆલાકે નબી ﷺ ને

ફરમાયા કે યે ભી તીસરેકી તરહ બદતરીન ઈન્સાન હૈ, ઈસ લિયે અબ કુરઆન હદીસસે માલૂમ કરના પડેગા કે માલ કહાં ખર્ચ કરના. હદીસ શરીફમેં હૈ કે કિયામતકે મૈદાનમેં બંદેસે પાંચ સવાલ હોંગે જબ તક ઉન સવાલોંકે મા'કૂલ જવાબ ન મિલ જાવેં વહાં તક ઉસકે કદમ મુહાસબાકી જગહસે નહીં હટ સકતે. (૧) અપની ઉમ્ર કહાં કિસ કામમેં ખર્ચ કી. (૨) અપની જવાની કિસ ચીઝમેં ખર્ચ કી (૩) માલ કહાંસે કમાયા (૪) ઔર કહાં ખર્ચ કિયા (૫) ઔર અપને ઈલ્મમેં ક્યા અમલ કિયા. તો બંદા ન માલ કમાનેમેં આઝાદ ઔર ન ખર્ચ કરનેમેં આઝાદ હૈ, માલ કમાનેમેં ભી બડી એહતિયાતકી જરૂરત હૈ કે હુદૂદે શરીઅતકે માતહત કમાવે ઔર કિસીકા હક ન મારે ઔર વકતી ફરાઈઝ નમાઝ વગૈરહસે ગાફિલ હોકર ન કમાએ. માલ કહાં ખર્ચ કરના, કુરઆન ઔર હદીસમેં ગૌર કરનેસે ચાર મસરફ મા'લૂમ હોતે હૈં (૧) ઈસ ઉમ્મત પર દઅવત યાની નબિયોંવાલે કામ કરનેકી ઝિમ્મેદારી હૈ, તો સબસે અવ્વલ દઅવતમેં અપના માલ લગાવે. સહાબાકી ઝિંદગી ઉઠાકર દેખિયે કે દીનકે તકાઝોં પર માલ કિસ તરહ કુરબાન કિયા. ગઝવએ તબૂકકે મૌકા પર હઝરત ઉમર (રદિ.) કે પાસ માલ મૌજૂદ થા, તો વો આધા માલ લે આએ ઔર દિલ દિલમેં ખૂશ હો રહે થે કે આજ મૈં અબૂબક્ર (રદિ.) સે આગે બઢ જાઉંગા ચૂંકે ઉસ વક્ત અબૂબક્ર (રદિ.) કે પાસ માલ ન થા, અબૂબક્ર (રદિ.) ને જો કુછ થા વો ઔર અપને પેહને હુએ કપડે ભી ઉતારે ઔર બદન પર ટાટ લપેટ લિયા, ઔર હુઝૂર ﷺ કી ખિદમતમેં લેકર હાઝિર હુએ, હુઝૂર ﷺ ને હઝરત ઉમર (રદિ.) સે દરિયાફત ફરમાયા કે ઘરમેં કિતના છોડા, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે આધા છોડ આયા હૂં, હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) સે પૂછા કે ઘરમેં ક્યા છોડા તો ફરમાયા કે સિર્ફ અલ્લાહ ઔર ઉસકે નબીકા નામ છોડ આયા હૂં. હઝરત ઉમર (રદિ.) દાંતોંમેં ઉન્ગલિયાં લે ગયે ઔર ફરમાયા કે અબૂબક્ર (રદિ.) સે આગે મૈં કભી નહીં બઢ સકતા, ઉસ વક્ત હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) તશરીફ લાએ ઔર ઉનહોંને ભી ટાટ પહેન રખ્ખા થા, ઔર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા હઝરત અબૂબક્રકો સલામ અર્ઝ કરતે હૈં ઔર

ફરમાતે હૈં કે ક્યા તુમ ઈસ હાલમેં ભી અલ્લાહ તઆલાસે રાઝી હો, તો અબૂબક્ર (રદિ.) રો દિયે ઔર ફરમાયા કે મૈં અપને રબસે રાઝી હૂં મૈં અપને રબસે રાઝી હૂં. (૨) દૂસરા મસરફ ફિર જબ દઅવતસે માલ બચ જાવે તો ઈબાદાતમેં લગાવે યાની જહાં અલ્લાહ તઆલાને માલ ખર્ચ કરના ફર્ઝ ફરમાયા હૈ વહાં ખર્ચ કરે, ઝકાત ફિતરહ હજ વગૈહ. (૩) તીસરા મસરફ અલ્લાહકે જરૂરતમંદ બંદોં પર ખર્ચ કરે. હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક હજકો તશરીફ લે જા રહે થે, અપને વતનસે ચંદ હી કોસ ચલે થે કે રાસ્તેમેં દેખા કે એક લડકી એક મુરદાર પરિંદેકો કપડેમેં લપેટ રહી હૈ જલ્દીસે અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક ઘોડસે ઉતરે ઔર ઉસકે કરીબ જાકર દરિયાફત ફરમાયા કે બેટી તુમ ઈસ મુરદાર પરિંદેકો ક્યા કરોગી, લડકીકી આંખોંમેં આંસૂ ભર આએ, વો બોલી ચચા હમારે બાપકો ઝાલિમોંને કત્લ કર દિયા ઔર હમારા સારા માલ છીન લિયા, અબ ઘરમેં મૈં હૂં ઔર મેરા એક ભાઈ હૈ હમારે ગુઝારેકી કોઈ ચીઝ નહીં હૈ, હમ ફાકેસે હૈં હમારે લિયે યે મુરદાર હલાલ હો ગયા હૈ, અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક ભી ઉસકી દાસ્તાન સુનકર રો પડે ઔર અપને ખઝાન્ચીસે દરિયાફત કિયા કે અબ યહાંસે વાપસ ઘર જાને તકકે લિયે કિતની અશરફિયાંકી જરૂરત હૈ, ખઝાન્ચીને અર્ઝ કિયા કે બીસ અશરફિયા કાફી હૈં, હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારકને ફરમાયા કે બીસ અશરફિયાં રોક કરકે બાકી સબ અશરફિયાં ઈસ બચ્ચીકો દે દો ઈસ સાલ હમ હજ ન કરેંગે, ચુનાંચે ખઝાન્ચીને વો રકમ ઉસ બચ્ચીકે હવાલે કર દી ઉસને ઈસ મુરદાર પરિંદેકો ફેંક દિયા ઔર ખૂશી ખૂશી ઘર વાપસ લૌટ ગઈ, ઈસકો કેહતે હૈં અખ્લાક. હમ જહાં રેહતે હૈં વહાં કુછ લોગ કર્ઝોંમેં ડૂબે હુએ હોતે હૈં ઉનકી રાતેં પેચો તાબમેં (બેચૈનીમેં) ગુઝરતી હૈં, હાથકા લુકમા ઉનકે લિયે ઝહર બના હુવા હૈ, ઉનકા તફક્કુદ (તેહકીક) કરેં ઔર અલ્લાહકા દિયા હુવા માલ ખર્ચ કરેં ઔર જન્નત કમાએં, આજ બહોતસે બીમાર ઈલાજ કરનેકી તાકત નહીં રખતે ઔર અંદર હી અંદર કુડતે હૈં ઉનકો તલાશ કિયા જાવે ઔર માલ ઉન પર ખર્ચ કિયા જાવે. (૪) ચોથા મસરફ ખૂદ અપની ઔર અપને બાલ-બચ્ચોંકી જરૂરતેં હૈં ઉસમેં

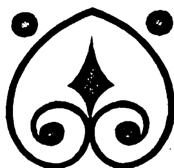
બકદ્રે જરૂરત લગાયા જાવે, જરૂરતસે આગે ફિર ખ્વાહિશાત હૈં શરીઅતકા મિઝાજ યે હૈ કે જરૂરત પર ઈકતિફા કિયા જાવે ઔર ખ્વાહિશાત આખિરતકે લિયે છોડી જાવેં, દુનિયામેં ખ્વાહિશાતકો જિતના કુરબાન કિયા જાવે આખિરતમેં ઉસકા બદલ કઈ ગુના કરકે દિયા જાવેગા. હઝરત મુઆઝ (રદિ.) કો યમનકા ગવર્નર બનાયા ગયા તો આપ ﷺ ને ઉનકો બહોતસી નસીહતેં કીં જિનમેંસે એક યે ભી થી કે **ઈય્યાક વત્તનઅ્ઉમ્ ફઈન્ન ઈબાદલ્લાહિ લૈસૂ બિમુતનઅ્ઈમીન** કે અપને આપકો તઅય્યુશ ઔર ઐશ પરસ્તીસે બચાના ચૂંકે અલ્લાહક બંદે ઐશ પરસ્તી કરનેવાલે નહીં હોતે. ઈસ લિયે શરીઅતને સાદગીકા હુકમ દિયા, પાંચ ચીઝોંમેં સાદગી મતલૂબ હૈ (૧) ખાને પીનેમેં સાદગી ઈખ્તિયાર કી જાવે. (૨) લિબાસમેં સાદગી ઈખ્તિયાર કી જાવે. (૩) મકાનમેં સાદગી ઈખ્તિયાર કી જાવે. (૪) સવારીમેં સાદગી ઈખ્તિયાર કી જાવે. (૫) શાદી બિયાહમેં સાદગી ઈખ્તિયાર કી જાવે. હદીસ શરીફમેં હૈ કે **મા આલ મનિક્ તસદ** કે વો શખ્સ કિસીકા મોહતાજ ન હોગા જો દરમિયાની ચાલ ઈખ્તિયાર કરે. એક હદીસમેં હૈ કે **"અલ્ બઝાઝતુ મિનલ્ ઈસ્લામ"** કે સાદગી ઈસ્લામકા મિઝાજ હૈ. હઝરત મૌલાના યૂસુફ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે હમેં ઈસ્લામને જો મુઆશરહ દિયા ઉસકી બુન્યાદ તીન ચીઝેં હૈં (૧) હયા (૨) પાકીઝગી (૩) સાદગી. ઔર મગરિબી દુનિયાને જો મુઆશરહ પેશ કિયા ઉસકી ભી તીન બુન્યાદેં હૈં (૧) બેહયાઈ (૨) ઈસરાફ (૩) તઅય્યુશ. અબ થોડા અપને હાલ પર ગૌર કરો કે હમને કિસકા મુઆશરહ ઈખ્તિયાર કિયા હૈ, હુઝૂર ﷺ વાલા યા યહૂદો નસારાવાલા, ફિર ખુદા રાઝી હોગા યા નારાઝ, હમ અપને હાથ અપને પૈરોં પર કુલ્હાડી માર રહે હૈં ઔર રો ભી રહે હૈં યે કહાંકી અકલમંદી હૈ. ખુલાસા યે હૈ કે માલ અલ્લાહ તઆલાકી બડી નેઅમત હૈ અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો કુરઆનમેં ખૈરસે તા'બીર કિયા હૈ **"કુલ્ મા અન્ફક્તુમ્ મિન્ ખૈરિન્ ફલિલ્ વાલિદૈન.** (સૂરએ બકરહ આયત ૨૧૫) ઔર એક જગહ ફઝલસે તા'બીર કિયા હૈ **"ફઈઝા કુઝિયતિ સ્સલાતુ ફન્તશિરૂ ફીલ્ અર્ઝિ વબ્તગૂ મિન્ ફઝ્લિલ્લાહ."** (સૂરએ જુમ્અહ આયત ૧૦) કે જબ નમાઝ અદા કર લી જાવે તો

જમીનમેં ફૈલ જાઓ ઔર અલ્લાહકે ફઝલકો તલાશ કરો. ઔર એક જગહ ફરમાયા "યબ્તગૂન મિન્ ફઝ્લિલ્લાહ." (સૂરએ મુઝ્ઝમ્મિલ આયત ૨૦) લેકિન યે ખૈર ઔર ફઝલ ઉસ વક્ત હૈ જબ ઉસકો અલ્લાહ તઆલાકી દૈન સમઝી જાવે ઔર ઉસકી મરઝીકે મુતાબિક ઈસ્તે'માલ કિયા જાવે વરના યેહી માલ સાંપ બનકર ગલેમેં લિપટ જાવેગા ઔર પતરે બના બનાકર પેશાની ઔર પેહલૂ ઔર પીઠકો દાગા જાવેગા. (ફઝાઈલે સદકાત સ. ૨૪૦)

ઈસ લિયે અલ્લાહ વાલોંકે પાસ રેહકર ગલત ફેહમિયોંકો દૂર કરના ઔર અલ્લાહ તઆલાકી મરઝી મા'લૂમ કરના જરૂરી હૈ, યે જો મૈંને લિખ્ખા યે તો એક મુજમલ (મુખ્તસર) મતનકી હૈસિયત રખતા હૈ વરના ઉસકે હર પેહલૂ પર ઘંટોં બયાન હો સકતા હૈ, અકલમંદોંકે લિયે ઈશારા કાફી હૈ. એક ગલત ફેહમી પૈદા હો ગઈ કે માલ હીસે ઝિંદગીકા બનના યકીન કર લિયા હૈ હાલાંકે ઉસમેં ખુદાકી મશિય્યતકા બડા દખલ હૈ, ઉસકી મશિય્યતકે બગૈર માલસે ન નફા ઉઠા સકતા હૈ ન નુકસાન, ખુદાકી મશિય્યત નહીં થી તો કારૂનકે માલને ઉસકો નફા નહીં દિયા બલ્કે હલાક કિયા, ફિરઔનકી હુકૂમતને ફિરઔનકો કામિયાબ નહીં કિયા બલ્કે હલાક કિયા ઈસ લિયે કે ખુદાકી મશિય્યત થી. આજ આમ તૌરસે ઝબાનોં પર હૈ કે માલ હો તો સબ કુછ હો સકતા હૈ કોઈ ચીઝ ઝબાન પર ઉસી વક્ત આ સકતી હૈ જબ દિલમેં ભી હો, અલ્લાહકે નબી અલૈહિસ્સલામને ઈરશાદ ફરમાયા કે "લિકુલ્લિ ઉમ્મતિન્ ફિત્નતુન વ ફિત્નતુ ઉમ્મતી અલ માલુ" (તિરમિઝી, ફઝાઈલે સદકાત સ. ૧૮૦) કે હર ઉમ્મતકે લિયે કોઈ ન કોઈ ફિત્ના થા જિસમેં ફંસકર વો ઉમ્મત હલાક હો ગઈ, મેરી ઉમ્મતકા ફિત્ના માલ હૈ. રોઝ મર્રાકી મુશાહિદાકી ચીઝ હૈ કે જહાં માલ આયા ઐયાશી ઔર આવારગી ઔર દીન બેઝારી પૈદા હુઈ, માલકે મુતઅલ્લિક જો ગલત ફેહમિયાં પૈદા હો ગઈ ઉસકો નિકાલનેકે લિયે કયા સૂરત હૈ, ઉસકી એક સૂરત તો યે હૈ કોઈ ઝાહિદ અલ્લાહવાલા મિલ જાવે તો ઉસકી સોહબતમેં રહે. લેકિન ઐસે અલ્લાહવાલેકો પહેચાનના હર કિસીકા કામ નહીં હૈ. બાયઝીદ બુસ્તામી (રહ.) સે કિસીને કહા કે હઝરત કરીબકી

બસ્તીમેં એક અલ્લાહવાલે આએ હૈં લોગ બહોત મુસ્તફીદ હો રહે હૈં, હઝરત ફૌરન મુલાકાતકે લિયે રવાના હો ગયે, જબ ઉસ બસ્તીમેં પહોંચે તો ઝોહરકી અઝાન હો ચુકી થી ઉન બુઝુર્ગકો દેખા કે વો ભી નમાઝ અદા કરને આ રહે હૈં, હઝરત થોડી દેર ચલતે રહે ફિર ખાદિમસે કહા કે ચલો વાપસ, ખાદિમને અર્ઝ કિયા હઝરત ક્યા બાત હુઈ? ફરમાયા કે યે વલી નહીં હૈ યે ધોકાબાઝ હૈ, ખાદિમને ફિર અર્ઝ કિયા કે હઝરત આપને કૈસે માલૂમ કિયા? ફરમાયા કે ચલતે ચલતે ઉસને કિબ્લાકી તરફ મુંહ કરકે થૂકા, અગર યે વલી હોતા તો ઉસકે દિલમેં કિબ્લાકી અઝમત હોતી વો હરગિઝ ન થૂકતા. તો આજ દજ્જાલ કઝ્ઝાબ બહોત નિકલ પડે હૈં ઈસ લિયે વલી વો હૈ જિસકો અલ્લાહવાલે વલી માનેં, ઔર સુન્નત ઔર શરીઅતકા પાબંદ હો ઝિંદગીમેં સાદગી હો, મુઆશરહ ઈસ્લામી હો, ઉસકે દિલમેં ઉમ્મતકા ગમ હો, અપની તાકત ભર ઉમ્મતકી ઈસ્લાહકી ફિકર કરતા હો. દૂસરા તરીકા યે હૈ કે ઐસી કિતાબેં જિસમેં માલકે મુતઅલ્લિક અલ્લાહકે ઈરશાદાત ઔર અલ્લાહકે નબી ﷺ કે ઈરશાદાત મૌજૂદ હોં. મસલન ફઝાઈલે સદકાત હઝરત શેખ (રહ.) કી, ઉસીકા ખૂબ મુતાલઆ કિયા જાવે ઔર અપને બાલ બચ્ચોંમેં ખૂબ સુનાયા જાવે, ઔર ઈસ ઝમાનેમેં તબ્લીગ જમાઅતકે નામસે જો મહેનત જારી હૈ ઉસમેં ખૂબ નિકલા જાવે. ઉસમેં ચોબીસ ઘંટા યેહી બાતેં સુનાઈ જાતી હૈં ઔર ઉન કિતાબોંકી તા'લીમ ભી રોઝાના તીન ચાર ઘંટે હોતી હૈ જિસસે ઈન્સાનકી સારી ગલત ફેહમિયાં નિકલ જાતી હૈં ઔર હકીકત વાઝેહ હો જાતી હૈ બશર્તેકિ અકલે સલીમસે કોઈ કામ લે. ફક્ત.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

માહે મુબારકકી કદરદાની

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્‌ કરીમ, અમ્મા બા'દ! ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ, બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ : યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ કુતિબ અલૈકુમુ સ્સિયામુ કમા કુતિબ અલલ્લઝીન મિન્‌ કબ્લિકુમ્‌ લઅલ્લકુમ્‌ તત્તકૂન. (સૂરએ બકરહ આયત ૧૮૩)

મેરે મોહતરમ દોસ્તો ઔર બુઝુર્ગો! ઈન્સાનસે જો ગુનાહ સાદિર હોતે હૈં ઉસકે મોહર્રિક યાની ગુનાહ પર ખડા કરનેવાલે દો હૈં. એક ઈન્સાનકા અપના નફસ દૂસરા શયતાન, દોનોંકા ઈલાજ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને બતાયા હૈ. ઈસ આયતમેં નફસકા ઈલાજ બતલાયા કે રોઝે રખ્ખો. રોઝા રખનેસે નફસકી કુવ્વત કમઝોર હો જાતી હૈ, ચુનાંચે જિન જવાનોંકો નિકાહ પર કુદરત નહીં હૈ ઉનકો રોઝે રખનેકા હુકમ હદીસમેં દિયા ગયા હૈ તાકે વો ગુનાહોંસે બચ સકેં **"યા મઅ્‌શરશ્શબાબ, મનિસ્તતાઅ મિન્કુમુલ્‌ બાઅત ફલ્યતઝવ્વજ્‌ ફઈન્નહૂ અગઝ્ઝુ લિલ્‌ બસરિ વ અહ્‌સનુ લિલ્‌ ફરજિ વમલ્લમ્‌ યસ્તતિઅ્‌ ફલ્‌ યસુમ્‌ ફઈન્નસ્સૌમ લહૂ વિજાઉન."** (મઝાકુલ આરિફીન તર્જુમા અહયાઉલ ઉલૂમુદીન જિ. ૨, સ. ૨૫) તો નફસકી કુવ્વત રોઝેસે કમઝોર પડતી હૈ, ઈસી લિયે ભૂકા રેહનેકી હદીસમેં તરગીબ વારિદ હુઈ હૈ, નફસ ઈન્સાનકા સબસે બડા દુશ્મન હૈ યે કરીબકા દુશ્મન હૈ જિસે મારે આસ્તીન યાની આસ્તીનકા સાંપ કહાં જાએ તો બેજા ન હોગા. કુરઆનમેં અલ્લાહ તઆલાને સાફ સાફ ઈરશાદ ફરમા દિયા હૈ કે જિસ કિસીને નફસકી ઈતાઅત કરકે ઉસકો અપના મા'બૂદ બના લિયા તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકો ગુમરાહ કર દેગા બાવુજૂદ ઉસકે આલિમ હોનેકે ઔર સમઝ બૂઝ રખનેકે, ઔર મોહર લગા દેગા ઉસકે કાન ઔર દિલ પર ઔર ડાલ દેગા ઉસકે કાન પર અંધેરીકા પરદા પસ કૌન હૈ જો ઉસકો હિદાયત દે અલ્લાહ તઆલાકે

ગુમરાહ કરનેકે બાદ, ક્યા તુમ ગૌર નહીં કરતે. (સૂરએ જાસિયહ ૨૩) તો નફસકી ઈતાઅત કરકે કોઈ હિદાયતવાલે રાસ્તે પર નહીં આ સકતા. મૌલાના રૂમી (રહ.) ને એક અજીબ હિકાયત બયાન ફરમાઈ હૈ કે એક મરતબા મજનૂનને લૈલાકે ઘર જાનેકા ઈરાદા કિયા ઉસકે પાસ એક ઊંટની થી જિસકે છોટા બચ્ચા ભી થા, વો ઉસ ઊંટની પર સવાર હોકર રવાના હુવા, ઊંટની થોડી દેર ચલી લેકિન જબ ઉસકે બચ્ચેને ચિલ્લાના શુરૂ કિયા તો વાપસ લૌટ આઈ ફિર ઉસને મારકર ચલાયા ફિર થોડી દૂર ચલકર ઔર વાપસ લૌટ આઈ, કઈ બાર ઐસા હુવા તબ મજનૂન ઊંટની પરસે કૂદ પડા ઔર કહા કે જા તૂ અપની લૈલાકે પાસ ઔર પૈદલ ચલતા હો ગયા, મૌલાના ફરમાતે હૈં કે યેહી હાલ નફસકા હૈ કે ખ્વાહિશાત ઉસકી લૈલા હૈ ઉસ પર સવાર હોકર કોઈ જન્નતમેં નહીં જા સકતા ઉસકો છોડે બગૈર ચારા હી નહીં, ઈસ લિયે જબ નફસ કિસી બાતકા તકાઝા કરે તો યે દેખો કે ઉસકા યે તકાઝા શરીઅત ઔર સુન્નતકે ખિલાફ તો નહીં હૈ, અગર શરીઅત ઔર સુન્નતકે ખિલાફ હો તો હરગિઝ ઉસકે તકાઝે પર અમલ ન કરો, બલ્કે ઉસકે મબાહ (જાઈઝ) તકાઝોંકો ભી પૂરા ન કરો. હમારે અસ્લાફ ઔર અલ્લાહકે વલિયોંકા યેહી મા'મૂલ થા તબ તુમ મંઝિલે મકસૂદ તક પહોંચ સકતે હો, લેકિન ઉસકે તકાઝોંસે વોહી શખ્સ બચ સકતા હૈ જિસકે દિલમેં આખિરતકા ઈસ્તેહઝાર હો કે મુઝે અલ્લાહકે સામને ખડે હોકર હિસાબ દેના હૈ કે ઝિંદગી જી ચાહી ગુઝારી યા રબ ચાહી. અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ **"વ અમ્મા મન્ ખાફ મકામ રબ્બિહી વ નહન્નફસ અનિલ્ હવા ફઈન્નલ્ જન્નત હિયલ્ મઅ્વા."** (સૂરએ નાઝિઆત આયત ૪૦,૪૧)) **તર્જુમા :** જો શખ્સ ડરા અપને રબકે સામને ખડા હોનેસે ઔર રોકા નફસકો ખ્વાહિશસે પસ જન્નત ઉસકા ઠિકાના હૈ. મૌલાના અબ્દુલ કાદિર જીલાની (રહ.) ફરમાતે હૈં કે નફસ તો શર હી શર હૈ લેકિન જબ ઉસકો મુજાહિદેમેં ડાલા જાતા હૈ તો ખૈર હી ખૈર બન જાતા હૈ ઔર નફસે મુત્મઈન્ના બન જાતા હૈ, (મવાઈઝે હઝરત શેખ અબ્દુલ

કાદિર જીલાની (રહ.) સ. ૨૭) કુરઆનમેં હૈ **"યા અય્યુતહન્નફ્સુલ્ મુત્મઈન્નહ** અય મુત્મઈન રૂહ જિસકો રૂહ પર ઈત્મીનાન થા અપને રબકી તરફ લૌટ જા, તૂ રાઝી અલ્લાહ તઆલાસે ઔર ખુદા તુઝસે રાઝી, મેરે નેક બંદોંમેં શામિલ હો જા ઔર ફિર મેરી જન્નતમેં દાખિલ હો જા. ઈસ વક્ત સબસે બડા મુજાહિદા ઘરબારકો છોડકર અલ્લાહકે રાસ્તેમેં ઉસકે કલિમહકો બુલંદ કરનેકે લિયે દર દરકી ઠોકરેં ખાના હૈ ઔર ઈસ મુજાહિદે પર સબ્ર કરના હૈ, ઔર ઉસ સબ્ર પર બેહિસાબ અજરકા વા'દા હૈ ખુદાકી તરફસે **"ઈન્નમા યુવફ્ફ સ્સાબિરૂન અજ્રહુમ્ બિગૈરિ હિસાબ"** (સૂરએ ઝુમર, આયત ૧૦) ખુલાસા યે નફસકો મુતીઅ કરનેકે લિયે મુજાહિદા હૈ ચાહે રોઝેસે હો યા ફિર અલ્લાહ તઆલાકે રાસ્તેમેં મુજાહિદેસે યા ફિર ઉસકો યે તકાઝાસે રોકકર હો યાની ઉસકી મુખાલિફત કી જાવે. ગુનાહકા દૂસરા મુહર્રિક શયતાન હૈ, કુરઆનને ઉસકો **અદુવ્વુમ્ મુબીન** ફરમાયા કે યે ખુલા દુશ્મન હૈ ઈસ લિયે કે ઉસને ખુલ્લમ ખુલ્લા અલ્લાહ તઆલાકે સામને ઉસકા દા'વા કિયા થા કે તૂને મુઝે અપને દરબારસે ધુત્કાર દિયા હૈ ઈસ લિયે મૈં સિરાતે મુસ્તકીમ પર બૈઠ જાઉંગા ઔર તેરા કોઈ બંદા ઉસ પર ચલકર આએગા મૈં આગેસે પીછેસે ઔર દાહનેસે ઔર બાએંસે હમલા કરૂંગા. તેરે બંદોંકો ભટકાઉંગા, ચુનાંચે તેરે અકસર બંદે ભટક જાવેંગે ઔર નાશુક્રે બન જાવેંગે **"ફબિમા અગ્વૈતની લઅક્ઉદન્ન લહુમ્ સિરાતકલ્ મુસ્તકીમ, ષુમ્મ લઆતિયન્નહુમ્ મિમ્ બૈનિ ઐદીહિમ્ વમિન્ ખલ્ફિહિમ્ વ અન્ ઐમાનિહિમ્ વ અન્ શમાઈલિહિમ્, વલા તજિદુ અક્ષરહુમ્ શાકિરીન.** (સૂરએ અઅરાફ ૧૭) તો શયતાન ગુનાહ કરાએગા ઉસકે લિયે અલ્લાહ તઆલાને તૌબાકા દરવાઝા ખોલ દિયા કે ગુનાહ હો જાવે તો મઆફી માંગ લો મૈં મઆફ કર દૂંગા. હદીસમેં હૈ **"કુલ્લુકુમ્ ખત્તાઊન વ ખૈરુલ્ ખત્તાઈન અત્તવ્વાબૂન"** ઔર બહોતસે મવાકેઅ ઈનાયત ફરમાએ, શબે બરાત નસીબ ફરમાઈ, ઈસ રાતમેં મગરિબ હીસે અલ્લાહ તઆલા પેહલે આસમાન પર તશરીફ લાતે હૈં

ઔર ફરમાતે હૈં, હૈ કોઈ મુઝસે સવાલ કરનેવાલા કે મૈં ઉસકે સવાલકો પૂરા કરૂં, હૈ કોઈ મુઝસે મઆફી ચાહનેવાલા કે મૈં ઉસકો મઆફ કરૂં, ઔર રમઝાનમેં ખુસૂસી રહમતેં નાઝિલ ફરમાતે હૈં બલ્કે જો ઉસ વક્ત મઆફી માંગકર અપને ગુનાહ મઆફ ન કરાએ તો ફરિશ્તેકો ભેજકર બદ દુઆ કરાઈ ઔર અલ્લાહકે નબીને આમીન ફરમાયા, ઈસી તરહ ઈદકે દિન તો રહમતોંકે દહાને ખોલ દેતે હૈં, મહેરૂમ હૈ વો શખ્સ જો ઈસ રહમતે આમ્માસે મુસ્તફીદ ન હો. હદીસમેં હૈ કે ઉસ દિન જો ભી માંગે સબકો મઆફ કર દિયા જાતા હૈ લેકિન કુછ બદકિસ્મત લોગ ઐસે ભી હૈં કે વો મગ઼ફિરતસે મહેરૂમ કર દિયે જાતે હૈં, એક માં-બાપકા નાફરમાન, દૂસરા શરાબી, તીસરા કીના રખનેવાલા, ચોથા અપને રિશ્તેદારોંસે કતઅ તઅલ્લુક કરનેવાલા, ઔર તરગીબકી એક રિવાયતમેં હૈ કે મુસ્બિલે ઈઝાર યાની અપની લુંગીકો ટખ્નોંસે નીચે લટકાનેવાલા ભી મહેરૂમ રહેગા. (બશીર વ નઝીર તર્જુમા અત્તરગીબ વત્તરહીબ સ. ૬૮) અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈન બાતોંસે મહેફૂઝ ફરમાએં! આમીન.

એક બાત યે ભી યાદ રખની ચાહિયે કહીં શયતાન અઝ ખૂદ (ડાયરેક્ટ) હમ્લા નહીં કરતા બલ્કે વો નફસકો વઝીર બનાતા હૈ ઔર નફસકે ઝરીએસે શિકાર કરતા હૈ ઈસી લિયે નફસમેં જો તકાઝે આતે હૈં પેહલે ઉનકો દેખ લો કે વો શરીઅત ઔર સુન્નતકે મુતાબિક હૈં યા ખિલાફ, અગર ખિલાફ હૈં તો શયંતાનકી તરફસે સમઝો ઔર અગર શરીઅતકે મુતાબિક હૈં તો ફરિશ્તેકી તરફસે સમઝો ઔર યે બાત હદીસકે અંદર ભી હૈ, હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા કે આદમીકે અંદર એક તો શયતાન તસર્રુફ કરતા હૈ ઔર એક ફરિશ્તા તસર્રુફ કરતા હૈ, શયતાનકા તસર્રુફ તો ભલાઈસે ડરાના હૈ કે (મસલન સદકા કરેગા તો ફકીર હો જાએગા ઔર હક બાતકા ઝુઠલાના હૈ. ઔર ફરિશ્તેકા તસર્રુફ યે હૈ કે ભલાઈકા વા'દા કરતા હૈ હક બાતકી તસ્દીક કરતા

હૈ જો ઉસકો પાવે યાની ભલાઈકા ખયાલ દિલમેં આવે તો ઉસકો અલ્લાહકી તરફસે સમઝે ઔર ઉસકા શુક્ર અદા કરે ઔર અગર દૂસરી બાત પાવે (યાની બુરાઈકા ખયાલ દિલમેં આવે તો શયતાનસે પનાહ માંગે) ઉસકે બાદ હુઝૂર ﷺ ને ઉસકી તાઈદમેં યે આયતે શરીફ પઢી **"અશ્શૈતાનુ યઈદુકુમુલ્ ફક્ર વ યઅ્મુરુકુમ્ બિલ્ ફહ્શાઈ, વલ્લાહુ યઈદુકુમ્ મગ્ફિરતમ્ મિન્હૂ વ ફઝલા. વલ્લાહુ વાસિઉન્ અલીમ.** (સૂરએ બકરહ આયત ૨૬૮, ફઝાઈલે સદકાત સ. ૧૩૪) કે શયતાન ડરાતા હૈ ફક્રસે ઔર હુકમ કરતા હૈ બુખ્લકા ઔર અલ્લાહ તઆલા (ખર્ચ કરને પર) વા'દા કરતે હૈં મગફિરતકા ઔર બઢાનેકા ઔર અલ્લાહ તઆલા વસીઅ ખઝાનેવાલે ઔર સબ જાનનેવાલે હૈં. ખુલાસા યે કે રમઝાન મુબારકકા મહીના હમેં અલ્લાહ તઆલાને અતા ફરમાયા હૈ ઉસમેં નફસકા ભી ઈલાજ હૈ ઔર શયતાનકા ભી ઈલાજ હૈ, અલ્લાહ તઆલા માહે મુબારકકી કદર નસીબ ફરમાવેં, આમીન.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

અલ્લાહ તઆલાકે ઈન્આમાત ઔર ઉસકી શુક્ર ગુઝારી

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ, અમ્મા બા'દ! ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ, બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ : ષુમ્મ લતુસ્અલુન્ન યૌમઈઝિન્ અનિન્નઈમ.

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈન્સાનકો બેશુમાર નેઅમતેં અતા ફરમાઈ હૈં. કુરઆન ખૂદ ઉસકી ગવાહી દેતા હૈ. **વ ઈન્ તઉદ્દૂ નિઅ્મતલ્લાહિ લા તુહ્સૂહા, ઈન્નલ્ ઈન્સાન લઝલૂમુન્ કફ્ફાર.** (સૂરએ ઈબ્રાહીમ આયત ૩૪) કે અગર અલ્લાહ તઆલાકે ઈન્આમાતકો શુમાર કરને લગો તો નહીં કર સકતે, બેશક ઈન્સાન બડા બેઈન્સાફ ઔર નાશુક્રા હૈ. કુછ ઈન્આમ અલ્લાહકે ઈન્સાનકે જિસ્મકે અંદર હૈં, આંખ કાન ઝબાન દિલ ઔર આ'ઝાકા સહીહ સાલિમ હોના ઔર સિહ્હત વગૈરહ, કુછ ઈન્આમ અલ્લાહકે ઈન્સાનકે જિસ્મકે બાહિર જમીન ઔર આસમાનકે દરમિયાનમેં મૌજૂદ હૈં. કિયામતમેં ઉન સબ ઈન્આમકે બારેમેં ઈન્સાનસે બાઝપુર્સ હોગી કે હમારી ઉન નેઅમતોંકા ક્યા હક અદા કિયા? અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં **“ઈન્નસ્સમ્અ વલ્ બસર વલ્ ફુઆદ કુલ્લુ ઉલાઈક કાન અન્હુ મસ્ઊલા,** (સૂરએ બની ઈસરાઈલ આયત ૩૬) કે બેશક કાન આંખ દિલ ઉન સબકે મુતઅલ્લિક સવાલ હોગા કે આ'ઝાકા ક્યા હક અદા કિયા, ઔર જૈસે જિસ્માની નેઅમતોંકે મુતઅલ્લિક સવાલ હોગા વૈસા હી કાઈનાતી નેઅમતોંકા ભી સવાલ હોગા, ચુનાંચે રિવાયતમેં આતા હૈ કે એક રોઝ હઝરત નબીએ કરીમ ﷺ સખ્ત ગરમીકે વક્ત મસ્જિદમેં તશરીફ લે ગયે તો વહાં અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ઔર ઉમર ફારૂક (રદિ.) પેહલેસે મૌજૂદ થે. આપ ﷺ ને

દરિયાફત ફરમાયા કે આપ લોગ ઈસ વક્ત યહાં ક્યૂં તશરીફ લાએ હૈં? તો દોનોંને અર્ઝ કિયા કે ભૂખસે મજબૂર હોકર યા રસૂલલ્લાહ હમ યહાં આએ હૈં. તો આપને ફરમાયા ઈસી મજબૂરીસે મૈં ભી આયા હૂં! યે તીનોં હઝરાત ઉઠકર હઝરત અબૂ ઐયૂબકે મકાન પર તશરીફ લે ગયે, વો ખૂદ તો મૌજૂદ નહીં થે ઉનકી અહલિયા (બીવી) ને બહોત ખૂશીકા ઈઝહાર કિયા, હુઝૂર ﷺ ને દરિયાફત ફરમાયા કે અબૂ ઐયૂબ કહાં હૈં? બીવીને અર્ઝ કિયા કે અભી આતે હૈં. ઈતનેમેં અબૂ ઐયૂબ ભી આ ગયે ઔર ખજૂરકા એક ખોશા ભી તોડ લાએ, હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા કે સારા ખોશા ક્યૂં તોડ લિયા ઉસમેં પક્કી પક્કી ક્યૂં ન છાંટ લી! ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે હઝરત ઈસ ખયાલસે તોડ લાયા કે પક્કી અધ કચરી ઔર ખુશ્ક તર હર કિસમકી સામને હો તો જિસકી રગબત હો! ઉન હઝરાતને ખજૂરેં નોશ ફરમાઈ ઈતનેમેં હઝરત અબૂ ઐયૂબ (રદિ.) ને એક બકરીકા બચ્ચા ઝબહ કરકે જલ્દીસે કુછ હિસ્સા આગ પર ભૂના, કુછ હાંડીમેં પકાયા ઔર ઉન હઝરાતકે સામને લાકર રખ્ખા, હુઝૂર ﷺ ને એક રોટીમેં ઝરાસા ગોશ્ત લપેટકર અબૂ ઐયૂબકો દિયા કે યે ફાતિમાકો દે આઓ. ઉસને ભી કઈ દિનસે ઐસી કોઈ ચીઝ નહીં ખાઈ, વો જલ્દીસે દે આએ ઉસકે બાદ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાકી ઈતની નેઅમતેં ખાઈ ગોશ્ત રોટી કચ્ચી ખજૂરેં પક્કી ખજૂરેં, યે ફરમાતે હુએ હુઝૂર ﷺ કી આંખોંમેં આંસૂ ભર આએ, ઔર ફરમાયા યેહી વો નેઅમતેં હૈં જિનસે કિયામતમેં સવાલ હોગા, સહાબાકો યે સુનકર બડા શાક (દુશ્વાર) હુવા, આપ ﷺ ને ફરમાયા કે બેશક, ઔર ઉસકી તલાફી યે હૈ કે જબ ખાના શુરૂ કરો તો બિસ્મિલ્લાહ પળહો ઔર ખતમ કરો તો યે દુઆ પળહો, **અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી હુવ અશબઅના વ અરૂવાના વ અન્અમ અલૈના વ અફ્ઝલ.** (ફઝાઈલે સદકાત દૌમ સ. ૨૯૫) ખૂદ કુરઆનમેં ઈરશાદે ખુદાવંદી મૌજૂદ હૈ **"ષુમ્મ લતુસ્અલુન્ન યૌમઈઝિન્ અનિન્નઈમ.** (સૂરએ કૌસર) કે કિયામતમેં જરૂર તુમસે નેઅમતોંકે મુતઅલ્લિક સવાલ હોગા.

અલ્લાહ તઆલાકા ઈન નેઅમતોંકે મુતઅલ્લિક જો મુતાલબા હૈ વો યે કે ઉન નેઅમતોંકા શુક્ર અદા કરો, ઔર સાથમેં શુક્રકા ફાઈદા ભી બતા દિયા કે અગર તુમ શુક્ર કરોગે તો નેઅમતેં ઔર બઢાઉંગા, ઔર અગર નાશુક્રી કરોગે તો મેરા અઝાબ સખ્ત હૈ. **"વઈઝ્ તઅઝ્ઝન રબ્બુકુમ્ લઈન્ શકર્તુમ્ લઅઝીદ ન્નકુમ્ વલઈન્ કફર્તુમ્ ઈન્ન અઝાબી લશદીદ.**

(સૂરએ ઈબ્રાહીમ આયત ૭)

હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) જબ ઉનકે સામને મલેકએ કૌમે સબાકા તખ્ત હાઝિર કિયા ગયા તો ફરમાયા **"હાઝા મિન્ ફઝ્લિ રબ્બી લિયબ્લુવની અ અશ્કુરુ અમ્ અક્ફુર."** (સૂરએ નમલ આયત ૪૦) કે યે મેરે રબકા ફઝલ હૈ ઔર યે ઈસ લિયે કે મુઝે આઝમાતે હૈં કે મૈં શુક્રગુઝારી કરતા હૂં યા નાશુક્રી કરતા હૂં.

કૌમે સબાકે પાસ બડે બડે બાગાત થે ખૂશગવાર ઝિંદગી ગુઝાર રહે થે અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે પાસ વક્તન ફવક્તન તેરહ (૧૩) નબી ભેજે, હર નબીને આકર ઉનસે એક હી બાત કહી કે **"કુલૂ મિર્રિઝ્કિ રબ્બિકુમ્ વશ્કુરૂ લહૂ, બલ્દતુન્ તય્યિબતુંવ્ વ રબ્બુન્ ગફૂર."** કે અલ્લાહ તઆલાકા દિયા હુવા રિઝ્ક ખાઓ ઔર ઉસકા શુક્ર અદા કરો, શહેર ભી પાકીઝા હૈ રબ ભી બહોત મગફિરત કરનેવાલા હૈ. (સૂરએ સબા, આયત ૧૫) એક જગહ ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા તુમકો અઝાબ દેકર ક્યા કરેગા અગર તુમ્ શુક્ર કરો ઔર ઈમાન લે આઓ, **"મા યફ્અલુલ્લાહુ બિઅઝાબિકુમ્ ઈન્ શકર્તુમ્ વ આમન્તુમ."** (સૂરએ નિસાઅ, આયત ૧૪૭) તો ખુલાસા યે નિકલા કે અલ્લાહ તઆલા બંદોંસે નેઅમતોંકા શુક્ર ચાહતે હૈં, તો બંદેકો હર વક્ત શુક્ર કરના ચાહિયે. અબ શુક્રકી હકીકત સમઝિયે! શુક્રકે તીન દરજે હૈં. અવ્વલ શુક્રે કલ્બી કે ઈન્સાન દિલસે યે એ'તિરાફ કરે કે યે સારી નેઅમતેં ખુદાદાદ હૈં ઉસમેં મેરી ઝાતકા કોઈ દખલ નહીં હૈ. દૂસરા દરજા યે કે ઝબાનસે ભી ઈકરાર કરે, **અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ** કહે. તીસરા દરજા અમલી શુક્રકા હૈ કે

અલ્લાહ તઆલાકી મરઝીવાલે કામ કરે ઔર નામરઝી વાલે કામોંસે બચે, પરહેઝ કરે, **"ઈઅ્મલૂ આલ દાવૂદ શુક્રા, વ કલીલુમ્ મિન્ ઈબાદિય શકૂર.** (સૂરએ સબા, આયત : ૧૩) અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે અય આલે દાઉદ શુક્રકે લિયે અમલ કરો. ઔર આગે અલ્લાહ તઆલા શિકાયત ફરમાતે હૈં કે મેરે બંદોંમેં ઐસે શુક્ર ગુઝાર બંદે બહોત કમ હૈં. ઔર યે બાત ભી ધ્યાનમેં રખ્ખી જાવે કે હર નેઅમતકા શુક્ર અલગ અલગ હૈ આંખકા શુક્ર યે હૈ કે જિન ચીઝોંકો દેખનેસે મના કિયા હૈ ઉસસે અપની આંખોંકો બચાવે, મસલન ગૈર મહરમ ઔરતકો દેખનેસે ઔર ઔરતોંકી તસાવીર પર ચાહે ફિર વો ટી.વી.કી સ્ક્રીન પર હોં યા મોબાઈલકી સ્ક્રીન પર, ઉનકા દેખના હરગિઝ જાઈઝ નહીં હૈ, બલ્કે સ્ક્રીન પર તો મરદોંકી ઔર જાનવરોંકી તસ્વીરોંકા દેખના ભી સહીહ નહીં હૈ, મુફતિયાને કિરામસે માલૂમ કર લિયા જાવે.

આમ તૌરસે લોગ રાસ્તોં ઔર ચૌરાહોં પર બૈઠે બૈઠે નઝ્ઝારા કરતે હૈં ઈસસે ખાસ તૌરસે અલ્લાહકે નબીને મના ફરમાયા હૈ, હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) રિવાયત કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા કે તુમ રાસ્તોંમેં ન બૈઠા કરો, સહાબા (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ ﷺ! હમારે લિયે ઉન રાસ્તોંમેં બૈઠના જરૂરી હૈ હમ વહાં બૈઠકર બાતેં કરતે હૈં, રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ફરમાયા અગર બૈઠના હી હૈ તો રાસ્તેકા હક અદા કિયા કરો! સહાબાને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ ﷺ! રાસ્તેકે હુકૂક ક્યા હૈં? આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા કે **"ગઝ્ઝુલ્ બસરિ વ કફ્ફુલ્ અઝા વ રદ્દુ સ્સલામિ વલ્ અમ્રુ બિલ્ મઅ્રૂફિ વન્નહ્યુ અનિલ્ મુન્કર"** કે નિગાહોંકો નીચી રખના, તકલીફ દેહ ચીઝોંકો રાસ્તેસે હટા દેના, સલામકા જવાબ દેના, નેકીકા હુકમ કરના, બુરાઈસે રોકના, ઝબાનકા શુક્ર યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકા ઝિક્ર કરે કુરઆન પાકકી તિલાવત કરે. ભલાઈકા હુકમ કરે બુરાઈસે રોકે, ઔર ગીબત ઝૂઠ ચુગલી ઈત્તિહામ (તોહમત) ઔર ઝૂઠી

ગવાહીસે હિફાઝત કરે, ઈસી તરહ હર ઉઝ્વકી બુરે કામોંસે હિફાઝત કરે, માલ અલ્લાહ તઆલાને દિયા તો ઉસકા શુક્ર યે હૈ કે ઉસકો અલ્લાહ તઆલાકી મરઝી પર ઈસ્તે'માલ કરે, હુસૂલે જાહકે લિયે યાની બડા બનનેકી નિય્યતસે ઔર ગુનાહકે કામોંમેં ઈસ્તે'માલ ન કરે જિસકો તબ્ઝીર કેહતે હૈં, કુરઆનમેં હૈ **"ઈન્નલ્ મુબઝ્ઝિરીનિ કાનૂ ઈખ્વાન શ્શયાતીન."** (સૂરએ બની ઈસ્રાઈલ, આયત : ૨૭) કે ગુનાહકે કામમેં માલકા ઈસ્તે'માલ કરનેવાલે શયતાનકે ભાઈ હૈં ઔર શયતાન અલ્લાહ તઆલાકા નાશુક્રા બંદા હૈ, ઔર જાઈઝ કામોંકે અંદર હદસે તજાવુઝ ન કરે કે યે ઈસરાફ હૈ.

ઔલાદ ભી અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમત હૈ ઉસકા શુક્ર યે હૈ કે ઉનકો દીનકી તા'લીમ દે, ઉનકી બચપનસે દીની તરબિયત કરે યાની શરીઅત ઔર સુન્નતકી પાબંદ બનાવે, બકદ્રે જરૂરત દુન્યવી તા'લીમ ભી દે સકતે હૈં બશર્તેકે દીનકો કોઈ ઝદ (નુકસાન) ન આએ ઉનકા દીન મહેફૂઝ રહે, દીન બરબાદ કરકે ઉનકો દુન્યવી તા'લીમ દેના કિસી તરહ જાઈઝ નહીં હૈ, અકસર ઐસા હોતા હૈ કે ઉસકો દુન્યવી તા'લીમકે ચક્કરમેં દીનકે સીખનેસે મહેરૂમ રખ્ખા જાતા હૈ, વો ડિગ્રી તો પાસ કર લેતા હૈ લેકિન દીનસે ગાફિલ ઔર બેઝાર હો જાતા હૈ ઉસકે અકાઈદ તક મહેફૂઝ નહીં રેહતે, ઔર કિસી ન કિસી બાતિલ ફિરકેકા શિકાર હો જાતા હૈ. હઝરત મૌલાના મુફતી શફીઅ સાહબ પાકિસ્તાનીકે યહાં એક પ્રોફેસર સાહબ આયા કરતે થે, એક દિન હસ્બે મા'મૂલ આએ તો બહોત ખૂશ થે, મૌલાનાને પૂછા કે આજ બહોત ખૂશ નઝર આતે હો ક્યા બાત હૈ? પ્રોફેસર સાહબને ફરમાયા કે હઝરત આપકો મા'લૂમ નહીં હૈ અખ્બારમેં ભી આ ગયા હૈ, મૌલાનાને ફરમાયા કે મુઝે તો કુછ મા'લૂમ નહીં હૈ, તો ઉનહોંને કહા કે હમારે લડકેને બહોત બડી ડિગ્રી હાસિલ કર લી હૈ, મુફતી સાહબને પૂછા દીન તો સલામત હૈ? તો પ્રોફેસર સાહબને જવાબ દિયા કે થોડાસા બેદીન તો હો ગયા હૈ લેકિન ડિગ્રી બહોત બડી હાસિલ કર લી હૈ, મુફતી સાહબને ફરમાયા આપકે ઘરમેં અગર પહેલવાન લડકા હો ઔર બીમાર

હો ઔર આપને ડાક્ટરકો બુલાયા, ડાક્ટરને દેખકર ફરમાયા કે ઔર તો સબ ઠીક ઠાક હૈ, સિર્ફ થોડીસી રૂહ નિકલ ગઈ હૈ. તો આપ ક્યા જવાબ ઈરશાદ ફરમાએંગે, તો ઉનહોંને કહા કે યેહી જવાબ દેંગે કે ફિર તો રહા હી ક્યા જબ રૂહ નિકલ ગઈ તો યે તો સિર્ફ લાશ હૈ, બેસૂદ હૈ, મુફતી સાહબને ફરમાયા કે દીનકે બગૈર ડિગ્રી ભી સિર્ફ લાશ હૈ બેસૂદ હૈ, યે ડિગ્રી ખુદાકી પકડસે નહીં બચા સકતી. (ઈસ્લાહી ખુત્બાત)

ખુલાસા યે કે દુનિયાકે ચક્કરમેં દીન બરબાદ કર દેના યે કોઈ અકલમંદીકી બાત નહીં હૈ.

એક અરબી શાઈર ઈસીકા ગિલા કરતા હૈ :-

નુરક્કિઉ દુન્યાના બિતમ્ઝીકિ દીનિના
ફલા દીનુના યબ્કા વલા મા નુરક્કિઉ

કે હમ દીન ઉજાડકર દુનિયા બસાતે હૈં તો ન દીન બાકી રહા ન દુનિયા બાકી રહેગી. ઔર ખાસકર લડકિયોંકો દુનિયાકી તા'લીમકે લિયે ઝહરીલે માહોલમેં ભેજના યે તો ઉનકો બિલકુલ હલાક કરનેકે બરાબર હૈ. કુરઆનમેં હૈ કે અપની ઔલાદકો કત્લ મત કરો ફક્રો ફાકાકે ખૌફસે, હમ રોઝી દેતે હૈં ઉનકો ઔર તુમકો. (સૂરએ બની ઈસ્રાઈલ, આયત ૩૧) બે દીની કત્લસે ઝિયાદા ખતરનાક હૈ.

ઈખ્તિલાત : ઉન લડકોં ઔર લડકિયોંકા ઈખ્તિલાત (મેલજોલ) દો તરહસે પેશ આતા હૈ, ઔર દોનોં ખતરેસે ખાલી નહીં હૈ (૧) અજનબી મરદોં ઔર અજનબી ઔરતોંકે સાથ! ઈસી ઈખ્તિલાતકો સામને રખકર ગાંધીજીને કહા થા કે ઉન કોલેજોંકી આ'લા તાલીમ બહોત અચ્છે સાફ ઔર શફ્ફાફ દૂધકી તરહ હૈ જિસમેં થોડાસા ઝહર મિલા દિયા ગયા હો. (ફતાવા રહીમિયા : ૧/૨૩) ઈસી તરહ સર સૈયદ મર્હૂમ ફરમાતે હૈં કે ઈસી તરહ લડકિયોંકે સ્કૂલ ભી કાઈમ કિયે ગયે જિનકે નાગવાર તર્ઝને યકીન દિલા દિયા કે ઔરતોંકે બદ ચલન ઔર બેપરદા બનાનેકે લિય યે તરીકા નિકાલા ગયા હૈ.

એક સવાલકે જવાબમેં મુફતી અબ્દુર્રહીમ સાહબ લાજપુરી (રહ.) ઈરશાદ ફરમાતે હૈં કે ઈંગ્લિશમેં નામ ઔર પતા લિખ સકે ઈતના સીખનેમેં કોઈ હરજ નહીં હૈ. અગર કભી શૌહર સફરમેં હો ઔર ઉસકો ઈંગ્લિશમેં પતા લિખનેકી જરૂરત હો તો ઉસકો ગૈરકે પાસ જાના ન પડે, લેકિન લડકિયોંકો સ્કૂલ ઔર કોલેજમેં દાખિલ કરકે ઊંચી તા'લીમ દિલાના ઔર ડિગ્રિયાં હાસિલ કરાના જાઈઝ નહીં હૈ કે ઉસમેં નફાસે નુકસાન કહીં ઝિયાદા હૈ, તજુર્બા બતલાતા હૈ કે ઈંગ્લિશ તા'લીમ ઔર કોલેજકે માહોલસે ઈસ્લામી અકાઈદ ઔર અખ્લાક ઔર આદાત બિગડ જાતે હૈં આઝાદી બેહયાઈ બેશરમી બઢ જાતી હૈ, હઝરત મૌલાના મહમૂદુલ હસન (શેખુલ હિંદ રહ.) ફરમાતે હૈં કે અંગ્રેજી તા'લીમકા આખરી અસર યેહી હૈ જો ઉમૂમન દેખા ગયા હૈ કે લોગ નસરાનિયતકે રંગમેં રંગ જાએં, આખિરમેં લિખતે હૈં કે ઐસી તા'લીમ પાનેસે મુસલમાનકા જાહિલ રેહના અચ્છા હૈ, (સમઝદાર ઈન્સાનકે લિયે ઈતના હી કાફી હૈ) દૂસરા ઈખ્તિલાત : ફુસ્સાક ઔર ફુજ્જાર બલ્કે કુફ્ફારકે સાથ હોતા હૈ જિસકા લાઝમી નતીજા બેદીની હૈ ઔર દીન બેઝારી હૈ.

ખુલાસા યે કે વો તા'લીમ જિસસે દીન પર કિસી કિસમકી ઝદ પડતી હો ચાહે ફિર વો જાદૂકા ઈલ્મ હો યા ઈલ્મે નુજૂમી હો યા અંગ્રેજી ઈલ્મ હો, કુરઆનકી આયત **"યતઅલ્લમૂન મા યઝુર્રુહુમ્ વલા યન્ફઉહુમ"** (સૂરએ બકરહ, આયત ૧૦૨) કે માતહત દાખિલ હોકર નાજાઈઝ હોગા, સહર (જાદૂ) સીખના નાજાઈઝ હૈ ઈસ લિયે કે ઉસમેં નુકસાન ઝિયાદા હૈ નફા કમ હૈ. મુસલમાનકા મઝાક તો યે હોના ચાહિયે કે હર કામમેં સબસે પેહલે યે દેખે કે ઉસસે ખુદા તઆલા રાઝી હૈ યા નહીં, એક મુસલમાનકે લિયે બહૈસિયત મુસલમાન હોનેકે અલ્લાહ તઆલાકી રઝાસે બઢકર કોઈ ચીઝ નહીં હો સકતી. હત્તાકે જાન ભી ઉસકે સામને કોઈ હૈસિયત નહીં રખતી, **"વ રિઝ્વાનુમ્ મિનલ્લાહિ અકબર, ઝાલિક હુવલ્ ફૌઝુલ અઝીમ,"** (સૂરએ તૌબા, આયત ૭૨) મુસલમાન ખુદાકી રઝાકે સામને દુનિયાકે નફા ઔર નુકસાનકી પરવાહ

નહીં કરેગા ઉસકા મઝાક તો યે હોગા,

ઝિંદા કુની અતાએ તૂ વર બકશી ફિદાએ તૂ
દિલ શુદા મુબ્તલાએ તૂ હર ચેહ કુની રઝાએ તૂ

યાની અગર તૂ ઝિંદગી અતા કરે તો તેરી અતા ઔર અગર મૌત દે તો મૈં તેરે પર ફિદા હૂં દિલમેં તેરી મુહબ્બત આ ગઈ હૈ તૂ જો ભી કરે ઉસ પર રાઝી હૂં, અલ્લાહકી સચ્ચી મુહબ્બત દિલમેં પૈદા કરની હૈ તો ઉસકે લિયે દઅવતકી મહેનત હૈ, દઅવતકી મહેનતસે ઈમાન કવી હોગા ઔર જિસ કદર ઈમાન કવી હોગા ઉસી કદર અલ્લાહ તઆલાકી મુહબ્બત કવી હોગી, **"વલ્લઝીન આમનૂ અશદ્દુ હુબ્બલ્ લિલ્લાહ"** (સૂરએ બકરહ, આયત : ૧૬૫) કે ઈમાનવાલોં હીકો અલ્લાહ તઆલાકી મુહબ્બત અશદ (ઝિયાદહ) દરજેમેં હાસિલ હોતી હૈ. જિસકા દૂસરા નામ ઈશ્કે ઈલાહી હૈ. ઔર આશિક અપને મા'શૂક પર સબ કુછ કુરબાન કર દેતા હૈ. જિન લોગોંકો મુહબ્બતકા યે દરજા હાસિલ નહીં હૈ વો અપને ઈમાનકી ફિક્ર કરેં. નાશુક્રી અગર ઈન્સાન કરેગા તો જો નેઅમત અલ્લાહ તઆલાને દી હૈ ઉસકો છીન લેંગે. ચુનાંચે એક બસ્તી વાલોંકે સાથ અલ્લાહ તઆલાને યેહી મઆમલા કિયા ઔર ઉસકા તઝકિરા કુરઆનમેં ફરમાયા, તાકે હમેં ઈબરત હો, ચુનાંચે ઈરશાદ હૈ **"ઝરબલ્લાહુ મષલન્ કર્યતન્ કાનત્ આમિનતમ્ મુત્મઈન્નતંય્ યઅ્તીહા રિઝ્કુહા રગદમ્ મિન્ કુલ્લિ મકાનિન્ ફકફરત્ બિઅન્ઉમિલ્લાહિ ફઅઝાકહલ્લાહુ લિબાસલ્ જૂઈ વલ્ ખૌફિ બિમા કાનૂ યસ્નઊન."** (સૂરએ નહલ, આયત ૧૧૨) કે મિસાલ બયાન ફરમાઈ અલ્લાહ તઆલાને એક કરયહકી કે વો કરયહવાલે અમન ઔર ઈત્મીનાનકે સાથ ઝિંદગી ગુઝાર રહે થે. રિઝ્ક ભી ફરાવાનીકે સાથ હર જગહસે આ રહા થા. પસ ઉન લોગોંને અલ્લાહ તઆલાકે ઈન્આમાતકી નાશુક્રી કી પસ અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો ચખાયા મઝા કે ભૂખ ઔર ખૌફકો લિબાસકી તરહ મુસલ્લત કર દિયા, ઉન આ'માલે બદકે બદલેમેં જો વો કિયા કરતે થે. બાઝ મુફસ્સિરીનકી રાય

હૈ કે યે અહલે મક્કાકી હિકાયત હૈ કે ઉનહોંને કાઈનાતી નેઅમતોંકી ભી નાકદરી કી ઔર રૂહાની નેઅમત યાની નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમકી ભી નાકદરી કી. ઉસકી વજહસે સાત સાલ તક અલ્લાહ તઆલાને કહતસાલી મુસલ્લત કી કે કુત્તોંકે ખાનેકી ભી નોબત આઈ. (તર્જુમા શેખુલ હિંદ) ઔર સૂરએ ઈબ્રાહીમકી આયત નંબર (૭) મેં તો સાફ ઈરશાદ ફરમાયા કે અગર નાશુક્રી કરોગે તો મેરા અઝાબ સખ્ત હૈ, આજ મુસલમાનોં પર હર તરફસે હાલાત હૈં ઉસકી અસલ તદબીર યેહી હૈ કે શરીઅત ઔર સુન્નતકો ઝિંદા કિયા જાવે, અપની ઝાતકે એ'તિબારસે ભી ઔર દૂસરોં પર દઅવતકી મહેનત કરકે! યે સારે મસ્અલોંકા હલ હૈ.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

તલબાએ અઝીઝસે એક ખિતાબ

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ,

મોહતરમ અઝીઝ તલબાએ કિરામ! અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકા બહોત હી બડા એહસાન ઔર કરમ હુવા કે ઉસને આપ હઝરાતકો ઈલ્મ જૈસી અઝીમુશ્શાન દૌલતકે હુસૂલકા મૌકા અતા ફરમાયા, અબ યે આપ લોગોંકે ઈખ્તિયારમેં હૈ કે ઈસ મૌકાકો ગનીમત સમઝકર ઉસસે ખાતિર ખ્વાહ (મરઝીકે મુતાબિક) ફાઈદા ઉઠાએં યા ફિર ઈસ મૌકાકો આપ ઝાએઅ કર દેં, વો ઈલ્મ જિસસે ખુદાકી મઅરિફત હાસિલ હોતી હૈ ઔર ખુદાકા ખૌફ ઈન્સાનકે દિલમેં પૈદા હોતા હૈ ઉસકો હાસિલ કરનેકે લિયે ચંદ બાતોં પર ધ્યાન દેના ઔર ઉસ પર અમલ કરના જરૂરી હૈ, વરના ઈલ્મકી હકીકતકા હુસૂલ નામુમકિન ઔર મહાલ હૈ. (૧) સબસે અવ્વલ ઈખ્લાસ હૈ, કે ઈલ્મ સિર્ફ ખુદાકી રઝા ઔર દીન પર અમલ કરનેકી નિય્યતસે હાસિલ કિયા જાવે, દુન્યવી કોઈ ગર્ઝ ઉસકે હુસૂલકે પીછે ન હો. બગદાદમેં એક બાદશાહ ગુઝરા હૈ નિઝામુલ મલિક ઉસને એક મદ્રસા તા'મીર કિયા મદ્રસા નિઝામિયાકે નામસે, ઉસ મદ્રસેમેં બહોતસે તલબાને દાખલે લિયે. ઉસ મદ્રસામેં સદર મુદર્રિસ 'ઈબ્ને દકીકુલ ઈદ' થે, ઉનહોંને બાદશાહસે શિકાયત કી કે તલબાકી નિય્યતેં ફાસિદ હૈં. બાદશાહકો બડા ફિક્ર હુવા કે હમારા પૈસા ઝાએઅ જા રહા હૈ, બાદશાહને શાહી લિબાસ ઉતારકર સાદા લિબાસ પહેના ઔર મદ્રસામેં મુઆઈના (જાંચ પડતાલ) કી ગર્ઝસે તશરીફ લાએ ઔર એક તાલિબે ઈલ્મસે પૂછા કે તુમ ઈલ્મ ક્યૂં હાસિલ કર રહે હો ક્યા ગર્ઝ હૈ? ઉસને બતાયા કે હમારે વાલિદ કાઝી હૈં. મૈં ચાહતા હૂં કે યે ઓહદા મૈં ભી હાસિલ કરૂં, દૂસરે તાલિબે ઈલ્મસે પૂછા તો ઉસને કહા કે હમારે વાલિદ સાહબ ફલાં

મસ્જિદકે ઈમામ હૈં મૈં ભી ઈમામ બનૂંગા, તીસરેસે પૂછા તુમ ક્યૂં ઈલ્મ હાસિલ કરતે હો? ઉસને કહા કે હમારે વાલિદ સાહબ મુન્શી હૈં મૈં મુન્શી બનૂંગા, ગર્ઝ કે હર તાલિબે ઈલ્મ કોઈ ન કોઈ દુન્યવી ગર્ઝ લેકર ઈલ્મ હાસિલ કર રહા હૈ, સુલતાનને તય કર લિયા કે અબ મદ્રસાકો બંદ કર દેના હૈ, ઈતનેમેં એક તાલિબે ઈલ્મકો દેખા કે બડે ઈન્હિમાક (મશ્ગૂલી) સે મુતાલઆમેં મશ્ગૂલ હૈ, બાદશાહ કરીબ જાકર ખડે રહે લેકિન ઉસને કોઈ તવજ્જોહ ન કી, બાદશાહને કહા અજીબ બદ અખ્લાક હો, હમ કિતની દેરસે ખડે હૈં તુમ દેખતે ભી નહીં. ઉસને કહા કે હમ વક્તકો ઝાએઅ કરનેકે લિયે યહાં નહીં આએ, સુલતાનને કહા કે હમેં એક બાત પૂછની હૈ, ઉસને કહા જલ્દી કહો ક્યા બાત હૈ? સુલતાનને કહા કે તુમ ઈતની જાંફશાની (મહેનત) ક્યૂં કરતે હો, ઈલ્મ હાસિલ કરકે ક્યા કરોગે? ઉસને જવાબ દિયા કે શરીઅત ઔર સુન્નતકો મા'લૂમ કરકે ઉસ પર અમલ કરેંગે. જિસસે અલ્લાહ તઆલા ખૂશ હોગા ઔર દુનિયા ઔર આખિરતકી સુર્ખરૂઈ (કામિયાબી) હાસિલ હોગી, સુલતાન બહોત ખૂશ હુએ ઔર મદ્રસા બંદ કરનેકા જો ઈરાદા થા વો ઉસ એક તાલિબે ઈલ્મકી વજહસે મુલ્તવી કર દિયા! યે તાલિબે ઈલ્મ કૌન થે? યે વો થે જો બાદમેં ઈમામ ગઝાલી બને. જિનકી કિતાબ અહયાઉલ ઉલૂમ મશ્હૂર હૈ.

તો સબસે અવ્વલ અપની નિય્યતોંકો દુરૂસ્ત કરના જરૂરી હૈ.

દૂસરી ચીઝ જો તેહસીલે ઈલ્મકે લિયે જરૂરી હૈ વો હૈ ઈસ્તિખ્લાસ, યાની હર મશ્ગલેસે અપની તવજ્જોહ હટાકર સિર્ફ ઈલ્મકે હુસૂલકી તરફ અપની તવજ્જોહકો મુન્હમિક કર દેના. જૈસે ઈમામ ગઝાલીકી મિસાલ ઉપર ગુઝરી, ઔર હમારે અકાબિરીનકી સવાનેહે હયાત ઉઠાકર દેખો. હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે પઢનેકે ઝમાનેમેં કોઈ ખત આતા તો મૈં ઉસકો પઢે બગૈર હી એક મટકેમેં ડાલ દેતા. જબ ફારિગ હુવા તો વો સારે ખત પઢે તો કિસીકી મૌતકી ખબર થી ઔર કિસીમેં શાદીકી ઔર કિસીમેં કોઈ ખબર થી, અબ જાકર કિસીકી તા'ઝિયત ઔર કિસીકો મુબારકબાદ દી લેકિન પઢનેકે ઝમાનેમેં

વો ખત નહીં પઢે, ઈસકો કેહતે હૈં ઈન્હિમાક.

તીસરી ચીઝ જિસકે એહતિમામકે બગૈર ઈલ્મકી હકીકત હાસિલ ન હોગી વો ઈકરામ હૈ ઔર એહતિરામ હૈ. એહતિરામ એક વસીઅ લફઝ હૈ જિસમેં અલ્લાહ તઆલા ઔર રસૂલ ﷺ ઔર કુરઆન, હદીસ, ફિકહ, તફસીર ઔર ફુકહા ઔર મુહદ્દિસીન ઔર મુફસ્સિરીન ઔર સહાબા (રદિ.) ઔર અસાતિઝએ કિરામ મદ્રસાકે તમામ મુલાઝિમીન હત્તાકે ઝાડૂ દેનેવાલા ઔર ખાના પકાનેવાલા મુલાઝિમ ભી દાખિલ હૈ ઉન સબકા એહતિરામ દિલસે કરે કે વો સબકે સબ મેરે ઈલ્મકે હુસૂલમેં મદદગાર હૈં.

હત્તાકે મદ્રસાકી દરો દીવારકા ભી એહતિરામ કરે કે ઈનકો કિસી તરહસે ખરાબ ન કરે, હત્તાકે ઉસ પર થૂકના ભી બેએહતિરામી હૈ જો એક તાલિબે ઈલ્મકી શાનકે ખિલાફ હૈ, ક્યૂંકે યે સબ ચીઝેં હુસૂલે ઈલ્મમેં મુઈન ઔર મદદગાર હૈં. ઈમામ શાફઈ (રહ.) ને એક ભંગીસે પૂછા કે કુત્તા બાલિગ કબ હોતા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે જબ ટાંગ ઊંચી કરકે મૂતને લગે, તો ઈમામ સાહબ ઉસકા એહતિરામ કરતે થે. ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) કે મુતઅલ્લિક લિખ્ખા હૈ કે વો હદીસકા દર્સ દેતે દેતે બાઝ દફા ખડે હો જાતે થે. કિસી શાગિર્દને પૂછા તો બતાયા કે હમારે ઉસ્તાદકા બચ્ચા ખેલતે ખેલતે દરવાઝેકે સામને આ જાતા હૈ. ઈસ લિયે એહતિરામન ખડા હો જાતા હૂં. દેવબંદમેં એક ઉસ્તાદ થે વો અપને કમરેમેં સોતે થે તો પૈર ફૈલાકર નહીં સોતે થે. કિસીને પૂછા તો ફરમાયા કે હમારે ઉસ્તાદકા મકાન ઉધર હૈ. પૈર કૈસે ફૈલાઉં? અબ હમારે ઝમાનેકે અહવાલ હમારે સામને હૈં, એહતિરામ ગયા તો ઈલ્મ ભી ગયા, ઈલ્મકી હકીકત ક્યા હૈ?

ઈલ્મ તો એક નૂર હૈ. જબ વો દિલમેં આ જાતા હૈ તો ઈન્સાનકો અમલ પર મજબૂર કરતા હૈ. વો ઈલ્મ તો જહલે મુરક્કબ હૈ જો અમલ પર ન ડાલે. ઐસે ઉલમા જો ઈલ્મકે હામિલ હૈં લેકિન અમલ ન દારદ તો કુરઆનને ઉનકો હિમાર (ગધે) સે તા'બીર કિયા હૈ. જો કિતાબોંકા બોઝ લાદે હુએ હૈ

લેકિન ઉસસે ફાઈદા નહીં ઉઠા રહા હૈ. ઔર બેઅમલ આલિમોંકો તો હદીસમેં બદતરીન ખલાઈક ફરમાયા હૈ.(બિખરે મોતી જિલ્દ ૮, સ. ૪૯) ચોથી ચીઝ મુહાસબા હૈ કે અપના મુહાસબા કરતા રહે કે યે ઈલ્મ મુઝે નફા દે રહા હૈ યા નહીં, અલ્લાહકે નબી ﷺ ને ઉસ ઈલ્મસે પનાહ માંગી હૈ જો નફા ન દે. ઔર ઈલ્મકા નફા અલ્લાહકા ખૌફ ઔર ખશિય્યત હૈ જો અમલ પર ઈન્સાનકો મજબૂર કરતા હૈ, અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં **"ઈન્નમા યખ્શલ્લાહ મિન્ ઈબાદિહિલ્ ઉલમાઉ, ઈન્નલ્લાહ અઝીઝુન્ ગફૂર"** (સૂરએ ફાતિર : ૨૮) કે બેશક અલ્લાહ તઆલાસે ઉનકે વોહી બંદે ડરતે હૈં જો ઉનકી અઝમતકા ઈલ્મ રખતે હૈં.

વમા અલૈના ઈલ્લલ્ બલાગ

ખતમ શુદ

